นครสวรรค์
เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน
Nakhon Sawan : The Heart of Chinese Cultural Practices
那空沙旺：中国风俗文化之城

Nakhon Sawan Kwong Siew Association

สมาคมกว่องสิวนครสวรรค์

广肇会馆

Cantonese Chinese Cultural Practices in Nakhon Sawan Province

วิถีวัฒนธรรมจีนกวางตุ้งในนครสวรรค์

那空沙旺广东风俗文化

nscc.nsru.ac.th

ชื่อหนังสือ สมาคมกว๋องสิวนครสวรรค์ : แหล่งวิถีวัฒนธรรมจีนกวางตุ้งในนครสวรรค์
พิมพ์ครั้งที่ 1 พ.ศ.2567 จำนวน 300 เล่ม
ISBN 978-616-8094-22-8

ที่ปรึกษา

นายทวี เสริมภักดีกุล	ผู้ว่าราชการจังหวัดนครสวรรค์
ดร.สว่าง ภู่พัฒน์วิบูลย์	นายกสภามหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
ศ.(เกียรติคุณ) ดร.อนุรักษ์ ปัญญานุวัฒน์	อุปนายกสภามหาวิทยาลัยพายัพ
ศ.ดร.สมยศ พลับเที่ยง	รักษาราชการแทนอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
ผศ.ดร.ไชยรัตน์ ปราณี	อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยลัยราชภัฏนครสวรรค์
พล.ต.อ.สมศักดิ์ จันทะพิงค์	นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครสวรรค์
นายสมศักดิ์ อรุณสุรัตน์	ประธานสภาเทศบาลนครนครสวรรค์
นายเฉลิมพล โรจน์เจริญกุล	ประธานอำนวยการศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์-เจ้าแม่ทับทิม
นายสมชาย พัฒนาธรชัย	นายกสมาคมไหหนำนครสวรรค์
นายวิจิตร อัศวรัตน์	ผู้จัดการปกครองศาลเจ้าแม่หน้าผา
นายขจรเกียรติ เลาวกุล	ประธานมูลนิธิส่งเสริมงานประเพณีแห่เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพ
นายสมบูรณ์ เรืองเทพรัตน์	นายกสมาคมกว๋องสิวนครสวรรค์
นายกุลจิตต์ รัชดาศิวะกุล	รองนายกสมาคมกว๋องสิวนครสวรรค์
นายนวพันธุ์ เหมชาติวิรุฬห์	ผู้ช่วยเหรัญญิกสมาคมกว๋องสิวนครสวรรค์
นายชัยพร ลาภบำรุงวงศ์	นายกสมาคมฮากกานครสวรรค์
นายสมคิด ทองมงคลกุล	อุปนายกสมาคมฮากกานครสวรรค์
นายศิลป จันทวัฒน์	ที่ปรึกษาสมาคมฮากกานครสวรรค์
นายวิวัฒน์ วลัญช์อารยะ	ประธานศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยว
นายปราการ วิบูลย์วัฒนกิจ	ประธานมูลนิธิปากน้ำโพประชานุเคราะห์
นายวรพล ภัทราคณานนท์	หัวหน้าคณะสิงโตฮกเกี้ยน เต้ออี้ถัง เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพ
นางสาววรรณิศา กลิ่นชัย	ประธานคณะกรรมการจัดงานเจ้าพ่อ-เจ้าแม่โกรกพระ ปี 2567
นายอำนาจ กรเอี่ยม	สมาชิกสภาเทศบาลเมืองชุมแสงและครูฝึกสอนเอ็งกอพะบู๊

บรรณาธิการ

รศ.ดร.สุชาติ แสงทอง คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

คณะทำงานฝ่ายเก็บข้อมูล

โครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน

รศ.ดร.สุชาติ แสงทอง	หัวหน้าโครงการ
ผศ.ทัศนีพร วิศาลสุวรรณกร	คณะทำงาน
ผศ.ดร.สาวิตรี สอาดเทียน	คณะทำงาน
อาจารย์ ดร.อุบลนภา อินพลอย	คณะทำงาน
นางศุภลักษณ์ ใจเยี่ยม	คณะทำงาน
นางสาวชญาภัค เภาศรี	คณะทำงาน
นางสาวศิรินุช ครุฑธกะ	คณะทำงาน

ออกแบบปก

ว่าที่ร้อยตรี อนุ คุ้มเพชร นักวิชาการคอมพิวเตอร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ โทร. (056) 219 100 ต่อ 2201
E-mail: anu.k@nsru.ac.th

พิมพ์ที่ : หจก.ริมปิงการพิมพ์ อำเภอเมืองนครสรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ 60000 โทร. (056) 224 736
E-mail: rimpinggraphic2539@gmail.com

จัดพิมพ์และสงวนสิทธิ์ โดย

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
398 หมู่ 9 ถนนสวรรค์วิถี ตำบลนครสวรรค์ตก อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์
โทร./โทรสาร (056) 219 100 - 29 ต่อ 2200, 2201 hss@nsru.ac.th

คำนำ

โครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมชุมชนสู่การพัฒนานครสวรรค์ให้เป็นเมืองจีนแห่งที่สองของโลก (Second China Town) โดยคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ผู้รับผิดชอบและดำเนินโครงการภายใต้แผนยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2567 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ เป็นหน่วยงานในการสร้างความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับภาคีเครือข่ายระดับจังหวัดทุกภาคส่วนทั้งภาคราชการ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคมและสมาคมองค์กรจีนของจังหวัดนครสวรรค์

การดำเนินงานโครงการตลอดเวลากว่า 8 เดือน ที่ได้ขับเคลื่อนการทำงานร่วมกับทุกภาคส่วน รวมทั้งได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากสมาคมองค์กรจีนในการจัดเวทีสืบค้นข้อมูล และสนทนากลุ่มร่วมกับการค้นหาโจทย์ความต้องการจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจากสมาคมองค์กรจีน และกลุ่มประชาชนรอบศาลเจ้า รวมทั้งการนำเสนอ และวิเคราะห์บริบทคุณค่าทางวัฒนธรรมเพื่อนำมาสู่การขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานวัฒนธรรมด้วยผ่านการทำงานร่วมกันระหว่างมหาวิทยาลัย และภาคีเครือข่ายในพื้นที่ และดำเนินการตามพันธกิจด้านการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมตามกรอบการพัฒนาเศรษฐกิจที่เน้นคุณค่า (Value-based Economy) และสร้างระบบนิเวศการวิจัยและนวัตกรรมเชิงพื้นที่ และกลยุทธ์ในการส่งเสริมการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและการสร้างสรรค์ ในชุมชนท้องถิ่นอย่างบูรณาการศาสตร์ นำไปสู่การสร้างสำนึกรักท้องถิ่น

ความสำเร็จของโครงการที่เกิดขึ้นนี้ เป็นกระบวนการทำงานที่อาศัยความร่วมมือของคณาจารย์จากสาขาวิชาและคณะต่าง ๆ ทั้งคณะครุศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คณะวิทยาการจัดการ ร่วมกับภาคีหลักในพื้นที่ ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ตลอดจนเกิดเวทีสร้างความรู้และความร่วมมือ (Cooperation Plan) ในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู หรือสร้างสรรค์พื้นที่วัฒนธรรม (Cultural Space) รวมถึงเสริมพลัง (Empowerment) การเกาะเกี่ยวทางสังคมระหว่างคนรุ่นเก่า คนรุ่นใหม่บนฐานสำนึกรักหวงแหนท้องถิ่นบนฐานทุนทางวัฒนธรรม

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ เป็นแกนหลักในการจัดทีมคณะทำงานเพื่อศึกษารวบรวมองค์ความรู้ภูมิปัญญา และนวัตกรรมทางวัฒนธรรมของวิถีชุมชนคนจีนต้นแม่น้ำเจ้าพระยาและชาวนครสวรรค์เชื้อสายไทย-จีน มาสร้างสรรค์และยกระดับการพัฒนาขับเคลื่อนสร้างนิเวศวัฒนธรรม ตลอดจนสร้างการมีส่วนร่วมให้เกิดการอนุรักษ์ สืบสาน ต่อยอดสร้างความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมชุมชนเชื้อสายไทย-จีน ของพื้นที่การเรียนรู้ร่วมกันทั้ง 10 แหล่งเรียนรู้ ให้นำไปสู่การสร้างสำนึกรักหวงแหนและภาคภูมิใจในท้องถิ่น

สุดท้ายนี้ขอขอบคุณคณะผู้บริหาร ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ที่ให้การส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานโครงการฯ และการจัดทำหนังสือเล่มนี้ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าหนังสือเล่มนี้จะให้สาระความรู้ที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อ่าน เป็นหนังสือชุดการเรียนรู้ด้านประวัติศาสตร์ ประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่นของจังหวัดนครสวรรค์ สำหรับเป็นหนังสืออ้างอิงเล่าให้ลูกหลานชาวจังหวัดนครสวรรค์สืบต่อไปอีกเล่มหนึ่ง

รองศาสตราจารย์ ดร.สุชาติ แสงทอง

คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

คำนิยม

เป้าหมายและภารกิจที่สำคัญของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ภายใต้แผนยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น นั้นคือ การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในคุณค่า ความสำนึก และความภูมิใจในวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ ตลอดจนสร้างการมีส่วนร่วมและการบูรณาการความร่วมมือทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย (ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม) ในการดำเนินโครงการพัฒนาให้บรรลุตามเป้าหมายอย่างมีนัยสำคัญ

การศึกษาค้นคว้าข้อมูลด้านการวิจัยพบว่า ในพื้นที่จังหวัดนครสวรรค์ มีต้นทุนทางสังคมและวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของผู้คน ซึ่งกลุ่มคนไทยเชื้อสายจีน เป็นกลุ่มคนที่ยังคงยึดถือขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมอันดีงาม และความเชื่อความศรัทธาต่อสิ่งที่บรรพบุรุษของตนเคารพนับถือ สิ่งเหล่านี้นั้นสามารถสะท้อนให้เห็นถึงวิถีวัฒนธรรมจีนอันดีงาม การศึกษารวบรวมข้อมูลทางด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมและประเพณีของกลุ่มชน ได้สร้างความรู้ของท้องถิ่นให้เกิดขึ้น ทั้งข้อมูลในอดีต การปรับเปลี่ยนและการเปลี่ยนแปลงของรูปแบบประเพณีความเชื่อที่ดำรงอยู่ของชุมชน และกลุ่มคนนั้น เป็นสิ่งสำคัญที่ทางมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ในฐานะสถาบันการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น เป็นหน่วยประสานงานสำคัญยิ่งในการจัดเวทีสร้างความรู้ทางประวัติศาสตร์ ประเพณีและวัฒนธรรมไทย-จีน ที่หลากหลายผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมอย่างลงตัว ซึ่งสิ่งที่ดำรงอยู่และดำเนินอยู่ในพื้นที่นี้ล้วนเป็นเรื่องราวที่มีคุณค่าต่อสังคมมนุษย์ที่สามารถจะเชื่อมโยงผู้คนให้เข้ามาศึกษาเรียนรู้ร่วมกัน และเกิดกลไกของการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้และต่อยอดสร้างสรรค์ทุนทางวัฒนธรรมของจังหวัดนครสวรรค์ต่อไป

จากสถานการณ์ความท้าทายที่มีต่อทุนทางวัฒนธรรมดังกล่าว ประกอบกับการพิจารณาถึงทิศทางการพัฒนาทุนทางวัฒนธรรมของประเทศไทยและของจังหวัดนครสวรรค์ ในการศึกษาครั้งนี้จึงเป็นกระบวนการต่อยอดงานบริการวิชาการตามยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ในการศึกษารวบรวมองค์ความรู้ภูมิปัญญา และนวัตกรรมทางวัฒนธรรมของวิถีชุมชนคนจีนต้นแม่น้ำเจ้าพระยาและชาวนครสวรรค์เชื้อสายไทย-จีน มาสร้างสรรค์และยกระดับการพัฒนาขับเคลื่อนสร้างนิเวศวัฒนธรรมในพื้นที่ที่นำไปสู่สำนึกท้องถิ่น ตลอดจนสร้างการมีส่วนร่วมให้เกิดการอนุรักษ์ สืบสาน ต่อยอดสร้างความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมชุมชนเชื้อสายไทย-จีน เพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างวัตถุประสงค์ด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ไปพร้อมกับการสร้างพื้นที่การเรียนรู้ด้วยกระบวนทัศน์ใหม่เพื่อความเข้าใจท้องถิ่นแบบองค์รวม ผ่านการดำเนินโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมชุมชนสู่การพัฒนานครสวรรค์ให้เป็นเมืองจีนแห่งที่สองของโลก

ทั้งนี้ในฐานะอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ขอชื่นชมคณะผู้บริหารโครงการ คณาจารย์และผู้เกี่ยวข้องของสาขาวิชาและคณะต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ที่ได้ทุ่มเทแรงกายและแรงใจในการบูรณาการทำงานร่วมกันระหว่างศาสตร์และความเชี่ยวชาญ ตลอดจนความร่วมมือทางวิชาการระหว่างคณะ สาขาวิชาในครั้งนี้ ความสำเร็จจากการลงมือทำงานบริการวิชาการร่วมกับทุกภาคส่วนของจังหวัดนครสวรรค์ ที่สามารถนำความรู้ไปใช้ให้ก่อเกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนและผู้สนใจ เป็นส่วนหนึ่งของการจุดประกายทางความคิดอย่างสร้างสรรค์ในการร่วมกันต่อยอดการพัฒนาความหลากหลายของทุนทางวัฒนธรรมในพื้นที่จังหวัดนครสวรรค์ต่อไป

ศาสตราจารย์ ดร.สมยศ พลับเที่ยง
รักษาราชการแทนอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

คำนิยม

การขับเคลื่อนแผนพัฒนาจังหวัดนครสวรรค์ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พ.ศ.2561-2580 และการเข้าสู่การดำเนินการของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 ภายใต้กรอบการดำเนินการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ สังคม สู่สังคมที่มีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพคุ้มค่า และสมดุลกับฐานทรัพยากรของประเทศ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการจัดการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ สร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งยังมีแผนการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนที่ตระหนักถึงผลกระทบต่อชุมชน ระบบนิเวศ และความหลากหลายทางชีวภาพและความหลากหลายทางวัฒนธรรม

การขับเคลื่อนและพัฒนาจังหวัดนครสวรรค์สู่เมืองอัจฉริยะ มีการพัฒนาทั้งโครงสร้างพื้นฐานและมุ่งสู่การยกระดับเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนทุกภาคส่วน ประเด็นสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ไม่อาจมองข้าม คือ การพัฒนาย่านตลาดชุมชนเก่า โดยมีการคัดเลือกพื้นที่ต้นแบบคือ ตรอกซุนหงษ์ ซึ่งเมื่อในอดีตมีความเจริญรุ่งเรืองและเป็นย่านตลาดการค้าที่สำคัญแหล่งหนึ่งของนครสวรรค์ เป็นแหล่งค้าขายอาหาร ของกิน และของใช้ของคนจีน กิจกรรมหนึ่งในแผนดำเนินงานภายใต้โครงการนี้ของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ คือ การอนุรักษ์ และฟื้นฟูอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมชุมชนจีนที่เป็นแหล่งค้าขายสินค้าที่หลากหลาย เป็นแหล่งรวมของอาหารจีนและการสืบทอดทางวัฒธรรมของทุกภาษา ทั้งจีนแต้จิ๋ว ไหหนำ ฮากกา กวางตุ้ง และฮกเกี้ยน เป็นความร่วมมือร่วมใจของภาคีหน่วยงาน เพื่อร่วมกันส่งเสริมพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมจีน โดยมีแผนนำร่องให้ชุมชนได้เกิดการปรับปรุงดูแลอาคาร สถาปัตยกรรมที่เป็นทุนเดิม ปรับปรุงสภาพแวดล้อมและถนนหน้าบ้านเรือนให้สวยงามมากขึ้น โดยมีเป้าหมายสำคัญในการพลิกฟื้นตรอกซุนหงษ์ให้กลับมามีชีวิตชีวา เป็นแหล่งท่องเที่ยวย่านตลาดชุมชนจีนเก่าของจังหวัดนครสวรรค์ นำความภาคภูมิใจและความหวงแหนในอัตลักษณ์ชุมชนจีน ย่านตลาดเก่ากลับมาให้คนนครสวรรค์และนักท่องเที่ยวได้ซึมซับวิถีวัฒนธรรมจีนตลาดปากน้ำโพ ให้เป็นจุดท่องเที่ยวอีกแห่งของตลาดปากน้ำโพ โดยมีแผนพัฒนาพื้นที่การเรียนรู้และจำลองบรรยากาศ ร้านค้าอาหารการกินเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว ร้านค้าใดที่เคยปิดก็สามารถปรับปรุงพัฒนาและเปิดเป็นร้านค้าจำหน่ายของที่ระลึก มีเรื่องราวของบ้าน มีขนมอาหารจีนโบราณ และเครื่องดื่มบริการ ตลอดจนสร้างแผนพัฒนาพื้นที่ในอนาคตให้สามารถรองรับการใช้พื้นที่การจัดงานเทศกาลและกิจกรรมการเรียนรู้สร้างสรรค์ต่าง ๆ ของประชาชนจังหวัดนครสวรรค์

หนังสือ **“สมาคมกว๋องสิวนครสวรรค์ : วิถีวัฒนธรรมจีนกวางตุ้งในนครสวรรค์”** ของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ เล่มนี้ ถือเป็นผลงานสร้างสรรค์วิชาการทางวัฒนธรรมอันทรงคุณค่าชิ้นหนึ่ง ซึ่งคณะทำงานฝ่ายข้อมูลได้พยายามนำเสนอชุดความรู้ด้านประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่นของเมืองนครสวรรค์ในรูปแบบหนังสือการเรียนรู้ โดยอาศัยความร่วมมือจากผู้อาวุโสและลูกหลานชาวจีนจากทุกสมาคมองค์กรจีนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ทั้งนี้คณะทำงานฝ่ายข้อมูลและฝ่ายต่าง ๆ ของโครงการยังได้สละเวลาทั้งแรงกายแรงใจในการเล่าเรื่องราววิถีชีวิตความเป็นอยู่ วิถีการปฏิบัติและพิธีกรรมความเชื่อทางศาสนา และเทพเจ้าที่นับถือจึงเป็นโอกาสสำคัญที่ทำให้เรื่องราวของคนในท้องถิ่นถูกเรียบเรียงและนำเสนอข้อมูลออกมาเป็นหนังสือชุดการเรียนรู้ทั้ง 10 แหล่งเรียนรู้ที่สามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาการเรียนการสอน และการสร้างบทเรียนท้องถิ่นของจังหวัดนครสวรรค์ ได้อย่างยั่งยืนต่อไป

นายทวี เสริมภักดีกุล
ผู้ว่าราชการจังหวัดนครสวรรค์

สารบัญ

หน้า

ปกรอง ..... ก

คำนำ ..... ค

คำนิยม ..... จ

สารบัญ ..... ฌ

บทความ สิงโตกว๋องสิวนครสวรรค์ : วิถีวัฒนธรรมจีนกวางตุ้งกับการสร้างอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์จีนใน จังหวัดนครสวรรค์ 1

บทความภาษาไทย 1

บทความภาษาอังกฤษ 15

บทความภาษาจีน 33

สมาคมกว๋องสิวนครสวรรค์ : วิถีวัฒนธรรมจีนกวางตุ้งในนครสวรรค์ 52

1. ประวัติศาสตร์การตั้งถิ่นฐานและการดำเนินชีวิตของชาวจีนกวางตุ้งในนครสวรรค์ 52

1.1 ประวัติศาสตร์การตั้งถิ่นฐานของชาวจีนกวางตุ้งในนครสวรรค์ 52

1.2 วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวจีนกวางตุ้งในสังคมนครสวรรค์ 61

1.3 ความสัมพันธ์ระหว่างชาวจีนกวางตุ้งและคนในท้องถิ่นนคสวรรค์ 61

2. ความเป็นมาและการดำเนินงานของสมาคมกว๋องสิวนครสวรรค์ 62

2.1 การก่อตั้งสมาคมกว๋องสิวนครสวรรค์ 62

2.2 วัตถุประสงค์และการดำเนินงานของสมาคมกว๋องสิวนครสวรรค์ 68

2.3 การบริหารงานของสมาคมกว๋องสิวนครสวรรค์ 69

3. วัฒนธรรมของชาวจีนกวางตุ้งในจังหวัดนครสวรรค์ 71

3.1 วัฒนธรรมด้านภาษา 71

3.2 วัฒนธรรมด้านอาหาร 72

3.3 วัฒนธรรมด้านการแสดงและการละเล่น 75

4. ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการปรับตัวทางวัฒนธรรมของชาวจีนกวางตุ้ง 77

4.1 ปัจจัยทางด้านสังคม 77

4.2 ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ 77

4.3 ปัจจัยจากความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี 78

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

5. การฟื้นฟู อนุรักษ์ และสืบสานวัฒนธรรมของชาวจีนกวางตุ้งในนครสวรรค์..... 78
5.1 การฟื้นฟู อนุรักษ์ และสืบสานวัฒนธรรมที่ยังคงปฏิบัติอยู่ในปัจจุบัน..... 78
5.2 การฟื้นฟู อนุรักษ์ และสืบสานวัฒนธรรมของชาวจีนกวางตุ้งในนครสวรรค์ ร่วมกับหน่วยงานและสถาบันการศึกษา..... 79
6. บทบาทของสมาคมกว๋องสิวนครสวรรค์ที่มีต่อเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนท้องถิ่นนครสวรรค์..... 80
6.1 บทบาทในการดูแลและช่วยเหลือชาวจีนกวางตุ้งและชาวไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้งในนครสวรรค์..... 83
6.2 บทบาทในด้านกิจกรรมสาธารณประโยชน์และสาธารณกุศลเพื่อชุมชน..... 84
6.3 บทบาทที่มีต่องานประเพณีการแห่เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพ จังหวัดนครสวรรค์..... 85
7. แซ่หรือตระกูลของกลุ่มจีนชาวกวางตุ้ง จังหวัดนครสวรรค์..... 86
เอกสารอ้างอิง..... 89
ภาคผนวก..... 90

สิงโตกว๋องสิวนครสวรรค์ :
วิถีวัฒนธรรมจีนกวางตุ้งกับการสร้างอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์จีนในจังหวัดนครสวรรค์

บทนำ

ไทยกับจีนมีความผูกพันและติดต่อกันมาอย่างยาวนานนับแต่โบราณกาล ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ทางการค้าที่เริ่มต้นขึ้นอย่างเป็นทางการในสมัยสุโขทัย ด้วยความที่ดินแดนไทยมีทรัพยากรทางธรรมชาติที่หลากหลายและอุดมสมบูรณ์ มีเส้นทางคมนาคมทางน้ำที่สะดวกต่อการติดต่อค้าขายและแลกเปลี่ยนสินค้า ประกอบกับไทยไม่มีนโยบายกีดกันชาวต่างชาติที่เดินทางเข้ามาพำนักอยู่ในประเทศ จึงทำให้ไทยเป็นดินแดนที่มีความหลากหลายทางด้านเชื้อชาติ เนื่องจากมีทั้งชาวเอเชียและชาวยุโรปที่เดินทางเข้ามาประกอบอาชีพและตั้งหลักแหล่งถาวรอยู่ในดินแดนไทย ชนชาติที่อพยพเข้ามาและสร้างความเจริญให้กับสังคมและเศรษฐกิจของไทยที่สำคัญและโดดเด่นที่สุด คือ ชาวจีน วิถีชีวิตของชาวจีนที่อาศัยอยู่ในสังคมไทยเป็นไปอย่างต่อเนื่องและยาวนาน จนกลายเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีบทบาทสำคัญในประวัติศาสตร์สังคมไทย (สุชาติ แสงทอง, 2560, หน้า 71)

การตั้งถิ่นฐานของชาวจีนกระจายไปยังทั่วทุกภาคของประเทศไทย ทำให้มีชุมชนชาวจีนกระจายอยู่ตามจังหวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศ โดยไม่ได้กระจุกตัวอยู่ในเฉพาะกรุงเทพมหานครเท่านั้น แต่มีการตั้งถิ่นฐานอยู่ในภาคกลางส่วนอื่น ๆ รวมทั้งภาคตะวันออก ภาคเหนือ และภาคใต้ ซึ่งจังหวัดนครสวรรค์ก็เป็นพื้นที่หนึ่งในประเทศไทยที่ชาวจีนเลือกมาตั้งถิ่นฐานอยู่กันอย่างหนาแน่น

เนื่องจากนครสวรรค์เป็นดินแดนที่มีความสำคัญและมีพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ที่ต่อเนื่องยาวนาน มีลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่มเหมาะแก่การอยู่อาศัยและมีความอุดมสมบูรณ์ รวมทั้งเป็นดินแดนที่มีแม่น้ำสำคัญหลายสายคือ แม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำปิง และแม่น้ำน่าน ส่งผลให้มีผู้คนเดินทางเข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่หนาแน่นกว่าบริเวณอื่น อีกทั้งจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์และโบราณคดี ทำให้ทราบว่านครสวรรค์เป็นถิ่นที่อยู่อาศัยของมนุษย์มาตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ จนกระทั่งพัฒนาขึ้นเป็นชุมชนเมืองในช่วงสมัยประวัติศาสตร์ ซึ่งมีพัฒนาการและความเจริญมาเป็นลำดับ ซึ่งผู้คนที่เดินทางเข้ามาอาศัยอยู่ในนครสวรรค์ไม่เพียงแต่เป็นกลุ่มคนไทยด้วยกันเองเท่านั้น แต่ยังมีกลุ่มชาติพันธุ์อื่นที่เข้ามาแสวงหาความเจริญในนครสวรรค์เช่นเดียวกัน ในจำนวนหลากหลายกลุ่มชาติพันธุ์ที่เดินทางอพยพเข้ามาอยู่ในนครสวรรค์นั้น ชาวจีนถือเป็นกลุ่มหนึ่งที่เข้ามาตั้งรกรากอย่างถาวรเป็นจำนวนมากและสร้างความเจริญให้กับนครสวรรค์ โดยเฉพาะความเจริญทางด้านเศรษฐกิจจนกลายเป็นส่วนหนึ่งของสังคมนครสวรรค์ในที่สุด อย่างไรก็ตาม ชาวจีนเริ่มอพยพเข้าสู่ประเทศไทยเป็นจำนวนมากตั้งแต่ปลายสมัยอยุธยาเรื่อยมา

จนถึงสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น โดยมีสาเหตุมาจากการหนีความอดอยากที่เกิดจากภัยธรรมชาติและปัญหาจากการเมืองภายในจีนเอง โดยเข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภารของพระมหากษัตริย์ไทย สำหรับจังหวัดนครสวรรค์ถือได้ว่าเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีชาวจีนเดินทางเข้ามาตั้งรกรากอยู่เป็นจำนวนมาก ทั้งนี้ในกลุ่มคนจีนทั้งหมดที่อพยพเข้ามาอยู่ในนครสวรรค์นั้น คนจีนไหหลำได้อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานที่อำเภอเก้าเลี้ยว และตำบลบ้านมะเกลือ อำเภอนครสวรรค์ ก่อนกลุ่มอื่น ต่อมาชาวจีนแต้จิ๋ว ชาวจีนฮากกา (แคะ) ชาวจีนกวางตุ้ง และชาวจีนฮกเกี้ยนจึงเริ่มอพยพเข้ามา (สุชาติ แสงทอง, 2560, หน้า 95)

ชาวจีนกลุ่มต่าง ๆ ที่เข้ามาอยู่ในประเทศไทย แต่ละกลุ่มนั้นมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่น่าสนใจ ซึ่งผู้เขียนเมื่อมีโอกาสศึกษาเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์จีนที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในจังหวัดนครสวรรค์ ได้มีโอกาสเรียนรู้กลุ่มชาติพันธุ์จีนกลุ่มต่าง ๆ เกิดมีความประทับใจในกลุ่มชาติพันธุ์จีนกวางตุ้งเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากชาวจีนกลุ่มนี้มีวิถีวัฒนธรรมที่โดดเด่น

ชาวจีนกวางตุ้งมีภูมิลำเนาเดิมอยู่บริเวณตอนกลางของมณฑลกวางตุ้งไปจนถึงทางตะวันออกของมณฑลกวางสีและเกาะฮ่องกง ถือเป็นเมืองที่เป็นประตูด้านทิศใต้ที่สำคัญของประเทศจีนในการติดต่อกับต่างประเทศ เรือสำเภาจากประเทศทางตอนใต้ของจีน เช่น ไทย เวียดนาม มะละกา เป็นต้น มักแวะที่ท่าเรือเมืองกวางตุ้งก่อนเดินทางไปตอนเหนือของจีนในบริเวณนี้จึงมีโอกาสเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ จากโลกภายนอกก่อนชาวจีนในภูมิภาคอื่น ๆ สำหรับอาชีพที่ชาวกว้างตุ้งนิยมทำคือ ช่างเครื่องยนต์และพ่อครัว เป็นต้น มักใช้เส้นทางเดินเรือเข้ามายังประเทศไทยและตั้งถิ่นฐานเช่นเดียวกับชาวจีนแต้จิ๋ว ซึ่งชาวจีนกวางตุ้งเป็นชาวจีนกลุ่มแรก ๆ ที่เดินทางเข้ามาในดินแดนไทยเช่นเดียวกับชาวจีนฮกเกี้ยน เนื่องจากมณฑลกวางตุ้งติดกับทะเลจีนใต้ จึงมีความชำนาญในการเดินเรือและเดินเรือออกนอกประเทศได้สะดวก เส้นทางเดินเรือที่ชาวจีนกวางตุ้งเดินทางมาประเทศไทยนั้นเป็นเส้นทางเดียวกับชาวแต้จิ๋ว และมาขึ้นบกตามหัวเมืองใหญ่และเมืองในภาคกลาง โดยตั้งถิ่นฐานเพื่อค้าขายอยู่ในตัวเมืองอยุธยา และตามเมืองในภาคกลางที่อยู่ชายฝั่งทะเลอ่าวไทย ทั้งนี้เมื่อสิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่ 2 ชาวจีนกวางตุ้งจึงได้อพยพเข้ายังดินแดนไทยเป็นระลอกใหญ่ที่สุด เนื่องจากหนีภัยทางการเมืองที่พรรคก๊กมินตั๋งแพ้ต่อคอมมิวนิสต์ในสงครามกลางเมืองจีน (ยุวดี ต้นสกุลรุ่งเรือง, 2543, หน้า 33)

แต่อย่างไรก็ตาม ชาวจีนที่อพยพมายังประเทศไทย รวมถึงชาวจีนที่มาตั้งถิ่นฐานอยู่ในจังหวัดนครสวรรค์ ชาวจีนเหล่านี้ต่างไม่ได้รู้สึกว่าเป็นพวกเดียวกันเพราะมีภาษาพูดและวัฒนธรรมประเพณีปลีกย่อยบางอย่างแตกต่างกัน ดังนั้นชุมชนชาวจีนที่เกิดขึ้นในประเทศไทยและในจังหวัดนครสวรรค์จึงมักรวมตัวกันตามกลุ่มภาษาพูดของตนเองและสร้างความสัมพันธ์ระหว่างกันอย่างใกล้ชิด

(สุชาติ แสงทอง, 2560, หน้า 83) โดยจะเห็นได้จากการรวมกลุ่มกันก่อตั้งเป็นสมาคมชาวจีนขึ้นมาในหลายสมาคม ซึ่งชาวจีนกวางตุ้งก็ได้ก่อตั้งสมาคมของตนเองขึ้นมาเช่นกัน โดยมีชื่อเรียกว่า “สมาคมกว๋องสิว”

การก่อตั้งสมาคมกว๋องสิว

“เชิดชูบรรพชน ซื่อตรงในศักดิ์ศรี อนุรักษ์ประเพณี สามัคคีเป็นหนึ่งเดียว”

การก่อตั้งสมาคมกว๋องสิว ใครหลาย ๆ คนอาจจะเคยสงสัยว่าทำไมจึงไม่ตั้งชื่อสมาคมว่า “สมาคมกวางตุ้ง” ทำไมจึงตั้งชื่อสมาคมว่า “สมาคมกว๋องสิว” ซึ่งผู้เขียนเองก็สงสัยเช่นกัน จนได้มีโอกาสสอบถามผู้รู้ซึ่งเป็นบุคคลสำคัญของสมาคม คือ นายกุลจิตต์ รัชดาศิวะกุล ตำแหน่งรองนายกสมาคมกว๋องสิวนครสวรรค์ และนายนวพันธุ์ เหมชาติวิรุฬห์ ตำแหน่งกรรมการและเลขานุการสมาคมกว๋องสิวนครสวรรค์ (สัมภาษณ์, 2567) โดยท่านได้กรุณาอธิบายเหตุผลให้ฟังดังความว่า “สมาคมกว๋องสิว คือสมาคมของคนที่พูดภาษากวางตุ้ง สมัยก่อนมี 2 จังหวัดใหญ่ ๆ ตามการแบ่งเขตโบราณ คือ กว๋องฟู กับสิ่วเฮงฟู มีจังหวัดละ 16 อำเภอ เมื่อเทียบกับแผนที่สมัยใหม่ จะเห็นได้ว่ากินพื้นที่แค่ 1/3 ของทั้งมณฑลและมีบางส่วนไปอยู่ในมณฑลอื่น” ซึ่งเหตุนี้จึงเป็นที่มาของชื่อ “สมาคมกว๋องสิว” ในปัจจุบัน

สมาคมกว๋องสิวนครสวรรค์เป็นสมาคมที่จัดตั้งขึ้นเพื่อการรวมกลุ่มกันของชาวกวางตุ้งและผู้ที่มีเชื้อสายกว้างตุ้งในจังหวัดนครสวรรค์ ที่ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้าง อาชีพช่างไม้ และอาชีพช่างกลึง โดยการรวมตัวดังกล่าวมีประวัติความเป็นมาที่ยาวนานกว่าร้อยปีนับตั้งแต่ปี พ.ศ.2438 ชาวกวางตุ้งในจังหวัดนครสวรรค์มีความผูกพันกัน มักพบปะสังสรรค์ และให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันเป็นอย่างดี สมาคมกว๋องสิวนั้นเป็นรูปแบบของสมาคมที่มีการก่อตั้งขึ้นทั่วโลก เฉพาะในประเทศไทยก็มีมากกว่า 14 สมาคม โดยมีสมาคมใหญ่อยู่ที่กรุงเทพมหานครคือ สมาคมกว๋องสิวแห่งประเทศไทย

การรวมตัวกันของชาวกวางตุ้งในสมาคมกว๋องสิวนครสวรรค์มีกิจกรรมร่วมกันอย่างหนึ่งที่น่าสนใจ นั่นคือ การเชิดสิงโต ที่มีการสืบทอดมานานกว่า 100 ปี สมาคมกว๋องสิวมีชื่อเสียงในเรื่องการเชิดสิงโต มีคณะสิงโตของตนเองคือ “สิงโตกว๋องสิว” โดยในอดีตเมื่อยามว่างชาวกวางตุ้งที่มาจากเมืองจีนและมีความสามารถในการเชิดสิงโตจะฝึกหัดสอนการเชิดให้กับลูกหลานชาวกวางตุ้ง ฝึกสอนต่อกันมาจนกลายเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของสมาคมที่มีการสืบทอดภูมิปัญญาด้านศิลปะการแสดงให้กับลูกหลานของตนสืบต่อมาจนถึงปัจจุบัน การเชิดสิงโตนั้นทางสมาคมมักจะนำมาแห่ในช่วงเทศกาลตรุษจีนและเทศกาลสำคัญต่าง ๆ การเชิดสิงโตในช่วงเทศกาลตรุษจีนนั้นจะใช้เวลาในการแห่ถึง 2 วันเต็ม โดยทางทิศเหนือจะแห่จากตลาดปากน้ำโพไปถึงวัดไทรเหนือ ทางทิศตะวันออกแห่ไปถึงแควใหญ่ ทางทิศตะวันตกแห่ไปถึงตลาดหนองเบน และทางทิศใต้แห่ไปถึงตลาดใต้ ซึ่งในการแห่ก็เพื่ออวยพรปีใหม่ให้กับชาว กวางตุ้ง

และชาวปากน้ำโพ ทั้งนี้จะอวยพรเป็นภาษากวางตุ้งว่า “ไต่ก๊ด ไต่หลี่ ฟัดฉ่อย สุ่นหลี่” โดยแปลได้ว่า “ขอให้ท่านร่ำรวยทำมาค้าขึ้น” นั่นเอง

อย่างไรก็ตาม ครั้งหนึ่งในอดีตเมื่อประมาณร้อยกว่าปีที่ผ่านมาเคยมีเหตุการณ์สำคัญเกิดขึ้น คือ เกิดโรคระบาดร้ายแรงในจังหวัดนครสวรรค์ ชาวนครสวรรค์จึงได้อัญเชิญเจ้าพ่อเทพารักษ์ออกแห่รอบตลาดปากน้ำโพเพื่อขจัดปัดเป่าโรคร้ายให้หมดไป โดยในการนี้สมาคมกว๋องสิวได้นำสิงโตกว๋องสิวออกแห่นำเจ้าเป็นคณะแรก โดยทางสมาคมเห็นว่าเป็นหน้าที่ที่คนกวางตุ้งต้องตอบแทนศรัทธาของชาวปากน้ำโพ จึงเข้าร่วมการแห่ด้วยความจริงใจ ซึ่งจากเหตุการณ์นี้จึงเกิดเป็นวิถีปฏิบัติสืบต่อกันมาจนกลายเป็นประเพณีการแห่เจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพขึ้น และในภายหลังก็เริ่มมีขบวนแห่จากสมาคมอื่น ๆ เข้ามาร่วมในพิธีกันอย่างมากมาย ด้วยความเคารพในประเพณีท้องถิ่น สมาคมกว๋องสิวจึงหมั่นพัฒนาการเชิดสิงโตของตนเองอย่างสม่ำเสมอเรื่อยมา โดยให้ความสำคัญกับเอกลักษณ์ที่โดดเด่นของสิงโตกว๋องสิวและรูปแบบการแสดงที่ยังคงสืบทอดศิลปะแบบดั้งเดิมได้อย่างน่าภาคภูมิใจ ปัจจุบันสมาคมกว๋องสิวยังคงนำสิงโตกว๋องสิวเข้าร่วมขบวนแห่เพื่อรับเจ้าพ่อเจ้าแม่ออกแห่เพื่ออวยพรชาวปากน้ำโพอยู่เป็นประจำทุกปี จนสิงโตของสมาคมกว๋องสิวกลายเป็นสัญลักษณ์ของปากน้ำโพที่มีชื่อเสียงโด่งดังไปทั่วประเทศ ผู้คนจากทั่วทุกมุมของประเทศไทยถ้าเอ่ยถึงการเชิดสิงโต ก็ต้องรู้จักสิงโตแห่งปากน้ำโพ สิงโตกว๋องสิวนครสวรรค์ ซึ่งความพิเศษนี้ทำให้หน่วยงานราชการเห็นความสำคัญและบรรจุการเชิดสิงโตให้เป็นการละเล่นท้องถิ่นอย่างเป็นทางการของปากน้ำโพ จังหวัดนครสวรรค์ ดังนั้น เมื่อถึงประเพณีการแห่เจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพ ผู้คนจากทั่วประเทศจึงมารอชมการแสดงกันอย่างล้นหลาม

เสน่ห์ของสิงโตสมาคมกว๋องสิวนครสวรรค์เป็นองค์ประกอบหลักอันโดดเด่นของงานประเพณีแห่เจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพ การเดินแห่ในวันแห่กลางวันเป็นไปด้วยความมีระเบียบเรียบร้อย ชุดแห่ออกแบบใหม่ทุกปี โดยยังคงรักษาเอกลักษณ์ดั้งเดิมแต่สามารถทำให้กลมกลืนกับยุคสมัยใหม่ได้อย่างไม่ขัดแย้ง การอวยพรในทุกบ้านทางสมาคมจะถือว่าเป็นพิธีกรรมที่จริงจัง ต้องทำให้ถูกต้องตามวัฒนธรรมและความเชื่ออย่างเคร่งครัด รวมไปถึงพิธีรับและส่งเจ้าเข้าศาลที่เป็นการแสดงตามพิธีกรรมดั้งเดิมที่หาดูได้ยาก การเปิดตาสิงโตด้วยพิธีกรรมดั้งเดิม การไหว้ครู ซึ่งพิธีกรรมทั้งหมดทั้งมวลล้วนเกิดจากความศรัทธาเป็นแรงขับเคลื่อน ความใส่ใจเช่นนี้สร้างความสง่างามให้สมกับความศักดิ์สิทธิ์ขององค์เจ้าพ่อเจ้าแม่และงานประเพณีแห่เจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพเป็นอย่างยิ่ง จนก่อให้เกิดชื่อเสียงที่แพร่หลายไปทั่วสารทิศทั้งในประเทศและต่างประเทศ

ซึ่งชื่อเสียงของสิงโตของสมาคมกว๋องสิวนั้นไม่ได้มีเพียงเท่าที่กล่าวมา สมาคมกว๋องสิวยังได้สร้างผลงานอันเป็นที่น่าภาคภูมิใจต่าง ๆ ไว้อีกมากมาย เช่น มีการสนับสนุนและส่งเสริมให้คณะสิงโตกว๋องสิวมี

โอกาสแข่งขันการเชิดสิงโตในระดับนานาชาติ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ จนได้รับรางวัลชนะเลิศและรางวัลอื่น ๆ อีกมากมาย อีกทั้งยังได้มีโอกาสได้แสดงถวายให้กับพระเจ้าอยู่หัวและพระบรมวงศานุวงศ์ และได้แสดงให้บุคคลสำคัญต่าง ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศได้เห็นความสามารถที่ล้ำเลิศ จนกระทั่งสิงโตกว่องสิวได้รับโอกาสให้เป็นทูตทางวัฒนธรรม เป็นตัวแทนความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างไทยกับจีน เพื่อเชื่อมความสัมพันธ์อันดีให้ต่อเนื่องและยาวนาน โดยทั้งหมดนี้ก็ล้วนเกิดจากความรักความผูกพันในพวกพ้อง ความรักในแผ่นดิน และความศรัทธาที่มีต่อเทพเจ้าที่ตนเคารพนับถือนั่นเอง

สิงโตกว่องสิว : อัตลักษณ์อันโดดเด่นของสมาคมกว่องสิว

สมาคมกว่องสิวนครสวรรค์เป็นสมาคมที่รวบรวมชาวกวางตุ้งที่อาศัยอยู่ในจังหวัดนครสวรรค์ และได้ร่วมกันสืบสานศิลปะและวัฒนธรรมผ่านการทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันกับงานประเพณีท้องถิ่นจนเกิดความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นที่มีชื่อเสียงโด่งดังไปทั่วโลก (สมาคมกว่องสิวนครสวรรค์, 2556, หน้า 3)

ในเรื่องของสิงโตนี้ สมาคมกว่องสิว (2561) ได้กล่าวว่า สิงโตของสมาคมเป็น “สิงโตใต้” ประเภทสิงโตกวางตุ้ง เมืองฟอซาน ซึ่งเป็นสิงโตที่นิยมในการเฉลิมฉลองในงานตรุษจีนทั่วโลก สิงโตประเภทนี้มีสองรูปแบบ คือ แบบโบราณที่เต็มไปด้วยความเชื่อและความหมายในแต่ละสีและลวดลาย ซึ่งการใช้งานในแต่ละสีนั้นล้วนมีการใช้งานในแต่ละโอกาสต่างกันทั้งสิ้น มีประวัติยาวนานเป็นพันปี เป็นสิงโตที่มีคนรู้จักมากที่สุดในโลก เนื่องจากชาวกวางตุ้งเป็นชาวจีนที่อพยพออกไปตั้งรกรากต่างแดนมากที่สุด ทั้งอเมริกา ยุโรป และเอเชีย ทำให้สิงโตประเภทนี้ได้ถูกถ่ายทอดไปยังส่วนต่าง ๆ ของโลกนี้กว้างขวางที่สุด จนต่อมาการที่มีการเอาหัวสิงโตประเภทนี้ไปออกงานฉลองตรุษจีนในที่ต่าง ๆ ทั่วโลก ทำให้สิงโตกวางตุ้งเป็นสัญลักษณ์สำคัญของการเฉลิมฉลองของคนจีนทั่วโลก ส่วนหัวสิงโตแบบสมัยใหม่จะเป็นการใส่สีตามความสวยงามหรือตามความชอบ รายละเอียดน้อยกว่า ขนาดเล็กกว่า หางสั้นกว่า ใช้ในการแข่งขันและใช้ในงานรื่นเริงและงานที่เป็นมงคลทั่วไป โดยไม่ได้คำนึงถึงการใช้สีและความเชื่อในแต่ละโอกาสมากนัก ส่วนมากก็จะดูตามความเหมาะสม ในสีที่เป็นมงคล เช่น สีแดง สีเหลือง สีทอง

จากรูปแบบของสิงโตทั้ง 2 รูปแบบดังที่กล่าวมา ในการแสดงการเชิดสิงโตนั้นสมาคมกว่องสิวได้ใช้สิงโตทั้ง 2 รูปแบบ เพื่อให้เกิดความหลากหลาย แต่ที่สมาคมกว่องสิวให้ความสำคัญมากที่สุดคือรูปแบบโบราณ โดยจะเห็นได้จากสิงโตของสมาคมที่ใช้แห่ในงานประเพณีแห่เจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพซึ่งเป็นประเพณีเก่าแก่กว่า 100 ปี และเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อดั้งเดิม รวมถึงเพื่อความถูกต้อง เพราะปากน้ำโพเป็นที่เดียวในประเทศไทยที่คงความถูกต้องตามความเชื่อและประเพณีดั้งเดิมไว้ได้อย่างเหนียวแน่น แต่ก็ไม่ได้ละทิ้งสิงโตในรูปแบบสมัยใหม่ไปเสียทีเดียว ด้วยทางสมาคมเห็นว่าประวัติศาสตร์อัน

ยาวนานของการเชิดสิงโตกวางตุ้งนั้นมีมากกว่าพันปีจึงควรรักษาไว้ให้คนรุ่นหลังทั้งในประเทศและต่างประเทศได้ยินยล

ดังนั้นในที่นี้จึงจะขอกล่าวถึงความเป็นมาของสิงโตในแบบโบราณ เนื่องจากสมาคมกว๋องสิวนครสวรรค์ให้ความสำคัญกับการรักษาประเพณีดั้งเดิมของการเชิดสิงโตและในปัจจุบันทางสมาคมกว๋องสิวได้มีการฟื้นฟูสิงโตรูปแบบโบราณ คือ สิงโต 9 แม่ทัพ อันมีความเป็นมาและมีพัฒนาการที่น่าสนใจดังนี้

การเชิดสิงโตมีการพัฒนาการตกแต่งลวดลายที่สวยงามชัดเจนในช่วงปลายราชวงศ์ชิง เป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาศิลปะตามยุคสมัย ช่วงยุคราชวงศ์ชิงที่มีการปกครองชาวฮั่นโดยคนแมนจู เกิดกระแสชาตินิยม เกิดการกู้ชาติโดยกลุ่มนักกังฟูหรือสำนักเชิดสิงโต ส่งอิทธิพลไปถึงศิลปะในหัวสิงโตที่ถูกใช้เป็นสัญลักษณ์แทนการเคารพเชื้อชาติ สมัยนั้นการเล่าเรื่องราวของวีรบุรุษถูกเล่าผ่านอุปรากรจีนหรืองิ้ว ซึ่งศิลปะในชุดงิ้วเองก็พัฒนาศิลปะตามยุคสมัยเช่นกัน อาจารย์ทำหัวสิงโตได้ใช้แรงบันดาลใจจากศิลปะอันสวยงามในชุดงิ้วนี้เองมาพัฒนาสีสรรค์ของหัวสิงโต รวมถึงทำในเชิงสัญลักษณ์ถึงการกู้เชื้อชาติ โดยใช้วีรบุรุษในเรื่องราวงิ้วสามก๊กที่เป็นการต่อสู้ชิงบ้านชิงเมืองมาเป็นต้นแบบ และในเรื่องราวของสามก๊กนี่เองมีตัวละครที่เป็นเชื้อพระวงศ์ชาวฮั่นคนหนึ่ง ซึ่งก็คือ เล่าปี่ การประดับหัวสิงโตยุคนั้นจึงมีการประดับประดาโดยยึดลักษณะของเล่าปี่มาเป็นต้นแบบ กล่าวคือ เป็นฮ่องเต้ ควบคุมทั้งห้าธาตุและติดต่อกับสวรรค์ได้

ต่อมาก็มีการขยายความต่อเนื่องกันมาเป็นสิงโตสามพี่น้อง คือ เล่าปี่ กวนอู และเตียวหุย พี่น้องร่วมสาบานของเล่าปี่นั่นเอง เมื่อการเฉลิมฉลองด้วยหัวสิงโตเป็นที่นิยมมากขึ้น และวัสดุในการทำดีขึ้นมาก ช่วงปลายราชวงศ์ชิงก็ได้พัฒนาออกไปอีกหลายสีสรรค์ ซึ่งเป็นที่มาของอีกสามสี คือ ฮองตง จูล่ง และม้าเฉียว รวมกับ กวนอู เตียวหุย เป็นห้าเสือของเล่าปี่ โดยมีการใช้หัวสิงโตแบบนี้อย่างแพร่หลายตามการใช้งาน ตามความหมายของแต่ละสี ก่อให้เกิดความเชื่อมากขึ้นว่า หัวสิงโตแต่ละแบบมีการเจาะจงนำไปใช้งานไม่เหมือนกัน หลังจากนั้นเมื่อความเข้มข้นมากขึ้นก็มีการสร้างหัวสิงโตที่มีความเชื่อและการใช้งานเฉพาะทางขึ้นมาเพิ่ม คือ ลิโป้ ขงเบ้ง และโจโฉ ซึ่งต้องมีความรู้และมีความระมัดระวังในการใช้งาน ไม่ได้นำมาใช้ในงานมงคลทั่วไป

จากที่กล่าวมาเป็นที่มาของหัวสิงโตทั้ง 9 แบบ เป็นสิงโตแบบโบราณในยุคที่การเชิดสิงโตพัฒนาถึงจุดสูงสุด มีความสวยงามที่สุด และมีระบบความเชื่ออย่างมากที่สุด เมื่อกาลเวลาผ่านไปประเทศจีนผ่านสงคราม ผ่านการเปลี่ยนแปลงประเทศ และผ่านการปฏิวัติวัฒนธรรม การพัฒนาสิงโตถูกพัฒนาโดยคนรุ่นใหม่ เป็นกีฬามากขึ้น ศิลปะแบบดั้งเดิมถูกลดทอนลงจนหัวสิงโตถูกสร้างโดยเน้นที่ความสวยงามสมัยใหม่เป็นหลัก ทำให้หัวสิงโต 9 แม่ทัพหาดูไม่ได้อีกต่อไป ซึ่งจากการศึกษาค้นคว้าในเรื่องดังกล่าวมานี้ จึงทำให้

สมาคมกว๋องสิวได้รื้อฟื้นตำนานสิงโต 9 แม่ทัพขึ้นมาใหม่ เพื่อให้คนรุ่นปัจจุบันและรุ่นต่อไปได้เห็น ได้ชื่นชมในความสวยงามของศิลปะแบบโบราณที่ผสมผสานความหมาย ความเชื่อ เรื่องราวของสังคมและวัฒนธรรม เข้าใจในศิลปะอันสุดแสนจะพิเศษนี้ และ ณ ปัจจุบันไม่สามารถหาดูได้จากที่ไหน นอกจากที่ปากน้ำโพ จังหวัดนครสวรรค์ ในประเทศไทยแห่งนี้เท่านั้น

สิงโต 9 แม่ทัพ มีลักษณะและความพิเศษที่แตกต่างกัน

1. เล่าปี่ สิงโตเล่าปี่ หรือสิงโตมงคล มีพื้นเป็นสีเหลือง ลวดลายห้าสี ผสมลายเสือ ขนสีขาวหรือสีเหลือง มีเขาเป็นรูปมังกรเป็นรูปแบบสูงสุด เล่าปี่ถือเป็นเชื้อสายฮ่องเต้ชาวฮั่น พื้นสีเหลืองเป็นสีแทนฮ่องเต้ ลวดลายห้าสีแทนการบอกว่าควบคุมห้าธาตุแห่งชีวิต ลายเสือแทนแม่ทัพห้าเสือ เขาที่เป็นเขามังกรเพื่อบ่งบอกว่าได้ติดต่อรับพลังจากสวรรค์โดยตรง อย่างไรก็ตาม การใช้สีพื้นเป็นสีเหลืองของสิงโตเล่าปี ถือเป็นตัวแทนของหลายอย่าง อย่างแรกคือสีผิว อย่างที่สองคือความรอบรู้ อย่างที่สามคือสีเหลืองแห่งจักรพรรดิ การใช้หนวดยาวสีขาว สำหรับความรอบรู้และอายุมาก ในบางครั้งก็มีการใช้เขาปลาหรือเขานกหางใช้หางห้าสีแทนห้าธาตุ ซึ่งถือว่าจักรพรรดิต้องควบคุมได้ทั้งห้าธาตุ เพราะได้รับพรจากสวรรค์ ที่คอมีเหรียญสามเหรียญแทนความรอบรู้ ความเมตตา และความกล้าหาญ และเป็นสัญลักษณ์ของพี่ใหญ่ในสามพี่น้อง

ภาพที่ 1 สิงโตเล่าปี่หรือสิงโตมงคล

ที่มาภาพ : https://www.facebook.com/Kwongseiw.Nakhonsawan/เพจเฟซบุ๊คสมาคมกว๋องสิวนครสวรรค์

2. กวนอู สิงโตกวนอู หรือสิงโตตื่นนอน หรือสิงโตสิ่งสี ถือว่าเป็นสิงโตมงคล เป็นสิงโตแห่งความซื่อสัตย์ เป็นสิงโตพื้นฐานที่ใช้มากที่สุด โดยมีพื้นสีแดง ขนและหนวดสีดำยาว ตามองค์กวนกงซึ่งมีอัตลักษณ์ว่าเป็นบุรุษเครางาม มีผิวสีแดง และมีเสื้อคลุมสีเขียว เป็นเทพแห่งความซื่อสัตย์ ชื่อเรียกสิงโต “สิ่งสี” จึงเป็นชื่อที่ใช้เรียกแทนสิงโตทั้งหมด มีเขาเป็นรูปหมัดเป็นรูปแบบสูงสุด แสดงถึงอำนาจบารมีของขุนนาง

ชั้นสูง บ่งบอกว่าเป็นตัวแทนของอำนาจจากเบื้องบน อย่างไรก็ตาม พี่คนรองกวนอู ผู้ซึ่งว่ากันว่ามีหน้าสีแดง สีพื้นจึงเป็นสีแดงดังที่กล่าวมา ถือเป็นสัญลักษณ์ของความจงรักภักดี ความถูกต้อง และความกล้าหาญของกวนอู และจะใช้ผสมกับสีดำ ตาของสิงโตกวนอูจะเป็นตาของหงส์อมตะ มีเครายาวและมีสีดำ ที่หลังคอมีเหรียญสองเหรียญ เหรียญถือเป็นสัญลักษณ์แทนความรอบรู้ ความกล้าหาญ และเป็นสัญลักษณ์ของพี่คนรอง

ภาพที่ 2 สิงโตกวนอูหรือสิงโตตื่นนอน

ที่มาภาพ : https://www.facebook.com/Kwongseiw.Nakhonsawan/เพจเฟซบุ๊คสมาคมกว๋องสิวนครสวรรค์

3. เตียวหุย สิงโตเตียวหุย หรือสิงโตต่อสู้ มีสีพื้นดำ ลายขาวแซมเขียว ขนดำสั้น มีกระดิ่งห้อยที่หาง เขาเหล็กแหลมยาว เป็นสิงโตตัวแทนแห่งการต่อสู้ เข้มแข็ง มีไว้เพื่อการต่อสู้และแสดงพลัง เหมือนเตียวหุยที่ชอบการต่อสู้ เมื่อสมัยอดีตหัวสิงโตนี้มักเอาไว้เพื่อเป็นอาวุธ มีชื่อเสียงจากภาพยนตร์หวงเฟยหง เป็นหัวสิงโตที่หวงเฟยหงนำมาใช้ต่อสู้ในอดีต อย่างไรก็ตาม สิงโตเตียวหุยเป็นสิงโต ที่ใช้หน้าดำ เพราะว่ากันว่าเตียวหุยมีผิวสีเข้ม ซึ่งสีดำนี้เป็นสัญลักษณ์แทนความเยาว์วัย ความตรงไปตรงมา และการต่อต้าน ซึ่งเป็นนิสัยของเตียวหุย สิงโตมีเคราสั้นดำแข็ง ตาสีแดง หูเป็นดอกกระหล่ำ เขี้ยวคล้ายสุนัข หางสีดำขาวมีกระดิ่งผูกไว้ดังที่กล่าวมาเหมือนเป็นเครื่องเตือนแบบงูหางกระดิ่ง โดยกระดิ่งนี้ถือว่ามีพลังสู่โลกวิญญาณ มีเหรียญหนึ่งเหรียญบนคอ เป็นสัญลักษณ์แทนความกล้าหาญ และเป็นสัญลักษณ์ของน้องคนสุดท้อง

ภาพที่ 3 สิงโตเตียวหุ้ย

ที่มาภาพ :https://www.facebook.com/Kwongseiw.Nakhonsawan/เพจเฟซบุ๊คสมาคมกว๋องสิวนครสวรรค์

4. จูล่ง สิงโตจูล่ง หรือสิงโตวีรบุรุษ มีสีพื้นเขียวเป็นหลัก ขน หนวด สีดำสั้น จากวีรกรรมทำให้มีชื่อเสียงว่าเป็นวีรบุรุษฝ่ากองทัพโจโฉด้วยตัวคนเดียว ทำให้หัวสิงโตนี้จะใช้เพื่อบ่งบอกถึงการบุกฝ่าอันตราย มักจะมีเขาเป็นนกเหยี่ยวที่หมายความว่าวีรบุรุษ หัวสิงโตที่มีเขาเป็นนก มักจะถูกสร้างเพื่อยกย่องความเป็นวีรบุรุษ เช่นสร้างให้นายพลที่ชนะสงคราม

ภาพที่ 4 สิงโตจูล่ง

ที่มาภาพ : https://www.facebook.com/Kwongseiw.Nakhonsawan/เพจเฟซบุ๊คสมาคมกว๋องสิวนครสวรรค์

5. ฮองตง สิงโตฮองตง หรือสิงโตแห่งความเที่ยงธรรม พื้นสีเหลือง เป็นสีหนึ่งในห้าธาตุของห้าเสือแห่งจ๊กก๊ก คือถ้ารวมสีของห้าเสือจะเป็นสีของห้าธาตุแห่งชีวิต เป็นสัญลักษณ์ของฮองตง ใช้ขนดำที่แสดงถึงความแข็งแกร่ง เพราะเป็นแม่ทัพที่ยังแข็งแรงแม้อายุมาก เขาเป็นรูปง้าว โค้งคล้ายงวงช้างตามรูปแบบอาวุธของฮองตง มีเคราและขนสีขาว สิงโตนี้ในบางครั้งเรียกว่าสิงโตแห่งความถูกต้อง เพราะว่า

ก่อนที่จะมาเข้าร่วมกับเล่าปี่ ฮองตงเคยดวลกับกวนอูและได้ไว้ชีวิตกวนอู เพราะว่ากวนอูเคยไว้ชีวิตฮองตงไว้ก่อนครั้งหนึ่ง ทำให้นายของฮองตงในครั้งนั้นสั่งประหารฮองตง และฮองตงก็ยอมรับแต่โดยดีด้วยความจงรักภักดีและเห็นแก่ความถูกต้อง แต่ในที่สุดฮองตงก็ไม่ได้โดนประหารชีวิต

ภาพที่ 5 สิงโตฮองตง

ที่มาภาพ : https://www.facebook.com/Kwongseiw.Nakhonsawan/เพจเฟซบุ๊คสมาคมกว๋องสิวนครสวรรค์

6. ม้าเฉียว สิงโตม้าเฉียว สิงโตสีขาว หรือสิงโตไว้อาลัย แต่บ้างก็เรียกว่าสิงโตงานศพ บ้างก็เรียกว่าสิงโตกตัญญู เพราะม้าเฉียวจะใส่ชุดขาวเวลาไปรบกับกองทัพโจโฉที่ฆ่าพ่อและพี่ชายของเขาตาย เพื่อเป็นการไว้อาลัย มักจะไม่สร้างเก็บไว้เพราะไม่เป็นมงคล จะสร้างเฉพาะเวลามีบุคคลสำคัญเสียชีวิตเท่านั้น และเมื่อใช้เสร็จแล้วจะไม่เก็บไว้ ต้องเผาตามพิธีการ มีสีพื้นขาว ลายดำ เทา หรือน้ำเงิน ขนสีขาว หนวดขาว มีกระจกที่แทนสัญลักษณ์ของหยินหยาง

ภาพที่ 6 สิงโตม้าเฉียว

ที่มาภาพ : https://www.facebook.com/Kwongseiw.Nakhonsawan/เพจเฟซบุ๊คสมาคมกว๋องสิวนครสวรรค์

7. ลิโป้ สิงโตลิโป้ เป็นสิงโตที่เห็นได้ยากที่สุดหัวหนึ่ง เพราะมักไม่สร้างเก็บไว้ในครอบครอง เนื่องจากชื่อเสียงด้านไม่ดีของลิโป้ แต่ลิโป้ถูกกล่าวถึงในบทบาทที่สำคัญของการเล่าเรื่องที่เกี่ยวเนื่องกับสามพี่น้อง เล่าปี่จึงมีการสร้างเพื่อนำมาเล่าเรื่องการต่อสู่ช่วงแรก ๆ ของเรื่องสามก๊ก มักใช้พื้นสีม่วงหรือสีทอง และเขาเป็นมวยผมนักรบ สิงโตลิโป้จะไม่ถูกวางไว้ในระดับเดียวกับหัวสิงโตมงคลอื่น ๆ

ภาพที่ 7 สิงโตม้าเฉียว

ที่มาภาพ : https://www.facebook.com/Kwongseiw.Nakhonsawan/เพจเฟซบุ๊คสมาคมกว๋องสิวนครสวรรค์

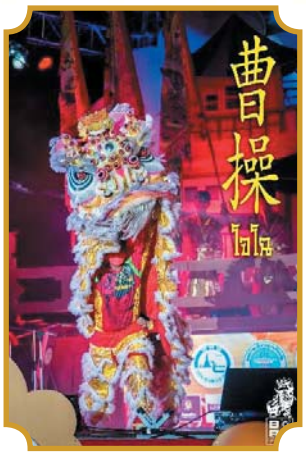
8. ขงเบ้ง สิงโตขงเบ้ง เป็นสิงโตอีกรูแบบที่ไม่ได้มีการสร้างโดยทั่วไป มักจะเป็นการสร้างเพื่อเล่าเรื่องราวหรือแสดงละคร ไม่ได้ใช้งานปกติ หัวสิงโตมีสีเทาเหมือนเสื้อคลุมนักบวชลัทธิเต๋า เขารูปหมวกของลัทธิเต๋าและสัญลักษณ์หยินหยางถือเป็นตัวบ่งบอกลักษณะของหัวสิงโตขงเบ้ง ขงเบ้งถือเป็นคนที่มีชื่อเสียงด้านความรอบรู้และการวางแผน แต่ก็ไม่ใช่สิงโตที่สามารถนำมาใช้ในงานมงคลทั่วไปจึงหาดูได้ยากมาก

ภาพที่ 8 สิงโตขงเบ้ง

ที่มาภาพ : https://www.facebook.com/Kwongseiw.Nakhonsawan/เพจเฟซบุ๊คสมาคมกว๋องสิวนครสวรรค์

9. โจโฉ สิงโตโจโฉ โจโฉมักถูกกล่าวถึงในด้านไม่ดี เจ้าเล่ห์เพทุบาย แต่โจโฉก็ถือเป็นฮ่องเต้ ลักษณะหัวสิงโตจะคล้ายหัวเล่าปี่ คือมีสีเหลือง มีลายห้าสีหรือห้าธาตุ แต่จะไม่มีลายเสือ และเพราะโจโฉสถาปนาตัวเองเป็นฮ่องเต้ สิงโตจึงมีเขาเป็นหมวกฮ่องเต้ หนวดสีขาวเป็นอีกหนึ่งรูปแบบที่ไม่เป็นที่นิยมที่หาดูได้ยาก

ภาพที่ 9 สิงโตโจโฉ

ที่มาภาพ : https://www.facebook.com/Kwongseiw.Nakhonsawan/เพจเฟซบุ๊คสมาคมกว๋องสิวนครสวรรค์

จากที่กล่าวมาเป็นที่มาของหัวสิงโตทั้ง 9 แบบ ที่สมาคมกว๋องสิวได้รื้อฟื้นและรื้อสร้างขึ้นมาอีกครั้ง หรือเรียกอีกอย่างว่า “สิงโต 9 แม่ทัพ” เพื่อแสดงให้เห็นวีถีดั้งเดิมในแบบจีนเพื่อสืบทอดให้คนรุ่นหลังได้รับรู้ศิลปะและวัฒนธรรมอันงดงาม และถือเป็นอัตลักษณ์ของสมาคมกว๋องสิวนครสวรรค์โดยแท้ แต่เนื่องด้วยสิงโตบางตัวมีข้อจำกัดในการแห่ สิงโต 9 แม่ทัพนี้จึงมักจะนำมาแสดงในโอกาสสำคัญหรือในพิธีเปิดงานเพื่อให้คนดูได้ชื่นชมความยิ่งใหญ่และอลังการของสิงโตกว๋องสิวนครสวรรค์

แต่อย่างไรก็ตาม การใช้สีของหัวสิงโตเป็นสิ่งสำคัญ ดังนั้นในการแห่ตามงานประเพณีทางสมาคมจึงมักจะเลือกใช้สิงโตที่มีสีมงคล ซึ่งโดยส่วนมากมักจะเป็นหัวสิงโตกวนกง ซึ่งมีสีตามแบบของหัวสิงโตของเจ้าพ่อกวนอูที่เป็นสีที่ใช้ในสิงโตที่นำเจ้าในงานประเพณีตลอด 100 กว่าปีที่ผ่านมา ถือเป็นการคงความถูกต้องตามประเพณีที่รักษาต่อเนื่องกันมา ซึ่งการรักษาประเพณีนี้ไว้ถือเป็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่นของเมืองปากน้ำโพเป็นอย่างยิ่ง

หัวสิงโตที่ใช้ในการแห่เจ้าในเมืองปากน้ำโพมาตลอดกว่า 100 ปี คือ หัวสิงโตของเทพเจ้ากวนอู หรือหัวสิงโตกวนกง โดยจะเรียกหัวสิงโตประเภทนี้ว่าสิงโตตื่นนอน กวนอูคือเทพเจ้าผู้ซึ่งว่ากันว่ามีหน้าสีแดง สีพื้นสีแดงเป็นสัญลักษณ์ของความจงรักภักดี ความถูกต้อง ความกล้าหาญ ของกวนอู และจะใช้ผสมกับสีดำ

ตาของหัวนี้จะเป็นตาของหงส์อมตะ หลังคอมีเหรียญสองเหรียญ ซึ่งเหรียญเป็นสัญลักษณ์แทนความรอบรู้ ความกล้าหาญ และเป็นสัญลักษณ์ของพี่รอง ส่วนเคราน้ันยาวและมีสีดำ เพราะกวนอูนั้นได้ฉายาว่า ขุนนางเครางาม หัวสิงโตกวนกงจึงเป็นหัวมงคลที่ใช้ในกิจการมงคลได้เกือบทุกโอกาส มีสีแดง ขนสีดำ นิยมสำหรับงานที่เกี่ยวข้องกับฝ่ายบู๊ เช่น ข้าราชการ ศาล ทนาย อัยการ ตำรวจ ทหาร การค้าทุกประเภท การแข่งขัน กิจการที่มีการแข่งขันสูง มักจะนิยมนำสิงโตสีนี้มาแสดงในเคหะสถานที่เกี่ยวข้องกับกิจการเหล่านี้

ส่วนอีกแบบหนึ่งเป็นแบบที่ใช้คือ หัวสิงโตกวนกง ฝ่ายบุ๋น เทพเจ้ากวนอูนั้นเป็นเทพเจ้าที่ผู้คนนับถือกันมาก ในหลากหลายอาชีพ อาชีพที่ไม่ต้องการการแข่งขันสูง เช่น ค้าขาย งานบริการ งานบันเทิง ก็จะบูชาเทพเจ้ากวนอูในแบบที่ไม่ดุดัน เช่นปางอ่านหนังสือลูบหนวด วางง้าวทั้งท่านั่งและยืน ถือเป็นเทพเจ้ากวนอูฝ่ายบุ๋น ซึ่งตามตำนานที่ว่าเทพเจ้ากวนอูนั้นนอกจากจะรบเก่งแล้วยังมีความรู้ด้านบุ๋นอีกด้วย หัวสิงโตฝ่ายบุ๋นนี้จะลดความดุดันลง เป็นเทพเจ้ากวนอูตอนแก่ที่ไม่รบแล้ว สิงโตจึงแทนการมีอายุด้วยขนสีขาว สีของหัวสิงโตประเภทนี้จึงเป็นสีพื้นแดง ลาย 7 สีแทนความรอบรู้ ขนสีขาวแทนอายุมาก ปากน้ำโพใช้หัวสิงโตแบบนี้นำเจ้าออกแห่มาตลอดกว่า 100 ปี และสมาคมกว๋องสิวนครสวรรค์ในปัจจุบันก็ยังคงยึดถือประเพณีนี้ปฏิบัติสืบต่อกันมาโดยพยายามรักษารูปแบบหัวสิงโตสีนี้ออกแห่เรื่อยมา

สรุป

ในวัฒนธรรมจีน สิงโตเป็นสัตว์มงคลที่เป็นสัญลักษณ์ของพลังและสติปัญญา การแสดงการเชิดสิงโตในเทศกาลหรือในโอกาสสำคัญ ถือเป็นการขับไล่วิญญาณชั่วร้าย นำพาโชคลาภ และสร้างความรื่นเริง

สิงโตกว๋องสิวที่ชาวปากน้ำโพเรียกกันติดปากและสร้างชื่อเสียงไปทั่วประเทศ แท้จริงแล้วคือการเชิดสิงโตกวางตุ้งของสมาคมกว๋องสิวนครสวรรค์ เป็นประเภทหนึ่งของสิงโตใต้ เป็นสิงโตกวางตุ้งประเภทฟัดซาน เป็นสิงโตที่มีการลั่นกลองที่ลุ่มน้ำปากน้ำโพนี้มานานมากกว่า 100 ปีที่ผ่านมา เป็นสิงโตที่ร่วมงานประเพณีแห่เจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพมาตั้งแต่วันแรกจวบจนถึงปัจจุบัน

สิงโตกวางตุ้งเป็นศิลปะการแสดงแบบโบราณของชาวกวางตุ้ง มีศูนย์กลางอยู่ที่เมืองกวางเจา เมืองฟอซาน มณฑลกวางตุ้งและฮ่องกง ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน สิงโตกวางตุ้งเป็นรูปแบบหนึ่งของศิลปะการเต้นที่เลียนแบบท่วงท่าการเคลื่อนไหวของสิงโต ผสานกับการเคลื่อนไหวของท่ากังฟูจากหลากหลายสำนัก ในชุดสิงโตมีส่วนหัวที่สานด้วยไม้ไผ่และกระดาษ มีเขาเดี่ยวตรงกลาง เปิดปากและกระพริบตาได้ ทาสีสันสวยงามเปี่ยมด้วยความหมายตามตำราเต๋าและฮวงจุ้ย มีกระจกตรงกลางหน้าผากประดับด้วยขนสัตว์หลายแบบ และส่วนหางเป็นผ้าสีหลายชั้น ประดับด้วยขนสัตว์และมีความยาว ใช้ผู้เชิด 2 คน มักใช้ในโอกาสในงานมงคลต่าง ๆ เช่น ช่วงตรุษจีน งานแต่งงาน งานเปิดร้าน งานต้อนรับ

แขกคนสำคัญ และงานพิธีมงคลต่าง ๆ ตามความเชื่อทางศาสนา การแสดงตามพิธีกรรมจะเป็นไปเพื่อปัดเป่าสิ่งไม่ดี และนำเงินทอง ความสุข ความเจริญรุ่งเรืองมาสู่สถานที่ที่แสดง การแสดงความเคารพต่อสถานที่ลักษณะการแสดงจะเป็นการเชิดด้วยท่วงท่าดุดันว่องไว ชุดการแสดงจะประกอบด้วยการฉ่อยเชิงหรือการกินผัก โดยจะมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบตามความเหมาะสม เช่น การต่อตัวในที่สูง ต่อกระบอกสูง กินผักและส้มในอ่างน้ำ กินผักบนโต๊ะ กินผักบนเสาดอกเหมย และอีกหลายการแสดงที่สืบทอดกันมาตามวัฒนธรรมและความเชื่อที่สมาคมกว๋องสิวร่วมกันสืบสานมาจนถึงปัจจุบันผ่านกิจกรรมตามประเพณีอันยิ่งใหญ่ของจังหวัดนครสวรรค์ที่ผู้คนทั้งในประเทศและต่างประเทศต่างพากันชื่นชม

อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันสิงโตกว๋องสิวไม่แค่สิงโตของสมาคมกว๋องสิวนครสวรรค์อีกต่อไป แต่สิงโตกว๋องสิวถือเป็น “สิงโตของชุมชน” อันเป็นสิงโตที่เป็นตัวแทนของวัฒนธรรมท้องถิ่น ที่เกิด สืบทอด ต่อยอด พัฒนา และได้รับการสนับสนุนโดยผู้คนในชุมชนปากน้ำโพ จังหวัดนครสวรรค์ เป็นอย่างดียิ่งนั่นเอง

Nakhon Sawan Kwong Siew Lion: The Cultural Practices of the Cantonese Chinese and the Formation of Chinese Ethnic Identity in Nakhon Sawan Province

Introduction

Thailand and China have maintained relations and contact since ancient times, officially commencing their trading relationship during the Sukhothai era. Thailand's diverse and abundant natural resources, along with its extensive water transportation channels, created an ideal environment for trade and product exchange. Additionally, Thailand has historically upheld a non-discriminatory policy towards foreigners residing in the country. As a result, Thailand has become a land of great ethnic diversity, with both Asians and Europeans coming to work and settle permanently. Among the various ethnic groups that have migrated to Thailand, the Chinese have made a significant contribution to the country's prosperity and economic development. The Chinese community's way of life has been intertwined with Thai society for a long time, establishing them as an ethnic group with a crucial role in Thailand's history (Saengthong, 2017, p. 71).

The spread of Chinese settlement throughout Thailand has led to the establishment of Chinese communities in various provinces beyond Bangkok, including the central, eastern, northern, and southern regions. Nakhon Sawan emerged as a prominent area where the Chinese chose to settle in substantial numbers.

Nakhon Sawan, an area with a rich historical background, features lowland plains conducive to habitation and abundant natural resources. It is situated along significant rivers such as the Chao Phraya, Ping, and Nan Rivers, contributing to its appeal and higher population density compared to other regions. Historical and archaeological evidence suggests that Nakhon Sawan has been inhabited since prehistoric times, evolving into an urban community over the centuries with a gradual trajectory of development and prosperity. The settlers in Nakhon Sawan included not only Thais but also various ethnic groups in search of better opportunities. Among these groups, the Chinese constituted a

significant population that settled in large numbers, making substantial contributions to the city's economic growth and integrating deeply into Nakhon Sawan's society.

The migration of the Chinese to Thailand began during the late Ayutthaya period and extended into the early Rattanakosin period. This movement was largely driven by poverty induced by natural disasters and political instability in China. Many Chinese sought refuge under the benevolent protection of the Thai monarchy, leading to their migration to Nakhon Sawan Province. The initial settlers were the Hainanese Chinese, who established communities in the Kao Liao District and Ban Makluea Subdistrict of Mueang Nakhon Sawan District. Subsequently, other Chinese groups, including the Teochew, Hakka (Ke-jia), Cantonese, and Hokkien Chinese, also migrated to the region (ibid., p. 95).

Different Chinese ethnic groups that have settled in Thailand each exhibit unique characteristics. Saengthong (2017), in his study of the Chinese ethnic groups residing in Thailand, particularly in Nakhon Sawan Province, was notably impressed by the Cantonese Chinese due to their distinctive cultural practices.

The Cantonese originate from the central region of Guangdong Province, extending eastward to Guangxi Province and Hong Kong Island. This region historically served as a crucial southern gateway for China in its international relations. Junks from southern countries such as Thailand, Vietnam, and Malacca frequently stopped at Guangdong ports before proceeding northward to China. Consequently, the Cantonese had early exposure to external influences compared to other Chinese regions. The Cantonese are commonly associated with professions such as mechanics and cooks. They traveled to Thailand by sea and established settlements in a manner similar to the Teochew Chinese. The Cantonese were among the earliest Chinese groups to arrive in Thailand, alongside the Hokkien Chinese. Due to Guangdong's proximity to the South China Sea, the Cantonese were skilled seafarers, enabling them to travel abroad with relative ease. They followed a similar maritime route as the Teochew Chinese, disembarking in major towns and cities in

central Thailand. They initially settled to engage in trade in Ayutthaya and various coastal towns along the Gulf of Thailand. After World War II, a significant wave of Cantonese Chinese migrated to Thailand, driven by political upheaval as the Kuomintang was defeated by the Communists in the Chinese Civil War (Tonsakulrungruang, 2000, p. 33).

However, Chinese immigrants in Thailand, including those who settled in Nakhon Sawan Province, did not perceive themselves as a unified group due to differences in language and cultural traditions. This fragmentation led to the formation of distinct communities based on linguistic and cultural affiliations, fostering close-knit relationships within these groups (Saengthong, 2017, p. 83). This phenomenon is exemplified by the establishment of various Chinese associations, among which the Cantonese founded their own organization known as the “Kwong Siew Association”.

The establishment of Kwong Siew Association.

“*Honoring our ancestors, maintaining integrity, preserving traditions, and fostering unity."*

The establishment of the Kwong Siew Association has prompted many to question why it was not named the "Guangdong Association." The author shared this curiosity until the opportunity arose to consult with knowledgeable figures integral to the association: Mr. Kulchit Ratchadasiwakul, Vice President of the Kwong Siew Association in Nakhon Sawan, and Mr. Nawaphan Hemchatiwirun, a committee member of the Nakhon Sawan Kwong Siew Association (interview, 2024). They kindly provided an explanation: “The Kwong Siew Association is for people who speak Cantonese. Historically, there were two major regions, Kwong Fu and Siu Heng Fu, each consisting of 16 districts. Compared to modern maps, this area constitutes only about one-third of the entire province, with some parts extending into other provinces.” This historical context is the origin of the name "Kwong Siew Association" as it is known today.

The Kwong Siew Association of Nakhon Sawan was established to bring together Cantonese and individuals of Cantonese descent in Nakhon Sawan Province. Most of them are employed as laborers, carpenters, and lathe operators. The association boasts a history spanning over a century, dating back to 1895. The Cantonese community in Nakhon Sawan maintains strong bonds, frequently socializing and supporting one another. The Kwong Siew Association is part of a global network of similar associations. In Thailand, there are more than 14 associations, with the principal one being the Kwong Siew Association of Thailand, based in Bangkok.

One particularly noteworthy activity of the Cantonese community within the Kwong Siew Association of Nakhon Sawan is the lion dance, a tradition upheld for over 100 years. The association is renowned for its lion dance troupe, known as the "Kwong Siew Lion". Historically, skilled lion dancers from China trained Cantonese descendants during their leisure time, passing down this cultural heritage through generations. This practice has become an enduring legacy, with the association perpetuating the art of lion dancing for its descendants to this day. The lion dance is prominently featured during the Chinese New Year and other significant festivals. During the Chinese New Year, the lion dance parade extends over two full days. To the north, the parade stretches from Pak Nam Pho Market to Wat Sai Nuea. To the east, it proceeds to Khwae Yai; to the west, it heads to Nong Ben Market; and to the south, it reaches Tai Market. The purpose of the parade is to offer New Year blessings to the Cantonese community and the residents of Pak Nam Pho. The blessings are delivered in Cantonese: "Dai Gat Dai Lee Fat Choy Shun Lee," which translates to "Wishing you great wealth and prosperity."

Over a century ago, a significant event occurred when a severe epidemic broke out in Nakhon Sawan. In response, the residents invited the revered guardian deity, Chao Pho Thepharak, to be paraded around Pak Nam Pho Market to ward off the disease. The Kwong Siew Association led this procession with their lion dance troupe, believing it was the duty of the Cantonese to repay the faith of the Pak Nam Pho community. This event established

the tradition of the Chao Pho[1] and Chao Mae[2] Pak Nam Pho Parade, which was subsequently joined by many other associations out of respect for local customs. The Kwong Siew Association has continuously developed its lion dance performances, emphasizing the distinctive identity of the Kwong Siew lion and proudly preserving traditional artistry. Today, the Kwong Siew Association still participates in the annual Chao Pho and Chao Mae parade, blessing the residents of Pak Nam Pho. The Kwong Siew lion has become a renowned symbol of Pak Nam Pho, recognized throughout the country. People from all over Thailand acknowledge the Pak Nam Pho lion dance performed by the Kwong Siew Nakhon Sawan. This recognition led to the lion dance being officially designated as a local performance by provincial authorities. Consequently, during the Chao Pho and Chao Mae Pak Nam Pho Festival, individuals from across the nation gather in large numbers to witness the performances.

The Kwong Siew Nakhon Sawan Association's lions are a prominent feature of the Chao Pho and Chao Mae Pak Nam Pho Festival. The daytime parade is conducted with precision, showcasing new costumes each year that seamlessly integrate traditional elements with modern aesthetics. The association approaches each house blessing as a solemn ritual, rigorously adhering to cultural and religious traditions. This includes rare ceremonies such as the welcoming and sending off of the deity at the shrine, the ritual of opening the lion's eyes, and the paying of tribute to teachers. These practices are driven by profound faith, ensuring both the reverence of the deities (Chao Pho and Chao Mae) and the integrity of the Pak Nam Pho Festival's traditional procession. Such dedication has earned the association considerable acclaim, both domestically and internationally.

The reputation of the Kwong Siew Association's lion extends beyond these accolades. The association has achieved numerous notable accomplishments. It has notably supported and promoted the Kwong Siew Lion Dance Troupe, providing

---

1 God

2 Goddess

opportunities for the troupe to compete in international lion dance competitions, both within Thailand and abroad. These endeavors have led to multiple first-place finishes and other prestigious awards. Additionally, the troupe has had the honor of performing for the King, members of the royal family, and various dignitaries both within Thailand and internationally, thereby demonstrating their exceptional talents. As a result, the Kwong Siew Lion Dance Troupe has been designated as a cultural ambassador, representing the diplomatic relationship between Thailand and China. This role is intended to cultivate and maintain a positive and enduring relationship between the two nations. These achievements reflect the troupe's deep-seated camaraderie, patriotism, and unwavering devotion to the deities they revere.

Kwong Siew lion: The distinctive identity of the Kwong Siew Association

The Nakhon Sawan Kwong Siew Association comprises Cantonese residents in Nakhon Sawan Province. They have collectively preserved and promoted their arts and culture through various activities integrated with local traditions. This collaborative effort has fostered a distinctive local identity that has garnered international acclaim (Nakhon Sawan Kwong Siew Association, 2013, p. 3).

The Kwong Siew Association (2018) explains that their lion is a “Southern Lion”, specifically a Cantonese lion from Foshan. This type of lion is prominently featured in Chinese New Year celebrations worldwide. The Southern Lion exists in two distinct forms: the traditional form, characterized by its symbolic colors and patterns, each associated with specific occasions and rich historical significance. This traditional form has gained global recognition due to the widespread migration of Cantonese people to various continents, including America, Europe, and Asia, thus disseminating this cultural practice extensively. The lion’s head of the traditional form is prominently used in Chinese New Year festivities worldwide, making the Cantonese lion a significant emblem of celebration among Chinese communities globally. In contrast, the modern lion’s head, designed with

a focus on aesthetic appeal and competitive use, emphasizes less on traditional symbolism. The modern form is typically adorned with colors based on visual appeal or personal preference, featuring fewer details, a smaller size, and a shorter tail. It is commonly used in competitions, festive events, and general auspicious occasions, with color choices being more about appropriateness, such as auspicious colors like red, yellow, and gold.

In lion dance performances, the Kwong Siew Association employs both forms to provide variation. However, significant emphasis is placed on the traditional form, as evidenced by its use in the Chao Pho and Chao Mae Pak Nam Pho Procession Festival, which has a history of over 100 years. This festival upholds traditional beliefs and practices, with Pak Nam Pho being the sole location in Thailand that steadfastly preserves the authenticity of these traditions. Despite this, the modern form is not entirely disregarded. The Association acknowledges the importance of preserving the Guangdong lion dance tradition, which has a history of over a thousand years, for future generations both domestically and internationally.

Therefore, the focus will be on the origins of the traditional form of the lion, given the Nakhon Sawan Kwong Siew Association's commitment to preserving the traditional lion dance. Recently, the association has revived the traditional form known as the "Nine Commanders Lion," which boasts a rich history and intriguing evolution.

The lion dance underwent significant artistic development during the late Qing Dynasty. This period, marked by the governance of the Manchu over the Han Chinese, saw a rise in nationalist sentiments. Movements for national restoration, driven by Kung Fu groups and lion dance ensembles, influenced the artistry of lion heads, transforming them into symbols of ethnic pride. During this time, stories of heroes were conveyed through Chinese opera, or Ngiew, and the art of Chinese opera costumes evolved in tandem with the era. Master craftsmen drew inspiration from the intricate designs of Chinese opera costumes to develop the colors and symbolism of the lion head, incorporating elements

related to ethnic restoration. This is exemplified by the heroic figures from the "Romance of the Three Kingdoms," an opera depicting battles for state control. In "Romance of the Three Kingdoms," Liu Bei, a notable figure from the Han dynasty, was particularly influential. Lion heads of this period were adorned to reflect Liu Bei's characteristics, embodying the image of an emperor who governs the five elements and communicates with the heavens

Subsequently, the lion head evolved to represent the three sworn brothers: Liu Bei, Guan Yu, and Zhang Fei. As lion dance celebrations grew in popularity and materials for crafting lion heads improved, the late Qing Dynasty saw the introduction of additional colors. These colors represented figures such as Hong Tong, Zhu Long, and Ma Qiao, alongside Guan Yu and Zhang Fei, collectively known as Liu Bei's Five Tigers. These lion heads became widely used, with each color symbolizing specific meanings. Over time, this tradition expanded to include lion heads representing other figures such as Lu Bu, Zhuge Liang, and Cao Cao. These lion heads, each associated with particular ideologies and uses, were not typically employed for general auspicious events but required specialized knowledge and careful application.

From the preceding discussion, we can trace the origins of the nine types of lion heads, all of which are traditional forms. At the zenith of its development, the art of lion dancing was characterized by exquisite beauty and deeply ingrained belief systems. However, as China underwent periods of war, national transformation, and the Cultural Revolution, the art of lion dancing evolved under the influence of newer generations, eventually becoming a sport. This shift in focus led to the diminution of traditional art forms, with modern aesthetics gaining prominence in the creation of lion heads. Consequently, the nine generals' lion heads became exceedingly rare. Through extensive research, the Kwong Siew Association has revived the legend of the nine generals' lion heads. This revival enables current and future generations to witness and appreciate the beauty of this ancient art form, which intertwines meaning, belief, societal narratives, and

cultural heritage. Presently, this art form is exclusively showcased in Pak Nam Pho, Nakhon Sawan Province, Thailand, and is not found elsewhere.

The Nine Lion Commanders each possess distinct characteristics and special traits, as follows:

1. **Liu Bei**: The Liu Bei lion, also known as the auspicious lion, features a yellow base color with five-colored patterns interspersed with tiger stripes, and either white or yellow fur. The lion's horns are designed in the shape of a dragon, symbolizing the highest form of power. Liu Bei is regarded as a descendant of the Han emperors, with the yellow base color representing imperial authority. The five-colored patterns signify dominion over the five elements of life, while the tiger stripes symbolize the Five Tiger Generals. The dragon-shaped horns indicate a direct connection with heavenly power. The yellow base color of the Liu Bei lion represents several attributes: it signifies the emperor's skin color, wisdom, and imperial authority. The long white whiskers are symbols of wisdom and advanced age. Occasionally, fish or bird-shaped horns may be used. The tail, adorned with five colors, represents the five elements and underscores the emperor's divine control over these elements. Three medallions around the lion's neck represent wisdom, benevolence, and courage, denoting Liu Bei as the eldest brother among the three sworn brothers.

Figure 1 Liu Bei Lion

Source: https://www.facebook.com/Kwongseiw.Nakhonsawan

2. **Guan Yu**: The Guan Yu lion, also known as the Guan Yu lion, the Awakening Lion, or the Xingshi Lion, represents loyalty and is one of the most commonly used foundational lions. Its base color is red, featuring long black hair and a mustache, reminiscent of Guan Gong, renowned for his impressive beard, red complexion, and green robe. Guan Gong is venerated as the deity of loyalty, and thus the name "Xingshi" has become synonymous with this type of lion. The lion's form includes a fist-shaped horn, symbolizing the power and prestige of high-ranking officials. Guan Yu, characterized by a red face and red base color, embodies loyalty, righteousness, and courage, with black elements accentuating these attributes. The lion's eyes, representing the immortal swan, and its long black beard further emphasize its regal and venerable nature. Two medallions on the back of its neck signify wisdom, bravery, and denote Guan Yu as the second eldest brother among the sworn brothers.

Figure 2 Guan Yu Lion

Source: https://www.facebook.com/Kwongseiw.Nakhonsawan

3. **Zhang Fei:** The Zhang Fei lion, also known as the Fighting Lion, features a base color of black with white and green stripes, short black fur, and a bell hanging from its tail. It is equipped with long, sharp iron horns and symbolizes combat and strength, reflecting Zhang Fei's reputation for his prowess in battle. Historically, this lion head was often utilized as a weapon and gained fame through its depiction in the film *Wong Fei-hung*, where Wong Fei-hung used it in combat. The Zhang Fei lion is characterized by a black face, which is associated with the belief that Zhang Fei had dark skin. This coloration symbolizes youth, straightforwardness, and resilience—traits attributed to Zhang Fei. The lion features a short, stiff black beard, red eyes, ears shaped like cauliflower, dog-like fangs, and a black and white tail with an attached bell, which serves as a warning device akin to a rattlesnake's rattle. This bell is believed to possess spiritual power. A medallion around the lion’s neck signifies bravery and denotes Zhang Fei as the youngest of the three sworn brothers.

Figure 3 Zhang Fei Lion

Source: https://www.facebook.com/Kwongseiw.Nakhonsawan

4. **Zhao Yun:** The Zhao Yun lion, also known as the Heroic Lion, predominantly features a green base color with short black fur and a beard. This lion head is renowned for symbolizing heroism, inspired by Zhao Yun's legendary feat of single-handedly breaking through Cao Cao's army. As a result, this lion head represents courage and the ability to overcome danger. It often features hawk-like horns, which symbolize heroism. Lion heads with bird-like horns are typically crafted to honor heroic deeds, particularly in tribute to victorious generals.

Figure 4 Zhu Ling Lion

Source: https://www.facebook.com/Kwongseiw.Nakhonsawan

5. **Huang Zhong**: The Huang Zhong lion, also known as the Lion of Justice, predominantly features a yellow base color, representing one of the five elements associated with the Five Tiger Generals of Shu Han. The combination of colors from the Five Tiger Generals symbolizes the five elements of life, making this lion emblematic of Huang Zhong. The use of black fur represents strength, reflecting Huang Zhong's prowess as a commander-in-chief despite his advanced age. The lion's horns are shaped like a halberd, curved similarly to an elephant's trunk, mirroring Huang Zhong's weapon. It is adorned with a white beard and fur. This

type of lion is sometimes referred to as the Lion of Righteousness. It commemorates the story of Huang Zhong sparing Guan Yu's life before joining Liu Bei. Guan Yu had previously spared Huang Zhong's life, leading Huang Zhong's former lord to order his execution. Huang Zhong accepted this fate with loyalty and a sense of justice, though he ultimately was not executed.

Figure 5 Hong Tong Lion
Source: https://www.facebook.com/Kwongseiw.Nakhonsawan

6. **Ma Qiao:** The Ma Qiao lion, also known as the white lion, mourning lion, funeral lion, or grateful lion, derives its name from Ma Qiao's choice to wear white attire when confronting Cao Cao's army, which had killed his father and brother, as a form of mourning. Due to their association with mourning, these lions are not typically crafted for permanent display. They are created solely for use during significant funerary occasions and are ceremonially burned after their use rather than being preserved. The Ma Qiao lion is characterized by a white base color with black, gray, or blue stripes, white fur, a white beard, and often features a mirror symbolizing the concept of Yin-yang.

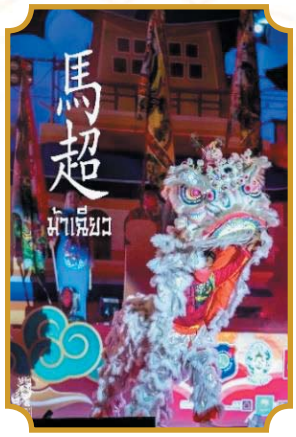

Figure 6 Ma Qiao Lion

Source: https://www.facebook.com/Kwongseiw.Nakhonsawan

7. **Lu Bu**: The Lu Bu lion is among the rarest and is typically not kept in possession due to Lu Bu's negative reputation. Nevertheless, Lu Bu plays a significant role in the narratives surrounding the Three Brothers. Consequently, Liu Bei commissioned the creation of this lion to depict the early battles featured in the *Romance of the Three Kingdoms*. The Lu Bu lion is often characterized by a purple or gold base color, with its horns shaped like warrior-style hair buns. Unlike other auspicious lion heads, the Lu Bu lion is not placed on the same level of reverence.

Figure 7 Lu Bu Lion

Source: https://www.facebook.com/Kwongseiw.Nakhonsawan

8. **Zhuge Liang**: The Zhuge Liang lion represents a type of lion that is not commonly created. This lion is typically constructed for storytelling or theatrical performances rather than for regular use. The lion head is gray, resembling a Taoist monk's robe, with horns shaped like a Taoist hat. A yin-yang symbol is a distinguishing feature of Zhuge Liang's lion head. Zhuge Liang is renowned for his wisdom and strategic prowess, but the lion is not used for general auspicious events, making it a rare sight.

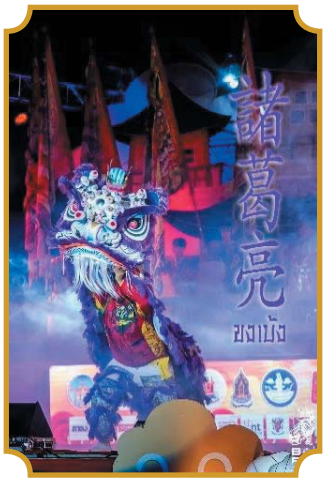

Figure 8 Zhuge Liang Lion

Source: https://www.facebook.com/Kwongseiw.Nakhonsawan

9. **Cao Cao**: The Cao Cao lion is often associated with negative traits such as cunning and deceit. Nonetheless, Cao Cao is also recognized as an emperor. The lion head resembles that of Liu Bei, featuring a yellow color with stripes representing the five colors or five elements but notably lacks tiger stripes. Since Cao Cao proclaimed himself as emperor, the lion's horns are shaped like an emperor's hat, and it includes a white beard. This white beard is a rare feature not widely popular in lion heads.

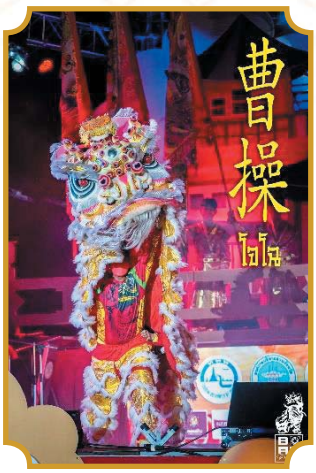

Figure 9 Cao Cao Lion

Source: https://www.facebook.com/Kwongseiw.Nakhonsawan

The preceding discussion outlines the origins of the nine types of lion heads that the Kwong Siew Association has revived and reconstructed, collectively known as the "Nine Lion Commanders". The primary aim of this effort is to showcase traditional Chinese customs and to pass down the exquisite art and culture to future generations, thus establishing a distinct identity for the Kwong Siew Association in Nakhon Sawan. However, due to the limitations associated with displaying all nine lion commanders in parades, these lion heads are typically exhibited only on special occasions or during opening ceremonies, allowing spectators to appreciate the grandeur and magnificence of the Kwong Siew Lions of Nakhon Sawan.

The color of the lion heads plays a crucial role in traditional processions. Therefore, the association usually selects lions with auspicious colors for these events. Predominantly, the Guan Gong lion heads are used due to their similarity to the lion head of Guan Yu. These colors have been traditionally associated with lions that lead the deity in processions for over a century, ensuring continuity and adherence to tradition. Preserving this tradition is a unique and distinctive aspect of Pak Nam Pho's identity.

For over 100 years, the lion head used in processions in Pak Nam Pho has been that of the deity Guan Yu, also known as the Guan Gong lion head. This particular lion head, referred to as the “awakening lion”, features a red base color representing loyalty, righteousness, and bravery, complemented by black fur. The lion’s eyes are those of the immortal swan, and two medallions on the back of the neck symbolize wisdom and bravery, representing the second eldest brother. The long black beard reflects Guan Yu’s reputation as a nobleman with a distinguished beard. The Guan Gong lion head is considered auspicious and suitable for almost any occasion, especially favored in martial-related professions such as government officials, courts, lawyers, prosecutors, police, soldiers, commerce, competitions, and highly competitive businesses. This lion head is frequently performed in residences associated with these professions.

Another variant is the Guan Gong lion head from Bun’s side. Guan Yu is widely revered across various professions, and for professions that do not require high competition, such as trade, services, and entertainment, Guan Yu is depicted in a less aggressive manner. This representation includes the book-reading and mustache-stroking pose, with the halberd placed in a sitting or standing position, symbolizing God Guan Yu from Bun’s side. According to legend, Guan Yu was not only a great warrior but also knowledgeable about Bun. The Bun lion head, characterized by white fur, signifies old age and represents non-combative Guan Yu. It features a red base with seven-colored stripes to signify wisdom and white fur to indicate old age. Pak Nam Pho has used this type of lion head in processions for over a century, and the Kwong Siew Association of Nakhon Sawan continues to uphold this tradition, consistently maintaining this color scheme in their lion heads during parades.

Summary

In Chinese culture, the lion is regarded as an auspicious symbol of power and wisdom. The lion dance, traditionally performed during festivals or significant occasions, is

believed to ward off evil spirits, attract good fortune, and foster an atmosphere of joy and celebration.

The Kwong Siew Lion, widely recognized in Pak Nam Pho and esteemed nationwide, is a representation of the Cantonese lion dance performed by the Kwong Siew Association of Nakhon Sawan. It belongs to the Southern lion category, specifically the Foshan type of Cantonese lion. This tradition has been entrenched in the Pak Nam Pho Basin for over a century and has been a key component of the Chao Pho Chao Mae Pak Nam Pho festival from its inception to the present day.

The Cantonese lion dance, an ancient performing art from the Cantonese people centered in Guangzhou, Foshan, Guangdong Province, and Hong Kong, incorporates various kung fu techniques. The lion costume, crafted from bamboo and paper, features a head with a central horn, capable of opening its mouth and blinking its eyes. It is painted in vibrant colors, drawing from Taoist and Feng Shui symbolism, and adorned with a mirror on the forehead, various types of fur, and a long tail made of layered, colorful fabric. The performance, requiring two dancers, is typically featured at auspicious events such as Chinese New Year, weddings, store openings, and ceremonies, with the belief that it drives away evil spirits and brings wealth, happiness, and prosperity to the venue. The performance set includes “Choy Cheng”, or the act of eating vegetables, with adaptations such as forming human pyramids at great heights, balancing on high poles, and performing various traditional acts. The Kwong Siew Association has preserved these traditions through grand activities in Nakhon Sawan Province, earning admiration from both locals and international visitors.

Today, the Kwong Siew lion has transcended its association with the Kwong Siew Association of Nakhon Sawan to become a symbol of the broader community. It represents local culture, reflecting its origins, evolution, and development, with substantial support from the Pak Nam Pho community in Nakhon Sawan Province.

那空沙旺广肇醒狮队

那空沙旺中国广东文化习俗与创造华人民族认同

导言

自古以来，泰国与中国便有着长久的联系和交往，自素可泰时期，泰中两国就已经正式建立了贸易关系。泰国自然资源丰富多样，水陆交通便利，有利于商业贸易往来。再者，由于泰国没有限制外国人移民定居泰国的政策，泰国成为了一块拥有多元民族的土地。由于许多亚洲人和欧洲人移民泰国，在此立下了稳固的根基，对泰国社会和经济的发展都带来了重要且显著的影响，其中中国华侨是最重要和最突出的群体。华人在泰国已经生活了很长的时间，他们推动了泰国社会的发展进步。

华人社区遍布泰国各地，在曼谷、泰国中部、东部、北部和南部等地区均有华人的身影。其中，那空沙旺是华人在泰国分布较为密集的地方。

那空沙旺府在泰国发展史上有着重要的地位，其地势平坦，适宜居住，拥有多条重要河流，如滨河、汪河、永河和楠河，四河相汇。这些便是当时华人选择在此定居的原因。从历史和考古记载中，我们发现，**那空沙旺从史前**时期就有人类居住，在历史上不断繁荣发展。在**那空沙旺定居的群体不**仅仅有

泰国人，其他民族群体为了寻求繁荣也来到这里。在众多移民族群中，华人是主要群体之一，他们长期居住在**那空沙旺**为这里的经济繁荣作出了巨大贡献，最终融入当地社会。然而，大城王朝后期至曼谷王朝前期，起初是由于中国政治问题和自然灾害，为了寻求泰国国王的庇护，大量中国移民涌入泰国。其中，那空沙旺是华人移民较多的地方。华人移民中有海南人（他们最先在高廖县定居）、潮州人、客家人、广东人，以及福建人。

移居泰国的华人群体都有自己独特而有趣的地方。笔者有机会深入了解那空沙旺华人群体的生活、文化、以及风俗习惯，广东华人**族群**拥有独特的文化特色，因此广东华人给我留下了深刻的印象。

广东人分布在广东省中部、东部和香港等地区，广东被认为是中国对外贸易的关键港口。泰国、越南、马来西亚等国的货物通过海运进入广东码头，然后再继续运往中国北方。在此期间，对比其他地区的人，他们更容易接触到外来文化，他们有更多的机会学习外界的新事物。广东人主要从事机械师和商人等职业。广东华人经常通过海路进入泰国，与潮州华人一样在当地定居，他们也跟福建华人一样是第一批移民泰国的华人群体。由于广东靠近中国南海，因此广东人擅长海运，他们乘船出国也非常方便。广东华人和潮州华人进入泰国所走的路

线相同，然后在泰国大城市和中部沿海城市登陆，建立贸易基地。他们在大城府市区、以及泰国湾中部沿海城镇定居。第二次世界大战结束后，广东华人大规模移民泰国，移民人数最多。其中，大批广东华人移民的重要原因是国共内战，他们为了逃避纷争而选择了移居他国（**素瓦第**．敦沙辊隆楞，2543，**第**33页）

然而，不论是那些移居到泰国其他地区的华人，还是在**那空沙旺安家落**户的华人，他们都意识到彼此并不相同，因为他们的语言、文化和风俗习惯有所不同。因此，在泰国及**那空沙旺的**华人**往往根据自己的**语言划分社群，群内建立紧密的关系。（**素猜**．贤通，2560：83）**通**过华人建立多个协会我们可以看出来。其中，广东华人也建立了自己的协会，名为“**广肇商会**”。

广肇商会的成立

“**尊敬祖先，恪守本心**，传承文化，团结一心”

很多人可能会疑惑为何该协会不起名为“**广**东商会”，**而是**选择了“**广肇商会**”这名称。笔者也曾感到疑惑，直到有机会询问该协会的重要人物，即**那空沙旺广肇商会副会**长库辊勒吉·**拉差达司瓦古先生和**执行理事兼秘书那瓦彭．**和嘛**查问．**路梅**查路先生(访谈录，2567）。**他**们解释道：“**广**东商会是讲广东话的人们组成的协会。在历史中，广东省划分为两大省份，

即“广府”和“肇庆府”。每个省份都有16个县区。如果与现代地图相比较，可以看到如今它只占历史中广东省的1/3，并且部分地区分布在其他省份。”这正是如今“广肇商会”名称的来历。

那空沙旺广肇商会的成立是为了将那空沙旺广东华人、华裔团结在一起，他们主要从事雇佣工作、木匠和车工等工作。自2438年起，那空沙旺广东华人开始聚集在一起，进行各种社交活动，互帮互助，如今已有上百年历史了。广肇商会在全球各地都有分会，在泰国就有超过14个，其中最大的分会设在曼谷，称为泰国广肇商会。

那空沙旺广肇商会组织了一项非常引人注目的活动，即“醒狮”，该活动已有100多年的历史了。广肇商会在醒狮方面声誉卓著，有自己的醒狮队，称为“广肇醒狮队”。过去，有醒狮表演天赋的广东人，把这门技艺传授给下一代，并代代相传，现如今，已成为宝贵的文化遗产。醒狮表演经常在中国新年和其它重要节日中可以观赏到，醒狮队在新年期间通常进行长达两天时间的表演，以北榄坡市集北为起点，北至北狮寺、东至大河、西至镇农本农贸市场、南至南市。醒狮队以醒狮的方式，用广东话祝福广东华人和那空沙旺人民在新的一年里万事胜意、生意兴隆、财源滚滚。

100多年以前，那空沙旺发生了一场严重的疟疾。面对疫情，那空沙旺人民在北榄坡市集举行了盛大的游神活动，祈求

神明为百姓驱赶疾病。在这个活动中，广肇商会带领着自家的舞狮队伍“**广肇醒**狮队”**先**进行表演。该商会将其视为广东人民对**那空沙旺人民的回**报，因此他们满怀诚心地加入到游行中。从那时起，这种做法传承下来并演变成了北榄坡春节的特定习俗，后来也有其他协会参与其中。为了遵循当地传统，广肇商会始终坚持自己独特的表演风格，遵循传统文化，表演技艺精湛。广肇醒狮队把传统醒狮艺术演绎得淋漓尽致，在那空沙旺家喻户晓，人们一旦提及舞狮，就会想起广肇醒狮队来，这种特殊性让政府机关意识到醒狮表演的重要性，将醒狮正式纳入一年一度春节官方节庆的文化表演中，其在泰国名声大振，因此，每逢那空沙旺举办游神盛会时，来自全国各地的人们都会慕名而来，一睹广肇醒狮队的风采。

那空沙旺广肇醒狮队的魅力在于其加入了游神盛会的队伍中。日间游行过程井然有序，该队伍每年都会推出新款的游行服装，保留了传统元素的同时又融入了现代风格，将传统牢牢保留在游行中。醒狮队真心诚意地每家每户送去祝福，并时刻遵循文化习俗和信仰习惯。迎送本头公、**本**头公妈到神庙的仪式、传统醒狮开光点睛仪式、拜师仪式、这些传统习俗均源自虔诚的信仰。政府的精心筹办充分体现了对本头公、**本**头公妈神圣身份的敬重，游神盛典优美华丽，游神队伍英姿飒爽，在全国乃至全世界都享有极高的声誉。

广肇醒狮队的声誉不仅如此，广肇商会还创造了许多傲人的成就。如赞助和促进广肇醒狮队参加国际醒狮比赛，无论是国内还是国际比赛，该队伍荣获冠军等多个奖项。此外，他们还有机会为国王、皇室及国内外的重要人物表演，大家看到他们卓越的表演能力，广肇醒狮队获得了泰- **中文化使者称号**，**成**为泰中外交关系的文化代表，促进了泰- **中两国**长久稳定的良好关系。所有这些都源于他们彼此之间的爱与承诺，对祖国的热爱以及对神明的尊敬崇拜和信仰。

广肇醒狮队：广肇商会的卓越特性

广肇商会是那空沙旺广东华人聚集在一起而形成的，并通过共同参与各种活动传承艺术和文化，与当地传统习俗相结合，形成了在全球享有盛誉的地方特色。（那空沙旺广肇商会，2013**年**，**第**3页）

ใ**广肇醒**狮队成员（2561）**表示**，**醒狮队的**狮子乃"**南**狮"，**属佛山广**东醒狮，每逢节庆，或有重大活动，必有醒狮助兴，长盛不衰，历代相传，在世界范围内的中国新年庆祝活动中都备受欢迎。　　这种类型的狮子有两种类型，第一种是古典醒狮，**利用**颜色和图案表达思想情感，每种颜色有不同的使用方式，在不同的场合使用，非常讲究，这类型的醒狮已有数千年的历史，是世界上最广为人知的醒狮类型。其原因为广东人移

民世界各地，包括美洲、欧洲和亚洲，因此广东醒狮得以广泛传播，成为了全球华人庆祝活动的重要标志。 **第二种是新型醒**狮，醒狮头部会根据美观或喜好涂上不同的颜色，细节较少，体积较小，尾巴较短，用于比赛和一般的庆祝活动，通常选择吉利的颜色，例如红色，黄色和金色，不会考虑到信仰或者场合。

从以上介绍的两种类型的醒狮看，广肇醒狮队使用了两种形式的狮子，以增加其多样性。从醒狮队在参加传统游神活动时使用的狮子中，我们不难看出，广肇醒狮队更重视的是其古典形式。由于这是一个有着超过100**年**历史的古老传统仪式，**与最初的人**们的信仰有关，为了确保其准确性和原始性，北榄坡一直保持其原始信仰和传统。 虽然如此，广肇醒狮队也并没有完全放弃新型醒狮。广东醒狮有上千年的历史，应该继续传承给后代，无论是在国内还是国际上都值得被保护和传承。

因此，这里将讨论古典醒狮的起源，因为广肇醒狮队非常重视保留狮子崇拜的传统，目前广肇醒狮队已经开始恢复古代狮子的最初形态--“ **九大英雄**狮头” **其来**历和发展史十分有趣，如下：

醒狮图案在清朝晚期有所发展，是时代艺术发展的一部分。在清朝统治时期，满族统治汉族，掀起了民族主义浪潮，激起了一群武术家和醒狮组织的爱国情怀。由于狮头是民族的

代表，因此狮头艺术也受此影响。那个时代，英雄人物的故事通常会通过戏曲表演来展现，这种艺术手法随着时代的发展而变化。老师们从优美的戏曲中找到灵感，以三国故事中的英雄人物的脸谱为造型来设计，将其运用到狮头的装饰中。其中有一个汉族皇帝，名叫刘备；狮头模仿刘备皇帝、掌管五行。

随后，狮头以桃园三结义的故事中的主人公刘备、关羽、张飞三兄弟为造型设计。由于狮头在庆典中使用的情况变得越来越普遍，制作材料也变得愈加精致，在清朝末期，还发展出了更多的以历史人物为造型的狮头，如：黄忠，赵云、马超，与关羽、张飞一起组成刘备五狮。这些狮头根据其用途被广泛使用，每种颜色必有其特殊意义，人们相信每个狮头代表的含义各有不同。然后，狮头的设计越来越复杂，同时出现了以传播信仰为目的的狮头，以及用以专项用途的狮头，即吕布、诸葛亮和曹操，该类狮头不能在常规庆典中使用，使用须谨慎。

综上所述，从“**九大将**军狮”**来看**，**古典醒**狮已达到最高点，外观优美，寄托了人们最崇高的信仰。随着时间的流逝，中国经历了战争、国家变迁、文化革命，新一代人推动了狮头的发展，让其成为了更受欢迎的体育运动。传统艺术逐渐减少，以美观作为设计的主要因素。因此，这“**九大将**军狮”**再也看不到了。广肇醒**狮队通过对传统文化的研究和探索，决定重

新恢复“**九大将**军狮”**的**传奇，以便让当代和子孙后代欣赏到这种将意义、信仰、社会和文化故事融合在一起的古老艺术，理解这种极为特殊的艺术。现在，只有泰国那空沙旺才能欣赏到。

“**九大将**军狮”**具有其独特之**处，具体如下：

1.**刘备 刘**备狮是瑞狮。狮头基底为黄色，有五色彩纹，混合着虎纹，毛为白色或黄色。头部有龙犄角，是狮头的最高级别。刘备是有着汉族血统的皇帝，黄色象征着皇帝，五色彩纹代表掌控生命的五行，虎纹代表五大将军。头部的龙犄角意味着能直接获取天上的力量。然而，狮头使用黄色作为基础色代表了：一、皮肤颜色，二、有学识，三、皇帝的象征。使用白色长胡须代表着智慧和长寿。狮头有时也会使用鱼犄角或鸟犄角，尾巴用五色代表五行，他们代表了上天的庇佑。刘备狮脖子上挂有三枚硬币分别代表智慧、仁慈和勇敢，代表三兄弟中的大哥。

图片来源：那空沙旺广肇商会脸书

https://www.facebook.com/Kwongseiw.Nakhonsawan

2.**关羽** **关羽**狮是七彩狮子，也称瑞狮，代表忠诚，是最常见的一种狮。其身体呈红色，毛和胡须为黑色且长，符合关羽其留着长胡子的英俊男性形象。皮肤为红色，披风为绿色，是忠义之神。由于其皮肤为红色，称为“狮子”**也是所有**狮子的代称。它的角是最高耸的，代表着官吏至高无上的权力，也是上天赐予的权力。再者，关二哥红脸是其显著特征，因此，关羽狮以红色为主色，黑色装饰，象征关羽的忠诚和英勇。关羽狮的眼睛像凤凰眼，胡须长而黑，颈部有两枚硬币，分别代表智慧、勇气，也代表三兄弟中的二弟。

图片来源：那空沙旺广肇商会脸书

https://www.facebook.com/Kwongseiw.Nakhonsawan

3.**张飞** 张飞狮是武狮。它们是黑色底色，有绿色斑纹，毛又短又黑，尾巴末端有铃铛，铁角尖锐且坚硬，是武狮的代

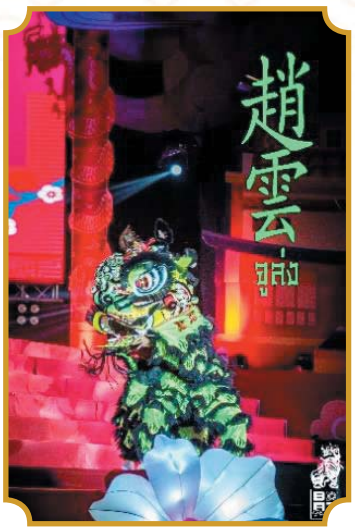
表，强壮，为战斗而生，就像张飞一样喜欢挑战。在古代，狮头部经常被用作武器。电影《黄飞鸿》中的舞狮片段，让舞狮获得了极高的声誉。相传张飞肤色偏深，因此张飞狮以黑色为主，黑色还代表着年轻、直率和反抗精神，这也是张飞本人的性格特征。狮子有坚硬黑色短鬃，红色眼睛，耳朵像兰花，有犬牙，尾巴黑白相间，系有铃铛。此铃铛有穿越灵界的能力。狮子颈部有一枚硬币，这枚硬币代表着英勇，也代表三兄弟中的三弟。

图片来源：那空沙旺广肇商会脸书

https://www.facebook.com/Kwongseiw.Nakhonsawan

4.**赵云** 赵云狮是英雄狮，以绿色为主，其毛发和胡须呈短黑色。赵云有“赵云孤身一人打败曹军”**英雄事迹**，**因此**赵云狮也被作为攻击的标志，鹰角代表英雄。用鸟来做角的狮头通常代表英雄，比如为赢得战争胜利的将军制作。

图片来源：那空沙旺广肇商会脸书

https://www.facebook.com/Kwongseiw.Nakhonsawan

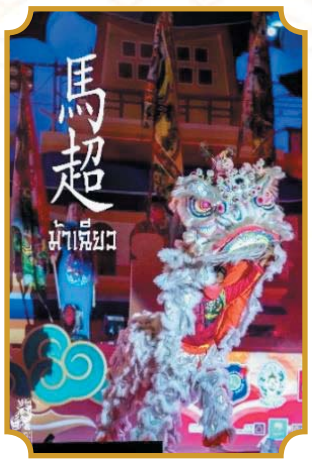
5.**黄忠 黄忠**狮正义之狮，底色为黄色。如果将五虎的颜色混在一起就是五行生命之色，就是五行生命的颜色，也代表了**黄忠本人。黄忠**狮使用黑毛来显示力量，黄忠年纪老迈，但仍然是一个强大的军事领袖。黄忠狮，以戟为角，形状像象牙，与黄忠的武器相似，它有灰白的胡须和毛。这只狮子有时被称为正义之狮，因为在加入刘备队伍之前，**黄忠曾与关羽相争，并留下关羽的性命，因**为关羽也曾留了**黄忠的性命。因此，黄忠的首**领命令要将其杀害，**黄忠接受此**军令，但最后**黄忠并没有被**杀害。

图片来源：那空沙旺广肇商会脸书

https://www.facebook.com/Kwongseiw.Nakhonsawan

6.**马超** 马超狮是白狮，或称丧事白狮，也有人称殡葬狮。因为曹操杀害了马超的父亲和哥哥，于是马超为了悼念死去的亲人，身着白色的战服与曹操的军队打仗。马超狮被认为不吉利，通常不会被保存下来。有重要人物逝世才会将其制作出来，使用完之后也不会将其保存下来，而是在仪式中一起被焚烧掉。马超狮主色为白色，黑色、灰色或蓝色条纹，白毛，有一面镜子代表阴阳。

图片来源：那空沙旺广肇商会脸书

https://www.facebook.com/Kwongseiw.Nakhonsawan

7.**吕布** 吕布狮**是最罕**见的一类狮，因为吕布的不良声誉，所有通常不被保存，但是他往往在与三兄弟有关的重要故事情节里被提及。所有吕布狮通常被用于讲述与三国时期初期有关的故事，常用紫或金色作为基础色，战士头发形状为角。吕布狮不允许和别的瑞狮一起摆放。

图片来源：那空沙旺广肇商会脸书

https://www.facebook.com/Kwongseiw.Nakhonsawan

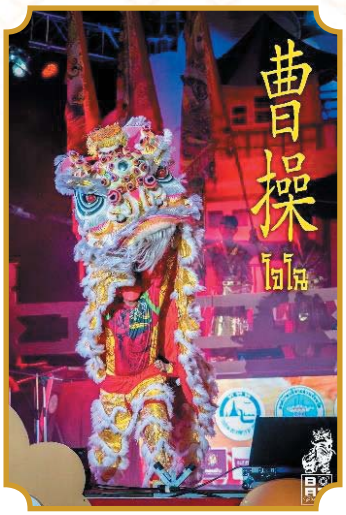
8.**诸葛亮** 诸葛亮狮是另一种罕见的狮子类型，不使用于一般庆典活动，因此很难见到。它们通常被用于讲故事或戏剧表演等特殊用途，，而不是作为常规使用。他们的头部是灰色的，类似于道教僧人的袈裟，角也是道士帽子的形状，阴阳是诸葛亮狮的特征。诸葛亮被认为是具有学识和谋略的代表，声名显赫。

图片来源：那空沙旺广肇商会脸书

https://www.facebook.com/Kwongseiw.Nakhonsawan

9.**曹操 曹操**狮通常被认为是反派形象，是狡猾的代表，但**曹操被**视为皇帝。狮头类似曹操，即有黄色并有五彩花纹或五行元素，但没有虎纹，因为**曹操是自称皇帝。曹操**狮的**所有**狮角是皇帝帽子的形状搭配白胡须，也是一种罕见的样式。

图片来源：那空沙旺广肇商会脸书

https://www.facebook.com/Kwongseiw.Nakhonsawan

以上是这是“**九大将**军狮”**的来**历，这些都被广肇商会重新创作，为了将中国绚丽的艺术和传统文化展示给后人，也是广肇商会最突出的特点。“**九大将**军狮”**中的某些**狮子用途具有局限性，所以他们常常被用来在重要场合或开幕仪式上展示，让观众欣赏广肇醒狮队的高超卓越的醒狮技艺。

但无论如何，狮头的颜色的选择都极为重要。因此，在传统仪式活动中，商会会选择具有吉祥色彩的关羽狮来参加游行，因为关羽狮的颜色与关公狮头的颜色相近，在过去的100**多年里**，选择使用红色的关羽狮作为引领游行队伍的狮头也是对传统习俗的延续和尊重。这种保持传统的举措也被认为是北榄坡的一大特色。

在北榄坡长达百年的游神活动中使用的狮头，通常是关公狮头，又叫“醒狮”。据说关公是有着一张红脸的神明，红色被视为忠诚、正义和勇敢的象征，与黑色同用。这种狮头是凤凰眼睛，脖子后有两枚硬币，代表智慧和勇敢，也是三结义中二哥的标志。它的胡须长而黑。关公被称为“ 有着美丽胡须的官吏”， 因此这种狮头几乎可在任何庆典上使用。有红色、有黑毛，这种狮头通常用于以下场合，如政府官员、法庭、律师、检察官、警察、军队、各类商业活动以及各种竞赛等，这类狮头也通常用在与这些行业相关的团体活动中。

另一种类型是“文狮”。关公是一位备受尊敬的神灵，受到各种职业的人们崇拜。在一些不需要激烈竞争的职业中，如贸易、服务业、娱乐业，人们会以一种更平和的方式来崇敬关公神，比如静读、抚须思索。关公不仅英勇善战，他还文武双全。文狮醒狮头更温文尔雅，树立了与世无争的老年关公形象。因此，狮头以白色代表年长，主色是红色，七彩图案代表智慧，白毛代表年长。北榄坡一直使用这类狮头护送神灵，距今已有100多年的历史了。如今，广肇商会仍然遵循这一传统，坚持使用这类狮头进行传统演出。

结语

在中国文化中，狮子是吉祥的动物，象征着力量和智慧，在喜庆节日活动和重要场合表演舞狮被认为可以驱除邪灵，给人们带来好运，带来欢乐。

北榄坡人民口中的**广肇醒**狮队为大家熟知，其名声远扬国内外。那空沙旺广肇商会的醒狮队，属于南狮，是广东狮中的佛山派，是与北榄坡人们共存了百年的醒狮队，也是游神队伍中不可缺少的醒狮队伍。

广东舞狮是广东人民古老的艺术表演醒狮，以广州市佛山市为中心，向广东省和香港扩散。广东舞狮是一种模仿狮子姿态和动作，结合武术动作的狮舞。狮头由竹制和纸张缝制的身体组成，头部中央又一直角，可以张开嘴巴并眨眼，根据道教和占卜来选择用色。额头上有一面镜子，用多种动物的毛装饰，尾巴用多层彩布制作而成，有一定长度，两者结合。通常在各种庆祝活动中使用，如中国农历新年，婚礼，开业典礼，迎接重要客人等各种庆典仪式。表演仪式的目的是驱赶不祥之事，给人们带来财富，幸福和繁荣。为了展示对场合的尊重，醒狮动作优雅迅捷，表演包括采青或吃菜等，形式和风格会根据需要和场合来进行调整，例如高空表演，爬杆表演，水池吃菜或吃橘子，在台上吃菜等表演。这些表演广肇商会一代代传

承下来，通过那空沙旺的各种庆祝活动实现，得到了国内外人民的钦佩。

然而，时至今日，广肇醒狮队不再只是那空沙旺广肇商会的醒狮队，它是北榄坡当地文化诞生、继承、延续和发展的代表，是受到北榄坡人民支持的狮队。

สมาคมกว๋องสิวนครสวรรค์ : วิถีวัฒนธรรมจีนกวางตุ้งในนครสวรรค์

1. ประวัติศาสตร์การตั้งถิ่นฐานและการดำเนินชีวิตของชาวจีนกวางตุ้งในนครสวรรค์

1.1 ประวัติศาสตร์การตั้งถิ่นฐานของชาวจีนกวางตุ้งในนครสวรรค์

ประวัติศาสตร์การตั้งถิ่นฐานของชาวจีนกวางตุ้งในนครสวรรค์นี้ สุชาติ แสงทอง (2560, หน้า 57-61) กล่าวถึงไว้ว่า ดินแดนไทยเป็นดินแดนที่สำคัญ ทำให้มีกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางด้านชาติพันธุ์เดินทางเข้ามาในดินแดนไทยเพื่อจุดประสงค์ทางด้านการค้าและเพื่อแสวงหาโอกาสและชีวิตใหม่ที่ดีขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คือ กลุ่มชาวจีน ซึ่งเป็นกลุ่มคนที่เดินทางเข้ามาทำการค้าและตั้งรกรากอยู่ในดินแดนไทยเป็นจำนวนมากมาตั้งแต่ก่อนสมัยสุโขทัย หรือเมื่อประมาณ 3,000 ปีมาแล้ว จากการค้นพบหลักฐานทางโบราณคดีต่าง ๆ และมีจำนวนมากขึ้นเรื่อย ๆ โดยเฉพาะในสมัยอยุธยาและสมัยต้นรัตนโกสินทร์ ทั้งนี้เพื่อหนีความอดอยาก ความยากจน รวมทั้งหนีความวุ่นวายทางการเมืองภายในของประเทศจีนเอง

ชาวจีนยังหลั่งไหลเข้าสู่ประเทศอย่างต่อเนื่องจนกระทั่งถึงในสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 การอพยพของชาวจีนเข้ามาในช่วงเวลาหลังจากนี้ไม่ได้กระจุกตัวอยู่เฉพาะเมืองหลวงอีกต่อไป การตั้งถิ่นฐานของชาวจีนที่กระจายไปยังทั่วทุกภาคของประเทศไทย ทำให้มีชุมชนชาวจีนกระจายอยู่ตามจังหวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศ ทั่วภาคตะวันออก ภาคเหนือ และภาคใต้ สำหรับชาวจีนที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานและประกอบอาชีพอยู่ในดินแดนไทยนั้น สามารถแบ่งออกได้ 5 กลุ่มภาษา โดยเรียงลำดับตามจำนวนชาวจีนที่อยู่ในไทยจากมากที่สุดไปจนถึงน้อยที่สุด ดังนี้ 1) ชาวจีนแต้จิ๋ว 2) ชาวจีนฮากกา 3) ชาวจีนไหหนำ 4) ชาวจีนกวางตุ้ง และ 5) ชาวจีนฮกเกี้ยน

ทั้งนี้ในกลุ่มคนจีนทั้งหมดที่อพยพเข้ามาอยู่ในนครสวรรค์นั้น ชาวจีนไหหนำได้อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานที่อำเภอเก้าเลี้ยว และตำบลบ้านมะเกลือ อำเภอเมืองนครสวรรค์ ก่อนกลุ่มอื่น ต่อมาชาวจีนแต้จิ๋ว ชาวจีนฮากกา (แคะ) และชาวจีนกวางตุ้งจึงเริ่มอพยพตามมา สำหรับชาวจีนฮกเกี้ยนพบว่าเป็นกลุ่มครอบครัวชาวจีนที่มีจำนวนน้อยมากในปัจจุบัน และขาดผู้ให้ข้อมูลเฉพาะด้านที่เหมาะสมด้วย

นครสวรรค์เป็นจังหวัดที่ติดแม่น้ำ ดังนั้นในอดีตการค้าขายสินค้าของนครสวรรค์จึงอาศัยทางน้ำเป็นหลัก พ่อค้าชาวจีนมีบทบาทในการทำหน้าที่เป็นคนกลางเพื่อนำสินค้าต่าง ๆ ซึ่งเป็นสินค้าจากกรุงเทพมหานคร สินค้าสำเร็จรูปจากต่างประเทศมาขายในนครสวรรค์และอำเภอต่าง ๆ และนำผลผลิตทางการเกษตร ของป่าและของพื้นเมือง ล่องแม่น้ำเจ้าพระยาไปขายที่กรุงเทพมหานคร การขยายตัวทางการค้าทำให้ชาวจีนหลั่งไหลเข้ามาขายแรงงานและประกอบการค้าต่าง ๆ ในจังหวัดนครสวรรค์มากขึ้น โดยเฉพาะนับตั้งแต่ภายหลังการทำสนธิสัญญาเบาว์ริง ในสมัยรัชกาลที่ 4 ต่อเนื่องมาจนถึงสมัยรัชกาลที่ 5 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์เป็นต้นมา นอกจากนี้เมื่อจังหวัดนครสวรรค์ได้ย้ายศูนย์กลางการค้าจากฝั่งตะวันออกคือฝั่งแม่น้ำน่าน มายังฝั่งตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยา หรือที่รู้จักกันในปัจจุบันว่า “ตลาดปากน้ำโพ” นั้น

บริเวณดังกล่าวได้กลายเป็นบริเวณที่คนไทยเชื้อสายจีนอาศัยอยู่กันเป็นจำนวนมากในปัจจุบัน (ทัศนีพร วิศาลสุวรรณกร. 2558, อ้างใน สุชาติ แสงทอง. 2560)

1) ลักษณะที่อยู่อาศัย

ลักษณะการสร้างบ้านเรือนส่วนใหญ่จะอยู่รวมกันเป็นชุมชนขนาดเล็กและขนาดใหญ่ กระจัดกระจายอยู่ทั่วทุกอำเภอในจังหวัดนครสวรรค์ แต่เดิมมีลักษณะเป็นบ้านไม้ชั้นเดียวติดกันและครอบครัวจะเป็นครอบครัวใหญ่มีญาติพี่น้องอยู่รวมกัน ปัจจุบันคนจีนในจังหวัดนครสวรรค์จะกระจัดกระจายอยู่ในแหล่งชุมชนที่เจริญอยู่เกือบทุกอำเภอ แหล่งที่อยู่ของคนไทยเชื้อสายจีน ได้แก่ ตลาดในตัวเมืองหรือตัวอำเภอที่มีการค้าขาย เนื่องจากนิยมสร้างบ้านเป็นที่อยู่อาศัยแล้ว ยังใช้เป็นร้านค้า ห้างร้าน บริษัท เพื่อประกอบอาชีพค้าขายและทำธุรกิจต่าง ๆ อีกด้วย โดยมีความเชื่อเกี่ยวกับการปลูกบ้านซึ่งมักจะเป็นบ้านปูนและห้ามสร้างประตูตรงกัน ถือว่าไม่ดีเพราะจะไม่นิยมสร้างที่ประตูตรงกัน เนื่องจากทำให้ลมพัดแรงเกินไป เนื่องจากบ้านเรือนปัจจุบันค่อนข้างกระจัดกระจายหลายแห่งที่อยู่อาศัย ซึ่งอาจจะไม่สามารถจัดกลุ่มเพื่อให้เยี่ยมชมสำหรับการท่องเที่ยวได้ แต่สามารถจัดโซนหรือบริเวณท่องเที่ยวในลักษณะการเดินชมตลาดหรือเลือกซื้อสินค้าจากร้านต่าง ๆ ตามความสนใจได้ เช่น ตลาดปากน้ำโพ ตลาดชุมแสง ตลาดตาคลี ตลาดลาดยาว และตลาดเก้าเลี้ยว เป็นต้น

2) ภาษาพูดและภาษาเขียน

ภาษาของคนจีน มีทั้งภาษาพูดและภาษาเขียนเป็นของตนเอง ด้านภาษาพูดของคนจีนอดีตจะสามารถแบ่งออกตามสำเนียงกลุ่มภาษาได้ 5 กลุ่ม ได้แก่ ภาษาจีนแต้จิ๋ว ไหหนำ กวางตุ้ง ฮากกา (แคะ) และฮกเกี้ยน (ปัจจุบันเหลือครอบครัวรุ่นลูกหลานที่มีจำนวนน้อยมาก และขาดผู้ให้ข้อมูลเฉพาะด้าน) แต่เนื่องจากคนจีนมักประกอบอาชีพค้าขายกับคนจีนแต้จิ๋วที่เป็นจีนส่วนใหญ่ในแต่ละชุมชน จึงต้องใช้ภาษาจีนแต้จิ๋วเพื่อใช้ติดต่อสื่อสารเป็นหลัก ในอดีตมักจะไม่ค่อยใช้ภาษาไทยในการพูดคุย แต่ในสมัยปัจจุบันใช้ภาษาไทยเป็นภาษาในการสื่อสารและในการค้า ภาษาจีนกลุ่มสำเนียงต่าง ๆ นั้นที่เป็นภาษาดั้งเดิมของแต่ละกลุ่มนั้นจะมีแต่ผู้อาวุโสที่ยังใช้พูดสื่อสารกันบ้างในบางกรณี เช่น พูดกับคนในครอบครัวหรือเมื่อเจอคนจีนที่มีเชื้อสายเดียวกัน

ภาษาเขียนของคนจีน ใช้ตัวอักษรภาษาจีนแบบเดียวกันทั้งหมด แต่จะออกเสียงต่างกันตามสำเนียงกลุ่มภาษาต่าง ๆ ปัจจุบันคนรุ่นลูกรุ่นหลานมักไม่ได้ใช้ภาษาจีนในการสื่อสารตามกลุ่มภาษา แต่จะมีการส่งเสริมให้ลูกหลานได้เรียนภาษาจีนกลางในปัจจุบันที่เปิดสอนในโรงเรียน มหาวิทยาลัยหรือแม้แต่โรงเรียนสอนภาษาจีนในนครสวรรค์ เพื่อให้มีความรู้ด้านภาษาจีนสามารถใช้ติดต่อสื่อสารประกอบธุรกิจเป็นส่วนใหญ่

3) ประเพณีและพิธีกรรม

คนจีนมีประเพณี วัฒนธรรม และเทศกาลต่าง ๆ ที่ยึดถือปฏิบัติและยังคงมีการอนุรักษ์และสืบทอดมาจนถึงปัจจุบันซึ่งมีประเพณีต่าง ๆ เช่น ประเพณีเกี่ยวกับการเกิด ประเพณีการแต่งงาน ประเพณีเกี่ยวกับการตาย ประเพณีวันเช็งเม็ง ประเพณีวันสารทจีน และประเพณีวันตรุษจีน ซึ่งประเพณีตรุษจีนและประเพณีแห่เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพของจังหวัดนครสวรรค์ เป็นช่วงเทศกาลงานประเพณีที่มีชื่อเสียงมากและสามารถทำรายได้ให้กับจังหวัดนครสวรรค์เป็นอย่างยิ่ง ซึ่งวันตรุษจีนนับเป็นวันพิเศษและมีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับกลุ่มชาติพันธุ์ไทยจีน และเป็นประเพณีที่มีการสืบทอดและสืบสานปฏิบัติกันมาแต่โบราณกาลนานกว่าสองพันปีล่วงมาแล้ว วันตรุษจีนถือว่าเป็นวันที่สมาชิกครอบครัวไม่ว่าจะไปประกอบธุรกิจการงานอยู่ที่ไหน ห่างไกลบ้านเพียงไร หากอยู่ในจังหวัดหรือประเทศเดียวกัน บรรดาสมาชิกในครอบครัวเหล่านั้นจะกลับบ้านมาพบปะหน้ากันอย่างพร้อมเพียงกัน เนื่องจากประเพณีวันตรุษจีนถือว่าเป็นวันปีใหม่ตามปฏิทินจีน จึงถือว่าเป็นงานรื่นเริงและงานมงคลที่จะต้องมีการเฉลิมฉลองในเทศกาลตรุษจีน ซึ่งในโอกาสวันสำคัญนี้จะมีทั้งงานรื่นเริงและงานประกอบพิธีตามความเชื่อและความศรัทธาของชาวไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดนครสวรรค์ ได้แก่ งานประเพณีตรุษจีนและงานประเพณีแห่เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพ ซึ่งเป็นประเพณีที่ค่อนข้างมีความเข้มแข็งของกลุ่มชนที่สามารถแสดงให้เห็นถึงความเชื่อและศรัทธาต่อองค์เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ในศาลเจ้า ที่ประชาชนเคารพนับถือประกอบกับระบบการบริหารจัดการ และการรวมกลุ่มขององค์กรและร้านค้าต่าง ๆ มาทำงานร่วมกันผ่านการจัดการในรูปแบบคณะกรรมการดำเนินงานประเพณีแห่เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพ

4) อาหาร

อาหารประจำท้องถิ่นของคนจีนที่โดดเด่นมีอยู่ 8 กลุ่มด้วยกัน คือ อาหารซานตง อาหารเสฉวน อาหารกวางตุ้ง อาหารเจียงซู อาหารเจ้อเจียง อาหารฮกเกี้ยน อาหารหูหนาน และอาหารอานฮุย อาหารจีนในกลุ่มอาหารท้องถิ่นทั้ง 8 ที่มีชื่อเสียง ได้แก่ เป่ยจิงข่าวยา (เป็ดปักกิ่ง), ฝัวเที่ยวเฉียง (พระกระโดดกำแพง), กงเป่าจีติง (ไก่ผัดเผ็ด), โค่วโจ่วจึ (ขาหมูนึ่งซีอิ้ว), หลงจิ่งซยาเหริน (ผัดกุ้งแช่ซาหลงจิ่ง), หมาผอโต้วฝุ (ผัดเผ็ดเจ้าหู้คุณยาย) ซีหูชู่อี๋ว์ (ปลาซีหูเปรี้ยวหวาน), ซยาเหรินหนิวหลิ่ว (ผัดกุ้งกับเนื้อวัวแผ่น), และซ่วนโร่วหั่วกัว (เนื้อจิ้มจุ่มหม้อไฟ) เป็นต้น

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกที่ตั้งถิ่นฐานของคน กลุ่มคน หรือกลุ่มชาติพันธุ์จีน มีปัจจัยสำคัญอยู่ 3 ประการคือ

1) ปัจจัยทางภูมิศาสตร์ ถือเป็นปัจจัยที่กำหนดความเหมาะสมของการเป็นถิ่นที่อยู่สำหรับตั้งบ้านเรือนหรือชุมชนเบื้องต้น ซึ่งอาจพิจารณาจากสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ประกอบกัน ได้แก่ สภาพอากาศ แหล่ง

น้ำที่สำคัญ โดยมีแม่น้ำสายสำคัญ คือ แม่น้ำเจ้าพระยา รวมทั้งแควน้ำปิง และแควน้ำน่าน สภาพพื้นที่ที่ดอนและที่กำบังภัย เป็นต้น

แม่น้ำเจ้าพระยาเป็นแม่น้ำสายสำคัญในภาคกลางที่ได้รับน้ำจากแควสำคัญ 4 สาย คือ ปิง วัง ยม และน่าน ที่ไหลมาจากภาคเหนือ มาบรรจบกันที่ตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ นอกจากนี้ยังมีแม่น้ำสายอื่น ๆ ไหลมาบรรจบกับแม่น้ำเจ้าพระยา และไหลออกทะเลที่อ่าวไทย แควสำคัญ 4 สายมีแหล่งกำเนิดต้นน้ำดังนี้

1. แม่น้ำปิง ยาว 580 กิโลเมตร ต้นน้ำเกิดจากภูเขาตอนเหนือของอำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

2. แม่น้ำวัง ยาว 335 กิโลเมตร ต้นน้ำเกิดจากภูเขาตอนเหนือของลำปางไหลมาบรรจบกับแควปิง ที่บ้านปากวัง อำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก

3. แม่น้ำยม ยาว 555 กิโลเมตร ต้นน้ำเกิดจากภูเขาขุนยวมในอำเภอปง จังหวัดเชียงราย ไหลมาบรรจบกับแควน่านที่ตำบลเกยไชย อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์

4. แม่น้ำน่าน ยาว 627 กิโลเมตร มีต้นกำเนิดมาจากภูเขาหลวงพระบางในอำเภอปัว จังหวัดน่าน ไปบรรจบกับแควปิง ที่ตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์

2) ปัจจัยทางเศรษฐกิจ เป็นปัจจัยที่มักเกิดคู่กับการตั้งถิ่นฐานและมีอิทธิพลต่อการขยายตัวเป็นเมืองต่อไปในอนาคต ได้แก่ การอยู่ใกล้แหล่งวัตถุดิบ ด้วยสภาพพื้นที่ราบลุ่มแม่น้ำสลับภูเขา เหมาะสมกับการประกอบอาชีพเกษตรกรรมทั้งการทำนาและการทำพืชไร่ นอกจากนี้ยังเป็นบริเวณศูนย์กลางของการคมนาคมที่มีความสะดวกเหมาะกับการเดินทาง ที่เชื่อมเส้นทางระหว่างภาคกลางและภาคเหนือ รวมทั้งภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หรือบริเวณที่ตั้งแหล่งโรงงานอุตสาหกรรม ฯลฯ

3) ปัจจัยทางวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี ตลอดจนความเชื่อของแต่ละกลุ่มชนหรือกลุ่มชาติพันธุ์ สิ่งเหล่านี้มีผลต่อทัศนะในการเลือกทำเลที่ตั้งที่แตกต่างกันด้วย

กล่าวได้ว่าปัจจัยต่าง ๆ ล้วนมีผลต่อการเลือกทำเลที่ตั้งมากที่สุด คือ สภาพแวดล้อมทางกายภาพโดยทำเลที่ตั้ง (Site and situation) และสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติ (Natural environment) ของชุมชนที่เหมาะสม จะมีส่วนสำคัญต่อการตั้งถิ่นฐาน การเจริญเติบโต และความอยู่รอดของชุมชน ชุมชนขนาดใหญ่ส่วนมากจะรวมกลุ่มกันตั้งบ้านเรือนและตั้งชุมชนในบริเวณที่มีลมฟ้าอากาศเหมาะสมและดินอุดมสมบูรณ์เหมาะกับการเกษตรกรรม และอยู่บริเวณลุ่มน้ำใหญ่ ๆ ส่วนปัจจัยอื่น ๆ จะเป็นตัวสนับสนุน เช่น ปัจจัยทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ซึ่งเป็นปัจจัยที่เกิดขึ้นภายหลังเมื่อการตั้งถิ่นฐานได้เกิดขึ้นและผ่านระยะทาง

ตั้งตัวไปแล้ว ซึ่งพื้นที่ชุมชนต้นแม่น้ำเจ้าพระยา จึงเป็นพื้นที่หนึ่งที่ได้รับความสนใจของคนหรือกลุ่มคนต่าง ๆ ให้เข้ามาตั้งถิ่นฐานและประกอบอาชีพในจังหวัดนี้เป็นจำนวนมาก

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วถึงความสำคัญของสภาพภูมิศาสตร์และบริบทพื้นที่จังหวัดนครสวรรค์ต่อการตั้งถิ่นฐานชุมชน จากประวัติศาสตร์ ความเป็นมา และการอพยพของคนจีนมาประเทศไทยในข้างต้น จะเห็นได้ว่าชาวจีนเริ่มอพยพเข้าสู่ประเทศไทยเป็นจำนวนมากตั้งแต่ปลายสมัยอยุธยาเรื่อยมาจนถึงสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น โดยมีสาเหตุมาจากการหนีความอดอยากที่เกิดจากภัยธรรมชาติและปัญหาจากการเมืองภายในจีนเอง โดยเข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภารของพระมหากษัตริย์ไทย สำหรับในจังหวัดนครสวรรค์นั้นถือได้ว่าเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีชาวจีนเดินทางเข้ามาตั้งรกรากอยู่เป็นจำนวนมาก ทั้งนี้ในกลุ่มคนจีนทั้งหมดที่อพยพเข้ามาอยู่ในนครสวรรค์นั้น คนจีนไหหนำได้อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานที่อำเภอเก้าเลี้ยวและตำบลบ้านมะเกลือ อำเภอเมืองนครสวรรค์ก่อนกลุ่มอื่น ต่อมาชาวจีนแต้จิ๋ว ชาวจีนฮากกา (แคะ) และชาวจีนกวางตุ้งจึงเริ่มอพยพตามมา

จากลักษณะทางกายภาพของพื้นที่และสภาพทางภูมิศาสตร์ของจังหวัดนครสวรรค์ เป็นจังหวัดที่ตั้งอยู่ในตอนกลางของประเทศ ในเขตพื้นที่ลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาเป็นพื้นที่เกษตรกรรมที่อุดมสมบูรณ์และมีแหล่งน้ำสำคัญ ตลอดจนเป็นพื้นที่ต้นของแม่น้ำเจ้าพระยาที่เป็นแม่น้ำสายหลัก โดยกำเนิดจากแม่น้ำสายสำคัญ ๆ รวม 4 สาย ได้แก่ แควปิง (แม่น้ำปิงและแม่น้ำวัง) แควน่าน (แม่น้ำน่านและแม่น้ำยม) ที่ไหลมาจากเทือกเขาต่าง ๆ ในภาคเหนือผ่านพื้นที่จังหวัดต่าง ๆ ได้แก่ จังหวัดตาก ลำปาง กำแพงเพชร อุตรดิตถ์ สุโขทัย พิจิตร พิษณุโลก จนมารวมกันที่ต้นน้ำเจ้าพระยาหรือปากน้ำโพ ตรงบริเวณหน้าตลาดปากน้ำโพ อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ ที่ถือได้ว่าเป็นชัยภูมิสำคัญที่มีแม่น้ำใหญ่และแม่น้ำสาขาที่สามารถเชื่อมโยงการเดินทางสัญจร ตลอดจนการลำเลียงสินค้าต่าง ๆ ไประหว่างภาคเหนือและกรุงเทพมหานคร โดยมีตลาดปากน้ำโพเป็นชุมทางการค้าและชุมทางการเดินทางที่สำคัญในช่วงปลายอยุธยาและต้นรัตนโกสินทร์ที่ถือได้ว่าเป็นยุคทองของการค้ากับประเทศจีน

นครสวรรค์เป็นจังหวัดที่ติดแม่น้ำ ดังนั้นในอดีตการค้าขายสินค้าของนครสวรรค์จึงอาศัยทางน้ำเป็นหลัก พ่อค้าชาวจีนมีบทบาทในการทำหน้าที่เป็นคนกลางเพื่อนำสินค้าต่าง ๆ ซึ่งเป็นสินค้าจากกรุงเทพมหานคร สินค้าสำเร็จรูปจากต่างประเทศมาขายในนครสวรรค์และอำเภอต่าง ๆ และนำผลผลิตทางการเกษตรของป่าและของพื้นเมือง ล่องแม่น้ำเจ้าพระยาไปขายที่กรุงเทพมหานคร พ่อค้าชาวจีนเหล่านี้จะอาศัยอยู่ในเรือของตนซึ่งจอดอยู่ในลำน้ำเจ้าพระยา ทั้งนี้เพื่อความสะดวกในการติดต่อทำการค้าและขนส่งสินค้าลงมากรุงเทพมหานคร

นครสวรรค์เป็นจังหวัดหนึ่งที่มีชาวจีนเดินทางเข้ามาตั้งรกรากอยู่เป็นจำนวนมาก แต่ไม่ปรากฏหลักฐานที่แน่ชัดว่าชาวจีนเริ่มอพยพเข้ามาในนครสวรรค์ตั้งแต่เมื่อใด ทั้งนี้ในกลุ่มคนจีนทั้งหมดที่อพยพเข้ามาอยู่ในนครสวรรค์นั้น คนจีนไหหลำได้อพยพเข้ามรตั้งถิ่นฐานที่อำเภอเก้าเลี้ยวและตำบลบ้านมะเกลือ

อำเภอเมืองนครสวรรค์ ก่อนกลุ่มอื่น ต่อมาชาวจีนแต้จิ๋ว ชาวจีนฮากกา (แคะ) และชาวจีนกวางตุ้ง จึงเริ่มอพยพตามมา ศาสตราจารย์จี วิลเลี่ยม สกินเนอร์ กล่าวถึงชาวจีนในนครสวรรค์มีจำนวน 6,300 คน ในพ.ศ.2447 ซึ่งอยู่ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว จากจำนวนชาวจีนทั้งหมดในมณฑลภาคกลางที่มีจำนวน 10,900 คน และจากจำนวนชาวจีนทั่วประเทศในปีเดียวกันที่มี 397,100 คน

ทางตอนเหนือของประเทศไทยมีหัวเมืองต่าง ๆ มากขึ้นที่รับชาวจีนเข้ามาในระหว่างปี พ.ศ. 2393–2443 เมื่อเศรษฐกิจเกิดการแลกเปลี่ยนและกระจายตัวไปต่างจังหวัด หัวเมืองเล็ก ๆ จึงเจริญขึ้นเป็นศูนย์กลางการค้า และทำให้พวกพ่อค้ารวมทั้งเจ้าของร้านค้าจากกรุงเทพฯ สนใจขึ้น ศูนย์กลางการค้าอื่น ๆ เช่น ที่สุโขทัย ต.ท่าอิฐ (อุตรดิตถ์) พิษณุโลก พิจิตร และโคราช ก็มีชาวจีนหลั่งไหลเข้าไปอยู่มากมาย การเคลื่อนย้ายครั้งใหม่นี้รวมถึงอัตราส่วนของพวกแต้จิ๋วและจีนแคะที่สูงขึ้นด้วย ดังที่ราเวชกล่าวได้เมื่อ ค.ศ.1903 (พ.ศ.2446) ว่า

“...เมื่อปักหลักมั่นคงในกรุงเทพฯ เป็นแห่งแรกแล้ว ชาวเฉาโจวได้ขยายตัวออกไปทีละเล็กทีละน้อยตามสภาพแวดล้อม โดยเลือกอยู่แถวสี่แยกถนนลำคลองตามความพอใจ มาจนกระทั่งไม่นานนี้ พวกเหล่านี้ยังไม่ไปไกลเกินกว่ารัศมี 100 กิโลเมตร จากกรุงเทพฯ ทางตอนเหนือ อุตรดิตถ์ และปากน้ำโพก็เป็นจุดสำคัญ พวกนี้ไม่กล้าเข้าไปในเขตป่าไม้สัก ซึ่งพวกบุกเบิกรุ่นแรกต้องเสียชีวิตไป...”

ต่อมาได้มีการเคลื่อนย้ายครั้งใหม่เริ่มขึ้นเมื่อปี พ.ศ.2440 ชาวจีนแต้จิ๋วและจีนแคะได้มีการเคลื่อนย้ายไปในต่างจังหวัดพร้อม ๆ กับเป็นแรงงานสร้างเส้นทางรถไฟสายภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือ ต่อมาในปี พ.ศ.2446 ชาวแต้จิ๋วและชาวแคะกระจายตัวจากกรุงเทพสู่ทางภาคเหนือ ได้แก่ สุโขทัย อุตรดิตถ์ พิษณุโลก พิจิตร และปากน้ำโพ เป็นจุดสำคัญ มีการเคลื่อนย้ายตั้งรกรากของชาวแต้จิ๋วและแคะ พร้อมกับทางรถไฟที่กำลังเริ่มสร้างขึ้น (พ.ศ.2451) รถไฟสายที่แล่นเรียบแม่น้ำน่านไปภาคเหนือปากน้ำโพถึงอุตรดิตถ์ รถไฟสายเหนือทั้งสายเด่นชัย จังหวัดแพร่ และสายฝั่งแม่น้ำยมไปสวรรคโลก บนฝั่งแม่น้ำยม จึงมีเส้นทางรถไฟสายเหนือที่ผ่านบริเวณที่ชาวไหหลำตั้งถิ่นฐานอยู่ (พรรณี ฉัตรพลรักษ์ และคณะ. 2529, หน้า 80-89, อ้างใน สุชาติ แสงทอง. 2560)

สาเหตุของการเข้ามาตั้งถิ่นฐานและทำมาหากิจของกลุ่มชาวจีนในปากน้ำโพหรือนครสวรรค์ มีปัจจัยเงื่อนไขที่สำคัญดังนี้

1) ทำเลหรือสภาพพื้นที่เหมาะสมเนื่องจากมีแม่น้ำสายสำคัญคือแม่น้ำเจ้าพระยาไหลผ่าน ทำให้สะดวกในการเดินทางสัญจรโดยเรือในการบรรทุกสินค้าต่าง ๆ เป็นเส้นทางการติดต่อเชื่อมโยงระหว่างภาคเหนือ ผ่านแม่น้ำต่าง ๆ เชื่อมต่อกันได้

2) เป็นเส้นทางที่มีความสะดวกในการเดินทางเชื่อมต่อไปยังภาคเหนือ ทั้งทางรถไฟและรถยนต์ เป็นเส้นทางผ่านและเชื่อมโยงที่ทำให้ผู้คนเดินทางสัญจรได้ง่าย สะดวกและปลอดภัย

3) เป็นจุดศูนย์กลางในการติดต่อซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าจากกรุงเทพฯ กระจายสู่ภาคเหนือ รวมทั้งเป็นแหล่งผลิตผลทางการเกษตร ทั้งข้าว อ้อย น้ำตาล และพืชไร่ต่าง ๆ รวมทั้งสินค้าอื่น ๆ

ความสำคัญของนครสวรรค์ที่เป็นจังหวัดที่ติดแม่น้ำ ทำให้การค้าขายสินค้าในอดีตของนครสวรรค์จึงอาศัยทางน้ำเป็นหลัก พ่อค้าชาวจีนส่วนใหญ่จึงยังคงมีบทบาทในการทำหน้าที่เป็นคนกลาง ด้วยการรับซื้อสินค้าที่เป็นผลผลิตทางการเกษตร ของป่า และของพื้นเมืองจากชาวไร่ชาวนาในนครสวรรค์ ล่องแม่น้ำเจ้าพระยาไปขายที่กรุงเทพมหานคร และนำสินค้าต่าง ๆ ซึ่งเป็นสินค้าจากกรุงเทพมหานคร สินค้าสำเร็จรูปจากต่างประเทศมาขายในนครสวรรค์และอำเภอต่าง ๆ พ่อค้าชาวจีนเหล่านี้จะอาศัยอยู่ในเรือของตนซึ่งจอดอยู่ในลำน้ำเจ้าพระยา ทั้งนี้เพื่อความสะดวกในการติดต่อทำการค้าและขนส่งสินค้าลงมากรุงเทพมหานคร โดยมีศูนย์กลางในการค้าขายสินค้าของนครสวรรค์ระหว่างอำเภอและจังหวัดที่อยู่โดยรอบของนครสวรรค์ที่สำคัญ 3 แห่งด้วยกัน คือ ตลาดลาว เป็นศูนย์กลางการค้าระหว่างนครสวรรค์กับหัวเมืองทางเหนือขึ้นไป ตลาดสะพานดำ เป็นศูนย์กลางการค้าระหว่างอำเภอต่าง ๆ ของนครสวรรค์ และตลาดท่าซุด ส่งผลให้นครสวรรค์เป็นชุมทางการค้า ลักษณะดังกล่าวทำให้ชาวจีนมีโอกาสสะสมทุนเพื่อสร้างฐานะทางเศรษฐกิจของตนมากกว่าคนไทยในช่วงเวลานั้น

ก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครองใน พ.ศ.2475 เกิดภาวะเศรษฐกิจตกต่ำขึ้นในประเทศ ประกอบกับเกิดการเปลี่ยนแปลงเส้นทางคมนาคมมาเป็นทางรถไฟ โดยมีเส้นทางรถไฟสายเหนือไปถึงเชียงใหม่ พ.ศ.2465 อีกทั้งภายหลังสงครามมหาเอเชียบูรพาสิ้นสุดลงเมื่อ พ.ศ.2488 ได้มีการสร้างสถานีรถไฟขึ้นที่ตำบลหนองปลิง ซึ่งเป็นสถานีรถไฟนครสวรรค์ในปัจจุบัน ทำให้การคมนาคมขนส่งทางน้ำลดลงตามลำดับ และต่อมาเมื่อปี พ.ศ.2493 มีการเปิดใช้สะพานเดชาติวงศ์ นครสวรรค์จึงเป็นเสมือนประตูเชื่อมการเดินทางและการคมนาคมขนส่งทางบกที่มีความสำคัญอย่างมากตามเส้นทางถนนพหลโยธินเพื่อเชื่อมเส้นทางคมนาคมจากภาคกลางสู่ภาคเหนือ หรือเชื่อมไปยังภาคอื่น ๆ อีกด้วย

ปัจจุบันกลุ่มชาติพันธุ์ไทยจีนในนครสวรรค์แบ่งออกได้เป็น 5 กลุ่มภาษา เช่น กลุ่มแต้จิ๋ว ฮากกา (แคะ) ไหหนำ กวางตุ้ง และฮกเกี้ยน กระจายอยู่ในอำเภอต่าง ๆ ของจังหวัดนครสวรรค์ทุกอำเภอ นับได้ว่ากลุ่มคนจีนเป็นกลุ่มที่มีบทบาทสำคัญต่อเศรษฐกิจจังหวัดนครสวรรค์ กลุ่มชาติพันธุ์จีนเหล่านี้ใช้ชีวิตผสมผสานเข้ากับวิถีชีวิตแบบไทยได้เป็นอย่างดี เป็นกลุ่มชาติพันธุ์หนึ่งที่มีความเป็นอัตลักษณ์ในด้านวัฒนธรรม ความเชื่อ ประเพณีและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่แตกต่างกันบ้างในรายละเอียดทางวัฒนธรรมเฉพาะของกลุ่มคนจีนแต่ละกลุ่มภาษา การดำรงรักษาและสืบสายวัฒนธรรมของแต่ละกลุ่มโดยผ่านการรวมกลุ่ม วิธีคิด ความเชื่อและศาสนา พิธีกรรม ฯลฯ โดยอิงกับบริบททางวัฒนธรรม บริบทการค้า บริบททางการเมือง หรือบริบทการใช้ชีวิต อัตลักษณ์เหล่านี้มีทั้งกระบวนการสืบทอดและกระบวนการสร้างขึ้นใหม่ตามการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ทางสังคม การยอมรับวัฒนธรรมใหม่ ๆ และการปรับตัวตามการเปลี่ยนแปลงทางสังคม แต่อัตลักษณ์ที่สำคัญของกลุ่มชาติพันธุ์จีนยังคงให้ความสำคัญกับการรวมกลุ่ม

พิธีกรรมความเชื่อ และวัฒนธรรมที่สืบทอดจากบรรพบุรุษมานานนับหลายร้อยหลายพันปี ซึ่งเป็นวิธีคิดและวิถีชีวิตที่แสดงให้เห็นถึงอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์จีนจากรุ่นอดีตจนถึงปัจจุบัน

สุชาติ แสงทอง (2560, หน้า 95–97) กล่าวว่า นครสวรรค์เป็นดินแดนที่มีความสำคัญและมีพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ที่ต่อเนื่องยาวนาน มีลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่มเหมาะแก่การอยู่อาศัยและมีความอุดมสมบูรณ์ รวมทั้งเป็นดินแดนที่มีแม่น้ำสำคัญหลายสาย คือ แม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำปิง และแม่น้ำน่าน ส่งผลให้มีผู้คนเดินทางเข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่หนาแน่นกว่าบริเวณอื่น อีกทั้งจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์และโบราณคดี ทำให้ทราบว่านครสวรรค์เป็นถิ่นที่อยู่อาศัยของมนุษย์มาตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ จนกระทั่งพัฒนาขึ้นเป็นชุมชนเมืองในช่วงสมัยประวัติศาสตร์ ซึ่งมีพัฒนาการและความเจริญมาเป็นลำดับ

ผู้คนที่เดินทางเข้ามาอาศัยอยู่ในนครสวรรค์ไม่เพียงแต่เป็นกลุ่มคนไทยด้วยกันเองเท่านั้น แต่ยังมีกลุ่มชาติพันธุ์อื่นที่เข้ามาแสวงหาความเจริญในนครสวรรค์เช่นเดียวกัน ในจำนวนหลากหลายกลุ่มชาติพันธุ์ที่เดินทางอพยพเข้ามาอยู่ในนครสวรรค์นั้น ชาวจีนถือเป็นกลุ่มหนึ่งที่เข้ามาตั้งรกรากอย่างถาวรเป็นจำนวนมาก และสร้างความเจริญให้กับนครสวรรค์ โดยเฉพาะความเจริญทางด้านเศรษฐกิจจนกลายเป็นส่วนหนึ่งของสังคมนครสวรรค์ในที่สุด

ชาวจีนเริ่มอพยพเข้าสู่ประเทศไทยเป็นจำนวนมากตั้งแต่ปลายสมัยอยุธยาเรื่อยมาจนถึงสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น โดยมีสาเหตุมาจากการหนีความอดอยากที่เกิดจากภัยธรรมชาติและปัญหาจากการเมืองภายในจีนเอง โดยเข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภารของพระมหากษัตริย์ไทย สำหรับจังหวัดนครสวรรค์ถือได้ว่าเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีชาวจีนเดินทางเข้ามาตั้งรกรากอยู่เป็นจำนวนมาก ทั้งนี้ในกลุ่มคนจีนทั้งหมดที่อพยพเข้ามาอยู่ในนครสวรรค์นั้น คนจีนไหหลำได้อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานที่อำเภอเก้าเลี้ยวและตำบลบ้านมะเกลือ อำเภอนครสวรรค์ ก่อนกลุ่มอื่น ต่อมาชาวจีนแต้จิ๋ว ชาวจีนฮากกา (แคะ) และชาวจีนกวางตุ้งเริ่มอพยพตามมา

เมื่อนครสวรรค์เป็นจังหวัดที่ติดแม่น้ำ ดังนั้นในอดีตการค้าขายสินค้าของนครสวรรค์จึงอาศัยทางน้ำเป็นหลัก พ่อค้าชาวจีนจึงเข้ามามีบทบาทในการทำหน้าที่เป็นคนกลางเพื่อนำสินค้าต่าง ๆ ซึ่งเป็นสินค้าจากกรุงเทพมหานคร สินค้าสำเร็จรูปจากต่างประเทศมาขายในนครสวรรค์และอำเภอต่าง ๆ และนำผลผลิตทางการเกษตร ของป่า และของพื้นเมือง ล่องแม่น้ำเจ้าพระยาไปขายยังกรุงเทพมหานคร พ่อค้าชาวจีนเหล่านี้อาศัยอยู่ในเรือของตนซึ่งจอดอยู่ในลำน้ำเจ้าพระยา ทั้งนี้เพื่อความสะดวกในการติดต่อทำการค้าและขนส่งสินค้าลงมากรุงเทพมหานคร

ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อมีการทำสนธิสัญญาเบาว์ริง ก่อให้เกิดการค้าเสรีนิยมขึ้น นครสวรรค์ก็ได้กลายเป็นแหล่งรวมสินค้าสำคัญ (สุภรณ์ โอเจริญ. 2535. หน้า 19, อ้างใน สุชาติ แสงทอง. 2560, หน้า 96) โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้าวและไม้สักที่มาจากภาคเหนือเพื่อส่งต่อไปยัง

กรุงเทพฯ มีโรงสีเหนือ โรงสีกลาง และโรงสีใต้ บริษัทค้าไม้อิสท์เอเชียติก บริษัทแม่เงา ห้างไม้มิสหลุยส์ มีโรงเลื่อย โรงน้ำแข็ง และโกดังสินค้าต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก ข้าวจะส่งมาทางแม่น้ำน่าน โดยการขนส่งทางเรือยนต์เป็นหลัก คนจีนอพยพเข้ามาขายแรงงานและการประกอบการค้าในนครสวรรค์มากขึ้น คนจีนอพยพและลูกหลานชาวจีนกลุ่มภาษาต่าง ๆ เป็นส่วนสำคัญในการสร้างความเจริญทางเศรษฐกิจของนครสวรรค์ (เสรี ซาเหลา. 2545, หน้า 65–66, อ้างใน สุชาติ แสงทอง. 2560, หน้า 96) การค้าของนครสวรรค์ได้ย้ายศูนย์กลางจากฝั่งตะวันออกมายังฝั่งตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยา พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงโปรดเกล้าฯ ให้ย้ายตัวเมืองมาตั้งบนฝั่งตะวันตกของแม่น้ำ

เมื่อความเจริญทางเศรษฐกิจกระจายไปยังหัวเมืองอื่น ๆ มากขึ้น ทำให้เกิดศูนย์กลางการค้าใหม่ ๆ ขึ้นเป็นจำนวนมาก เช่น ที่สุโขทัย ท่าอิฐ (อุตรดิตถ์) พิษณุโลก พิจิตร และปากน้ำโพ ทำให้ชาวจีนหลั่งไหลเข้าไปอยู่มากมาย การเคลื่อนย้ายครั้งใหม่นี้รวมถึงอัตราส่วนของพวกแต้จิ๋วและจีนแคะที่สูงขึ้นด้วย ดังที่ราเวชกล่าวไว้เมื่อ พ.ศ.2446 ว่า

“...เมื่อปักหลักมั่นคงในกรุงเทพฯ เป็นแห่งแรกแล้ว ชาวเฉาโจวได้ขยายตัวออกไปทีละเล็กทีละน้อยตามสภาพแวดล้อม โดยเลือกอยู่แถวสี่แยกถนนและลำคลองตามความพอใจ มาจนกระทั่งไม่นานนี้ พวกเหล่านี้ยังไม่ไปไกลเกินกว่ารัศมี 100 กิโลเมตร จากกรุงเทพฯ ทางตอนเหนืออุตรดิตถ์ และปากน้ำโพก็เป็นจุดสำคัญ พวกนี้ไม่กล้าเข้าไปในเขตป่าไม้สักซึ่งพวกบุกเบิกรุ่นแรกต้องเสียชีวิตไป...”

เมื่อคนจีนแต้จิ๋วและอื่น ๆ เข้ามาอยู่ในเมืองใหญ่ ๆ ชาวจีนไหหนำก็จะอพยพย้ายออกไปอยู่ในเมืองที่เล็กกว่า ไปตามบริเวณที่มักจะยังไม่มีการหักร้างถางพง คนไหหลำจะเป็นกลุ่มแรกที่มาอยู่ต่างจังหวัด แต่พอคนจีนแต้จิ๋วเดินทางมาอยู่ในภายหลัง มักจะมีบทบาททางเศรษฐกิจมากกว่า ทั้งนี้เป็นเพราะชาวจีนแต้จิ๋วมีความมานะอุตสาหะในการทำธุรกิจ มีความเฉลียวฉลาดในการค้าขายมากกว่า ชาวจีนไหหนำมักเป็นคนเผชิญโชคมากกว่า จึงมักมีการตั้งถิ่นฐานกันมากในเมืองต่าง ๆ บนฝั่งแม่น้ำยม และบริเวณที่ทางรถไฟยังไปไม่ถึง บนฝั่งแม่น้ำน่าน

คนจีนในนครสวรรค์มีมากเป็นอันดับสาม รองลงมาจากกรุงเทพฯ และภูเก็ต ส่วนใหญ่เป็นพวกแต้จิ๋วและไหหนำ การค้าของนครสวรรค์เจริญสูงสุดในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 6) และต้นรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 7) เมื่อมีเส้นทางรถไฟสายเหนือไปถึงเชียงใหม่ เมื่อปี พ.ศ.2465 และภายหลังสงครามมหาเอเชียบูรพา เมื่อปี พ.ศ.2488 ได้มีการสร้างสถานีรถไฟขึ้นที่ตำบลหนองปลิง ซึ่งเป็นสถานีรถไฟนครสวรรค์ในปัจจุบัน ทำให้การคมนาคมขนส่งทางน้ำลดลง ต่อเมื่อปี พ.ศ.2493 ได้เปิดสะพานเดชาติวงศ์ เพื่อใช้ในการคมนาคมขนส่งทางบกตามเส้นทางถนนพหลโยธิน ทำให้นครสวรรค์คลายความสำคัญทางเศรษฐกิจในด้านเป็นแหล่งกลางแลกเปลี่ยนสินค้าลงไป และกลายเป็นเมืองผ่าน (สุชาติ แสงทอง. 2556, หน้า 5–6, อ้างใน สุชาติ แสงทอง. 2560, หน้า 97)

1.2 วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวจีนกวางตุ้งในสังคมนครสวรรค์

ชาวจีนที่อยู่ในเมืองปากน้ำโพ ประกอบด้วยชาวจีน 5 ภาษาหลัก ๆ คือ แต้จิ๋ว ไหหนำ ฮากกา กวางตุ้ง และฮกเกี้ยน โดยภาษาแต้จิ๋วมีมากที่สุดเหมือน ๆ กับเมืองอื่น ๆ ในภูมิภาคนี้ของประเทศไทย รองลงมาคือภาษาไหหนำ ที่มีศาลเจ้าที่เป็นที่เคารพของคนปากน้ำโพ คือ ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์-เจ้าแม่ทับทิม (แควใหญ่) ภาษาฮากกาหรือภาษาแคะ ภาษากวางตุ้ง และภาษาฮกเกี้ยน

ชาวจีนกวางตุ้งในเมืองปากน้ำโพ นอกจากมีอาชีพค้าขายแล้ว ที่เห็นโดดเด่นคือ งานช่างฝีมือเหล็กและไม้ โดยมีทั้งงานอู่ โรงกลึง ทำโรงสี โดยสันนิษฐานว่าเดิมทีชาวกวางตุ้งเดินทางมาพร้อมกับวิศวกรชาวตะวันตกที่นำคนงานชาวกวางตุ้งที่มีฝีมือการทำทางรถไฟมาจากกวางเจา มาสร้างทางรถไฟในเมืองไทย จึงไม่ใช่การอพยพครั้งใหญ่เหมือนกับชาวกวางตุ้งที่อพยพไปทำงานทางตะวันตก ในเมืองปากน้ำโพจึงมีจำนวนไม่มาก แต่มีอาชีพเฉพาะตัว และชาวจีนกวางตุ้งในเมืองปากน้ำโพก็ได้ร่วมกันทำกิจกรรมกันมาเป็นกลุ่มก้อนมากกว่า 120 ปี จนกลายมาเป็นสมาคมกว๋องสิวนครสวรรค์แบบในปัจจุบันในที่สุด (สมาคมกว๋องสิวนครสวรรค์. 2556, หน้า 7)

1.3 ความสัมพันธ์ระหว่างชาวจีนกวางตุ้งและคนในท้องถิ่นนครสวรรค์

จังหวัดนครสวรรค์ โดยเฉพาะในตลาดปากน้ำโพ มีคนจีนอาศัยอยู่จำนวนมาก ล้วนแล้วแต่ทำการค้า และทำงานในด้านบริการเป็นหลัก ชาวจีนพวกนี้อาศัยอยู่ในสังคมนครสวรรค์มาช้านานจนก่อให้เกิดชุมชนชาวจีนขนาดใหญ่ จนสามารถเรียกได้ว่าเป็นไชน่าทาวน์ของภูมิภาคนี้เลยก็ว่าได้ ในเมืองปากน้ำโพจึงมีร้านค้าของชาวจีน มูลนิธิ สมาคม ชมรม ศาลเจ้า และการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมจีนจนเป็นประเพณีของเมือง นอกจากชาวจีนแล้วยังอยู่ร่วมเมืองกับชุมชนชาวไทย ชุมชนแขก ชุมชนมุสลิม และชุมชนชาวคริสต์ได้อย่างสามัคคี และหลาย ๆ กิจกรรมของชาวจีนก็มีชนชาติอื่นวัฒนธรรมอื่นมาร่วมกิจกรรมได้อย่างไม่ขัดตา แสดงถึงการอยู่ร่วมกันอย่างลงตัว มีความสามัคคีกันอย่างน่าอัศจรรย์ ซึ่งต่างจากชุมชนชาวจีนอื่น ๆ ในต่างประเทศที่อยู่อย่างแยกตัวอย่างชัดเจน (สมาคมกว๋องสิวนครสวรรค์. 2556, หน้า 4)

2. ความเป็นมาและการดำเนินงานของสมาคมกว๋องสิวนครสวรรค์

ภาพที่ 10 สมาคมกว๋องสิว นครสวรรค์

2.1 การก่อตั้งสมาคมกว๋องสิวนครสวรรค์

ในเรื่องการก่อตั้งสมาคมกว๋องสิวนครสวรรค์นั้น สมาคมกว๋องสิวนครสวรรค์ (2556) กล่าวว่า สมาคมกว๋องสิวนครสวรรค์เป็นสมาคมที่รวบรวมชาวกวางตุ้งและผู้ที่มีเชื้อสายกวางตุ้งในนครสวรรค์ ที่มีประวัติอันยาวนาน 129 ปี นับตั้งแต่ปี พ.ศ.2438 โดยมีนายเซี๊ยก ชำนาญจักร (ฉั่นอิมเซี๊ยก) นายฉุ่ย ชีลี้ นางเต๊งหว่อง แซ่ฮ้อ (ร้านแหลกี่) นายเซ็ก แซ่เหลี่ยง (ร้านเซี๊ยะล้ง) และนายเหว่งซั้ง แซ่กัน (อู่อาจารย์เหวง) และนายเกรียงศักดิ์ (หยี) ชำนาญจักร เป็นแกนนำ โดยใช้ชื่อว่า “กว๋องสิวสุ่ยซี้” และถูกส่งต่อมาถึงรุ่นของนายเรืองสิทธิ์ เตชะพงศกิต (เจื่องสำฟก) นายน้อย เหมชาติวิรุฬห์ (ห่ากั๊มช้าง) (ร้านป๊อปปูล่า) และนายวีระ (ตี๋) กองรัตนานันท์ (ฉั่นกั๊มเฮง) ถือเป็นผู้นำยุคใหม่ของสมาคมกว๋องสิวนครสวรรค์ ในอดีตเมื่องยามว่างชาวกวางตุ้งที่มาจากเมืองจีนและมีความสามารถในการเชิดสิงโตจะฝึกหัดสอนการเชิดให้กับลูกหลานชาวกวางตุ้ง การเชิดสิงโตในช่วงเทศกาลตรุษจีนจะใช้เวลาในการแห่ถึง 2 วันเต็มด้วยกัน ทิศเหนือแห่จากตลาดปากน้ำโพไปถึงวัดไทรเหนือ ทางทิศตะวันออกแห่ไปถึงแควใหญ่ ทางทิศตะวันตกแห่ไปถึงตลาดหนองเบน ทางทิศใต้แห่ไปถึงตลาดใต้ โดยจะแห่ไปอวยพรปีใหม่กับชาวกวางตุ้งด้วยกันและชาวปากน้ำโพ ทั้งนี้จะอวยพรเป็นภาษากวางตุ้งว่า “ไต่กั๊ด ไต่หลี่ ฟัดฉ่อย สุ่นหลี่” แปลว่า “ขอให้ท่านร่ำรวยทำมาค้าขึ้น”

ต่อมาเมื่อ 100 กว่าปีที่ผ่านมาเกิดโรคระบาดจึงมีการอัญเชิญเจ้าพ่อเทพารักษ์โดยคณะสิงโตกว๋องสิวนครสวรรค์เป็นสิงโตคณะแรกที่ออกแห่รอบตลาดปากน้ำโพเพื่อเป็นการปัดเป่าโรคร้ายให้หมดไป ต่อมาจึงค่อยๆ มีขบวนแห่อื่น ๆ เพิ่มขึ้นมาเรื่อย ๆ จนถึงทุกวันนี้ ตลอดระยะเวลาอันยาวนาน สมาคมกว๋องสิว

นครสวรรค์ได้สร้างผลงานที่น่าภาคภูมิใจต่าง ๆ มากมาย นอกเหนือจากกิจกรรมประเพณีแห่เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพ ชาวกวางตุ้งได้นำชื่อเสียงมาสู่ชาวปากน้ำโพด้วยความเต็มใจไม่ว่าจะเป็นการแข่งขันเชิดสิงโตในระดับนานาชาติ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยเฉพาะเมื่อปี 2551 ได้รับรางวัลชนะเลิศในรายการชิงแชมป์นานาชาติที่จังหวัดนครสวรรค์

นับตั้งแต่ปี 2535 สิงโตของสมาคมกว๋องสิวได้มีโอกาสแสดงถวายสมเด็จพระกษิฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา เจ้าฟ้ามหาจักรีสิรินธร มหาวชิราลงกรณวรราชภักดี สิริกิจการิณีพิรยพัฒน รัฐสีมาคุณากรปิยชาติ สยามบรมราชกุมารี รวมถึงในปี 2543, 2545, 2547, 2549, 2550, 2553 ด้วย

ในปี 2545 แสดงถวายสมเด็จพระเจ้าน้องนางเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี กรมพระศรีสวางควัฒน วรขัตติยราชนารีและทูลกระหม่อมหญิงอุบลรัตน์ราชกัญญา สิริวัฒนาพรรณวดี และปี 2549 ได้แสดงถวายสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าสิริวัณณวรี นารีรัตนราชกัญญา

นอกจากพระบรมวงศานุวงศ์แล้ว ยังได้แสดงต้อนรับ ฯพณฯ หลี่ รุ่ย หวน ประธานสภาที่ปรึกษาทางการเมือง สาธารณรัฐประชาชนจีน ในปี 2538 และปี 2539 ส่วนในปี 2542 แสดงต้อนรับ ฯพลฯ หลี่ เผิง ประธานสภาประชาชนจีน

สิงโตของชาวจีนกวางตุ้งเป็นสิงโตหนึ่งเดียวที่ได้ทำหน้าที่ทูตทางวัฒนธรรม โดยในปี 2543 แสดงสิงโตเฉลิมฉลองครบรอบ 25 ปี ความสัมพันธ์ทางการทูต ณ กรุงปักกิ่ง เฉินตู และกวางเจา ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน และในปี 2548 แสดงสิงโตเฉลิมฉลองครบรอบมิตรภาพไทย-จีน 30 ปี ณ เมืองซัวเถาและสิบสองปันนา สาธารณรัฐประชาชนจีน และในประวัติศาสตร์ 120 ปีของสมาคมในวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2553 โรงพยาบาลศิริราชได้เชิญสิงโตของสมาคมให้ไปแสดงชุดโต๊ะดอกเหมยถวายพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร และพระบรมวงศานุวงศ์ ณ โรงพยาบาลศิริราช

หลังจากแสดงถวายแล้ว ศาสตราจารย์นายแพทย์ธีรวัฒน์ กุลทนันทน์ อดีตคณบดีคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาลได้เล่าให้กรรมการและผู้เล่นของสมาคมฟังว่า “ได้เข้าเฝ้าในหลวงเพื่อถวายรายงาน ทูลขอพระบรมราชานุญาตเรื่องที่จะนำสิงโตจากสมาคมกว๋องสิวนครสวรรค์มาแสดงถวาย”

ผลงานที่สมาคมกว๋องสิวนครสวรรค์ภาคภูมิใจ (สมาคมกว๋องสิวนครสวรรค์. 2556, หน้า 26-27) มีดังนี้

1. เมื่อวันที่ 23 กรกฎาคม 2533 สมาคมกว๋องสิวได้นำสิงโตของสมาคมไปทำการแข่งขันที่ประเทศมาเลเซียโดยร่วมแข่งขันกับ 17 ประเทศ ผลการแข่งขันนั้นสมาคมกว๋องสิวได้รับรางวัลชนะเลิศประเภทผู้แข่งขันหน้าใหม่ นับได้ว่าเป็นเกียรติประวัติของชาวกวางตุ้งในนครสวรรค์เป็นอย่างยิ่ง

2. วันที่ 2 พฤศจิกายน 2535 แสดงถวายสมเด็จพระกษิฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา เจ้าฟ้ามหาจักรีสิรินธร มหาวชิราลงกรณวรราชภักดี สิริกิจการิณีพีรยพัฒน รัฐสีมาคุณากรปิยชาติ สยามบรมราชกุมารี ณ ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์ จังหวัดนครสวรรค์

3. วันที่ 29 – 31 มกราคม 2536 แสดงร่วมกับพระวัดเส้าหลินจากสาธารณรัฐประชาชนจีน ณ อินดอร์สเตเดี้ยม หัวหมาก กรุงเทพมหานคร

4. วันที่ 16 ธันวาคม 2538 แสดงต้อนรับ ฯพณฯ หลี่รุ่ยหวน ประธานสภาที่ปรึกษาทางการเมืองสาธารณรัฐประชาชนจีน ณ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

5. วันที่ 22 มีนาคม 2539 แสดงต้อนรับรองประธานสภาที่ปรึกษาทางการเมืองสาธารณรัฐประชาชนจีน ณ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

6. วันที่ 16 มิถุนายน 2539 แสดงในพิธีเปิดการแข่งขันกีฬาแห่งชาติ ครั้งที่ 28 ณ สนามกีฬากลาง จังหวัดนครสวรรค์

7. วันที่ 24 มิถุนายน 2540 แสดงในพิธีเปิดการแข่งขันเซปัคตะกร้อชิงแชมป์โลกและคิงส์คัพ ครั้งที่ 13 ณ ยิมเนเซี่ยม 4,000 ที่นั่ง จังหวัดนครสวรรค์ จัดโดย ส.ส.ภิญโญ นิโรจน์

8. วันที่ 15 – 16 กุมภาพันธ์ 2542 แข่งขันเชิดสิงโตกวางตุ้ง ชิงแชมป์ประเทศไทย ณ ยิมเนเซี่ยม 4,000 ที่นั่ง จังหวัดนครสวรรค์ ได้รับรางวัลชนะเลิศ

9. วันที่ 15 เมษายน 2542 แสดงต้อนรับ ฯพณฯ หลี่เผิง ปรานสภาประชาชนจีน ณ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

10. วันที่ 1 สิงหาคม 2542 แสดงงานวันเกิด ฯพณฯ ประพัทธ โพธสุธน รมช.กระทรวงมหาดไทย อ.เดิมบางนางบวช จังหวัดสุพรรณบุรี

11. วันที่ 30 มีนาคม 2543 แสดงถวายสมเด็จพระกษิฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา เจ้าฟ้ามหาจักรีสิรินธร มหาวชิราลงกรณวรราชภักดี สิริกิจการิณีพีรยพัฒน รัฐสีมาคุณากรปิยชาติ สยามบรมราชกุมารี ณ วังสวนกุหลาบ จังหวัดกรุงเทพมหานคร

12. วันที่ 21 กรกฎาคม 2543 แสดงต้อนรับ ฯพณฯ หลี่รุ่ยหวน รองประธานาธิบดีสาธารณรัฐประชาชนจีน ณ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

13. วันที่ 4–10 สิงหาคม 2543 แสดงสิงโต ณ กรุงปักกิ่ง เฉินตู และกวางเจา ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน ร่วมกับสมาคมมิตรภาพไทย-จีน โดย ฯพณฯ กร ทัพพะรังสี เฉลิมฉลองครบรอบ 25 ปี ความสัมพันธ์ทางการทูต

14. วันที่ 23–25 มกราคม 2544 เข้าแข่งขันรายการเชิงสิงโตชิงแชมป์นานาชาติ ครั้งที่ 2 จังหวัดนครสวรรค์ ได้รับรางวัลรองชนะเลิศอันดับ 1 (สิงคโปร์แชมป์)

15. วันที่ 20 มีนาคม 2544 แสดงถวายสมเด็จพระเจ้าน้องนางเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี กรมพระศรีสวางควัฒน วรขัตติยราชนารี ณ ศูนย์ศิลปาชีพบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

16. วันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2545 แสดงถวายสมเด็จพระกษิฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา เจ้าฟ้ามหาจักรีสิรินธร มหาวชิราลงกรณวรราชภักดี สิริกิจการิณีพิรยพัฒน รัฐสีมาคุณากรปิยชาติ สยามบรมราชกุมารี ณ สวนอัมพร จังหวัดกรุงเทพมหานคร

17. วันที่ 28 มกราคม–12 กุมภาพันธ์ 2545 แสดงในงานแม่น้ำของแผ่นดินของทูลกระหม่อมหญิงอุบลรัตน์ราชกัญญา สิริวัฒนาพรรณวดี ณ ท่าราชวรดิษฐ์

18. วันที่ 11–13 กุมภาพันธ์ 2545 เข้าแข่งขันรายการเชิดสิงโตชิงแชมป์นานาชาติ ครั้งที่ 3 จังหวัดนครสวรรค์ ได้รับรางวัลรองชนะเลิศอันดับ 1 (สิงคโปร์แชมป์)

19. วันที่ 30 ธันวาคม 2545–1 มกราคม 2546 เข้าแข่งขันเชิดสิงโตชิงแชมป์ในรายการ Singapore International Luminous Dragon & Lion Dance Championship ได้รับรางวัลรองชนะเลิศอันดับ 4 ณ ประเทศสิงคโปร์

20. วันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2547 แสดงถวายสมเด็จพระกษิฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา เจ้าฟ้ามหาจักรีสิรินธร มหาวชิราลงกรณวรราชภักดี สิริกิจการิณีพิรยพัฒน รัฐสีมาคุณากรปิยชาติ สยามบรมราชกุมารี ณ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย

21. วันที่ 8 สิงหาคม 2547 แสดงต้อนรับ ฯพณฯ พินิจ จารุสมบัติ รมว.อุตสาหกรรม ในงานผ้าทอไทยสู่สากล ณ อิมแพคอารีนา เมืองทองานี จังหวัดกรุงเทพมหานคร

22. วันที่ 1-9 กรกฎาคม 2548 ร่วมกับสมาคมมิตรภาพไทย-จีน แสดงสิงโต ณ เมืองซัวเถา และสิบสองปันนา สาธารณรัฐประชาชนจีน ฉลองครบรอบมิตรภาพไทย-จีน 30 ปี โดย ฯพณฯ กร ทัพพะรังสี

23. วันที่ 28 กันยายน 2548 แสดงต้อนรับ ฯพณฯ พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ในงานเปิดตัวโครงการบ้านเอื้ออาธร ณ มณฑลพิธีท้องสนามหลวง จังหวัดกรุงเทพมหานคร

24. วันที่ 28 มกราคม 2549 แสดงชุดโต๊ะดอกเหมยแสดงถวายสมเด็จพระกษิฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา เจ้าฟ้ามหาจักรีสิรินธร มหาวชิราลงกรณวรราชภักดี สิริกิจการิณีพิรยพัฒน รัฐสีมาคุณากรปิยชาติ สยามบรมราชกุมารี ณ ห้างสยามพารากอน จังหวัดกรุงเทพมหานคร

25. วันที่ 29 มกราคม 2549 แสดงชุดโต๊ะดอกเหมยถวายสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าสิริวัณณวรีนารีรัตนราชกัญญา ณ ห้างสยามพารากอน จังหวัดกรุงเทพมหานคร

26. วันที่ 26 สิงหาคม 2549 แสดงในการแข่งขันกีฬายุวชนโลก ครั้งที่ 40 ณ สนามไทย-ญี่ปุ่น ดินแดง จังหวัดกรุงเทพมหานคร

27. วันที่ 6–8 กุมภาพันธ์ 2551 เข้าแข่งขันในรายการเชิดสิงโตชิงแชมป์นานาชาติ ครั้งที่ 4 จังหวัดนครสวรรค์ ได้รับรางวัลชนะเลิศ โดยมีทีมที่เข้าแข่งขันคือ จีน 2 ทีม ฮ่องกง สิงคโปร์ ไทย 2 ทีม ได้รับเงินรางวัล 70,000 บาท

28. วันที่ 26 กรกฎาคม 2552 แสดงในพิธีเปิดการแข่งขันกีฬาธนาคารออมสิน ณ โรงยิม 4,000 ที่นั่ง

29. วันที่ 26 ธันวาคม 2552 แสดงชุดโต๊ะดอกเหมย งานสมาคมรัฐศาสตร์แห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ณ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

30. วันที่ 23 มกราคม 2553 แสดงชุดโต๊ะแดงต้อนรับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ประเทศมาเลเซีย จังหวัดนครสวรรค์

31. วันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2553 แสดงชุดโต๊ะดอกเหมย ถวายพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศรมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตรและพระบรมวงศานุวงศ์ ณ โรงพยาบาลศิริราช

32. วันที่ 1 มีนาคม 2553 แสดงชุดโต๊ะแดง ต้อนรับ ฯพณฯ องคมนตรี พลอากาศเอกกำธน สินธุวานนท์ ในพิธีเปิดห้องสมุดสารานุกรม ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ณ ห้องสมุดประชาชน จังหวัดนครสวรรค์

33. วันที่ 27 พฤษภาคม 2553 ทีมสิงโตระดับมัธยมศึกษาเข้าแข่งขันได้รับรางวัลชมเชย รายการการประกวดเชิดสิงโต ณ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

34. วันที่ 23 ธันวาคม 2555 แสดงต้อนรับผู้ว่าการตำรวจแห่งชาติ สาธารณรัฐประชาชนจีน ณ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

35. วันที่ 12 พฤษภาคม 2555 เป็นตัวแทนจังหวัดนครสวรรค์แข่งขันศิลปะการแสดงประจำภูมิภาค ชุดโต๊ะดอกเหมย ในงานเทศกาลนันทนาการสร้างสรรค์คุณภาพชีวิต ส่วนภูมิภาคเขต 6 (9 จังหวัด) จังหวัดพิษณุโลก มีการแข่งขันในศิลปะประจำถิ่นที่หลากหลาย ได้รับรางวัลรองชนะเลิศอันดับ 1 และเป็นตัวแทนของภูมิภาคเข้าแข่งขันในระดับประเทศ

36. วันที่ 22 ตุลาคม 2560 สมาคมกว๋องสิวนครสวรรค์ได้นำหัวสิงโตม้าเฉียว หัวสิงโตสำหรับแสดงความอาลัย (funeral lion) จัดสร้างขึ้นเพื่อแสดงออกถึงความเศร้าโศกของชาวกวางตุ้งในจังหวัดนครสวรรค์ต่อการเสด็จสวรรคต ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชบรมนาถบพิตร ได้เดินขบวนไปที่ศาลากลางจังหวัดนครสวรรค์เพื่อรอแสดงความอาลัยต่อพระบาทสมเด็จพระปรมิทรหาภูมิพลอดุลยเดชบรมนาถบพิตร ครั้งสุดท้าย เป็นรูปแบบการแสดงออกทางวัฒนธรรมของชาวกวางตุ้งและคณะสิงโต ที่ผ่านการค้นคว้าทั้งรูปแบบที่ถูกต้อง จดหมายเหตุทางประวัติศาสตร์ของไทยในพระราชพิธีในอดีต ผ่านการประสานงานโดยวัฒนธรรมจังหวัดและส่วนกลาง จัดสร้างหัวสิงโตตามตำราจากอาจารย์ทำ

หัวสิงโต รุ่นที่ 6 เมืองกวางเจาหลังจากที่สิงโตได้ทำงานสำเร็จแล้ว จะไม่มีการเก็บนำมาใช้งานซ้ำอีก ตามประเพณีคือต้องเผาส่งสิงโตกลับสวรรค์ ซึ่งนอกจากคนในสมาคมแล้วไม่ได้ทำให้เห็นเป็นที่เปิดเผย

37. วันที่ 16 สิงหาคม 2565 การแสดง “สิงโตกว๋องสิว” โดยคณะนักแสดงจากสมาคมกว๋องสิวนครสวรรค์ ร่วมด้วยนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ เพื่อเฉลิมฉลองเนื่องในโอกาสครบรอบ 100 ปี แห่งการสถาปนามหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ซึ่งเป็นการแสดงในพิธีเปิด การประชุมสัมมนาวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ เครือข่ายบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ ครั้งที่ 22 “ชีวิตวิถีใหม่ของการศึกษาในสังคมดิจิทัล” ณ ศูนย์ประชุมและนิทรรศการนานาชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ (ศูนย์การศึกษาย่านมัทรี)

38. วันที่ 13 ตุลาคม พ.ศ.2565 สมาคมกว๋องสิวได้ร่วมงานในวันคล้ายวันสวรรคตพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร

39. วันที่ 14 มีนาคม พ.ศ.2566 วันที่ 14 มีนาคม 2566 นายประวีณ ชำนาณจักร อุปนายกสมาคมกว๋องสิวนครสวรรค์ เป็นตัวแทนสมาคม รับรางวัล จากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไชยรัตน์ ปราณี อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ เป็นประธานในพิธีมอบรางวัลเชิดชูเกียรติ “ศิลปินถิ่นสวรรค์ ประจำปีพุทธศักราช 2566” ณ ห้องพระบาง อาคาร 15 ชั้น 4 สำหรับศิลปินที่ได้รับการพิจารณาคัดเลือกให้ได้รับรางวัลเชิดชูเกียรติ “ศิลปินถิ่นสวรรค์ ประจำปีพุทธศักราช 2566” มีดังนี้

1) สาขาศิลปะการแสดง ได้แก่ คณะมังกรทอง เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพ และสมาคมกว๋องสิวนครสวรรค์

2) สาขาช่างฝีมือ ได้แก่ กลุ่มเครื่องปั้นดินเผาบ้านมอญ นครสวรรค์

3) สาขาทัศนศิลป์ ได้แก่ นายวัฒนโชติ ตุงคะเตชะ

4) สาขาวรรณศิลป์ ได้แก่ นายนิพนธ์ เที่ยงธรรม

ในพิธีเชิดชูเกียรติมีการแสดงของ “ศิลปินถิ่นสวรรค์ ประจำปีพุทธศักราช 2566” ชื่อชุดการแสดง “สิงโตกว๋องสิว แซ่ซ้องยินดี ศิลปินถิ่นสวรรค์”

40. วันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ.2566 สมาคมกว๋องสิวนครสวรรค์ร่วมเฉลิมฉลองในงานวันชาติสาธารณรัฐประชาชนจีน ครบรอบ 74ปี

41. วันที่ 29 มกราคม พ.ศ.2567 รองนายกสมาคมกุลจิตต์ รัชดาศิวกุล ได้รับเชิญเป็นเจ้าพิธีในการเปิดตาสิงโตฮากกา ครั้งแรกของจังหวัดน่าน ณ ศาลเจ้า ปุนเถ่ากง น่านนคร โดยทางศาลเจ้าได้จัดขึ้นมีรองผู้ว่าราชการจังหวัดน่าน เป็นประธาน พร้อมด้วย ผู้การจังหวัดน่าน ประชาสัมพันธ์จังหวัด อุตสาหกรรมจังหวัด วัฒนธรรมจังหวัด และ คหบดีในเมืองน่านนคร จำนวนมาก สมาคมกว๋องสิวนครสวรรค์ได้รับเชิญเป็นเจ้าพิธี พร้อมด้วย นายกสมาคมฮากกานครสวรรค์ นายกสมาคมไหหนำนครสวรรค์

42. เมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2567 สิงโตกว่องสิวมาแสดงอวยพรเปิดกิจการของเซ็นทรัลนครสวรรค์ ตามธรรมเนียมจีน เพื่อความเป็นมงคล

43. วันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2567 ทางคณะกรรมการจัดงานประเพณีแห่เจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพ ประจำปี 2566-2567 ได้รับเกียรติจาก นางสาวสุดาวรรณ หวังศุภกิจโกศล รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ร่วมพิธีเปิดงานประเพณีแห่เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพ ประจำปี 2566-2567 “108 ปี มหัศจรรย์สีสันแห่งศรัทธา ฉลองเทศกาลตรุษจีนปากน้ำโพ” โดยมี นาย ทวี เสริมภักดีกุล ผู้ว่าราชการจังหวัดนครสวรรค์ เป็นผู้กล่าวเปิด , นางนภาพร ไกรพฤษะวัน ประธานคณะกรรมการจัดงานฯ นำกล่าววัตถุประสงค์การจัดงาน และแขกผู้มีเกียรติ ร่วมเป็นสักขีพยาน และสิงโตกว่องสิวได้ร่วมต้อนรับและแสดงโชว์

44. วันที่ 19 กุมภาพันธ์ ประกาศจังหวัดนครสวรรค์ เรื่อง รายการเบื้องต้นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของจังหวัดนครสวรรค์ ประจำปี พ.ศ.2567 ประกาศให้การแสดงปักน่ำโพโหงวซก (การแสดงวัฒนธรรมจีน 5 ภาษา) และการแสดงมังกรทอง เป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัตนธรรมของจังหวัดนครสวรรค์

45. การแสดงสิงโตกว่องสิวในงานประเพณีแห่เจ้าพ่อ–เจ้าแม่ปากน้ำโพ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันที่ยาวนานนับ 129 ปี

อย่างไรก็ตาม ในปีพ.ศ.2547 ในตอนที่สมาคมกว่องสิวนครสวรรค์จะมีอายุครบ 110 ปี คุณน้อย-คุณวันดี เหมชาติวิรุฬห์ ได้บริจาคที่ดินจำนวน 1 ไร่ ให้สมาคมกว่องสิวนครสวรรค์ เพื่อทำเป็นที่ฝึกซ้อมสิงโต นายชวลิต ธาราวิกรัยรัตน์ นายกสมาคมและคณะกรรมการ ปีพ.ศ.2547–2548 ได้ทำโครงการก่อสร้างอาคารสำนักงานและอาคารอเนกประสงค์ “อาคาร 110 ปี กว่องสิวนครสวรรค์” ในปีพ.ศ.2549 สมาคมกว่องสิวนครสวรรค์ได้รับความไว้วางใจจากชาวกว่องสิวทั่วประเทศให้เป็นเจ้าภาพจัดงาน “กว่องสิวสัมพันธ์ ครั้งที่ 6” ระหว่างวันที่ 18–19 พฤศจิกายน พ.ศ.2549 และในปีพ.ศ.2556 สมาคมกว่องสิวนครสวรรค์ได้รับความไว้วางใจจากชาวกว่องสิวทั่วประเทศให้เป็นเจ้าภาพจัดงาน “กว่องสิวสัมพันธ์ ครั้งที่ 13” อีกครั้งในวันที่ 22–23 พฤศจิกายน พ.ศ.2556 โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปีพ.ศ.2558 ชาวกว่องสิวนครสวรรค์มีการรวมกลุ่มกันมาครบ 120 ปี (ปัจจุบันครบ 129 ปี) ชาวกว่องสิวยังคงมีความมุ่งมั่นที่จะสืบสานเจตนารมณ์ของบรรพชน เพื่อส่งต่อไปสู่ลูกหลานชาวกวางตุ้งให้มั่นคงและสถาพรสืบไปดังเจตนารมณ์ของชาวกว่องสิวที่ว่า “เชิดชูบรรพชน ซื่อตรงในศักดิ์ศรี อนุรักษ์ประเพณี สามัคคีเป็นหนึ่งเดียว”

2.2 วัตถุประสงค์และการดำเนินงานของสมาคมกว่องสิวนครสวรรค์

สมาคมกว่องสิวนครสวรรค์เป็นสมาคมที่รวบรวมชาวกวางตุ้งที่อาศัยอยู่ในจังหวัดนครสวรรค์ ได้ร่วมกันสืบสานศิลปะ วัฒนธรรม ผ่านการทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันกับงานประเพณีท้องถิ่นจนเกิดความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นที่มีชื่อเสียงโด่งดังไปทั่ว สมาคมกว่องสิวนครสวรรค์ได้เป็นเจ้าภาพงานกว่องสิว

สัมพันธ์ ทำให้ได้ร่วมเรียนรู้วัฒนธรรมและการปรับตัวของชาวกวางตุ้งในที่ต่าง ๆ อย่างน่าสนใจอย่างยิ่ง ทำให้พวกเราเรียนรู้และเข้าใจถึงเอกลักษณ์ของแต่ละสถานที่ แม้ว่าจะเป็นชาวกวางตุ้งเหมือนกัน มาจากวัฒนธรรมเดียวกัน แต่พอไปอยู่ในแต่ละท้องถิ่น ชาวกวางตุ้งก็มีการปรับตัวให้อยู่ร่วมกันกับสังคมนั้น ๆ ได้อย่างลงตัวทุก ๆ ที่ประโยชน์ของงานกว๋องสิวสัมพันธ์นั้น นอกจากจะทำให้เกิดความสัมพันธ์อันดีต่อพี่น้องชาวกวางตุ้งทั่วประเทศแล้ว การเรียนรู้การอยู่ร่วมกันของชาวกวางตุ้งกับแต่ละท้องถิ่น ก็ทำให้เกิดข้อคิดและแนวทางการปรับตัวทางวัฒนธรรมได้อย่างน่าทึ่ง (สมาคมกว๋องสิวนครสวรรค์. 2556, หน้า 3-4)

2.3 การบริหารงานของสมาคมกว๋องสิวนครสวรรค์

❑ โครงสร้างสมาคม คณะกรรมการ และสมาชิกของสมาคม

ในเรื่องประวัติความเป็นมาของคณะกรรมการและสมาชิกของสมาคมกว๋องสิว (สมาคมกว๋องสิวนครสวรรค์. 2556, หน้า 28) ไม่ได้มีการจดบันทึกไว้เป็นหลักฐานที่ชัดเจน ทำให้ไม่สามารถที่จะนำเสนอรายละเอียด ห้วงเวลา การดำรงตำแหน่งแต่ละท่านได้ชัดเจนมากนัก จึงขอนำเสนอรายนามตามที่สามารถรวบรวมได้ ดังนี้

ระหว่างปี พ.ศ. 2438–2520

1. นายเซี๊ยก ชำนาญจักร
2. นายฉุ่ย แซ่ลี้
3. นายเกรียงศักดิ์ ชำนาญจักร
4. นายเต็งหว่อง แซ่อ้อ สมัยที่ 1–2
5. นายเซ็ก แซ่เหลี่ยง สมัยที่ 3–4
6. นายกั๊นเหว่ง แซ่กัน สมัยที่ 5–7

ระหว่างปี พ.ศ. 2521-ปัจจุบัน

7. นายเรืองสิทธิ์ เตชะพงศกิต	สมัยที่ 8–10 พ.ศ. 2521–2526
8. นายน้อย เหมชาติวิรุฬห์	สมัยที่ 11–12 พ.ศ. 2527–2530
9. นายวีระ กองรัตนานันท์	สมัยที่ 13–14 พ.ศ. 2531–2534
10. นายศิริพงษ์ เรืองเทพรัชต์	สมัยที่ 15–16 พ.ศ. 2535–2538
11. นายวีระ กองรัตนานันท์	สมัยที่ 17 พ.ศ. 2539–2540
12. นายศิริพงษ์ เรืองเทพรัชต์	สมัยที่ 18–19 พ.ศ. 2541–2544
13. นายชวลิต ธาราวิกรัยรัตน์	สมัยที่ 20–22 พ.ศ. 2545–2550
14. นายสมบูรณ์ เรืองเทพรัชต์	สมัยที่ 23–25 พ.ศ. 2551-2556
15. นายสมบูรณ์ เรืองเทพรัชต์	สมัยที่ 26 พ.ศ. 2557-ปัจจุบัน

บุคคลสำคัญต่อการก่อตั้งสมาคมกว๋องสิวนครสวรรค์ (สมาคมกว๋องสิวนครสวรรค์. 2556, หน้า 25-26)

1. นายปุ่น แซ่ลี้ (นิติธรรม) เข้ามาอยู่ในนครสวรรค์ตั้งแต่อายุ 6 ขวบ และอาศัยกับหลวงพ่อที่วัดนครสวรรค์ ประกอบอาชีพรับจ้าง เป็นช่างไม้ ด้วยความวิริยะอุตสาหะได้เปิดร้ายขายของชำชื่อ “อี่อั้ว” ที่ตรอกท่าเรือจ้าง ถนนโกสีย์ เมื่อมีฐานะดีขึ้น บริจาคเงินสร้างโบสถ์วัดนครสวรรค์ (ขณะนั้นวัดยังไม่มีโบสถ์) ท่านได้สร้างสาธารณประโยชน์มากมายให้กับสังคม เช่น จัดซื้อปืนกลหนักบริจาคให้ทางราชการ บริจาคที่ดินสร้างถนน และทางราชการใช้ชื่อถนนว่า “นิติธรรม” จากความเสียสละของท่าน ได้รับพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าฯ พระราชทานศักดิ์เป็น “ขุนสุขนิติธรรม”

2. นายเสียง แซ่ลี้ (นิติธรรม) น้องชายขุนสุขนิติธรรม ประกอบอาชีพขายของชำและทำโรงสีที่ตำบลแควใหญ่ เป็นผู้ก่อตั้งโรงเรียนสอนภาษาจีนตงอั้ว ปัจจุบันเปลี่ยนชื่อเป็นโรงเรียนประชานุเคราะห์ และเป็นผู้สร้างสุสานหลังเขากบ ต่อมาทั้งโรงเรียนและสุสานได้รวมกันและจดทะเบียนก่อตั้งเป็น “มูลนิธิปากน้ำโพประชานุเคราะห์”

3. นายอร่าม นิติธรรม เป็นบุตรนายเสียง แซ่ลี้ (นิติธรรม) ประกอบอาชีพค้าขายอะไหล่รถยนต์ทุกชนิด ท่านเป็นหนึ่งในเจ็ดท่านที่เป็นกรรมการชุดขอจดทะเบียน “มูลนิธิปากน้ำโพประชานุเคราะห์” ได้ทำงานเพื่อสังคมในมูลนิธิฯ มาโดยตลอด โดยเฉพาะอย่างยิ่งได้รับความไว้วางใจให้ดำรงตำแหน่งประธานมูลนิธิปากน้ำโพประชานุเคราะห์ถึง 4 สมัย

❑ การบริหารงานและทุนในการดำเนินงาน

การบริหารงานและทุนในการดำเนินงาน ศูนย์ข้อมูลกลางทางวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม (2555) กล่าวว่า สมาคมกว๋องสิวนครสวรรค์เป็นสมาคมที่รวบรวมชาวกวางตุ้งในนครสวรรค์ให้เป็นกลุ่มที่ร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน มีอายุกว่า 100 ปี จากคำเล่าต่อ ๆ กันมาของผู้อาวุโสอาปักเซ้กแซ่เหลี่ยง (ร้านเซี๊ยะล้ง) เล่าว่า “ตอนนี้อาปักอายุเกือบ 100 ปี ท่านมาประเทศไทยตอนอายุ 10 กว่าปี รู้ว่าชาวกวางตุ้งในนครสวรรค์เล่นสิงโตมาก่อนท่านมาเกือบ 20 ปีแล้ว” แสดงว่าชาวกวางตุ้งในนครสวรรค์เล่นสิงโตมานานกว่า 80 ปี ในสมัยก่อนใช้เวลาในการเล่นสิงโตถึง 2 วันเต็ม ๆ แห่จากตลาดปากน้ำโพไปเหนือสุดที่วัดไทร ทางตะวันออกไปถึงแควใหญ่ ทางใต้แห่ไปถึงตลาดใต้ เราจะแห่ไปอวยพรปีใหม่กับชาวกวางตุ้งด้วยกันและชาวตลาดปากน้ำโพแล้วเราจะอวยพรแต่ละบ้านว่า “ไต่กั๊ด ไต่หลี่ ฟัดฉ่อย สุ่นหลี” แปลว่า ขอให้ท่านร่ำรวยทำมาค้าขึ้น ต่อมาเมื่อ 70 กว่าปีย้อนหลังเกิดโรคระบาดจึงมีการเชิญเจ้าพ่อเทพารักษ์แห่รอบตลาดเพื่อปัดเป่าโรคร้ายให้หมดไป ต่อมาจึงค่อย ๆ มีขบวนต่าง ๆ เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จนทุกวันนี้ สมาคมกว๋องสิวมีการบริหารที่เป็นเอกเทศไม่ได้ขึ้นกับคณะกรรมการเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ แต่ประการใด แต่เดิมงบประมาณที่ใช้จ่ายในการแห่ต่าง ๆ ได้จากเงินที่เรี่ยไรจากชาวกวางตุ้ง ต่อมาเมื่อประมาณปี พ.ศ.2535

จึงได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากคณะกรรมการจัดงานเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพ กิจกรรมที่นอกจากการช่วยเหลือกันในหมู่ชาวกวางตุ้งแล้ว ยังมีกิจกรรมหลักอีกอย่างหนึ่ง คือการแห่สิงโตในขบวนแห่เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ ปากน้ำโพทุกปี โดยนำหัวสิงโตร่วมขบวนแห่ด้วย 4–5 หัวเป็นประจำทุกปี

3. วัฒนธรรมของชาวจีนกวางตุ้งในจังหวัดนครสวรรค์

3.1 วัฒนธรรมด้านภาษา

ภาษากวางตุ้ง (ชาวจีนเรียกว่า 粵 *เยฺว่* Yuè หรือ *ยฺหวืด*) เป็นหนึ่งในภาษาของตระกูลภาษาจีน ผู้พูดส่วนใหญ่อยู่ในประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน บริเวณมณฑลแถบตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งได้แก่ มณฑลกวางตุ้ง เขตบริหารพิเศษฮ่องกง มาเก๊า และยังใช้มากในหมู่ของชาวจีนแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้กับเหล่าชาวจีนโพ้นทะเลทั่วโลกที่อพยพไปจากมณฑลกวางตุ้งอีกด้วย โดยที่สำเนียงกวางเจาจัดเป็นสำเนียงกลางของภาษากวางตุ้ง มีผู้พูดทั่วโลกราว ๆ 71 ล้านคน ซึ่งภาษากวางตุ้งจัดได้ว่าเป็นภาษาถิ่นอันดับหนึ่งของจีนที่คนพูดมากที่สุด และเป็นภาษาที่ใช้ทางการเป็นอันดับสอง รองลงมาจากภาษาจีนกลางที่เป็นภาษาราชการหลักของประเทศ

ในยุคโบราณ เขตมณฑลกวางตุ้งปัจจุบันมีชาวฮั่นอาศัยอยู่น้อย การอพยพเข้ามาของชาวฮั่นเริ่มขึ้นในสมัยราชวงศ์ฮั่น ภาษาจีนของชาวฮั่นได้ผสมผสานเข้ากับภาษาของชาวพื้นเมือง สมัยราชวงศ์สุ่ยภาคกลางของจีนเกิดสงครามบ่อย ชาวจีนฮั่นจำนวนมากจึงอพยพลงใต้ คาดว่าช่วงนี้เป็นช่วงที่ภาษากวางตุ้งเริ่มพัฒนาขึ้นมา ในสมัยราชวงศ์ถัง การอพยพของชาวจีนเข้าสู่กวางตุ้งยังคงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง มีบางส่วนกระจายไปยังพื้นที่ใกล้เคียงคือมณฑลกวางสี ในยุคนี้ ภาษากวางตุ้งได้รับอิทธิพลจากภาษาจีนในภาคกลาง เริ่มมีการจัดมาตรฐาน แต่ในเวลาเดียวกันก็มีการพัฒนาคำศัพท์ และลักษณะเฉพาะของตนขึ้นมา

ในสมัยราชวงศ์ซ้อง หงวนและหมิง ภาษากวางตุ้งเริ่มมีเอกลักษณ์ของตนที่ต่างจากภาษาจีนอื่น ๆ ชัดเจนมากขึ้น ช่วงปลายสมัยราชวงศ์ชิง เมืองกวางโจวเป็นเมืองท่าที่ติดต่อกับต่างชาติ มีชาวต่างชาติเรียนภาษากวางตุ้ง และใช้ภาษากวางตุ้งในการค้าขาย

ตั้งแต่ พ.ศ.2492 เป็นต้นมา ผู้พูดภาษากวางตุ้งส่วนใหญ่พูดภาษาจีนกลางด้วย โดยใช้ภาษาจีนกลางเป็นภาษาราชการและใช้ภาษากวางตุ้งเป็นภาษาในชีวิตประจำวัน ในฮ่องกงใช้ภาษากวางตุ้งเป็นภาษาในภาพยนตร์และใช้ในการติดต่อธุรกิจกับชาวจีนโพ้นทะเล ปัจจุบันภาษานี้ยังใช้ในการศึกษาและใช้กันในฮ่องกงและในหมู่ชาวจีนโพ้นทะเล การแพร่หลายของสื่อที่ใช้ภาษากวางตุ้งจากฮ่องกง ทำให้มีคำยืมจากภาษากวางตุ้งแพร่ไปสู่ภาษาจีนสำเนียงอื่น ๆ ด้วย

สำเนียงที่สำคัญมี 4 สำเนียงคือ สำเนียง Yuehai ใช้พูดในกวางโจว ฮ่องกง และมาเก๊า สำเนียงไถ่ซาน ใช้พูดในไชน่าทาวน์ในสหรัฐก่อน พ.ศ.2513 สำเนียง Gaoyan ใช้พูดใน Yanjiang และสำเนียง Guinan ใช้พูดในกวางสี โดยทั่วไป สำเนียงที่สำคัญที่สุดคือ สำเนียง Yuehai

แม้ว่าภาษาจีนกลางจะเป็นภาษามาตรฐานและเป็นภาษากลางในจีนและไต้หวัน ภาษากวางตุ้งยังคงเป็นภาษาหลักของชาวจีนโพ้นทะเลรวมทั้งในฮ่องกง ซึ่งเป็นเพราะว่าผู้อพยพเหล่านี้ออกจากกวางตุ้งไปก่อนที่ภาษาจีนกลางจะเข้ามามีอิทธิพล หรือมิฉะนั้นก็เป็นเพราะในฮ่องกงมิได้ใช้ภาษาจีนกลางอย่างสมบูรณ์ ภาษากวางตุ้งเป็นภาษาที่มีลักษณะอนุรักษ์นิยมมากกว่าภาษาจีนกลาง เช่นมีเสียงตัวสะกดมากกว่า แต่ภาษากวางตุ้งก็ไม่มีวรรณยุกต์บางเสียง และรวมบางเสียงเข้าด้วยกัน สำเนียงไถ่ซานที่ใช้พูดในสหรัฐปัจจุบันถือเป็นสำเนียงที่มีลักษณะอนุรักษ์นิยมมากกว่าสำเนียงที่ใช้พูดในกวางโจวและฮ่องกง โดยยังคงรักษาคำที่ขึ้นต้นด้วยเสียง /n-/ ซึ่งผู้พูดภาษากวางตุ้งที่เกิดในฮ่องกงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เปลี่ยนเป็นเสียง /l-/ และไม่มีคำที่ขึ้นต้นด้วยเสียง /ŋ-/ ตัวอย่างเช่น ngàuh nām เป็น àuh lām ระบบเสียงของภาษากวางตุ้งต่างจากภาษาจีนกลางที่ใช้พยางค์ต่างกันเป็นส่วนใหญ่ ชุดของเสียงวรรณยุกต์ก็ต่างกัน ภาษากวางตุ้งมีวรรณยุกต์ 6-7 เสียง มีความต่างของเสียงวรรณยุกต์ระหว่างคำเป็นและคำตาย ในขณะที่ภาษาจีนกลางมีวรรณยุกต์ 5 เสียง ภาษากวางตุ้งยังคงมีเสียงตัวสะกดหลายเสียงเช่นเดียวกับภาษาฮากกาและภาษาจีนฮกเกี้ยน คือ /-m/, /-n/, /-ŋ/, /-p/, /-t/, /-k/ ส่วนภาษาจีนกลางมีเพียงเสียง /-n/, /-ŋ/ อย่างไรก็ตามระบบเสียงสระของภาษาจีนกลางมีลักษณะอนุรักษ์นิยมมากกว่าโดยยังคงมีเสียงสระประสมบางเสียงที่หายไปแล้วในภาษากวางตุ้ง

โดยทั่วไปภาษากวางตุ้งที่ใช้ในการเขียน มักจะเขียนด้วยอักษรจีนแบบเดียวกับภาษาจีนกลางแต่อ่านออกเสียงแบบภาษากวางตุ้ง มีการพัฒนาระบบการเขียนของภาษากวางตุ้งโดยเฉพาะในฮ่องกง มีการใช้อักษรที่แปลกไปจากภาษาจีนกลาง

อย่างไรก็ตาม คนไทยเชื้อสายจีนที่อาศัยอยู่ในจังหวัดนครสวรรค์ในปัจจุบัน ยังคงมีบ้างที่พูดภาษาจีนกวางตุ้งกันอยู่ โดยสืบทอดมาจากคนในครอบครัวเป็นหลัก แต่จากการสัมภาษณ์ผู้อาวุโสของสมาคมกว๋องสิวนครสวรรค์ ท่านได้กล่าวว่า “ในปัจจุบันคนที่พูดภาษาจีนกวางตุ้งได้นั้นมีน้อยลง และเด็กสมัยใหม่ไม่นิยมพูดภาษาจีนกวางตุ้งกัน ถ้าในอนาคตไม่มีคนสืบทอดภาษากวางตุ้งแล้ว ภาษาจีนกวางตุ้งก็คงค่อย ๆ หายไปจากสังคมนครสวรรค์ก็เป็นได้”

3.2 วัฒนธรรมด้านอาหาร

มณฑลกว่างตงหรือที่คนไทยเราคุ้นเคยกว่าในชื่อ กวางตุ้ง ตั้งอยู่ทางใต้สุดของจีน ติดกับทะเลจีนใต้ สองฝั่งปากแม่น้ำจูเจียง ติดกับฮ่องกงและมาเก๊า โดยมีช่องแคบฉงโจวกั้นกับเกาะไห่หนาน ส่วนทางพื้นที่ด้านในนั้น ทางตะวันออกติดมณฑลฝูเจี้ยน ทางเหนือติดมณฑลเจียงซี และมณฑลหูหนาน ทาง

ตะวันตกติดมณฑลกว่างซี ส่วนมากที่สุดเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ฮั่น มีเมืองกว่างโจวหรือกวางเจา เป็นเมืองศูนย์กลางของมณฑล

ด้วยทำเลที่ตั้งเช่นนี้ ทำให้กวางตุ้งเป็นจุดหมายปลายทางสำคัญของขบวนเรือสินค้าต่างชาติ ที่ต้องการเข้ามาค้าขายกับจีนมาตั้งแต่ก่อนคริสตศตวรรษที่ 14-15 เสียอีก และนี่มีผลต่อการพัฒนาเปลี่ยนแปลงของอาหารกวางตุ้งในเวลาต่อมาอย่างสำคัญ

ชื่อมณฑลกว่างตง มีต้นธารมาแต่สมัยราชวงศ์ฮั่น เมื่อมีการตั้งเมืองระดับเสี้ยน ชื่อ กว่างซินเสี้ยนขึ้น และต่อมาได้เรียกพื้นที่ทางด้านตะวันออกของเมืองกว่างซินว่า กว่างตง จนต่อมาในปีค.ศ.997 สมัยราชวงศ์ซ่ง ได้ตั้งเขตปกครองระดับลู่ขึ้น ชื่อว่า กว่างหนานตงลู่ เรียกกันย่อ ๆ ว่า กว่างตง

มีฐานะเป็นเขตปกครอง แต่มีฐานะต่างกันตามยุคสมัย เมื่อเทียบกับฐานะเขตปกครองในสมัยราชวงศ์หมิงและราชวงศ์ชิง ลู่ในสมัยราชวงศ์ซ่งมีฐานะเทียบเท่ามณฑล แต่ในสมัยราชวงศ์หยวน ลู่มีฐานะเป็นเพียงเมืองระดับท้องถิ่นเท่านั้น

กวางตุ้งยังมีอีกชื่อหนึ่งว่า เยว่ (粤 หรือ越) ซึ่งในสมัยโบราณ ชื่อจีนสองคำนี้ใช้แทนกันได้ แต่ปัจจุบันคงใช้คำ粤 เท่านั้น ที่ได้ชื่อนี้ ก็เพราะชาวฮั่นในสมัยโบราณเรียกกลุ่มชนเผ่าที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ทางทางใต้แม่น้ำฉางเจียงหรือแยงซีเกียงติดทะเลว่า ไป่เยว่ หรือจู้เยว่ หมายถึงนานาอาณาจักรของพวกเยว่ เช่น อู๋เยว่ หมิ่นเยว่ หยังเยว่ หนานเยว่ ลั่วเยว่ เป็นต้น ในที่นี้ หนานเยว่ ก็คือกวางตุ้ง และหลังก่อตั้งสาธารณรัฐจีน ทางการจีนได้กำหนดให้ เยว่ เป็นชื่อลำลองของมณฑลกวางตุ้ง

อาหารกวางตุ้ง เรียกในภาษาจีนว่า เยว่ไช่ หรือกว่างตงไช่ เมื่อพูดถึงอาหารกลุ่มนี้ ก็มีความเห็นแยกเป็นสองฝ่าย ฝ่ายหนึ่งบอกว่า อาหารกวางตุ้งควรประกอบด้วย 1.กว่างโจวไช่/กว๋างฝู่ไช่ คืออาหารเมืองกวางเจา 2.เฉาโจวไช่ คืออาหารเมืองเฉาโจว หรืออาหารเมืองแต้จิ๋วและซัวเถา 3.ตงเจียงไช่/เค่อเจียไช่ คืออาหารพื้นบ้านในแถบลุ่มแม่น้ำตงเจียง จัดเป็นอาหารจีนแคะ หรืออาหารฮากกา และ 4.ซุ่นเต๋อไช่ คืออาหารจากเมืองซุ่นเต๋อ

อีกฝ่ายบอกว่า อาหารกวางตุ้ง หรือที่เรียกว่า กว่างตงไช่ มันก็คือ กว๋างฝู่ไช่ ซึ่งเป็นอาหารพื้นเมืองของผู้คนในเมืองกว่างโจว ดินแดนสามเหลี่ยมปากแม่น้ำจูเจียง และเมืองเสากวาน กับเมืองจ้านเจียง ทั้งนี้จะไม่รวมเอาอาหารแต้จิ๋วและอาหารฮากกาไว้ด้วย แม้ทั้งชาวฮากกาและชาวแต้จิ๋วจะมีถิ่นฐานอยู่ในมณฑลกวางตุ้งด้วยก็ตาม

แต่ก็เป็นที่ยอมรับกันว่าอาหารกวางตุ้งได้รับอิทธิพลจากอาหารแต้จิ๋วและอาหารฮากกา ตลอดจนอาหารจากถิ่นอื่น ๆ ภายในมณฑลและนอกมณฑล เช่น อาหารหนานจิง อาหารซูโจว อาหารหวยหยัง อาหารหังโจว รวมไปถึงอาหารจากฝรั่งชาติตะวันตก ทั้งหมดนี้หลอมรวมเป็นหนึ่งเดียวกัน กลายเป็นอาหารกวางตุ้ง

อาหารกวางตุ้งมีประวัติย้อนกลับไปได้ถึงต้นสมัยราชวงศ์ฮั่น หรือกว่า 2000 ปีมาแล้ว ที่เริ่มเป็นที่รู้จัก จนก่อตัวเป็นรูปเป็นร่างในปลายสมัยราชวงศ์ชิงหรือต้นศตวรรษที่ 20 และเป็นที่ยอมรับกันว่าเป็นหนึ่งในกลุ่มอาหารสำคัญของจีน ไม่ว่าจะจัดเป็น 4 กลุ่ม 8 กลุ่ม หรือ 12 กลุ่ม ก็จะมีอาหารกวางตุ้งติดกลุ่มมาด้วยทุกกลุ่ม

นอกจากนี้ อาหารกวางตุ้งยังเป็นอาหารจีนกลุ่มเดียว ที่แพร่หลายไปทั่วโลกมากที่สุด จนเป็นที่รู้จักกันของคนทั่วโลก โดยเฉพาะฝรั่งอเมริกาและยุโรป (ยกเว้นในไทย ที่อาหารจีนกลุ่มใหญ่เป็นอาหารแต้จิ๋ว ทั้งนี้เพราะในไทยมีกลุ่มคนแต้จิ๋วมากกว่ากคนจีนกลุ่มอื่นนั่นเอง) ซึ่งต้องยกคุณงามความดีข้อนี้ให้กับฮ่องกง

แท้จริงแล้ว คนฮ่องกงส่วนใหญ่ที่สุด คือคน (เชื้อสาย) กวางตุ้ง พวกเขาใช้ภาษากวางตุ้ง พูดกวางตุ้ง และกินอาหารกวางตุ้ง เมื่อฮ่องกงตกเป็นอาณานิคมของอังกฤษนานถึง 99 ปี (เพิ่งจะคืนให้จีนเมื่อปี ค.ศ.1997) ฮ่องกงก็กลายเป็นประตูเปิดรับอาหารต่างชาติ และส่งออกอาหารกวางตุ้งไปทั่วโลก โดยเฉพาะในยุโรปและอเมริกา ดังนั้น จึงไม่แปลกที่อาหารจีนหนึ่งเดียว ที่คนทั่วโลกรู้จักจะเป็นอาหารกวางตุ้ง

จุดเด่นของอาหารกวางตุ้ง อยู่ที่การเน้นรสชาติเดิม ๆ ของเนื้ออาหาร และแทบไม่มีอาหารรสเผ็ดเลย ใช้เครื่องเทศน้อย แต่หลากหลายชนิดมาก โดยมีไม่น้อยที่ใช้ขิง ต้นหอม น้ำตาล เกลือ ซีอิ๊ว เหล้าจีน น้ำมัน และแม้แต่น้ำพะโล้ และถ้าเป็นการปรุงเครื่องในสัตว์ ก็จะเพิ่มเครื่องเทศ เช่น กระเทียม มากขึ้นหน่อย หรือบางครั้งอาจใช้พริกไทยขาวป่น และผงเครื่องเทศ ที่เรียกว่า อู่เซียงฝื่น (ผงเครื่องเทศมีส่วนประกอบหลัก คือ ชวงเจีย โป๊ยกั๊ก อบเชยจีน เต็งเฮียงหรือกฤษณา และยี่หร่า อาจมีข่า เต่าโข่วหรือลูกกระวาน ชะเอมจีน พริกไทย เปลือกส้มแห้ง ประกอบเป็นผงเครื่องเทศสูตรต่าง ๆ โดยมักใช้ผงเครื่องเทศตุ๋นเนื้อหรือสัตว์ปีก หรือใส่ในน้ำพะโล้ เพื่อเพิ่มรสชาติ ใช้คลุกผสมในไส้ติ่มซำและอื่น ๆ เอามาผสมเกลือ ทำเป็นเครื่องจิ้ม หรือใช้ทาในท้องเป็ดย่าง หมูย่าง) เพื่อรักษารสชาติเดิมของเนื้ออาหารไว้ จึงต้องปรุงรสให้อ่อนไว้ วิธีปรุงที่นิยมกันคือการนึ่ง ซึ่งจะรักษาความสดรสธรรมชาติไว้ได้ดี และเพื่อรับประกันความสด และรสชาติที่สดใหม่จากธรรมชาติ อาหารกวางตุ้งจึงเน้นการใช้วัตถุดิบที่สดจริง ๆ เช่น เนื้อหมู เนื้อวัว จะต้องเป็นเนื้อจากหมูหรือวัวที่ฆ่าในวันนั้น คือต้องฆ่าขายวันต่อวัน ถ้าเป็นเป็ดไก่ก็จะเชือดก่อนขายเพียงไม่กี่ชั่วโมง กุ้งปลายิ่งต้องสด คือจับตัวที่ว่ายอยู่ในอ่างน้ำ ขึ้นมาแล้วปรุงเดี๋ยวนั้นเลย

เมื่อต้องการเน้นความสด วิธีปรุงที่ดีที่สุด คือนึ่ง เช่น นึ่งปลา จะใส่ซีอิ๊วเพียงเล็กน้อย โรยหน้าด้วยขิงอ่อนซอย และต้นหอมหั่นท่อน จุดประสงค์เพื่อให้ได้รสหวานสดจากเนื้อปลา แต่ของทะเลบางอย่างที่เป็นของค้างเก่า (ไม่สดใหม่) เขาแก้ด้วยการเพิ่มกระเทียมและเครื่องเทศ ดังนั้น การทำอาหารกวางตุ้งจึงมีกฎง่าย ๆ อยู่ข้อหนึ่งว่า ความสดของเนื้ออาหารจะเป็นสัดส่วนผกผันกับเครื่องเทศ คืออาหารยิ่งสดก็ยิ่งใช้เครื่องเทศน้อย

คนกวางตุ้งชอบกินซุปตุ๋น เพื่อบำรุงร่างกาย ยิ่งในเวลาป่วยไข้ ของฝากเยี่ยมไข้ที่ดี คือซุปตุ๋น จนซุปตุ๋นกลายเป็นของดีของเด่นของอาหารกวางตุ้งไป ซุปตุ๋นก็คือน้ำแกงที่ใส่วัตถุดิบต่าง ๆ ลงไปเคี่ยวตุ๋นหลายชั่วโมง จึงเรียกว่า โหลว-โฮ่-ท้อง หมายถึงน้ำแกงแก่ไฟ บางครั้งอาจใส่เครื่องยาจีนด้วย ซุปตุ๋นที่เป็นที่นิยมกันมาก ได้แก่ ซุปปอดหมูผักดองแห้งตุ๋นหน่ำปักเฮ้ง (สมุนไพรจีนชนิดหนึ่ง) แกงขาไก่ถั่วลิสงใส่มะละกอ ซุปตุ๋นกระดูกหมูผักเค็มแห้งเอ็นหอยพุทราจีนและเก๋ากี้ เป็นต้น

อาหารกวางตุ้งยังนิยมใช้ของแห้งจากทะเล แม้ว่าอาหารกวางตุ้งจะเน้นเรื่องของความสดใหม่ แต่ก็มีอาหารกวางตุ้งใช้วัตถุดิบที่เป็นของแห้งหรือหมักดองแห้ง ซึ่งเวลาเอาของแห้งพวกนี้มาใช้ ก็จะแช่ให้พองตัวและนิ่มก่อน หรืออาจต้องต้มต้องปรุงของแห้งก่อน เพราะของแห้งต้องใช้เวลาปรุงค่อนข้างมาก เช่น หอยเป๋าฮื้อแห้ง เอ็นหอยแห้ง ที่ต้องเอามาแช่น้ำ ต้ม ขูดล้าง และต้มให้นุ่มให้นิ่มจนหมดคาวก่อน จึงค่อยเอามาปรุง ส่วนของหมักดอง ก็อาจช่วยเพิ่มกลิ่นรสพิเศษในจานอาหารที่ปรุง ทั้งนี้ของหมักดองยังเก็บรักษาไว้ได้นาน

ของแห้งที่มักพบในอาหารกวางตุ้งได้แก่ เห็ดหอม หอยเป๋าฮื้อ เอ็นหอย ปลิงทะเล กระเพาะปลา กุ้งแห้ง หูฉลาม รังนก ไข่กัว (ผักดองเค็มแห้ง) โหม่ยซ้อย (ผักดองเค็มแห้งอีกชนิดหนึ่ง) ไข่โป๊ว เป็ดแห้ง (เป็ดรมควัน) เนื้อหมูแห้ง (เนื้อหมูรมควัน) ไข่เค็ม ไข้เยี่ยมม้า

เครื่องปรุงรสที่มักใช้ในอาหารกวางตุ้ง ได้แก่ ซอสหอยนางรม ฮะโก๊ว หรือกะปิจีน ซีอิ๊วขาว ซีอิ๊วดำ

อาหารกวางตุ้งที่เด่น ๆ มี ซุปตุ๋น รังนก ไก่ทอด ไก่ต้ม (ไก่สับ) ไก่ต้มซีอิ๊ว ติ่มซำ บะหมี่ และหวั่นทัน (บ้านเราเรียกเกี๋ยวตามเสียงแต้จิ๋ว) โจ๊กตำรับกวางตุ้ง (โจ๊กบ้านเรามีกลิ่นอายอาหารแต้จิ๋ว) สิ้ว-เม (คือพวกเป็ดย่าง หมูย่าง หมูหัน) หลาบ-เม (คือพวกเป็ดแห้ง เป็ดรมควัน หมูรมควัน) ลา-ฉ่ง (ก๋วยเตี๋ยวหลอดกวางตุ้ง) และถ่อง-สอย (คือขนมหวานปรุงน้ำ คล้ายเต้าทึงในบ้านเรา) เป็นต้น ซึ่งอาหารกวางตุ้งดังที่กล่าวมานี้ในจังหวัดนครสวรรค์ยังคงมีการสืบทอดต่อ ๆ กันมาจนถึงปัจจุบัน โดยจะเห็นได้ชัดเจนตามร้านอาหารจีนต่าง ๆ ในจังหวัดนครสวรรค์ และการสืบทอดการทำอาหารภายในครอบครัวของคนจีนกวางตุ้งในจังหวัดนครสวรรค์นั่นเอง

3.3 วัฒนธรรมด้านการแสดงและการละเล่น

วัฒนธรรมด้านการแสดงและการละเล่นของสมาคมก๋วงสิวที่ขึ้นชื่อและมีชื่อเสียงโด่งดังทั้งในประเทศและต่างประเทศ คือ สิงโตก๋วงสิว ซึ่งสิงโตของสมาคมก๋วงสิว (สมาคมก๋วงสิวนครสวรรค์. 2561) เป็น “สิงโตใต้” ประเภทสิงโตกวางตุ้ง เมืองฟอซาน ซึ่งเป็นสิงโตที่นิยมในการเฉลิมฉลองในงานตรุษจีนทั่วโลก สิงโตประเภทนี้มีสองรูปแบบ คือ แบบโบราณ ที่เต็มไปด้วยความเชื่อและความหมายในแต่ละสีและลวดลาย ซึ่งการใช้งานในแต่ละสีนั้นล้วนมีการใช้งานในแต่ละโอกาส ต่างกันทั้งสิ้น มีประวัติยาวนานเป็นพันปี เป็นสิงโตที่มีคนรู้จักมากที่สุดในโลก เนื่องจากชาวกวางตุ้งเป็นชาวจีนที่อพยพออกไปตั้งรกราก

ต่างแดนมากที่สุด ทั้งอเมริกา ยุโรป และเอเชีย ทำให้สิงโตประเภทนี้ได้ถูกถ่ายทอดไปยังส่วนต่าง ๆ ของโลกนี้กว้างขวางที่สุด จนต่อมาการที่มีการเอาหัวสิงโตประเภทนี้ไปออกงานฉลองตรุษจีนในที่ต่าง ๆ ทั่วโลก ทำให้สิงโตกวางตุ้งเป็นสัญลักษณ์สำคัญของการเฉลิมฉลองของคนจีนทั่วโลก

ส่วนหัวสิงโตแบบสมัยใหม่ จะเป็นการใส่สีตามความสวยงามหรือตามความชอบ รายละเอียดน้อยกว่า ขนาดเล็กกว่า หางสั้นกว่า ใช้ในการแข่งขันและใช้ในงานรื่นเริงและงานที่เป็นมงคลทั่วไป โดยไม่ได้คำนึงถึงการใช้สี ความเชื่อ ในแต่ละโอกาสมากนัก ส่วนมากก็จะดูตามความเหมาะสม ในสีที่เป็นมงคล เช่น สีแดง สีเหลือง สีทอง

สิงโตของสมาคมที่ใช้แห่ในงานประเพณีแห่เจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพ ซึ่งเป็นประเพณีเก่าแก่กว่า 100 ปี และเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อดั้งเดิม รวมถึงเพื่อความถูกต้อง เพราะปากน้ำโพเป็นที่เดียวในประเทศไทยที่คงความถูกต้องตามความเชื่อและประเพณีดั้งเดิมไว้ การใช้สีของหัวสิงโตในงานจึงเลือกใช้สีมงคลคือ หัวสิงโตกวนกง สีตามแบบของหัวสิงโตของเจ้าพ่อกวนอู ที่เป็นสีที่ใช้ในสิงโตที่นำเจ้าในงานประเพณีแห่เจ้าพ่อเจ้าแม่มาตลอดกว่า 100 ปี ถือเป็นการคงความถูกต้องตามประเพณีที่รักษาต่อเนื่องกันมา ซึ่งการรักษาประเพณีนี้ไว้เป็นเอกลักษณ์ของเมืองปากน้ำโพ

หัวสิงโตที่ใช้ในการแห่เจ้าในเมืองปากน้ำโพมาตลอดกว่า 100 ปี คือหัวสิงโตของเทพเจ้ากวนอู หรือหัวสิงโตกวนกง เราจะเรียกหัวสิงโตประเภทนี้ว่า “สิงโตตื่นนอน” เทพเจ้าผู้ซึ่งว่ากันว่ามีหน้าสีแดง สีพื้นสีแดง เป็นสัญลักษณ์ของความจงรักภักดี ความถูกต้อง ความกล้าหาญ ของกวนอู และจะใช้ผสมกับสีดำ ตาของหัวนี้จะเป็นตาของหงส์อมตะ หลังคอมีเหรียญสองเหรียญ เหรียญ คือ ความรอบรู้ ความกล้าหาญ และจะเป็นสัญลักษณ์ของพี่รอง เคราน้ันยาวและมีสีดำ กวนอูนั้นได้ฉายาว่า ขุนนางเครางาม

หัวสิงโตกวนกงจึงเป็นหัวมงคลที่ใช้ในกิจกรรมมงคลได้เกือบทุกโอกาส มีสีแดง ขนสีดำ นิยมสำหรับงานที่เกี่ยวข้องกับฝ่ายบู๊ เช่น ข้าราชการ ศาล ทนาย อัยการ ตำรวจ ทหาร การค้าทุกประเภท การแข่งขัน กิจการที่มีการแข่งขันสูง จะนิยมนำสิงโตสีนี้มาแสดงในเคหะสถานที่เกี่ยวข้องกับกิจการเหล่านี้

ส่วนอีกแบบหนึ่ง เป็นแบบที่ใช้คือ หัวสิงโตกวนกง ฝ่ายบุ๋น เทพเจ้ากวนอูนั้นเป็นเทพเจ้าที่ผู้คนนับถือกันมาก ในหลากหลายอาชีพ อาชีพที่ไม่ต้องการการแข่งขันสูง เช่น ค้าขาย งานบริการ งานบันเทิง ก็จะบูชาเทพเจ้ากวนอูในแบบที่ไม่ดุดัน เช่น ปางอ่านหนังสือลูบหนวด วางง้าว ทั้งท่านั่งและยืน ถือเป็นเทพเจ้ากวนอูฝ่ายบุ๋น ซึ่งตามตำนานที่ว่าเทพเจ้ากวนอูนั้นนอกจากจะรบเก่งแล้วยังมีความรู้ด้านบุ๋นอีกด้วย

ส่วนหัวสิงโตฝ่ายบุ๋นนี้จะลดความดุดันลง เป็นเทพเจ้ากวนอูตอนแก่ที่ไม่รบแล้ว สิงโตจึงแทนการมีอายุด้วยขนสีขาว สีของหัวสิงโตประเภทนี้จึงเป็นสีพื้นแดง ลาย 7 สี แทนความ รอบรู้ ขนสีขาวแทนอายุมาก ปากน้ำโพใช้หัวสิงโตแบบนี้นำเจ้าออกแห่มาตลอดกว่า 100 ปี และสมาคมกว๋องสิวนครสวรรค์ยึดประเพณีนี้ปฏิบัติต่อเนื่องมาตั้งแต่อดีต จึงพยายามรักษารูปแบบหัวสิงโตสีนี้ออกแห่เรื่อยมา

4. ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการปรับตัวทางวัฒนธรรมของชาวจีนกวางตุ้ง

4.1 ปัจจัยทางด้านสังคม

ชาวจีนในนครสวรรค์ในอดีตและในปัจจุบันมีนิสัยจะชอบอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม และมีเอกลักษณ์ที่โดดเด่นเป็นของตัวเอง ลักษณะของคนไทยเชื้อสายจีนจะอาศัยอยู่รวมกันเป็นชุมชน โดยจะแบ่งกลุ่มตามภาษาพูดและเชื้อสายแต่ละท้องถิ่น เช่น การรวมกลุ่มทางสังคมและการเข้ามามีบทบาทด้านสังคมในรูปแบบต่าง ๆ เห็นได้จากรวมกลุ่ม การรวมกลุ่มตั้งเป็นสมาคมไหหนำ (จีนไหหลำ) สมาคมฮากกา (จีนแคะ) และสมาคมกว๋องสิว (จีนกวางตุ้ง) รวมถึงการก่อตั้งมูลนิธิปากน้ำโพประชานุเคราะห์ ที่เป็นการรวมกลุ่มคนจีนที่มีจิตอาสามาทำงานสาธารณกุศล และด้วยลักษณะนิสัยของคนจีน จะเป็นคนขยันหมั่นเพียร มีความเฉลียวฉลาด มีไหวพริบในเรื่องการค้า อัตลักษณ์ที่โดดเด่นนี้จึงเป็นทุนทางสังคมที่สำคัญที่สะท้อนให้เห็นบทบาทและคุณค่าของคณะทำงานทั้งในรูปแบบงานสาธารณกุศลและการสงเคราะห์ ด้วยการดำเนินกิจกรรมของมูลนิธิ และบทบาทอีกด้านในฐานะกลุ่มคนที่ยึดมั่นในแบบแผนประเพณีและพิธีกรรมความเชื่อที่ยังคงสืบสานปฏิบัติสืบทอดกันในครอบครัว เช่น ประเพณีไหว้เทพเจ้า การนับถือทางความเชื่อและศาสนาในงานประเพณีตรุษจีน ประเพณีเชงเม้ง ที่ปฏิบัติตามกันมาในเรื่องของการเคารพวิญญาณบรรพบุรุษ การสืบสานประเพณีทิ้งกระจาด ที่แสดงถึงความเมตตากรุณาต่อผู้ยากไร้และด้อยโอกาสในสังคม เพื่อให้คนทุกชนชาติ ทุกกลุ่มภาษาสามารถดำเนินชีวิต มีคุณภาพชีวิตที่ดี อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขในสังคมท้องถิ่น เป็นต้น

4.2 ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ

ชาวจีนในนครสวรรค์ในอดีตและในปัจจุบันมีนิสัยจะชอบอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม ประกอบการยึดมั่นในความเชื่อความศรัทธาต่อเทพเจ้า ความเชื่อทางศาสนาขงจื้อและลัทธิเต๋า การยึดมั่นและดำรงชีวิตตามธรรมเนียม คำสั่งสอนจากบรรพบุรุษและครอบครัว ลักษณะความเป็นจีนที่มีวิถีชีวิตตามแบบจีนดั้งเดิมอย่างเคร่งครัด นิสัยขยัน ประหยัดมัธยัสและอดออมเป็นค่านิยมพื้นฐานสำคัญที่มีในครอบครัวของลูกหลานคนจีน คนไทยเชื้อสายจีน แต่ด้วยสภาพทางเศรษฐกิจที่ขยายตัวและมีความผันผวนอย่างมากอาจส่งผลให้เกิดการปรับตัวของลูกหลานและครอบครัวบางพิธีกรรมที่ลดทอนขั้นตอนรายละเอียดลงไป หรือมีการผสมผสานทางวัฒนธรรมด้วยการทดแทนการเข้าร่วมกิจกรรมสาธารณกุศลหรือการสงเคราะห์การบริจาคผ่านการเข้าวัด และบริจาคผ่านศาลเจ้า หรือการทำทานบริจาคทั่วไป แทนการเข้าร่วมในพิธีกรรมทิ้งกระจาด หรือพิธีกรรมวันสารทจีน เป็นต้น

4.3 ปัจจัยจากความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี

ชาวจีนในนครสวรรค์ในอดีต การอบรมสั่งสอนให้ยึดมั่นในความเชื่อความศรัทธาต่อเทพเจ้า ความเชื่อทางศาสนาขงจื้อและลัทธิเต๋า การยึดมั่นและดำรงชีวิตตามธรรมเนียม คำสั่งสอนจากบรรพบุรุษและครอบครัว ลักษณะความเป็นจีนที่มีวิถีชีวิตตามแบบจีนดั้งเดิมอย่างเคร่งครัด และปัจจุบันเกิดความเปลี่ยนแปลงทางด้านวัฒนธรรม กระแสวัฒนธรรมแบบใหม่ทั้งกระแสโลกตะวันตกและกระแสด้านเทคโนโลยีขั้นสูง ประกอบกับค่านิยมใหม่ของสังคมที่ปรับเปลี่ยนไป ส่งผลให้การยึดถือและปฏิบัติตามประเพณีธรรมเนียมจีนแบบดั้งเดิมที่เคร่งครัดจากที่เคยยึดถือปฏิบัติตามวัฒนธรรม กลายเป็นทำบ้างละเว้นบ้าง คนในครอบครัวที่เป็นลูกหลานคนรุ่นใหม่เปลี่ยนค่านิยมไปจากเดิม

5. การฟื้นฟู อนุรักษ์ และสืบสานวัฒนธรรมของชาวจีนกวางตุ้งในนครสวรรค์

5.1 การฟื้นฟู อนุรักษ์ และสืบสานวัฒนธรรมที่ยังคงปฏิบัติอยู่ในปัจจุบัน

การแสดง “สิงโตกว๋องสิว” นี้ ศูนย์ข้อมูลกลางทางวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม (2555) กล่าวว่า ก่อนที่จะนำสิงโตออกแห่ได้นั้นจะมีพิธีเปิดตา (ไหว้ครู) ในวันซ้อซาม (ชิวซา) จะจัดให้มีเครื่องเซ่นไหว้และไก่เป็น 1 ตัว เพื่อบูชาครูอาจารย์ผู้ถ่ายทอดวิชาการเต้นสิงโตให้ ในวันนั้นผู้ทำพิธีจะเป็นชาวกวางตุ้งที่อาวุโสที่สุด ผู้เล่นทุกคนต้องจุดธูปคนละ 3 ดอก เพื่อบอกกล่าวกับครูอาจารย์ทุกท่าน อาทิ เจ้าพ่อกวนอู อาจารย์กู๋หลู เป็นต้น หัวสิงโตใหม่ทั้งหมด นำมาวางไว้หน้าโต๊ะเซ่นไหว้ เมื่อธูปไหม้ได้กว่าครึ่งจึงเริ่มตีกลองโหมโรง สักพักผู้แสดงเริ่มเข้าเล่นโดยเริ่มจากสิงโตค่อย ๆ ตื่นนอน จนกระทั่งเต้นไปเจอไก่เป็น ก็จะคาบนำมาให้ผู้อาวุโสท่านนั้น โดยผู้อาวุโสจะเชือดหงอนไก่เพื่อนำเลือดจากหงอนมาผสมกับสีแดงและเหล้าขาว หลังจากนั้นก็จะอธิฐานขอให้การแสดงคลาดแคล้วและปลอดภัย จึงนำเลือดไก่มาเจิมตา 2 ข้าง จมูก 2 ข้าง ปาก หน้าผาก หลัง ไปจนถึงหางสิงโต จะทำดังนี้ทุกหัว แล้วก็จะนำเซียนหัวใหม่มาทำพิธีเจิมหน้าผากหลังจากเสร็จพิธีแล้ว ทุกคนจะต้องเข้าเต้นในวันนั้นถือว่าเป็นการซ้อมใหญ่ก่อนจะแสดงในวันซ้อเซ (ชิวสี่) การแสดงเริ่มจากการแสดงต่อตัว 2 ชั้น 3 ชั้น 4 ชั้น 5 ชั้น ยันกำแพง 4 ชั้น ต่อ 4 ชั้นบนไม้กระบอก ต่อ 2 ชั้นหงายหลัง การเชิดสิงโตกว๋องสิวของนครสวรรค์ มีท่าเต้นที่ถ่ายทอดมาจากอาจารย์ เช่น สิงโตตื่นนอน สิงโตกินผัก สิงโตกินส้ม สิงโตเล่นพรหมสี่หน้า สิงโตกินมะพร้าว สิงโตขึ้นเขา สิงโตปีนเสา ทุกท่วงท่ามีลีลาการเต้นที่งดงาม มีความกลมกลืนอย่างต่อเนื่อง เป็นผลงานที่ทำให้สิงโตกว๋องสิวของนครสวรรค์ได้รับรางวัลจากการแข่งขันเชิดสิงโตทั้งในประเทศ

ปัจจุบันสิงโตกวางตุ้งได้กลายเป็นวัฒนธรรมท้องถิ่นของปากน้ำโพที่พัฒนาจนมีชื่อเสียงระดับนานาชาติ สมาคมได้พัฒนาระเบียบ ความสวยงาม จนถึงเข้าสู่ระบบการแข่งขันแบบกีฬานานาชาติ และยกระดับสิงโตกวางตุ้งให้เป็นของศักดิ์สิทธิ์ที่ผู้คนศรัทธา ยกระดับให้เป็นการละเล่นที่ตื่นตาตื่นใจ และสวยงามที่ผู้คนเฝ้ารอดู เป็นของดีของเมือง ที่ผู้คนนำไปต้อนรับผู้ใหญ่ เปิดงานสำคัญและแสดงความ

เคารพอย่างสูงสุด กลายเป็นสัญลักษณ์ของเมืองปากน้ำโพอย่างชัดเจน จึงสามารถกล่าวได้ว่า หนึ่งในวัฒนธรรมกวางตุ้งนี้ได้หลอมรวมจนกลายเป็นวัฒนธรรมท้องถิ่นได้อย่างไม่ขัดตา อย่างไรก็ตาม ความภาคภูมิใจของสมาคมกว่องสิวนครสวรรค์อย่างที่สุด คือได้แสดงชุดโต๊ะดอกเหมยถวายพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร และบรมวงศานุวงศ์ ณ โรงพยาบาลศิริราช ด้วยสิงโตกว่องสิวนครสวรรค์อันเป็นสัญลักษณ์ของความหลอมรวมทางวัฒนธรรมขึ้นสูงสุดและเป็นสิ่งที่สมาคมกว่องสิวและชาวกวางตุ้งภูมิใจเป็นอย่างยิ่ง (สมาคมกว่องสิวนครสวรรค์. 2556, หน้า 12-13)

5.2 การฟื้นฟู อนุรักษ์ และสืบสานวัฒนธรรมของชาวจีนกวางตุ้งในนครสวรรค์ ร่วมกับหน่วยงานและสถาบันการศึกษา

ทางมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ มีแผนกิจกรรมโครงการในการเข้ามาสนับสนุนเรื่องการฟื้นฟูอนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรมของชาวจีนในนครสวรรค์ ภายใต้การทำงานของโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมชุมชนสู่การพัฒนานครสวรรค์ให้เป็นเมืองจีนแห่งที่สองของโลก Second China Town โดยคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ผู้รับผิดชอบและดำเนินโครงการตามแผนยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2567 ด้วยทางมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ เป็นหน่วยงานในการสร้างความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับภาคีเครือข่ายระดับจังหวัดทุกภาคส่วนทั้งภาคราชการ ส่วนภาคเอกชน ภาคประชาสังคมและสมาคมองค์กรจีนของจังหวัดนครสวรรค์

การดำเนินงานและขับเคลื่อนกิจกรรมร่วมกับทุกภาคส่วน สมาคมองค์กรจีนในการรวบรวมข้อมูลจากเวทีสืบค้นข้อมูลและสนทนากลุ่ม การค้นหาโจทย์ความต้องการจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจากสมาคมองค์กรจีนและชุมชนรอบศาลเจ้า รวมทั้งการนำเสนอและวิเคราะห์บริบทคุณค่าทางวัฒนธรรมเพื่อนำมาสู่การขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานวัฒนธรรมด้วยผ่านการทำงานร่วมกันระหว่างมหาวิทยาลัยและภาคีเครือข่ายในพื้นที่ และดำเนินการตามพันธกิจที่ 4 ในการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมของมหาวิทยาลัยในเชิงบูรณาการศาสตร์นำไปสู่การสร้างสำนึกท้องถิ่นของสถาบันอุดมศึกษา

ทางโครงการได้กำหนดจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมฟื้นฟู อนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรมจีน หรือสร้างสรรค์พื้นที่วัฒนธรรม (Cultural Space) บนฐานสำนึกรักหวงแหนท้องถิ่นทุนทางวัฒนธรรและประเพณีท้องถิ่น กิจกรรมครั้งนี้จะนำเสนอการทำงานและข้อมูลองค์ความรู้ภูมิปัญญา และนวัตกรรมทางวัฒนธรรมของวิถีชุมชนคนจีนต้นแม่น้ำเจ้าพระยาและชาวนครสวรรค์เชื้อสายไทย–จีน มาสร้างสรรค์และยกระดับการพัฒนาขับเคลื่อนสร้างนิเวศวัฒนธรรม การสร้างการเรียนรู้และสร้างความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมชุมชนเชื้อสายไทย–จีน ผ่านพื้นที่การเรียนรู้ร่วมกันทั้ง 10 แหล่งเรียนรู้ให้นำไปสู่การสร้างสำนึกรักหวงแหนและภาคภูมิใจในท้องถิ่น

6. บทบาทของสมาคมกว๋องสิวนครสวรรค์ที่มีต่อเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนท้องถิ่นนครสวรรค์

ในเรื่องของบทบาทที่มีต่อเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนท้องถิ่นนครสวรรค์นี้ สุชาติ แสงทอง (2560, หน้า 97–102) ได้กล่าวว่า นครสวรรค์เป็นจังหวัดหนึ่งที่มีชาวจีนเดินทางเข้ามาตั้งรกรากอยู่เป็นจำนวนมาก แต่ไม่ปรากฏหลักฐานที่แน่ชัดว่า ชาวจีนเริ่มอพยพเข้ามาในนครสวรรค์ตั้งแต่เมื่อใด ทั้งนี้ในกลุ่มคนจีนทั้งหมดที่อพยพเข้ามาอยู่ในนครสวรรค์นั้น คนจีนไหหลำได้อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานที่อำเภอเก้าเลี้ยว และตำบลบ้านมะเกลือ อำเภอเมืองนครสวรรค์ ก่อนกลุ่มอื่น ต่อมาชาวจีนแต้จิ๋ว ชาวจีนฮากกา (แคะ) และชาวจีนกวางตุ้งจึงเริ่มอพยพตามมา ศาสตราจารย์ G. William Skinner กล่าวถึงชาวจีนในนครสวรรค์ว่ามีจำนวน 6,300 คน ใน พ.ศ.2447 ซึ่งอยู่ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว จากจำนวนชาวจีนทั้งหมดในมณฑลภาคกลางที่มีจำนวน 10,900 คน และจากจำนวนชาวจีนทั่วประเทศในปีเดียวกันที่มี 397,100 คน

พ่อค้าชาวจีนในนครสวรรค์ไม่ว่าจะเป็นชาวจีนฮกเกี้ยน ชาวจีนไหหลำ ชาวจีนแต้จิ๋ว ชาวจีนแคะ หรือชาวจีนกวางตุ้ง ต่างมีความชำนาญในด้านการค้าแทบทั้งสิ้น เนื่องจากชาวจีนเหล่านี้อพยพมาจากเมืองทางใต้ของจีนที่ติดทะเลจึงมีโอกาสติดต่อค้าขายกับต่างชาติได้สะดวก เมื่ออพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่ในนครสวรรค์ ชาวจีนเหล่านี้จึงยังคงประกอบอาชีพทางการค้าตามความเชี่ยวชาญเดิมของตน และมีอิสระในการค้าขายมากกว่าคนไทยเนื่องจากคนไทยถูกควบคุมอยู่ภายใต้ระบบไพร่และระบบศักดินา ในขณะที่ชาวจีนในนครสวรรค์เป็นอิสระชนไม่ถูกควบคุมแรงงานภายใต้ระบบดังกล่าวดังเช่นคนไทย เพียงแต่ต้องเสียเงินค่าราชการให้แก่ทางการไทย ที่เรียกว่า “เงินค่าผูกปี้ข้อมือจีน”

แต่เดิมชาวจีนที่เดินทางเข้ามาตั้งถิ่นฐานและค้าขายอยู่ในไทยรวมทั้งนครสวรรค์ ได้รับการยกเว้นจากการเกณฑ์แรงงาน ในขณะที่คนไทยที่เป็นไพร่ถูกควบคุมในระบบไพร่ โดยถูกสักข้อมือเพื่อขึ้นสังกัดกับมูลนาย (เจ้านายและขุนนาง) เรียกว่า “การสักเลก” (การสักหมายหมู่) เป็นการสักตัวอักษรที่บอกชื่อเมือง ชื่อมูลนายที่สังกัด สักที่ข้อมือด้านหน้าหรือด้านหลังมือ ผู้ผ่านการสักแล้วถูกเรียกว่า “เลก” หรือ “ไพร่” ไพร่ที่เป็นคนไทยเหล่านี้ต้องทำงานให้แก่พระมหากษัตริย์และมูลนาย ต่อมาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย (รัชกาลที่ 2 : พ.ศ. 2352–2367) มีชาวจีนเดินทางเข้ามาในไทยมากขึ้น พระองค์ต้องการให้เกิดความเป็นธรรมแก่คนกลุ่มอื่นที่อยู่ในไทย ทั้งลาว มอญ เขมร พม่า ญวน ซึ่งถูกควบคุมในระบบไพร่ดังเช่นคนไทย จึงโปรดฯ ให้หาวิธีการให้ชาวจีนที่เข้ามาทำมาหากินอยู่ในแผ่นดินไทยได้ตอบแทนไทยบ้าง ด้วยการเก็บเงินค่าราชการจากชาวจีนที่เรียกว่า “เงินค่าผูกปี้ข้อมือจีน” เป็นการเรียกเก็บแทนการเกณฑ์แรงงานจากชาวจีนอพยพ โดยเก็บ 1 บาท 50 สตางค์ ต่อ 3 ปี ต่อมาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 3 : พ.ศ. 2367–2394) เก็บเพิ่มขึ้นเป็น 4 บาท 6 บาท และ 8 บาท ตามเวลาที่ถูกเกณฑ์ แต่ละครั้งหากชาวจีนคนใดไม่มีเงินจ่ายต้องทำงานโยธาให้ทางการคนละ 1 เดือน

ชาวจีนในนครสวรรค์ที่ได้รับการผูกปี้หรือมาเสียค่าแรงงานแล้วจะได้รับใบฎีกาพร้อมได้รับการผูกปี้ข้อมือ โดยมี “ข้าหลวงผูกปี้” เป็นผู้ผูกปี้ให้ สายปี้ทำด้วยเชือกป่านถักเป็นสายแถบสีแดง ผูกที่ข้อมือข้างซ้าย และขมวดเป็นปมกลม ๆ ติดครั่งป้องกันปมเชือกคลาย แล้วประทับตราด้วยครั่ง ซึ่งเป็นตราประจำเมืองของทางราชการอีกทับหนึ่ง เพื่อเป็นหลักฐานว่าจ่ายภาษีแล้ว เท่ากับเป็นการขึ้นทะเบียนคนจีน และเทียบได้กับการสักเลกของไพร่ที่เป็นคนไทย ต่อมาเมื่อถึงในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 5) จึงมีพระราชบัญญัติลักษณะการผูกปี้ข้อมือจีน พ.ศ.2443 ออกใช้บังคับทั่วทุกมณฑล จนกระทั่งถูกยกเลิกไปในตอนปลายรัชกาลเมื่อ พ.ศ.2451

ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 3 : พ.ศ. 2367–2394) รายจ่ายของประเทศเพิ่มมากขึ้น ทำให้รัฐต้องหาทางเพิ่มรายได้ทั้งด้านการค้าสำเภากับต่างประเทศและการประมูลผูกขาดการเก็บภาษีอากร เพื่อให้มีรายได้พอเพียงกับรายจ่าย ส่งผลให้พ่อค้าชาวจีนในนครสวรรค์ที่ทำหน้าที่เป็นพ่อค้าคนกลางอยู่แล้ว สามารถมีโอกาสสะสมทุนเพื่อสร้างฐานะทางเศรษฐกิจของตนเองมากขึ้น ด้วยการเข้ามาเก็บผลประโยชน์ทางภาษีในลักษณะผูกขาดให้รัฐในระบบที่เรียกว่า “เจ้าภาษีนายอากร” การจัดเก็บภาษีดังกล่าวเป็นการจัดเก็บภาษีแบบใหม่โดยอาศัยเอกชนที่เรียกว่า “เจ้าภาษีนายอากร” เป็นผู้ทำหน้าที่แทนรัฐในการเก็บภาษี โดยรัฐประการศรายการเก็บภาษีประเภทต่าง ๆ ให้เอกชนมาประมูลเก็บภาษี โดยเสนอว่าจะจ่ายเงินให้รัฐปีละเท่าใด เอกชนรายใดเสนอรายได้ให้รัฐเป็นจำนวนสูงที่สุด จะเป็นผู้มีสิทธิ์ขาดในการเก็บภาษีจากราษฎร เมื่อดำเนินการเก็บภาษีแล้ว จึงนำภาษีที่เก็บได้มามอบให้รัฐตามที่กำหนด ส่วนที่เหลือเป็นผลกำไรของนายอากร ระบบดังกล่าวผู้ประมูลได้มักเป็นชาวจีน สำหรับพ่อค้าชาวจีนในนครสวรรค์ที่เข้ามาประมูลเก็บภาษีให้รัฐในสมัยนั้น คือ 1) ขุนประจักษ์จีนกิจ 2) ขุนกำจรกัยกิจ 3) ขุนเรืองไทย เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าจะมีชาวจีนในนครสวรรค์บางคนเข้าไปดำเนินการผูกขาดเก็บภาษีให้รัฐ แต่ด้วยความที่นครสวรรค์เป็นจังหวัดที่ติดแม่น้ำ ทำให้การค้าขายสินค้าในอดีตของนครสวรรค์จึงอาศัยทางน้ำเป็นหลัก พ่อค้าชาวจีนส่วนใหญ่จึงยังคงมีบทบาทในการทำหน้าที่เป็นคนกลาง ด้วยการรับซื้อสินค้าที่เป็นผลผลิตทางการเกษตร ของป่า และของพื้นเมืองจากชาวไร่ชาวนาในนครสวรรค์ ล่องแม่น้ำเจ้าพระยาไปขายกรุงเทพมหานคร และนำสินค้าต่าง ๆ ซึ่งเป็นสินค้าจากกรุงเทพมหานคร สินค้าสำเร็จรูปจากต่างประเทศมาขายในนครสวรรค์และอำเภอต่าง ๆ พ่อค้าชาวจีนเหล่านี้จะอาศัยอยู่ในเรือของตนซึ่งจอดอยู่ในลำน้ำเจ้าพระยา ทั้งนี้เพื่อความสะดวกในการติดต่อทำการค้าและขนส่งสินค้าลงมากรุงเทพมหานคร

ศูนย์กลางในการค้าขายสินค้าของนครสวรรค์ระหว่างอำเภอและจังหวัดที่อยู่โดยรอบของนครสวรรค์มีอยู่ 3 แห่งด้วยกัน คือ 1) ตลาดลาว เป็นศูนย์กลางการค้าระหว่างนครสวรรค์กับหัวเมืองทางเหนือขึ้นไป 2) ตลาดสะพานดำ เป็นศูนย์กลางการค้าระหว่างอำเภอต่าง ๆ ของนครสวรรค์ และ 3) ตลาดท่าซุดเป็นศูนย์กลางการค้าข้าวของนครสวรรค์กับจังหวัดที่อยู่โดยรอบ (ดังที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้น)

ศูนย์กลางทางการค้าของนครสวรรค์ดังกล่าวส่งผลให้นครสวรรค์เป็นชุมทางการค้า โดยมีชาวจีนทำหน้าที่เป็นพ่อค้าคนกลาง และทำหน้าที่ดึงผลผลิตจากชุมชนเข้าสู่ตลาดการค้า ลักษณะดังกล่าวทำให้ชาวจีนมีโอกาสสะสมทุนเพื่อสร้างฐานะทางเศรษฐกิจของตนมากกว่าคนไทยในช่วงเวลานั้น

การขยายตัวทางการค้าทำให้ชาวจีนหลั่งไหลเข้ามาขายแรงงานและประกอบการต่าง ๆ ในนครสวรรค์มากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งนับตั้งแต่ภายหลังการทำสนธิสัญญาเบาว์ริงในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 4 : พ.ศ.2394–2411) โครงสร้างการผลิตของไทยเปลี่ยนจากการผลิตเพื่อการยังชีพมาเป็นการผลิตเพื่อการค้า การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวส่งผลให้ข้าวกลายเป็นพืชเศรษฐกิจที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง นครสวรรค์จึงกลายเป็นจังหวัดที่เป็นแหล่งรวบรวมสินค้าที่สำคัญ (สุภรณ์ โอเจริญ. 2535, หน้า 19, อ้างใน สุชาติ แสงทอง. 2560, หน้า 100) โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือข้าวและไม้สักที่มาจากภาคเหนือ เพื่อส่งต่อไปยังกรุงเทพฯ โดยข้าวส่งมาทางแม่น้ำน่านด้วยการขนส่งทางเรือยนต์เป็นหลัก ดังนั้นจึงมีพ่อค้าต่างพากันเดินทางมาซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าที่นครสวรรค์กันมากขึ้น นอกจากนี้ยังมีโรงสีเกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก ทั้งโรงสีเหนือ โรงสีกลาง และโรงสีใต้ รวมทั้งมีตลาด บริษัทค้าไม้ โรงเลื่อย โรงน้ำแข็ง และโกดังสินค้าต่าง ๆ มากมาย ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการขยายตัวทางการค้าของนครสวรรค์ที่เริ่มคึกคักและขยายตัวมากขึ้น

การขยายตัวทางเศรษฐกิจของจังหวัดนครสวรรค์ภายหลังการทำสนธิสัญญาเบาว์ริงดังกล่าว ทำให้มีชาวต่างชาติโดยเฉพาะชาวจีนเดินทางหลั่งไหลกันเข้ามาประกอบการค้าและตั้งถิ่นฐานอยู่ในจังหวัดนครสวรรค์มากขึ้น ชาวจีนเหล่านี้กลายเป็นกลุ่มคนที่มีบทบาทสำคัญที่ทำให้เศรษฐกิจของนครสวรรค์เติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว ทั้งกิจการการค้ารายย่อยหรือการค้ารายใหญ่

ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 5 : พ.ศ.2411–2453) เป็นสมัยที่ประเทศไทยมีการปฏิรูปประเทศทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ในช่วงเวลานี้ชาวจีนสามารถปรับตัวด้วยการสร้างความมั่งคั่งให้แก่ตนเองจากธุรกิจใหม่ โดยเฉพาะการค้าข้าว อีกทั้งผลจากการปฏิรูปประเทศทำให้มีการสร้างทางรถไฟสายเหนือ ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยแรงงานชาวจีนเป็นผู้สร้างทางรถไฟ เมื่อสร้างเสร็จ ชาวจีนเหล่านี้มักตั้งหลักแหล่งอยู่ตามเส้นทางที่รถไฟผ่าน เช่น จังหวัดนนทบุรี จังหวัดนครสวรรค์ จังหวัดลำปาง และจังหวัดเชียงใหม่ เป็นต้น

ความเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจไทยที่มีการขยายตัวมากขึ้น ส่งผลให้เกิดการแสวงหาสินค้าหรือการแลกเปลี่ยนสินค้าจากแหล่งหนึ่งไปสู่อีกแหล่งหนึ่ง ดังจะเห็นได้จากที่สมเด็จกรมพระยาดำรงราชานุภาพทรงพระนิพนธ์ถึงเรื่องนี้ไว้ในหนังสือ “เที่ยวตามทางรถไฟ” มีความว่า

“...ต่อมาที่ริมน้ำตอนปากน้ำโพเกิดขึ้นที่ประชุมชน ด้วยพวกพ่อค้าที่ปากน้ำโพรับสินค้าที่กรุงเทพฯ ขึ้นไปจำหน่ายแก่พวกที่ล่องเรือสินค้าลงมาจากเชียงใหม่ อุตรดิตถ์ และพิษณุโลก และรับซื้อสินค้าฝ่ายเหนือส่งมาจำหน่ายทางใต้...”

บริเวณปากน้ำโพ มีสภาพเป็นชุมทางการค้า เป็นแหล่งชุมนุมเรือค้าข้าวที่ใหญ่ที่สุดรองลงมาจากกรุงเทพฯ ไม้ซุงจากภาคเหนือนับแสนท่อน ถูกล่องลงมาตามลำน้ำที่เป็นสาขาของแม่น้ำเจ้าพระยา มารวมกันที่ปากน้ำโพ ก่อนที่จะแยกเพื่อส่งไปยังที่ต่าง ๆ ลักษณะดังกล่าวทำให้บรรดาพ่อค้าจากกรุงเทพฯ จึงมาชุมนุมกันที่ปากน้ำโพเพื่อเลือกซื้อสินค้า

นอกจากนี้ เมื่อนครสวรรค์ได้ย้ายศูนย์กลางการค้าจากฝั่งตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยา คือฝั่งแม่น้ำน่านมายังฝั่งตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยา หรือที่รู้จักกันในปัจจุบันว่า “ตลาดปากน้ำโพ” นั้น บริเวณดังกล่าวได้กลายเป็นบริเวณที่คนไทยเชื้อสายจีนอาศัยอยู่กันเป็นจำนวนมากในปัจจุบัน

อย่างไรก็ตาม ภายหลังการทำสนธิสัญญาเบาว์ริงกับอังกฤษใน พ.ศ.2398 พ่อค้าจากชาติตะวันตกเข้ามามีบทบาทเป็นพ่อค้าคนกลาง โดยการนำเข้าและส่งออกสินค้าบริเวณท่าเรือแทนพ่อค้าชาวจีน สภาพดังกล่าวกระทบต่อผลประโยชน์ทางการค้าของชาวจีน ชาวจีนจึงต้องเปลี่ยนบทบาทของตนโดยเข้าไปยึดอาชีพค้าขายแทน ส่งผลให้ชาวจีนในนครสวรรค์มีโอกาสทำการค้าขายมากขึ้น

ประวัติศาสตร์การอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานของชาวจีนในนครสวรรค์นั้นเป็นเรื่องราวที่สะท้อนให้เห็นถึงการต่อสู้และวิถีชีวิตของชุมชนชาวจีนทุกกลุ่มภาษาทั้งชาวจีนอพยพและชาวจีนที่เกิดในนครสวรรค์ ชาวจีนเหล่านี้มีความขยันขันแข็ง มัธยัสถ์ และมีความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสังคมของไทยเป็นอย่างดี จึงสามารถเข้ามามีบทบาททางเศรษฐกิจของนครสวรรค์ได้อย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้เมื่อชาวจีนเดินทางเข้ามาอาศัยอยู่ในนครสวรรค์มากขึ้นจนกลายเป็นชุมชนชาวจีนนั้น ก็มักจะมีการสร้างศาลเจ้าขึ้นเพื่อเป็นสถานที่ยึดเหนี่ยวจิตใจให้แก่ชาวจีนในชุมชนของตน เนื่องจากศาลเจ้าเป็นสถานที่มีความสำคัญต่อวิถีชีวิตของชาวจีน เป็นแหล่งพบปะของชาวจีนในช่วงวันสำคัญต่าง ๆ เช่น วันตรุษสารท และเทศกาลกินเจ เป็นต้น รวมทั้งยังเป็นที่พึ่งทางใจในการดำรงชีวิตและการประกอบธุรกิจการค้า ความเชื่อ วัฒนธรรม และวิถีชีวิตของชาวจีนที่เข้ามาในนครสวรรค์และดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง กลายเป็นการผสมกลมกลืนกันทางวัฒนธรรมระหว่างไทยและจีนที่มีมานานหลายทศวรรษ ส่งผลให้ชุมชนชาวจีนกลายเป็นส่วนหนึ่งของสังคมนครสวรรค์ไปในที่สุด

6.1 บทบาทในการดูแลและช่วยเหลือชาวจีนกวางตุ้งและชาวไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้งในนครสวรรค์

บทบาทในการดูแลและช่วยเหลือชาวจีนกวางตุ้งและชาวไทยเชื้อสายจีนกวางตุ้งในนครสวรรค์นี้ สุชาติ แสงทอง (2560, หน้า 116–118) กล่าวว่า ชุมชนชาวจีนปากน้ำโพเป็นชุมชนที่มีคนจีนโพ้นทะเลที่ได้อพยพมากจากเมืองซัวเถา อพยพมาจากมณฑลกวางตุ้งโดยมาอาศัยอยู่รวมกลุ่มกันกับคนไทยเชื้อสายจีนที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยมาก่อน ด้วยวัฒนธรรมของคนจีนที่ติดตัวมา คนจีนโพ้นทะเลที่ใช้แซ่เดียวกันหรือมาจากหมู่บ้านเดียวกัน อำเภอเดียวกัน หรือพูดภาษาจีนสำเนียงเดียวกัน ย่อมมีความรู้สึกเป็นพี่เป็นน้องพวกเดียวกัน มีความสนใจร่วมกันในการดำรงอัตลักษณ์วัฒนธรรมจีนทั้งในเรื่องของภาษาและ

ประเพณีวัฒนธรรมดั้งเดิม ดังนั้นเมื่ออพยพมาอยู่ต่างถิ่นการรวมกลุ่มเพื่อให้ความช่วยเหลือพึ่งพาอาศัยกัน รวมทั้งการอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมตามแบบฉบับจีน ยังคงมีอยู่และสืบทอดต่อกันจากอดีตถึงปัจจุบัน

การรวมกลุ่มทางสังคมเป็นสมาคมหรือมูลนิธิของคนจีนในนครสวรรค์ที่มีการจัดตั้งขึ้นนั้น สะท้อนให้เห็นถึงภาพรวมองชุมชนจีนนครสวรรค์ มีการรวมตัวกันเป็นกลุ่มซึ่งมีเป้าหมายและวัตถุประสงค์เดียวกัน รวมทั้งยังคงยึดมั่นในหลักการของความเป็นพวกพ้องเดียวกัน ส่งเสริมความรักความสามัคคีในหมู่คนจีน ช่วยเหลือ พึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน สงเคราะห์ด้านสวัสดิการต่าง ๆ รวมทั้งการให้ความร่วมมือกับทางราชการเพื่อการกุศลและสาธารณรประโยชน์ ที่สำคัญคือเพื่อการส่งเสริมด้านศีลธรรม วัฒนธรรม ตลอดจนประเพณีอันดีงามของสังคม สิ่งเหล่านี้ได้สะท้อนภาพความสนใจและความสัมพันธ์ของสมาชิกในภาพรวมใหญ่ระดับอำเภอ แล้วยังสะท้อนภาพความสนใจและความสัมพันธ์ระหว่างคนหรือสมาชิกในแต่ละกลุ่มภาษาในระดับบุคคลอีกด้วย การประสานความร่วมมือของกลุ่มสมาคมและองค์กรจีนต่าง ๆ ในนครสวรรค์เข้าด้วยกัน นอกจากนี้ชุมชนจีน อำเภอเมืองนครสวรรค์ ยังมีความเชื่อ ขนบธรรมเนียม จารีตประเพณี และวัฒนธรรมจีนที่ชาวจีนนำติดตัวมาจากเมืองจีนด้วย และยึดถือปฏิบัติเป็นธรรมเนียมสืบต่อมา ซึ่งถือว่ามีส่วนสำคัญในการหลอมรวมความเป็นชุมชนจีนขึ้นในนครสวรรค์

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากคำสัมภาษณ์และคำบอกเล่าของกลุ่มผู้อาวุโสชาวจีนในตลาดปากน้ำโพ และการศึกษารวบรวมข้อมูลองค์กรหรือหน่วยของการจัดองค์กรทางสังคม (Social organization unit) ที่เกิดขึ้นในตลาดปากน้ำโพ ทั้งสมาคมองค์กรจีนที่ตั้งขึ้น ได้แก่ สมาคมฮากกานครสวรรค์ สมาคมไหหนำนครสวรรค์ สมาคมกว๋องสิวนครสวรรค์ มูลนิธิปากน้ำโพประชานุเคราะห์ มูลนิธิส่งเสริมงานประเพณีแห่เจ้าพ่อ - เจ้าแม่ปากน้ำโพ และสมาคมดนตรีจีน ฯลฯ เป็นองค์ที่จัดตั้งขึ้นมาตั้งแต่ในอดีต มีบทบาทสำคัญในการช่วยเหลือสงเคราะห์คนจีนโพ้นทะเลหรือกลุ่มคนจีนที่อพยพเข้ามาทำมาหากิน และตั้งถิ่นฐานในนครสวรรค์ การรวมกลุ่มในหมู่คนจีนแต่ละกลุ่มภาษา ก็เพื่อช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ซึ่งสมาคมกว๋องสิวนครสวรรค์ก็ยังคงดำรงเจตนารมณ์ที่เคยมีมานี้ร่วมกันมาจนถึงปัจจุบันนี้

6.2 บทบาทในด้านกิจกรรมสาธารณประโยชน์และสาธารณกุศลเพื่อชุมชน

ดังที่กล่าวมาในข้างต้น ปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรมและเศรษฐกิจส่งผลให้การรวมกลุ่มของคนหรือสมาคมองค์กรจีนต่าง ๆ ต้องปรับเปลี่ยนบทบาท วัตถุประสงค์ และรูปแบบไปจากเดิมตามยุคสมัยและความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชน แต่ยังมีความพยายามของสมาชิกในรุ่นลูกหลานที่ต้องการสะท้อนอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมจีนของแต่ละกลุ่มภาษาผ่านกิจกรรมทางสังคมของกลุ่มองค์กรที่แสดงให้เห็นถึงการปรับตัวเพื่อการดำรงอยู่ในสังคม (สุชาติ แสงทอง. 2560, หน้า 118) ซึ่งสมาคมกว๋องสิวนครสวรรค์ก็ยังคงพยายามและรักษาวิถีปฏิบัติที่มีมาในอดีตให้ยังคงอยู่ในปัจจุบัน ดังจะเห็นได้จาก กิจกรรมที่นอกจากการช่วยเหลือกันในหมู่ชาวกวางตุ้งแล้ว ยังมีกิจกรรมหลัก

อีกอย่างหนึ่ง คือการแห่สิงโตในขบวนแห่เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพทุกปี โดยนำหัวสิงโตเข้าร่วมขบวนแห่ด้วย 4–5 หัวทุกปี ซึ่งสมาคมกว๋องสิวยังคงถือปฏิบัติอยู่ในปัจจุบันด้วยความเต็มใจ

6.3 บทบาทที่มีต่องานประเพณีการแห่เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพ จังหวัดนครสวรรค์

บทบาทที่มีต่องานประเพณีการแห่เจ้าพ่อ–เจ้าแม่ปากน้ำโพ จังหวัดนครสวรรค์ สุชาติ แสงทอง (2560, หน้า 119) กล่าวว่า ปัจจุบันสภาพสังคมและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่เปลี่ยนแปลงไป ประกอบกับการขยายตัวทางสังคมเป็นชุมชนเมืองขนาดใหญ่มากขึ้น ประชากรเพิ่มมากขึ้น ไม่ได้มีแต่กลุ่มคนจีนเท่านั้น ยังมีกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ ที่เข้ามาตั้งฐานหรือย้ายถิ่นเข้ามาอยู่อาศัยในอำเภอเมืองนครสวรรค์เพิ่มมากขึ้นเช่นเดียวกัน จึงทำให้บทบาทของสมาคมองค์กรจีนเปลี่ยนแปลงไปตามสภาวการณ์ปัจจุบัน เช่น บทบาทสำคัญที่สะท้อนให้เห็นถึงการสืบทอดและอนุรักษ์ส่งเสริมประเพณีและวัฒนธรรมจีนให้ยังคงสืบเนื่องต่อไป ซึ่งแสดงถึงนัยสำคัญของความพยายามสร้างอัตลักษณ์ (Identity) ของคนจีนรุ่นปัจจุบัน เช่น การรวมกลุ่มองค์กรในการทำงานสืบสานประเพณีแห่เจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพร่วมกันเป็นประจำทุกปี การจัดเทศกาลเทกระจาดหรือทิ้งกระจาดเพื่อสงเคราะห์ผู้ยากไร้ หรือการจัดงานสืบสานประเพณีตรุษจีนของคณะกรรมการเถ่านั้ง

กล่าวคือ ชุมชนจีนอำเภอเมืองนครสวรรค์มีความรู้สึกผูกพันร่วมกันและมีสิ่งที่ยึดเหนี่ยว (Community sentiment) ที่สำคัญคือ การให้ความเคารพนับถือและศรัทธาต่อเจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพ ซึ่งอิทธิพลจากความเชื่อและศรัทธาดังกล่าว ทำให้คนในชุมชนเกิดการมีส่วนร่วม ประสานความร่วมมือกันระดับปัจเจกหรือกลุ่มคนในระดับกลุ่มหรือองค์กรต่าง ๆ เช่น การรวมตัวผ่านสมาคมฮากกานครสวรรค์ สมาคมไหหนำนครสวรรค์ สมาคมกว๋องสิวนครสวรรค์ สมาคมส่งเสริมดนตรีปากน้ำโพ เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม กิจกรรมหลักของสมาคมกว๋องสิวนครสวรรค์ ตั้งแต่อดีตที่โดดเด่นจนสร้างชื่อเสียงไปทั่วประเทศ คือ การเชิดสิงโต แรกเริ่มเดิมทีนั้นคนกวางตุ้งได้รวมตัวกันฝึกสิงโตในเวลาว่าง และออกแสดงเพื่อความเป็นมงคลในช่วงปีใหม่เท่านั้น จนเมื่อ 100 ปีก่อน ได้มีการเริ่มงานเทศกาลแห่เจ้าเพื่อแสดงความเคารพที่เจ้าพ่อเจ้าแม่ได้แสดงอิทธิฤทธิ์ช่วยเหลือชาวบ้านให้พ้นภัยพิบัติจากโรคระบาดไว้ได้ สิงโตของคนกวางตุ้งจึงได้ทำหน้าที่เชิดนำเจ้านับตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา (สมาคมกว๋องสิวนครสวรรค์. 2556, หน้า 8)

เมื่อ 100 กว่าปีที่ผ่านมา (สมาคมกว๋องสิวนครสวรรค์. 2561) เกิดโรคระบาดจึงมีการเชิญเจ้าพ่อเทพารักษ์ โดยคณะสิงโตกว๋องสิวนครสวรรค์ เป็นสิงโตคณะแรกที่อัญเชิญเจ้าพ่อเทพารักษ์แห่รอบตลาดปากน้ำโพเพื่อเป็นการปัดเป่าโรคร้ายให้หมดไป ต่อมาจึงค่อย ๆ มีขบวนแห่อื่น ๆ เพิ่มขึ้นมาเรื่อย ๆ จนถึงทุกวันนี้ ทางสมาคมถือว่าเป็นหน้าที่ที่ต้องตอบแทนศรัทธาของชาวปากน้ำโพและเคารพในประเพณีท้องถิ่น ชาวจีนกวางตุ้งนำสิงโตของสมาคมที่พัฒนาอย่างต่อเนื่องทุกปีและยังคงเอกลักษณ์และศิลปะดั้งเดิมที่ชาวกวางตุ้งภูมิใจในการออกรับเจ้าพ่อ–เจ้าแม่ออกแห่และอวยพรชาวปากน้ำโพเป็นประจำทุกปี

จนสิงโตของสมาคมกลายเป็นสัญลักษณ์ของปากน้ำโพที่โด่งดังไปทั่วประเทศ ผู้คนจากทุกมุมของประเทศไทยถ้าเอ่ยถึงการเชิดสิงโตก็ต้องรู้จักสิงโตแห่งปากน้ำโพ สิงโตกว๋องสิวนครสวรรค์ จนทางการได้บรรจุว่าการเชิดสิงโตเป็นการละเล่นท้องถิ่นอย่างเป็นทางการของปากน้ำโพ ในทุก ๆ ปี คืนไหนที่มีการแสดงของสิงโตสมาคมกว๋องสิว คืนนั้นจะมีผู้คนมาเฝ้าดูจนเต็มพื้นที่นับหมื่นคน และการแสดงชุดใหญ่คืนวันแห่กลางคืนก็จะมีผู้คนจากทั่วประเทศ รอดูสิงโตสมาคมแสดงจนดึกดื่น

เสน่ห์ของสิงโตสมาคมกว๋องสิวนครสวรรค์เป็นองค์ประกอบหลักของงานประเพณีแห่เจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพ การเดินแห่ในวันแห่กลางวันเป็นไปด้วยความมีระเบียบวินัย ชุดแห่ออกแบบใหม่ทุกปี แต่ยังคงรักษาเอกลักษณ์ดั้งเดิม และกลมกลืมกับยุคสมัยใหม่ การอวยพรในทุกบ้าน เราจะถือว่าเป็นพิธีกรรมที่จริงจัง ทำถูกต้องตามวัฒนธรรมและความเชื่ออย่างเคร่งครัด รวมไปถึงพิธีรับและส่งเจ้าเข้าศาล ที่เป็นการแสดงตามพิธีกรรมดั้งเดิมหาดูได้ยาก การเปิดตาสิงโตด้วยพิธีกรรมดั้งเดิม การไหว้ครู ทั้งหมดทั้งมวลเกิดจากความศรัทธาเป็นแรงขับเคลื่อน สร้างความสง่างามให้สมกับความศักดิ์สิทธิ์ขององค์เจ้าพ่อเจ้าแม่และกับงานประเพณีแห่เจ้าพ่อเจ้าแม่ปากน้ำโพ จนก่อเกิดชื่อเสียงโด่งดังไปทั่วทั้งในประเทศและต่างประเทศในทุก ๆ ปี

จากประเพณีที่ดำเนินมากว่า 100 ปีต่อเนื่อง และเป็นการแห่เจ้าในช่วงตรุษจีนที่มีชื่อเสียงที่สุดในประเทศ ส่งผลให้สิงโตของชาวกวางตุ้งเป็นที่รู้จักของคนทั้งประเทศ ชาวบ้านในท้องถิ่นจึงภูมิใจในเทศกาลและสิงโตของชาวกวางตุ้งว่าเป็นของดีของชาวปากน้ำโพ ทำให้วัฒนธรรมกวางตุ้งและวัฒนธรรมท้องถิ่นหลอมรวมกัน และจากหน้าที่นี้เองทำให้สมาคมต้องใช้ความพยายามในการรักษารูปแบบการเชิดสิงโตไว้ให้ดีและถูกต้องที่สุด เพื่องานประเพณีที่จัดต่อเนื่องกันเป็นประจำในทุกปี (สมาคมกว๋องสิวนครสวรรค์. 2556, หน้า 12)

7. แซ่หรือตระกูลของกลุ่มจีนชาวกวางตุ้ง จังหวัดนครสวรรค์

แซ่หรือตระกูลของกลุ่มจีนชาวกวางตุ้ง (กว๋องสิว) นครสวรรค์ ผู้รวบรวม และให้ข้อมูล คือ นายกุลจิตต์ รัชดาศิวะกุล รองนายกสมาคมกว๋องสิว, ผู้อำนวยการและผู้จัดการโรงเรียนประชานุเคราะห์ จังหวัดนครสวรรค์

ชาวจีนกวางตุ้งเป็นกลุ่มชาวจีนอพยพ ที่มาจากมณฑลกวางตุ้ง เฉพาะที่พูดภาษาจีนกวางตุ้ง ไม่นับรวมจังหวัดที่พูดภาษาถิ่นอื่น เช่น ภาษาถิ่นจีนแต้จิ๋ว ภาษาถิ่นจีนฮากกา (แคะ) ภาษาถิ่นจีนไหหนำ และภาษาถิ่นจีนฮกเกี้ยน

เชื่อกันว่าชาวจีนกวางตุ้งเป็นชาวจีนกลุ่มแรก ๆ ที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานในเขตตัวเมืองนครสวรรค์ จากสภาวะความยากไร้ ภัยสงครามความไม่สงบภายในประเทศ และต้องการแสวงหาถิ่นฐานใหม่เพื่อทำงานส่งเงินให้กับครอบครัว เส้นทางอพยพหลักลงท่าเรือด้านใต้นครกวางโจว เช่น ท่าเรือจังหวัดก้องหมุ่น และ

มาเก๊า โดยสารเรือใบอาศัยกระแสลม เดินทางรอนแรมเลาะชายฝั่งนับเดือน ขึ้นฝั่งที่กรุงเทพมหานคร ผ่องถ่ายมายังจังหวัดนครสวรรค์, อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก, จังหวัดพิษณุโลก, อำเภอสวรรคโลกจังหวัดสุโขทัย และจังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดนครสวรรค์ที่ตลาดปากน้ำโพ ตำบลเขาทอง อำเภอพยุหะคีรี ตำบลช่องแค อำเภอตาคลี ชาวจีนกวางตุ้งอพยพในนครสวรรค์ ถิ่นฐานส่วนใหญ่มาจากอำเภอในเขตมณฑลกวางตุ้ง ในจังหวัดต่อไปนี้

1. นครกว๋องเจ๊า เช่น อำเภอห่อหน่าม อำเภอพุ้นหยี่ว์
2. จังหวัดฝัดซ้าน เช่น อำเภอหน่ามหอย อำเภอส่นตั้ก อำเภอซ้ามโสย อำเภอโก้วเหม่ง
3. จังหวัดสิวเข่ง เช่น อำเภอซีหวุย
4. จังหวัดก้องหมุ่น หรือถิ่นสำเนียงซียับ เช่น อำเภอถ่อยซ้าน อำเภอซั้นหวุ่ย อำเภอฮ้อยเผ่ง อำเภอยิ้นเผ่ง อำเภอหอกซ้าน
5. จังหวัดจ๊งซ้าน หรือ อดีตอำเภอเฮี้องซ้าน บ้านเกิด ดร.ซุนยัดเซ็น (ร้านแหลกี่)

สำหรับการกระจายตัวชาวจีนกวางตุ้งอพยพในตัวเมืองนครสวรรค์ มีทั้งชาวจีนกวางตุ้งที่อยู่ภายในเขตใกล้นครกวางโจว ที่เรียกว่าสำเนียงซ้ามยับ (ดั้งเดิมใช้ในเขต 4 อำเภอ บริเวณนครกวางโจวและปริมณฑล เช่น อำเภอหน่ามหอย ส่นตั้ก ฝ่อซ้าน และพุ้นหยี่ว์) และสำเนียงซียับ (ใช้ใน 4 อำเภอเขตจังหวัดก้องหมุ่น เช่น อำเภอถ่อยซ้าน ซั้นหวุย ฮ้อยเผ่ง และยินเผ่ง) สำหรับนามสกุลของลูกหลานชาวจีนกวางตุ้งในจังหวัดนครสวรรค์

1. นิติธรรม (แซ่ลี้)
2. ชำนาญจักร (แซ่ฉั่น)
3. เหมชาติวิรุฬห์ (แซ่ห่า)
4. เรืองเทพรัชต์ (แซ่เหลื่อง)
5. อารยะตระกูลลิขิต (แซ่กัน)
6. ธาราวิกรัยรัตน์ (แซ่ฮ้อ)
7. รัชดาศิวะกุล (แซ่ฉั่น)
8. ธนพงญกฤตย์ (แซ่แต้(เจื๊อง))
9. กองรัตนานันท์ (แซ่ฉั่น)
10. กิจมงคลศักดิ์ (แซ่ห่า)
11. จันทร์ยุ้ย (แซ่เจื๊อง)
12. วิทย์สหมุนี (แซ่สิ่ว)

13. ณัฐพรโชดก (แซ่หล่ำ)
14. กาญจนกำแหง (แซ่ฉั่น)
15. ชำนาญกล (แซ่หยี่)
16. อริยสิทธิ์ (แซ่หว่อง)
17. สมจิตวารี (แซ่จิน)
18. วิริยานนท์ (แซ่จิว)
19. เจริญแก้วมงคล(แซ่ฉั่น)
20. ลีวุฒินันท์ (แซ่ลี้)
21. โอฬารเศรษฐกุล (แซ่จิว)
22. ยนต์วิเศษ (แซ่เจื๊อง)
23. วรวิทย์ถิรรัตน์ (แซ่เหล่า(เล้า))
24. ศิริสุขประเสริฐ (แซ่ยิว)
25. นิตินันท์คฑาวุธ (แซ่ฉั่น)
26. เกตุสาคร (แซ่จง)
27. สิทธิโชคเจริญ
28. พนมวัน
29. บุญมี
30. ลือกิจชัย
31. อิ่มทรัพย์
32. ธนสำราญสุข

เอกสารอ้างอิง

ศูนย์ข้อมูลกลางทางวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม. (2555). สิงโตกว่องสิว นครสวรรค์. เข้าถึงได้จาก http://www.m-culture.in.th/album/view/134047/

สมาคมกว่องสิวนครสวรรค์. (2556). ที่ระลึกงานกว่องสิวสัมพันธ์ครั้งที่ 13. ม.ป.ท.: ม.ป.พ.

สมาคมกว่องสิวนครสวรรค์. (2561). ประวัติสมาคมกว่องสิวนครสวรรค์. เข้าถึงได้จาก https://www.facebook.com/Kwongseiw.Nakhonsawan/?locale=th_TH. 17 ธันวาคม 2561.

สุชาติ แสงทอง. (2560). “นครสวรรค์ศึกษา” บันทึกเรื่องราวคนจีนปากน้ำโพ. นครสวรรค์: สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.

ศูนย์ข้อมูลกลางทางวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม. (2555). สิงโตกว่องสิว นครสวรรค์. เข้าถึงได้จาก http://www.m-culture.in.th/album/view/134047/

สมาคมกว่องสิวนครสวรรค์. (2556). ที่ระลึกงานกว่องสิวสัมพันธ์ครั้งที่ 13. ม.ป.ท.: ม.ป.พ.

สมาคมกว่องสิวนครสวรรค์. (2561). ประวัติสมาคมกว่องสิวนครสวรรค์. เข้าถึงได้จาก https://www.facebook.com/Kwongseiw.Nakhonsawan/?locale=th_TH. 17 ธันวาคม 2561.

สุชาติ แสงทอง. (2560). “นครสวรรค์ศึกษา” บันทึกเรื่องราวคนจีนปากน้ำโพ. นครสวรรค์: สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.

ภาคผนวก

โครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน

ที่มาของโครงการ

จากสถานการณ์ความท้าทาย และทิศทางการพัฒนาทุนทางวัฒนธรรมของประเทศไทย และของจังหวัดนครสวรรค์ นำมาสู่ฐานคิด และเป้าหมายที่สำคัญของกระบวนการต่อยอดงานบริการวิชาการตามยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ในการศึกษารวบรวมองค์ความรู้ประวัติศาสตร์ ประเพณี และนวัตกรรมทางวัฒนธรรมของวิถีชุมชนคนจีนต้นแม่น้ำเจ้าพระยา มาสร้างสรรค์และยกระดับการพัฒนาขับเคลื่อนสร้างนิเวศวัฒนธรรมในพื้นที่ที่นำไปสู่สำนึกท้องถิ่น ตลอดจนสร้างการมีส่วนร่วมให้เกิดการอนุรักษ์สืบสาน ต่อยอด สร้างความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมชุมชนจีนต้นแม่น้ำเจ้าพระยา เพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างวัตถุประสงค์ด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ไปพร้อมกับการสร้างพื้นที่การเรียนรู้ด้วยกระบวนทัศน์ใหม่ในการสร้างความรู้เพื่อความเข้าใจท้องถิ่นแบบองค์รวมผ่านการดำเนินโครงการพลิกฟื้นความหลากหลายทางวัฒนธรรมชุมชน “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน

วัตถุประสงค์โครงการ

1. เพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับภาคีเครือข่ายระดับจังหวัด ภูมิภาค และนานาชาติในการพัฒนาฐานข้อมูลและนวัตกรรมทางวัฒนธรรมของชุมชนคนจีนต้นแม่น้ำเจ้าพระยา เป็นกรณีศึกษาด้านการจัดการทุนและศักยภาพท้องถิ่นผ่านศาลเจ้าจีน ตลอดจนพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์สู่การท่องเที่ยวเชิงสร้างรรค์

2. เพื่อสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคเครือข่ายคณะทำงานของภาคการศึกษา ภาครัฐ และภาคเอกชนในการฟื้นฟูอัตลักษณ์วัฒนธรรมและสำนึกท้องถิ่นชุมชนจีนต้นแม่น้ำเจ้าพระยา จังหวัดนครสวรรค์

3. เพื่อส่งเสริมและพัฒนาต้นแบบสร้างสรรค์ และต่อยอดการจัดการทุนและนวัตกรรมทางวัฒนธรรมสู่นโยบาย Soft Power ของจังหวัดนครสวรรค์

ความสำเร็จของการทำงานโครงการ

โครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน โดยคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบและดำเนินโครงการภายใต้แผนยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2567 เป็นหน่วยงานในการสร้างความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับภาคีเครือข่ายระดับจังหวัดทุกภาคส่วน ทั้งภาคราชการส่วนภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และสมาคมองค์กรจีนของจังหวัดนครสวรรค์

การดำเนินงานดังกล่าว ถือเป็นกระบวนการขับเคลื่อนงานด้านวัฒนธรรมที่อาศัยความร่วมมือของคณาจารย์ นักวิจัย จากสาขาวิชาต่าง ๆ ร่วมกับภาคีเครือข่ายหลักในพื้นที่ ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมในพื้นที่ ตลอดจนเกิดเวทีสร้างความรู้และแผนความร่วมมือ (Cooperation Plan) ในการอนุรักษ์ฟื้นฟู หรือสร้างสรรค์พื้นที่วัฒนธรรม (Cultural Space) รวมถึงเสริมพลัง (Empowerment) การเกาะเกี่ยวทางสังคมระหว่างคนรุ่นเก่า และคนรุ่นใหม่ บนฐานสำนึกรักหวงแหนท้องถิ่นบนฐานทุนทางวัฒนธรรมของจังหวัดนครสวรรค์

การดำเนินงานโครงการ

1. การจัดเวทีเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการสืบค้นข้อมูล และสนทนากลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
2. การค้นหาโจทย์ความต้องการจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจากสมาคมองค์กรจีน และกลุ่มเครือข่ายประชาคม
3. การจัดเวทีนำเสนอและวิเคราะห์บริบทคุณค่าทางวัฒนธรรมเพื่อนำมาสู่การขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานวัฒนธรรม โดยผ่านการทำงานร่วมกันระหว่างมหาวิทยาลัยและภาคีเครือข่ายในพื้นที่
4. สร้างเครือข่ายคณะทำงานเชิงบูรณาการศาสตร์ เพื่อนำไปสู่การสร้างสำนึกรักท้องถิ่นร่วมกับภาครัฐ ภาคสถาบันการศึกษาและภาคีสมาคมองค์กรจีน

คณะทำงาน ประกอบด้วย

1. ฝ่ายศึกษาสำรวจและรวบรวมข้อมูลวิถีวัฒนธรรมจีน โดย รศ.ดร.สุชาติ แสงทอง และคณะ

2. ฝ่ายศึกษาและพัฒนานวัตกรรม Soft Power ด้านอาหาร โดย ผศ.พงษ์ทอง เฮครอฟท์ หัวหน้าสาขาวิชาการท่องเที่ยวและบริการ สังกัดคณะวิทยาการจัดการ และคณะ

3. ฝ่ายศึกษาและพัฒนานวัตกรรม Soft Power ด้านศิลปะการแสดง โดย ผศ.ภัทธิรา จันทร์ดี สาขาวิชานาฏศิลป์และการละคร สังกัดคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และคณะ

4. ฝ่ายศึกษาและพัฒนาเส้นทางกิจกรรมด้านการท่องเที่ยววัฒนธรรมไทย-จีน โดย อ.เจนจิรา เงินจันทร์ สาขาวิชาการท่องเที่ยวและบริการ สังกัดคณะวิทยาการจัดการ และคณะ

5. ฝ่ายจัดทำวิดีทัศน์งานสารคดีส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยว โดย นายชัยสิทธิ์ ผลเสวก และคณะ

6. ฝ่ายออกแบบและปรับปรุงภูมิทัศน์ผังเมือง โดย ดร.ชเล คุณาวงศ์ กรรมการผู้จัดการบริษัท องศาสถาปนิก จำกัด และคณะ

7. ฝ่ายพัฒนาและจัดทำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ โดย ผศ.ดร.พงษ์ศักดิ์ ศิริโสม ผู้อำนวยการสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ และคณะ

8. ฝ่ายแปลภาษาต่างประเทศ โดย ผศ.ดร.ดาเรศ นฤมล หัวหน้าสาขาวิชาภาษาต่างประเทศ สังกัด คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และคณะ

ผลผลิตของโครงการ

1. นวัตกรรมเชิงวัฒนธรรมในการขับเคลื่อน Soft Power จำนวน 10 นวัตกรรม
2. เส้นทางการท่องเที่ยววัฒนธรรมไทย-จีน จำนวน 5 เส้นทาง
3. ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อบริหารจัดการเมืองวัฒนธรรม จำนวน 1 ระบบ
4. คู่มือแหล่งเรียนรู้วิถีวัฒนธรรมจีน จำนวน 10 เล่ม
5. วิดีทัศน์/สารคดีการเรียนรู้ทางวัฒนธรรมไทย-จีน จำนวน 11 ตอน
6. การบูรณาการการทำงานระหว่างองค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษาและภาคประชาสังคม
7. MASTER PLAN การออกแบบเมืองสู่การกำหนดนโยบายและการปฏิบัติอย่างน้อย จำนวน 1 ต้นแบบ

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. เยาวชน/นักเรียน/นักศึกษา คณะทำงานองค์กร และประชาชนเกิดความรักและหวงแหนตลอดจนเกิดความภาคภูมิใจในรากเหง้าวิถีชีวิตและวัฒนธรรม มีความรู้ความเข้าใจข้อมูลด้านประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมไทย-จีน ในการพัฒนาเมืองนครสวรรค์สู่เมืองวิถีวัฒนธรรมจีน

2. เป็นเวทีสร้างความร่วมมือทางวิชาการ และการทำงานบูรณาการข้ามศาสตร์ระหว่างคณาจารย์นักวิจัยจากหลากหลายสาขาวิชา ตลอดจนขับเคลื่อนงานตามพันธกิจที่ 4 การทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมที่นำไปสู่การสร้างสำนึกท้องถิ่นของสถาบันอุดมศึกษา

3. จัดทำข้อมูลเชิงนโยบายเสนอต่อผู้บริหารในด้านพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเมืองเพื่อรองรับการเป็นเมืองนครสวรรค์สู่เมืองวิถีวัฒนธรรมจีน

4. มีการส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนาการท่องเที่ยวให้จังหวัดนครสวรรค์เป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมไทย-จีนที่ได้รับความนิยม และสามารถรองรับจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น

5. มีคณะทำงานด้านการอนุรักษ์ ฟื้นฟู หรือสร้างสรรค์พื้นที่วัฒนธรรม (Cultural Space) เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์และนำมาสู่การสร้างงาน สร้างรายได้ให้กับชุมชนย่านตลาดเก่า จังหวัดนครสวรรค์

การดำเนินงานโครงการเพื่อให้ได้ผลผลิตตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ จนนำไปสู่ความเป็น “เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน” ของ “นครสวรรค์” นั้น ประกอบไปด้วยหลายกิจกรรมที่ขับเคลื่อนจากความร่วมมือหรือการบูรณาการความรู้ความเชี่ยวชาญของทุกภาคส่วน เพื่อร่วมกันค้นหาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของนครสวรรค์ และบันทึกไว้ให้กลายเป็นข้อมูลประวัติศาสตร์ และนำไปสู่การ “พลิกฟื้น” “ถ่ายทอด” และ ต่อยอด” ให้เป็นทุนทางวัฒนธรรม

กิจกรรม : สำรวจข้อมูลและสร้างกรอบแนวคิดในการจัดทำนครสวรรค์สู่การเป็นเมืองแห่งวิถีวัฒนธรรม และจัดทำหนังสือและบทความภาษาไทย-อังกฤษ-จีน

กิจกรรมลงพื้นที่ เก็บข้อมูล

รายงานผลการดำเนินโครงการและกิจกรรมลงพื้นที่เก็บข้อมูล

(เดือน กุมภาพันธ์ ถึง สิงหาคม พ.ศ.2567)

วันเดือนปี : วันที่ 20 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2567 เวลา : 16.00-18.00 น.

สถานที่ : ศาลากลางจังหวัดนครสวรรค์ ถ.สวรรค์วิถี ต.นครสวรรค์ตก อ.เมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : รศ.ดร.สุชาติ แสงทอง คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ นำทีมคณะทำงานเข้าพบ นายทวี เสริมภักดีกุล ผู้ว่าราชการจังหวัดนครสวรรค์ ร่วมกับบุคลากรจากสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดนครสวรรค์ เพื่อประชุมหารือแนวทางการขับเคลื่อนโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน

วันเดือนปี : วันที่ 28 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2567 เวลา : 08.30-16.00 น.

สถานที่ : ห้องประชุมรัตนพิมาน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : รศ.ดร.สุชาติ แสงทอง คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ พร้อมคณาจารย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ประชุมเตรียมงาน วางแผนพัฒนาเชิงพื้นที่นครสวรรค์ สู่การพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน

วันเดือนปี : วันที่ 4 มีนาคม พ.ศ.2567 เวลา : 08.30-16.00 น.

สถานที่ : ห้องประชุมใหญ่ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ต.นครสวรรค์ตก อ.เมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ร่วมกับกลุ่มจีน 5 ภาษาและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จัดกิจกรรมประชุมปฏิบัติการเพื่อระดมความคิดเห็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน เมืองสู่วิถีวัฒนธรรมจีน

วันเดือนปี : วันที่ 2 มีนาคม พ.ศ.2567 เวลา : 08.30-16.00 น.

สถานที่ : ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์-เจ้าแม่ทับทิม แควใหญ่ ปากน้ำโพ ต.นครสวรรค์ออก อ.เมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : รศ.ดร.สุชาติ แสงทอง คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ กับคุณสมชาย พัฒนาธรชัย นายกสมาคมไหหนำนครสวรรค์ และคณะร่วมจัดกิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อสำรวจข้อมูลและสร้างกรอบแนวคิดในการจัดทำนครสวรรค์สู่โครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน “กลุ่มคนจีนไหหนำ”

วันเดือนปี : วันพุธ ที่ 6 มีนาคม พ.ศ.2567 เวลา : 08.30-12.00 น.

สถานที่ : ศาลเจ้าแม่หน้าผา ถ.โกสีย์ ต.ปากน้ำโพ อ.เมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : รศ.ดร.สุชาติ แสงทอง คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ และนายนิรันดร์ ศิริวัฒนา ผู้ตรวจตราสอดส่องศาลเจ้าแม่หน้าผา เข้าร่วมกิจกรรมในงานประเพณี “เจ้าแม่กวนอิมเปิดทรัพย์” เพื่อสังเกตการณ์ในการจัดทำนครสวรรค์สู่โครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน “กลุ่มคนจีนแต้จิ๋ว”

วันเดือนปี : วันเสาร์ ที่ 9 มีนาคม พ.ศ.2567 เวลา : 08.3-12.00 น.

สถานที่ : ศาลเจ้าพ่อ-เจ้าแม่โกรกพระ ตำบลโกรกพระ อำเภอโกรกพระ จังหวัดนครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : รศ.ดร.สุชาติ แสงทอง คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ พร้อมคณะทำงาน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ร่วมกับนางสาววรรณิศา กลิ่นชัย ประธานจัดงานศาลเจ้าโกรกพระ 108 ปี และชุมชนผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จัดกิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อสำรวจข้อมูลและสร้างกรอบแนวคิดในการจัดทำนครสวรรค์สู่โครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน “กลุ่มคนจีนแต้จิ๋ว”

วันเดือนปี : วันอาทิตย์ ที่ 10 มีนาคม พ.ศ.2567 เวลา : 13.00-16.00 น.

สถานที่ : ศาลเจ้าแม่หน้าผา ถ.โกสีย์ ต.ปากน้ำโพ อ.เมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : รศ.ดร.สุชาติ แสงทอง คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ พร้อมคณะทำงาน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ และนายขจรเกียรติ เลาวกุล ประธานมูลนิธิส่งเสริมงานประเพณีแห่เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพ พร้อมคณะและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ร่วมกิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อสำรวจข้อมูลและสร้างกรอบแนวคิดในโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน “กลุ่มคนจีนแต้จิ๋ว”

วันเดือนปี : วันอังคาร ที่ 12 มีนาคม พ.ศ.2567 เวลา : 13.00-16.00 น.

สถานที่ : มูลนิธิปากน้ำโพประชานุเคราะห์ ถ.สวรรค์วิถี ต.ปากน้ำโพ อ.เมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : นายปราการ วิบูลย์วัฒนกิจ ประธานมูลนิธิปากน้ำโพประชานุเคราะห์ พร้อมคณะ และรศ.ดร.สุชาติ แสงทอง คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และคณะทำงาน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ร่วมกิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อสำรวจข้อมูลและสร้างกรอบแนวคิดในการจัดทำนครสวรรค์สู่เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน ในนครสวรรค์

วันเดือนปี : วันเสาร์ ที่ 13 มีนาคม พ.ศ.2567 เวลา : 18.00-21.00 น.

สถานที่ : ศาลเจ้าแม่หน้าผา ถ.โกสีย์ ต.ปากน้ำโพ อ.เมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : เข้าร่วมสังเกตการณ์และสัมภาษณ์เก็บข้อมูล คณะสิงโต 5 ภาษา, กรรมการเถ่านั้ง ปี 109, คณะมังกรทอง กิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อสำรวจข้อมูลและสร้างกรอบแนวคิดในการจัดทำนครสวรรค์สู่การพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน “กลุ่มคนจีนแต้จิ๋ว” ในกิจกรรมวันฝึกซ้อม เตรียมจัดงานเฉลิมฉลองรางวัลโหงวซก

วันเดือนปี : วันเสาร์ ที่ 14 มีนาคม พ.ศ.2567 เวลา : 10.00-12.00 น.

สถานที่ : สมาคมฮากกา นครสวรรค์ ถนนโกสีย์ ตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : รศ.ดร.สุชาติ แสงทอง คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ พร้อมคณะทำงาน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ และนายชัยพร ลาภบำรุงวงศ์ นายกสมาคมฮากกา และคณะ ในกิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อสำรวจข้อมูลและสร้างกรอบแนวคิดในการจัดทำนครสวรรค์สู่การพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน “กลุ่มคนจีนฮากกา” ให้สัมภาษณ์เก็บข้อมูล บันทึกเทปถ่ายทำสารคดี โดยทีมงาน Thai PBS

วันเดือนปี : วันจันทร์ ที่ 18 มีนาคม พ.ศ.2567 เวลา : 10.00-12.00 น.

สถานที่ : สมาคมฮากกา นครสวรรค์ ถนนโกสีย์ ตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : รศ.ดร.สุชาติ แสงทอง คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ นำทีมคณะทำงาน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ เข้าพบ นายศิลป จันทวัฒน์ กรรมการที่ปรึกษาสมาคมฮากกานครสวรรค์ เพื่อสัมภาษณ์เก็บข้อมูลเพิ่มเติม ในกิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อสำรวจข้อมูลและสร้างกรอบแนวคิดในโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน “กลุ่มคนจีนฮากกา”

วันเดือนปี : วันเสาร์ ที่ 14 มีนาคม พ.ศ.2567 เวลา : 18.00-21.00 น.

สถานที่ : ศาลเจ้าแม่หน้าผา ตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : นายขจรเกียรติ เลาวกุล ประธานมูลนิธิส่งเสริมงานประเพณีแห่เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพ เชิญคณะทำงาน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ เข้าร่วมงานฉลองรางวัล ASIA Pinnacle Awards ประเภทรางวัล Best Parade “โหงวซก” ชมกิจกรรมการแสดงศิลปะวัฒนธรรมของกลุ่มคนจีน 5 ภาษา เช่น การแสดงกลองแห่งความสามัคคีที่ตีพร้อมกัน 5 ใบ และการเชิดสิงโตพร้อมแสงสีเสียง

วันเดือนปี : วันพฤหัสบดี ที่ 21 มีนาคม พ.ศ.2567 เวลา : 08.30-12.00 น.

สถานที่ : ศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยว ตำบลเก้าเลี้ยว อำเภอเก้าเลี้ยว จังหวัดนครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : รศ.ดร.สุชาติ แสงทอง คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ นำทีมพร้อมคณะทำงาน และนายวิวัฒน์ วลัญช์อารยะ ประธานศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยว พร้อมชุมชนและผู้เกี่ยวข้อง ร่วมจัดกิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อสำรวจข้อมูลและสร้างกรอบแนวคิดในการจัดทำโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน

วันเดือนปี : วันพฤหัสบดี ที่ 21 มีนาคม พ.ศ.2567 เวลา : 13.30-16.00 น.

สถานที่ : ห้องประชุมศาลาประชาคมเทศบาลเมืองชุมแสง อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : คณาจารย์ คณะทำงานเก็บข้อมูล ร่วมกับนายอำนาจ กรเอี่ยม ผู้ฝึกสอนเอ็งกอ-พะบู๊ ศาลเจ้าพ่อชุมแสง ร่วมจัดกิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อสำรวจข้อมูลและสร้างกรอบแนวคิดในโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน“กลุ่มคนจีนแต้จิ๋วและไหหนำ” สัมภาษณ์เก็บข้อมูล

วันเดือนปี : วันอาทิตย์ ที่ 31 มีนาคม พ.ศ.2567 เวลา : 09.00-12.00 น.

สถานที่ : ศาลเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : นายอำนาจ กรเอี่ยม ผู้ฝึกสอนเอ็งกอ-พะบู๊ ศาลเจ้าพ่อชุมแสง ร่วมจัดกิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อสำรวจข้อมูลและสร้างกรอบแนวคิดในโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน “กลุ่มคนจีนแต้จิ๋วและไหหนำ” สัมภาษณ์เก็บข้อมูลด้านกิจกรรมของคณะทำงานกรรมการศาลเจ้าพ่อชุมแสง

วันเดือนปี : วันจันทร์ ที่ 1 เมษายน พ.ศ.2567 เวลา : 14.00-15.00 น.

สถานที่ : 239 ถนนสวรรค์วิถี อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : ดร.ชเล คุนาวงศ์ เจ้าของบริษัท องศาสถาปานิก จัดกิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อสำรวจข้อมูลและสร้างกรอบแนวคิดในการจัดทำโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน ร่วมหารือเก็บข้อมูลความต้องการปรับปรุงภูมิทัศน์ของกลุ่มศาลเจ้า สมาคม ตลอดจนศูนย์บริการนักท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์

วันเดือนปี : วันพุธ ที่ 17 เมษายน พ.ศ.2567 เวลา : 07.30-16.00 น.

สถานที่ : ศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยว ตำบลเก้าเลี้ยว อำเภอเก้าเลี้ยว จังหวัดนครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : นายวิวัฒน์ วลัญช์อารยะ ประธานศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยว เชิญคณะทำงาน เข้าร่วมสังเกตการณ์ในงานประจำปีประเพณีลอยเรือเสาเภาสะเดาะเคราะห์ ซึ่งเป็นประเพณีเก่าแก่ของคนเก้าเลี้ยว เพื่อสำรวจข้อมูลและสร้างกรอบแนวคิดในการจัดทำโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน

- ถ่ายทำเก็บภาพพิธีกรรมลอยเรือสำเภาสะเดาะเคราะห์ โดยทีมงาน Thai PBS
- อาหารกลุ่มคนไหหนำ บะหมี่โกโฮ่ง, ขนมอีบั๊ว, ขนมเหลี่ยงหุ้น, ขนมข้าวฟ่าง, ขนมนวลแห้ว
- สัมภาษณ์เรื่อง ศาลเจ้าฯ พิธีกรรม อาหาร เหลี่ยงหุ้น นวลแห้ว

วันเดือนปี : วันพฤหัสบดี ที่ 18 เมษายน พ.ศ.2567 เวลา : 08.30-12.00 น.

สถานที่ : ร้านโกตี๋ ข้าวมันไก่ไหหลำ (ไหหนำ) อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : นายสมชาย พัฒนาธรชัย นายกสมาคมไหหนำนครสวรรค์ ร่วมกิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อสำรวจข้อมูลและสร้างกรอบแนวคิดในการจัดทำโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน

- นำทีมงาน Thai PBS ถ่ายทำสารคดี เก็บภาพถ่ายอาหารไหหนำที่ร้านข้าวมันไก่โกตี๋ ข้าวมันไก่ไหหลำ (ไหหนำ)

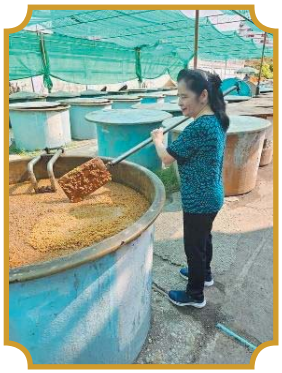

วันเดือนปี : วันพฤหัสบดี ที่ 18 เมษายน พ.ศ.2567 เวลา : 08.30-12.00 น.

สถานที่ : โรงงานเต้าเจี้ยวจี้แซ ถ.มาตุลี ต.ปากน้ำโพ อ.เมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : นายสมชาย พัฒนาธรชัย นายกสมาคมไหหนำนครสวรรค์ ร่วมกิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อสำรวจข้อมูลและสร้างกรอบแนวคิดในการจัดทำโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน

- นำทีมงาน Thai PBS ถ่ายทำสารคดี สัมภาษณ์ เก็บภาพถ่าย การผลิตเต้าเจี้ยวจี้แซของอร่อยในนครสวรรค์

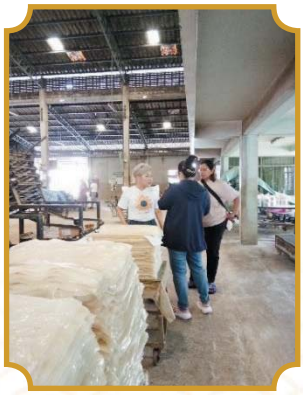

วันเดือนปี : วันพฤหัสบดี ที่ 18 เมษายน พ.ศ.2567 เวลา : 08.30-12.00 น.

สถานที่ : ห้างหุ้นส่วนจำกัดพิพัฒน์เจริญ ถ.นครสวรรค์-เก้าเลี้ยว ต.วัดไทร อ.เมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : ผศ.พงษ์ทอง เฮครอฟท์ หัวหน้าสาขาวิชาการท่องเที่ยวและบริการ สังกัดคณะวิทยาการจัดการ และคณะทีมงาน Thai PBS ในกิจกรรมเชิงปฏิบัติการเพื่อสำรวจข้อมูลและสร้างกรอบแนวคิดในการจัดทำโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน

- สัมภาษณ์ เก็บข้อมูล ถ่ายทำสารคดี โดยทีมงาน Thai PBS ที่โรงงานพิพัฒน์เจริญ ผลิตเส้นก๋วยเตี๋ยว เส้นบะหมี่สด และวุ้นเส้น

วันเดือนปี : วันพฤหัสบดี ที่ 18 เมษายน พ.ศ.2567 เวลา : 13.00-16.00 น.

สถานที่ : ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์-เจ้าแม่ทับทิม แควใหญ่ ต.ปากน้ำโพ อ.เมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : นายธวัชชัย รุ่งคณาวุฒิ ประธานกรรมการบริหารศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์-เจ้าแม่ทับทิม แควใหญ่ ปากน้ำโพ พร้อมทั้งคณะกรรมการจัดการของศาลเจ้าฯ ให้คณะทำงานจาก มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ และทีมงาน Thai PBS ร่วมเก็บข้อมูล สัมภาษณ์ ในกิจกรรมเชิงปฏิบัติการเพื่อสำรวจข้อมูลและสร้างกรอบแนวคิดในการจัดทำโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน

- ถ่ายทำเก็บภาพศาลเจ้าฯ ถ่ายทำการแสดงดนตรี รำถ้วย โดยทีมงาน Thai PBS
- สัมภาษณ์ความต้องการการปรับปรุงภูมิทัศน์ของศาลเจ้าฯ และสมาคมไหหนำนครสวรรค์

วันเดือนปี : วันศุกร์ ที่ 19 เมษายน พ.ศ.2567 เวลา : 09.00-12.00 น.

สถานที่ : ศาลเจ้าพ่อ-เจ้าแม่โกรกพระ ต.โกรกพระ อ.โกรกพระ จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : คุณวรรณิศา กลิ่นชัย ประธานจัดงานศาลเจ้าโกรกพระ 108 ปี และชุมชนผู้เกี่ยวข้อง ร่วมจัดกิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อสำรวจข้อมูลและสร้างกรอบแนวคิดในการจัดทำโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน โดยทีมงาน Thai PBS เก็บข้อมูล สัมภาษณ์ เรื่อง ศาลเจ้าฯ พิธีกรรม เก็บภาพการทำขนม อั่งถ่อก้วย, กุยช่าย, และขนมเทียน

วันเดือนปี : วันเสาร์ ที่ 20 เมษายน พ.ศ.2567 เวลา : 09.00-12.00 น.

สถานที่ : ศาลเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง ต.ชุมแสง อ.ชุมแสง จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : นายอำนาจ กรเอี่ยม ผู้ฝึกสอนเอ็งกอพะบู๊ และทีมงานเอ็งกอพะบู๊ จัดกิจกรรมเชิงปฏิบัติการเพื่อสำรวจข้อมูลและสร้างกรอบแนวคิดในการจัดทำโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน เพื่อถ่านทำสารดี เก็บภาพ โดยทีมงาน Thai PBS

- สัมภาษณ์เรื่อง ศาลเจ้าฯ พิธีกรรม อาหาร, ถ่ายทำสารคดี แต่งหน้าเอ็งกอ, การแสดงพะบู๊, และขนมเทียนชุมแสง ร้านเฮียตี๋ เจ้เข

วันเดือนปี : วันศุกร์ ที่ 26 เมษายน พ.ศ.2567 เวลา : 09.00-12.00 น.

สถานที่ : สมาคมกว๋องสิว นครสวรรค์ ต.ปากน้ำโพ อ.เมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : นายกุลจิตต์ รัชดาศิวะกุล รองนายกสมาคมกว๋องสิว นครสวรรค์ และคุณนวพันธุ์ เหมชาติวิรุฬห์ ผู้ช่วยเหรัญญิกสมาคมกว๋องสิว นครสวรรค์ ให้สัมภาษณ์เก็บข้อมูลเชิงลึก และถ่ายทำสารคดีเก็บภาพถ่าย หัวสิงโตกว๋องสิว โดยทีมงาน Thai PBS และคณะทำงานจาก มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

วันเดือนปี : วันศุกร์ ที่ 26 เมษายน พ.ศ.2567 เวลา : 13.00-16.00 น.

สถานที่ : ศาลเจ้าแม่หน้าผา ตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : นายนิรันดร์ ศิริวัฒนา ผู้ตรวจตราสอดส่องศาลเจ้าแม่หน้าผา และคณะกรรมการศาลเจ้า ในกิจกรรมปฏิบัติการเก็บภาพถ่ายทำสารคดีศาลเจ้าแม่หน้าผา และสัมภาษณ์คณะกรรมการ โดยทีมงาน Thai PBS

วันเดือนปี : วันศุกร์ ที่ 27 เมษายน พ.ศ.2567 เวลา : 09.00-12.00 น.

สถานที่ : สมาคมฮากกา นครสวรรค์ ถ.โกสีย์ ต.ปากน้ำโพ อ.เมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : นายชัยพร ลาภบำรุงวงศ์ นายกสมาคมฮากกานครสวรรค์ เชิญเข้าร่วมทำบุญประจำปีของสมาคมฮากกานครสวรรค์ เพื่อสำรวจข้อมูลและสร้างกรอบแนวคิดในการจัดทำโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน นำทีมโดย ผศ.พงษ์ทอง เฮครอฟท์ หัวหน้าสาขาวิชาการท่องเที่ยวและบริการ สังกัดคณะวิทยาการจัดการ และทีมงาน Thai PBS ปฏิบัติการสัมภาษณ์ ทำสารคดี ถ่ายภาพนิ่งอาหารกลุ่มคนจีนฮากกา นครสวรรค์

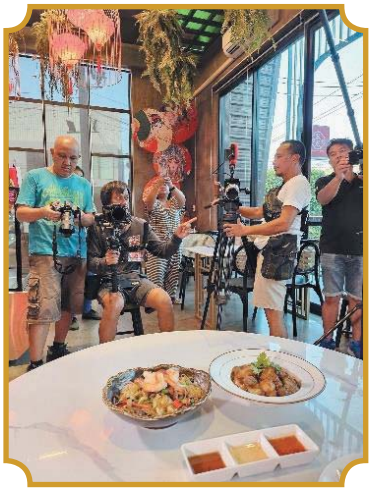

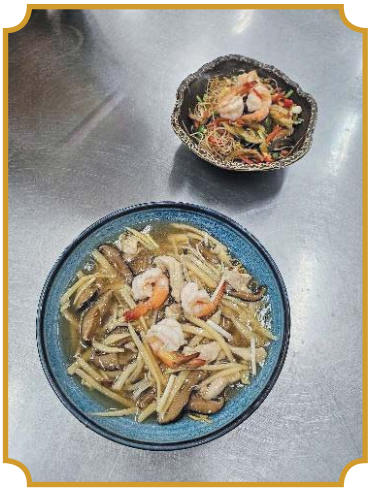

วันเดือนปี : วันศุกร์ ที่ 27 เมษายน พ.ศ.2567 เวลา : 13.00-16.00 น.

สถานที่ : เล่งหงษ์ ภัตตาคาร นครสวรรค์ ถ.พรหมนิมิต ต.วัดไทรย์ อ.เมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : ผศ.พงษ์ทอง เฮครอฟท์ หัวหน้าสาขาวิชาการท่องเที่ยวและบริการ สังกัดคณะวิทยาการจัดการ และทีมงาน Thai PBS ในกิจกรรมเชิงปฏิบัติการเก็บภาพถ่ายทำสารคดีการทำอาหารของชาวจีนฮกเกี้ยน และกวางตุ้ง วิถีวัฒนธรรมจีนนครสวรรค์

วันเดือนปี : วันศุกร์ ที่ 27 เมษายน พ.ศ.2567 เวลา : 13.00-16.00 น.

สถานที่ : มูลนิธิปากน้ำโพประชานุเคราะห์ ถ.สวรรค์วิถี ต.ปากน้ำโพ อ.เมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : นายปราการ วิบูลย์วัฒนกิจ ประธานมูลนิธิปากน้ำโพประชานุเคราะห์ พร้อมคณะกรรมการมูลนิธิปากน้ำโพประชานุเคราะห์ ร่วมกับทีมงาน Thai PBS จัดเวทีสัมภาษณ์เก็บข้อมูลเรื่องการก่อตั้งและภารกิจของมูลนิธิปากน้ำโพประชานุเคราะห์ ในกิจกรรมเชิงปฏิบัติการเพื่อสำรวจข้อมูลและสร้างกรอบแนวคิดในการจัดทำโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน

วันเดือนปี : วันศุกร์ ที่ 28 เมษายน พ.ศ.2567 เวลา : 07.00-09.00 น.

สถานที่ : เล่งหงษ์ ภัตตาคาร นครสวรรค์ ถ.พรหมนิมิต ต.วัดไทรย์ อ.เมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : คุณสุจิตรา นำเจริญ ผู้บริหารงานร้านเล่งหงษ์ ภัตตาคาร นครสวรรค์ กับผศ.พงษ์ทอง เฮครอฟท์ หัวหน้าสาขาวิชาการท่องเที่ยวและบริการ สังกัดคณะวิทยาการจัดการ และทีมงาน Thai PBS ในกิจกรรมเชิงปฏิบัติการเพื่อสำรวจข้อมูล และสร้างกรอบแนวคิดในการจัดทำโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน ถ่ายทำอาหารกลุ่มคน ฮกเกี้ยน กวางตุ้ง เก็บภาพถ่ายทำสารคดี โดยทีมงาน Thai PBS

วันเดือนปี : วันศุกร์ ที่ 28 เมษายน พ.ศ.2567 เวลา : 09.00-10.00 น.

สถานที่ : บริษัท เปมินวิศวกรรม จำกัด ต.นครสวรรค์ออก อ.เมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : บริษัท เปมินวิศวกรรม จำกัด หรือร้านบะจ่างแม่หมอกิจกรรมเชิงปฏิบัติการเพื่อสำรวจข้อมูลและสร้างกรอบแนวคิดในการจัดทำโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน

- สัมภาษณ์ เก็บภาพ ถ่ายทำสารคดี การทำอาหารบ๊ะจ่าง โดยทีมงาน Thai PBS

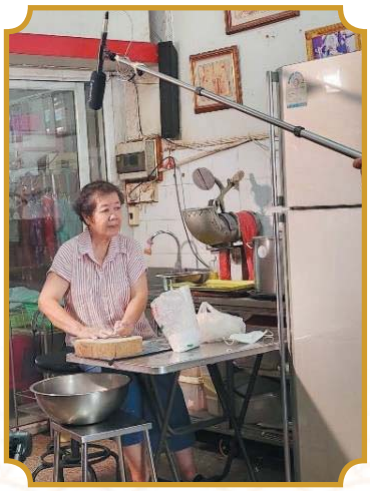

วันเดือนปี : วันศุกร์ ที่ 28 เมษายน พ.ศ.2567 เวลา : 11.00-12.00 น.

สถานที่ : ร้านขนมบั่วเกี้ยะ เจ้เนี้ยว หลังวัดนครสวรรค์ ถ.โกสีย์ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : แม่มานี แซ่ตั่น (เจ้เนี้ยว) ผู้ประกอบการ ร้านขนมบั่วเกี้ยะ เจ้เนี้ยว ในกิจกรรมเชิงปฏิบัติการบันทึกการถ่ายทำสารคดี การทำขนมบั่วเกี้ยะ โดย ทีมงาน Thai PBS

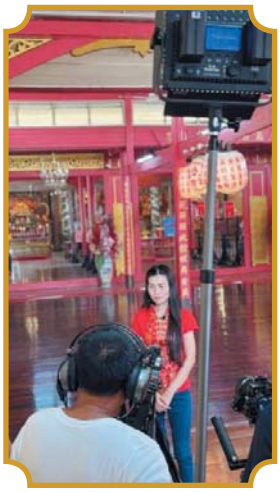
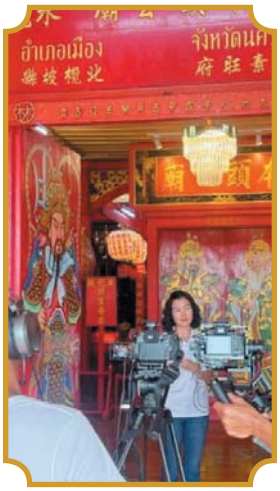
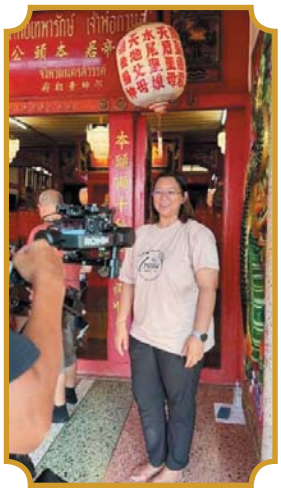

วันเดือนปี : วันศุกร์ ที่ 28 เมษายน พ.ศ.2567 เวลา : 13.00-16.00 น.

สถานที่ : ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์-เจ้าแม่ทับทิม แควใหญ่ ต.ปากน้ำโพ อ.เมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : กิจกรรมเชิงปฏิบัติการเพื่อสำรวจข้อมูลและสร้างกรอบแนวคิดในการจัดทำโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน - ถ่ายทำสารคดี สัมภาษณ์ความคิดเห็นของคณะทำงานฝ่ายลงพื้นที่เก็บข้อมูล โดยทีมงาน Thai PBS

วันเดือนปี : วันอาทิตย์ ที่ 7 พฤษภาคม พ.ศ.2567 เวลา : 09.00-12.00 น.

สถานที่ : สมาคมไหหนำนครสวรรค์ ถ.ริมเขื่อน (ต้นเจ้าพระยา) ต.ปากน้ำโพ อ.เมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : นายสมชาย พัฒนาธรชัย นายกสมาคมไหหนำนครสวรรค์ และคณะร่วมกับคณะทำงาน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ จัดกิจกรรมสัมภาษณ์เก็บข้อมูลเพิ่มเติม เกี่ยวกับภารกิจของสมาคมไหหนำนครสวรรค์

วันเดือนปี : วันจันทร์ ที่ 13 พฤษภาคม พ.ศ.2567 เวลา : 18.00-20.00 น.

สถานที่ : คณะสิงโตฮกเกี้ยน เต้ออี้ถัง เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ ปากน้ำโพ (หน้าผา) ต.ปากน้ำโพ อ.เมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : นายวรพล ภัทราคณานนท์ (ลุงไหล) หัวหน้าคณะสิงโตฮกเกี้ยน เต้ออี้ถัง เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพ ในกิจกรรมสัมภาษณ์เก็บข้อมูลเพิ่มเติม เกี่ยวกับ คณะสิงโตฮกเกี้ยน เต้ออี้ถัง เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพ

วันเดือนปี : วันจันทร์ ที่ 20 พฤษภาคม พ.ศ.2567 เวลา : 10.00-12.00 น.

สถานที่ : ห้องรัตนพิมาน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : รศ.ดร.สุชาติ แสงทอง คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ จัดประชุมเตรียมความพร้อมจัดงาน ประกาศเมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน

วันเดือนปี : วันศุกร์ ที่ 31 พฤษภาคม พ.ศ.2567 เวลา : 13.30-16.00 น.

สถานที่ : อาคารเรียนคหกรรม คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : ผศ.พงษ์ทอง เฮศรอฟท์ อาจารย์นารีรัตน์ บุญลักษณ์ อาจารย์ทศพร โพธิ์เนียม และอาจารย์รังสิตา จันทร์หอม ในกิจกรรมเชิงปฏิบัติการถ่ายภาพนวัตกรรมอาหารจีน 5 ภาษา

วันเดือนปี : วันศุกร์ ที่ 7 พฤษภาคม พ.ศ.2567 เวลา : 14.00-17.00 น.

สถานที่ : ศาลากลางจังหวัดนครสวรรค์ ถ.สวรรค์วิถี ต.นครสวรรค์ตก อ.เมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : นายบดินทร์ เกษมศานติ์ รองผู้ว่าราชการจังหวัดนครสวรรค์ เป็นประธานการประชุมขับเคลื่อนโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน หารือและขอความร่วมมือกับทุกภาคส่วนเพื่อจัดกิจกรรมเมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีนที่ตรอกชุนหงษ์

วันเดือนปี : วันศุกร์ ที่ 7 มิถุนายน พ.ศ.2567 เวลา : 14.00-17.00 น.

สถานที่ : ศาลากลางจังหวัดนครสวรรค์ ถ.สวรรค์วิถี ต.นครสวรรค์ตก อ.เมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : นายทวี เสริมภักดีกุล ผู้ว่าราชการจังหวัดนครสวรรค์ เป็นประธานการประชุมเพื่อหารือแนวทางการขับเคลื่อนโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทาง “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน และนำเสนอ Master plan และความก้าวหน้าของโครงการฯ โดย ดร.ชเล คุณาวงศ์ กรรมการผู้จัดการ บริษัท องศาสถาปนิก จำกัด

วันเดือนปี : วันอังคาร ที่ 18 มิถุนายน พ.ศ.2567 เวลา : 16.15-18.30 น.

สถานที่ : ศาลากลางจังหวัดนครสวรรค์ ถ.สวรรค์วิถี ต.นครสวรรค์ตก อ.เมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : นายทวี เสริมภักดีกุล ผู้ว่าราชการจังหวัดนครสวรรค์ เป็นประธานประชุมหารือร่วมกับ รศ.ดร.สุชาติแสงทอง คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ นายสมศักดิ์ อรุณสุรัตน์ ประธานสภาเทศบาลนครนครสวรรค์ นางเบ็ญจมาศ บุญเทพ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดนครสวรรค์ แนวทางการขับเคลื่อนโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน เรื่องเตรียมการลงพื้นที่พบปะประชาชนที่ ตรอกชุนหงษ์

วันเดือนปี : วันจันทร์ ที่ 24 มิถุนายน พ.ศ.2567 เวลา : 18.30-19.00 น.

สถานที่ : ห้องประชุมสมาคมไหหนำ ถ.ริมเขื่อน (ต้นเจ้าพระยา) ต.ปากน้ำโพ อ.เมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : นายทวี เสริมภักดีกุล ผู้ว่าราชการจังหวัดนครสวรรค์ เป็นประธานประชุมหารือแนวทางการขับเคลื่อนโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน พร้อมกับทีมคณะทำงาน พบปะประชาชนในพื้นที่ ตามโครงการถนนวัฒนธรรมท้องถิ่นที่ตรอกชุนหงษ์ ตรอกรองเท้า ตรอกธนาคารกรุงไทย เพื่อเป็นแนวทางเลือกสถานที่จัดงานกิจกรรม

วันเดือนปี : วันจันทร์ ที่ 15 กรกฎาคม พ.ศ.2567 เวลา : 09.30-12.00 น.

สถานที่ : ห้องประชุมเทวาภิรมย์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : รศ.ดร.สุชาติ แสงทอง คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ และคณะ บุคลากรจากสำนักวัฒนธรรมจังหวัดนครสวรรค์ และนายสมชาย พัฒนาธรชัย นายกสมาคมไหหนำนครสวรรค์ ประชุมเชิงปฏิบัติการหารือ เรื่องวางแผนและจัดสรรงบประมาณในการจัดงานถนนวิถีแห่งวัฒนธรรมจีน ที่ตรอกชุนหงษ์ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์

วันเดือนปี : วันจันทร์ ที่ 16 กรกฎาคม พ.ศ.2567 เวลา : 15.00-16.00 น.

สถานที่ : ศาลากลางจังหวัดนครสวรรค์ ถ.สวรรค์วิถี ต.นครสวรรค์ตก อ.เมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : นายทวี เสริมภักดีกุล ผู้ว่าราชการจังหวัดนครสวรรค์ เป็นประธานหารือแนวทางการขับเคลื่อนโครงการฯ, รศ. ดร.สุชาติ แสงทอง คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, นางสาวรัตนา สรภูมิ หัวหน้าสำนักงานจังหวัดนครสวรรค์, นางเบ็ญจมาส บุญเทพ วัฒนธรรมจังหวัดนครสวรรค์, ว่าที่ร้อยตรีณรงชัย จินดาพันธ์ นายอำเภอเมืองนครสวรรค์, นายสมศักดิ์ อรุณสุรัตน์ ประธานสภาเทศบาลนครนครสวรรค์, นายสมชาย พัฒนาธรชัย นายกสมาคมไหหนำนครสวรรค์ และคณาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ เข้าร่วมกิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการหารือและติดตามความคืบหน้าในการขับเคลื่อนโครงการฯ โดยจะมีการจัดกิจกรรมประกาศเมือง “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน จากนั้นจะมีการจัดกิจกรรมเปิดงานเทศกาลศิลปะการแสดงวัฒนธรรมจีน “ตรอกชุมหงษ์” ถนนแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน อาหารจีน 5 ภาษา ระหว่างวันศุกร์ ที่ 23 และวันเสาร์ ที่ 24 สิงหาคม 2567 ณ ตรอกชุนหงษ์ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์

วันเดือนปี : วันอังคาร ที่ 30 กรกฎาคม พ.ศ.2567 เวลา : 09.30-10.30 น.

สถานที่ : เลิฟลี่ สตูดิโอ นครสวรรค์ ถ.สวรรค์วิถี ต.ปากน้ำโพ อ.เมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : คณะทำงานในโครงการฯ ประชุมหารือเตรียมสถานที่จัดงานกิจกรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน กับสำนักงานวัฒนธรรมนครสวรรค์, นายกสมาคมไหหนำนครสวรรค์, คณาจารย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

วันเดือนปี : วันพฤหัสบดี ที่ 1 สิงหาคม พ.ศ.2567 เวลา : 09.30-12.00 น.

สถานที่ : ศาลากลางจังหวัดนครสวรรค์ ถ.สวรรค์วิถี ต.นครสวรรค์ตก อ.เมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : นายทวี เสริมภักดีกุล ผู้ว่าราชการจังหวัดนครสวรรค์ เป็นประธานหารือแนวทางการขับเคลื่อนโครงการฯ ร่วมกับคณะทำงานในโครงการฯ รศ.ดร.สุชาติ แสงทอง คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ พร้อมทีมงาน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ และนางเบ็ญจมาส บุญเทพ จากสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดนครสวรรค์ และคณะ

วันเดือนปี : วันจันทร์ ที่ 5 สิงหาคม พ.ศ.2567 เวลา : 08.30-13.30 น.

สถานที่ : โรงแรม 42C The Chic Hotel ถ.นครสวรรค์-พิษณุโลก ต.วัดไทร อ.เมืองนครสวรรค์ จ.นครสวรรค์

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : พิธีประกาศเมือง “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน รมช.กระทรวงมหาดไทย นายชาดา ไทยเศรษฐ์ เป็นประธานเปิดพิธีประกาศเมือง “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน โดยมีนายทวี เสริมภักดีกุล ผู้ว่าราชการจังหวัดนครสวรรค์ เป็นผู้กล่าวรายงาน ศ.ดร.สมยศ พลับเที่ยง รักษาราชการแทนอธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ เป็นผู้กล่าวต้อนรับ และ รศ.ดร.สุชาติ แสงทอง คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ เป็นผู้กล่าวถ้อยแถลงกิจกรรม พร้อมด้วยหัวหน้าส่วนราชการ ผู้บริหาร อาจารย์ เทศบาลนครนครสวรรค์ ผู้แทนสมาคมองค์กรจีน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง คณะผู้บริหาร มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ คณะสื่อมวลชน และตัวแทนนักเรียน ร่วมให้การต้อนรับ

วันเดือนปี : วันอังคาร ที่ 13 สิงหาคม พ.ศ.2567 เวลา : 08.30 น.-13.00 น.

สถานที่ : รายการเช้าวันใหม่ Thai PBS กรุงเทพฯ

เนื้อหากิจกรรม/ประเด็นสัมภาษณ์ : ประชาสัมพันธ์ถ่ายทำออกสื่อ รายการเช้าวันใหม่ ทางช่อง Thai PBS นำเสนอเรื่อง นวัตกรรมเชิงวัฒนธรรมในการขับเคลื่อน Soft Power นวัตกรรมอาหารจีนโหงวซกตามวิถีวัฒนธรรมจีนเมืองปากน้ำโพ โดย คุณสุจิตรา นำเจริญ ผู้บริหารงาน ร้านเล่งหงษ์ ภัตตาคาร นครสวรรค์ และ ผศ.พงษ์ทอง เฮครอฟท์ หัวหน้าสาขาวิชาการท่องเที่ยวและการโรงแรม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ภายใต้โครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน

นวัตกรรมเชิงวัฒนธรรมในการขับเคลื่อน Soft Power
นวัตกรรมอาหารจีนโหงวซกตามวิถีวัฒนธรรมจีนเมืองปากน้ำโพ
ภายใต้โครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม
“นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน

วัตถุประสงค์กิจกรรม

1. เพื่อสำรวจและศึกษาข้อมูลอาหารจีนพื้นถิ่นจากสมาคมจีน และศาลเจ้าที่สำคัญของจังหวัดนครสวรรค์ นำไปสู่การออกแบบนวัตกรรมอาหารจีน 5 ภาษา
2. เพื่อออกแบบนวัตกรรมอาหารจีน 5 ภาษา ตามวิถีวัฒนธรรมจีนของจังหวัดนครสวรรค์

ขั้นตอนการดำเนินงาน

คณะทำงานลงพื้นที่และดำเนินการสำรวจรวบรวมข้อมูลอาหารจีนพื้นถิ่นจากสมาคมจีนและศาลเจ้าที่สำคัญของจังหวัดนครสวรรค์

นำข้อมูลอาหารจีนพื้นถิ่นที่ได้มาออกแบบนวัตกรรมอาหารจีน 5 ภาษา ตามวิถีวัฒนธรรมจีนของ จังหวัดนครสวรรค์

ทดลองผลิตนวัตกรรมอาหารจีนต้นแบบ และออกแบบบรรจุภัณฑ์ เพื่อสามารถนำไปผลิตเชิงพาณิชย์ได้

ไอศกรีมน้ำตาลสด

หน้าสิงโตกว่องสิวและศาลเจ้าแนวคิดพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ใช้ผลิตภัณฑ์อาหารสะท้อนวัฒนธรรมจีนโดยผ่านสิงโตกว่องสิว และนำวัตถุดิบจากน้ำตาลสดเกษไชยที่เป็นเอกลักษณ์ของนครสวรรค์ มาสร้างอัตลักษณ์อาหารที่ผสมผสานวัฒนธรรมจีนและผลิตภัณฑ์ชุมชนของจังหวัดนครสวรรค์อย่างลงตัว ซึ่งมีรูปแบบที่ทันสมัยและมีจุดสนใจ และสามารถจำหน่ายในร้านสะดวกซื้อได้

อัตลักษณ์ใหม่ - เอกลักษณ์ใหม่

จิ๋วรุ้นไหหลำ
(รุ้นบัวเกี๋ย, รุ้นเหลียงอุ้น)
ศาลเจ้าพ่อเจ้าแม่ทับทิม

แนวคิดพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ใช้ผลิตภัณฑ์อาหารสะท้อนวัฒนธรรมจีนไหหลำโดยนำขนมหวานของไหหลำที่นิยมในจังหวัดนครสวรรค์ คือ บัวเกี๋ย และขนมไหหลำที่หากินได้ยาก คือ เหลี่ยงอุ้น ซึ่งมีอัตลักษณ์ในรสชาติและวิธีการรับประทานคือขนมหวานใส่น้ำแข็งมาพัฒนาในรูปแบบ “รุ้นไหหลำ” (รุ้นบัวเกี๋ยและรุ้นเหลียงอุ้น)

อัตลักษณ์เดิม -เอกลักษณ์ใหม่

อั่งถ่อก้วยจิ่ว
ศาลเจ้าพ่อเจ้าแม่โกรกพระ
วัฒนธรรมอาหารจีนแต้จิ๋ว

ศาลเจ้าพ่อเจ้าแม่โกรกพระ นำวัฒนธรรมการบริโภคอาหารจีนแต้จิ๋วมาร่วมในงานเทศกาลประจำปีของศาลเจ้ามาอย่างสม่ำเสมอเมนูอาหารแต้จิ๋วที่จำหน่ายในชุมชนและเป็นที่นิยม คือ กุ่ยช่ายและอั่งถ่อก้วย เป็นขนมที่นำมาใช้ในพิธีไหว้ต่างๆของศาลเจ้า ซึ่งแนวคิดพัฒนาผลิตภัณฑ์ “อั่งถ่อก้วยจิ่ว” นี้ ยังคงเอกลักษณ์และอัตลักษณ์เดิมทุกประการ เพิ่มนวัตกรรมด้านรูปแบบในการบริโภคให้สะดวกในการรับประทานโดยลดขนมให้เล็กลง กินได้ทั้งชิ้นใน 1คำได้

อัตลักษณ์เดิม - เอกลักษณ์ใหม่

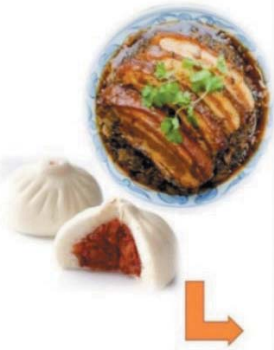
คุกกี้เอ็งกอ
ศาลเจ้าพ่อเจ้าแม่ชุมแสง
วัฒนธรรมจีนแต้จิ๋ว

ศาลเจ้าพ่อเจ้าแม่ชุมแสงมีวัฒนธรรมประเพณีของกลุ่มเอ็งกอ (จีนแต้จิ๋ว) จึงมีการอนุรักษ์การวาดหน้าเอ็งกอทั้ง 108 หน้าไว้ให้นักท่องเที่ยวได้ศึกษา เพื่อเป็นการสืบสานลายหน้าเอ็งกอชุมแสงให้เป็นที่รู้จักในรูปแบบนวัตกรรมอาหารจีน พัฒนาผลิตภัณฑ์ คุกกี้เอ็งกอ โดยวาดหน้าด้วยน้ำตาลไอซิ่งลงบนคุกกี้หลากรสชาติ ซึ่งลวดลายบนหน้าคุกกี้ได้คัดลอกมาจากเอ็งกอชุมแสงที่บันทึกไว้

สามารถเป็นกิจกรรม Workshop ให้ผู้สนใจวาดหน้าเอ็งกอบนคุกกี้ของตัวเอง

อัตลักษณ์ใหม่ - นวัตกรรมเชิงสร้างสรรค์

ชาลาเปาไส้เคาหยก
วัฒนธรรมจีนฮากกา (จีนแคะ)
และจีนกวางตุ้ง

แนวคิดพัฒนาผลิตภัณฑ์โดยการผสมผสานวัฒนธรรมจีนฮากกา (จีนแคะ) และจีนกวางตุ้งเข้าด้วยกัน ซึ่งนำเมนูเคาหยกของจีนฮากกา และ ชาลาเปาของจีนกวางตุ้งมาบูรณาการจนได้เป็นผลิตภัณฑ์ นวัตกรรมอาหารชาลาเปาไส้เคาหยก

เคาหยกหรือสามชั้นตุ๋นผักกาดดองแห้ง มีกรรมวิธียุ่งยากในการทำหลายขั้นตอน นิยมรับประทานกับข้าว เมื่อนำมาทำในรูปแบบชาลาเปาก็ยังคงอัตลักษณ์รสชาติเดิมที่คล้ายกับการรับประทานเคาหยกกับข้าวสวย แต่สร้างเอกลักษณ์ใหม่ในการรับประทานเมนูนี้ ซึ่งเพิ่มความสะดวกในการรับประทานเมนูนี้ และสามารถจำหน่ายในร้านสะดวกซื้อได้

อัตลักษณ์เดิม - เอกลักษณ์ใหม่

ผลลัพธ์ที่ได้จากการทำงาน

1. ข้อมูลอาหารจีนพื้นถิ่น 5 ภาษา ตามวิถีวัฒนธรรมจีนของจังหวัดนครสวรรค์

2. นวัตกรรมอาหารจีน 5 ภาษา 5 ผลิตภัณฑ์ต้นแบบ

เส้นทางการท่องเที่ยววัฒนธรรมไทย-จีน
ภายใต้โครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม
“นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน

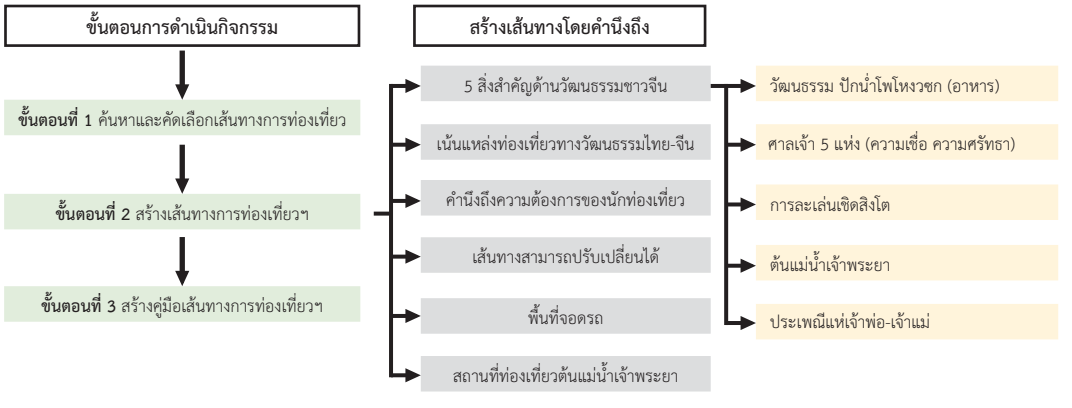
วัตถุประสงค์ของโครงการ

1. เพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับภาคีเครือข่ายจังหวัด ภูมิภาคและนานาชาติในการพัฒนาฐานข้อมูลและนวัตกรรมทางวัฒนธรรมของชุมชนคนจีนต้นแม่น้ำเจ้าพระยาเป็นกรณีศึกษาด้านการจัดการทุนและศักยภาพท้องถิ่นผ่านศาลเจ้าจีน ตลอดจนพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์สู่การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

2. เพื่อสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายคณะทำงานของภาคการศึกษา ภาครัฐและภาคเอกชนในการฟื้นฟูอัตลักษณ์วัฒนธรรม ส่งเสริมและพัฒนาต่อยอดความเป็นชุมชนจีนต้นแม่น้ำเจ้าพระยา จังหวัดนครสวรรค์

วัตถุประสงค์ของกิจกรรม

เพื่อพัฒนาและออกแบบเส้นทางการท่องเที่ยววัฒนธรรมไทย-จีน จำนวน 5 เส้นทาง

ผลการดำเนินกิจกรรม

เส้นทางการท่องเที่ยววัฒนธรรมไทย-จีน จำนวน 5 เส้นทาง

ชื่อเส้นทาง ที่ 1 : เส้นทางเพิ่มพูน มั่งมี บารมี เสริมสุขเมืองสี่แคว

จุดสนใจ : 1.ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์-เจ้าแม่ทับทิม 2.ศาลเจ้าแม่หน้าผา
3.ศาลเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง 4.ศาลเจ้าพ่อ-เจ้าแม่โกรกพระ
5.ศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยว

เส้นทาง ที่ 2 : เชิด 4 สิงห์ 1 เสือเมืองสวรรค์

จุดสนใจ : คณะเสือทองไหหนำ ณ ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์-เจ้าแม่ทับทิม /
คณะสิงโตฮกเกี้ยน (เต้ออี้ถัง) ณ มูลนิธิเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพ (หน้าผา)

เส้นทาง ที่ 3 : เส้นทาง ย่ำยลย่าน ปากน้ำโพ

จุดสนใจ : ย่านการค้าเมืองปากน้ำโพ ร้านอาหารย่านถนนโกสีย์ ตลาดริมน้ำนครสวรรค์
วัดนครสวรรค์ หอศิลป์นครสวรรค์ ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์-เจ้าแม่ทับทิม
(นั่งเรือข้ามฟาก) พาสาน อาคารสัญลักษณ์ต้นแม่น้ำเจ้าพระยา
ศาลเจ้าแม่หน้าผา บึงบอระเพ็ด

เส้นทาง ที่ 4 : เส้นทางสานวัฒนธรรม ปักน่ำโพโหงวซก

จุดสนใจ : เส้นจัดงานตรุษจีนนครสวรรค์ งานประเพณีแห่เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ปากน้ำโพ
- งานเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์
- งานประเพณีแห่จ้าวพ่อเก้าเลี้ยว
- งานประเพณีเจ้าพ่อ-เจ้าแม่โกรกพระ

เส้นทาง ที่ 5 : เส้นทางล่องสายน้ำ ตามวิถีเมืองสี่แคว

จุดสนใจ : ท่าเรือ และต้นแม่น้ำเจ้าพระยา (แม่น้ำสองสี)
ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์-เจ้าแม่ทับทิม
วัดเกาะหงษ์ (แหล่งโบราณคดีและท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์)
ร้านอาหารแพริมแม่น้ำ

คู่มือเส้นทางการท่องเที่ยวนครสวรรค์ 5 เส้นทาง วัฒนธรรมไทย-จีน

นวัตกรรม “รำถ้วยจีน” สมาคมไหหนำนครสวรรค์

“Chinese Cup Dance” Hainan Nakhon Sawan Association

รำถ้วยจีนไหหนำ “พะเจียงบั่ว” เป็นศิลปะการร่ายรำซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของ “ชาวจีนไหหนำ” ซึ่งนักแสดงชาวจีนไหหนำ ได้ถ่ายทอดศิลปะการร่ายร่ำนี้ให้กับชาวจีนไหหนำเป็นครั้งแรกในปี พ.ศ.2510 เพื่อเข้าเป็นส่วนหนึ่งของงานฉลองเทศกาลตรุษจีนนครสวรรค์ ต่อจากนั้นชาวจีนไหนำนครสวรรค์ได้มีการฝึกหัดหญิงตัวเล็ก ๆ ให้รู้จัก ร่ายรำถ้วยจีน เพื่อร่วมในขบวนแห่ “เจ้าพ่อ-เจ้าแม่” และเพื่อความเป็นสิริมงคลและอวยพรให้ทุกครอบครัวมีอาหารไม่ขาดหม้อ ไม่ขาดจาน ไม่ขาดถ้วย “ชาวจีนเชื้อสายไหหนำนครสวรรค์” ทุกคนภาคภูมิใจ ที่ได้มีการอนุรักษ์ มรดกทางวัฒนธรรม “การร่ายรำถ้วยจี” นี้ เพื่อเป็นประเพณีฉลองงานเทศกาลตรุษจีนนครสวรรค์ สืบไปชั่วกาลนาน

สำหรับกระบวนการถ่ายทอดการแสดง “รำถ้วยจีน” มีกระบวนการถ่ายทอดจากการเลียนแบบจากรุ่นสู่รุ่น ไม่มีรูปแบบในกระบวนการการถ่ายทอดที่ชัดเจน ส่งผลให้การแสดงรำถ้วยจีนไหหนำแต่ละรุ่นมีรูปแบบการแสดงที่แตกต่างกันในด้านขององค์ประกอบการแสดง เช่น ลีลาการแสดง ท่าทาง อุปกรณ์การแสดง เป็นต้น ผู้สร้างนวัตกรรมจึงเล็งเห็นความสำคัญในการอนุรักษ์ที่สร้างความเป็นเอกลักษณ์ของการแสดงชุดนี้ โดยการสร้างนวัตกรรม ชุดการเรียนรู้รำถ้วยจีนขึ้น จากการนำ ศิลปะ วัฒนธรรม และมานุษยวิทยา มาบูรณาการจะเป็นอีกเครื่องมือสำคัญที่ช่วยฟื้นฟู ส่งเสริมการมีส่วนร่วม ช่วยยกระดับคุณค่าของ “รำถ้วยจีน” สมาคมไหหนำนครสวรรค์ สามารถสร้างให้เกิดความยั่งยืนได้อย่างเป็นรูปธรรม เพื่อการถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่นสืบต่อไป

องค์ประกอบการแสดง “รำถ้วยจีน” สมาคมไหหนำนครสวรรค์

1. อุปกรณ์ ประกอบไปด้วยการใช้อุปกรณ์ 3 ชนิด ได้แก่ 1. จาน/ตะเกียบ 2. ถ้วยตะไล 3. ลำไม้ไผ่

2. เครื่องแต่งกาย นักแสดงทั้ง 3 คน จะสวมเครื่องแต่งกายคละสี ดังนี้
   นักแสดงคนที่ 1 (ถือจาน/ตะเกียบ) เครื่องแต่งกายสีเหลือง
   นักแสดงคนที่ 2 (ถือถ้วยตะไล) เครื่องแต่งกายสีชมพู
   นักแสดงคนที่ 3 (ถือลำไม้ไผ่) เครื่องแต่งกายสีเขียว

3. การแต่งหน้า ทรงผมและเครื่องประดับศีรษะ นักแสดงทั้ง 3 คน มวยผมและติดดอกไม้ทั้งสองข้าง ตามสีของเครื่องแต่งกายของผู้แสดง

4. เครื่องดนตรีประกอบการใช้วงดนตรีจีนบรรเลงสดประกอบการแสดง

5. ท่ารำและการสื่อความหมาย ในการแสดงรำถ้วยจีนจะแบ่งนักแสดงออกเป็นกลุ่ม ๆ ละ 3 คน มีลีลาการร่ายรำที่สอดคล้องไปตามทำนองเพลงอันไพเราะของดนตรีจีนที่จะบรรเลงเพลง “รำถ้วย” โดยนักแสดงคนแรกร่ายรำทำให้เกิดจังหวะโดยใช้วิธีเคาะตะเกียบกับจาน นักแสดงคนที่สอง ร่ายรำตามจังหวะลีลาการกระทบของถ้วยตะไลเล็ก ๆ ซ้อนกันในมือแต่ละข้าง นักแสดงคนที่สามใช้ลีลาการเขย่าลำไม้ไผ่ซึ่งมีเสียงกังวาลดัง “กรุ๊งกริ๊ง”

ในกระบวนท่ารำบางท่า ก็สื่อถึงนัยสำคัญบางประการ เช่น ท่าพายเรือ แสดงถึงการคมนาคมหรือการค้าขายทางเรือของคนในสมัยก่อน โดยสร้างสรรค์ท่ารำผ่านการใช้อุปกรณ์และลีลาในการแสดง ดังนี้

ท่ารำ	อธิบายท่ารำ	หมายเหตุ
ท่าพายเรือ 	**ศีรษะ :** เอียงขวา **มือ :** ซ้ายถือตะเกียบ ขวาถือจาน **ลำตัว :** กดเอวขวา **เท้า :** ยืนถ่ายน้ำหนักตัวมาที่เท้าซ้าย เปิดส้นเท้าขวา	ลักษณะของท่าพายเรือ นักแสดงจะมีการวาดมือไปด้านหน้าพร้อมกับถ่ายน้ำหนักโน้มตัวไปด้านหน้า และกลับมาที่เดิม เปรียบเสมือนลักษณะของการพายเรือ
	ศีรษะ : เอียงขวา **มือ :** ซ้ายและขวาถือถ้วยตะไล **ลำตัว :** กดเอวขวา **เท้า :** ยืนถ่ายน้ำหนักตัวมาที่เท้าซ้าย เปิดส้นเท้าขวา	
	ศีรษะ : เอียงขวา **มือ :** จับลำไม้ไผ่โดยการคว่ำมือทั้งสองข้าง **ลำตัว :** กดเอวขวา **เท้า :** ยืนถ่ายน้ำหนักมาที่เท้าซ้าย เปิดส้นเท้าขวา	

“เอ็งกอ” เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง

“Eng Kor” Godfather-Goddess Chum Saeng

เทศกาลประจำปีของชาวชุมแสง ที่จัดกิจกรรมขึ้นมาเพื่อสืบสานเรื่องราว วัฒนธรรมประเพณี วิถีชีวิตผ่านรูปแบบของงาน การแสดงต่าง ๆ และอาหารในอดีตและปัจจุบัน ชมบรรยากาศเมืองเก่าที่คงความสวยงามผสมผสานความเป็นไทย-จีนเข้าด้วยกัน โดยมี เจ้าพ่อเจ้าแม่ชุมแสงเป็นศูนย์รวมจิตใจของคนในอำเภอในแต่ละปีชาวชุมแสงจะจัดงานสมโภชเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง เป็นการจัดงานประจำปีที่ใหญ่ยิ่งของชาวชุมแสง นับเนื่องเป็นเวลาเกือบกว่า 100 ปี งานสมโภชนี้มีมหรสพหลายชนิดมาแสดงบริเวณงาน ระยะเวลาจัดงานชาวชุมแสงว่างงานจึงมีผู้มาเที่ยวงานนี้อย่างคับคั่ง แม้ผู้อยู่ต่างถิ่นก็ถือโอกาสมาเยี่ยมญาติและมาเที่ยวงานประจำปีเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสงนี้ด้วย

เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสงจึงเป็นศูนย์รวมน้ำใจของชาวชุมแสงโดยแท้ โดยเฉพาะชาวชุมแสงจะมีองค์จำลองรูปเหมือนเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสงแทบทุกบ้าน และวัตถุมงคลเหรียญเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสงติดตัวให้เป็นสิริมงคล ถ้วนหน้ากันในแต่ละปีชาวชุมแสงจะจัดงานสมโภชเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง เป็นการจัดงานประจำปีที่ใหญ่ยิ่งของชาวชุมแสง นับเนื่องเป็นเวลาเกือบกว่า 100 ปี งานสมโภชนี้มีมหรสพหลายชนิดมาแสดงบริเวณงาน เช่น แห่มังกร สิงโต พะบู๊ เอ็งกอ เป็นต้น

ตำนาน “ผู้ยิ่งใหญ่แห่งเขาเหลียงซาน” ใช้เค้าโครงจากวรรณคดีจีนเรื่อง “ซ้องกั๋ง” ซึ่งเป็นวรรณคดีร้อยแก้วมีลักษณะเป็นการเล่า ได้เรียบเรียงขึ้นเป็นเรื่องราวยืดยาว มีรสมีชาติยิ่งนัก แต่ ซือไน่อาน เขียนไว้เพียงเจ็ดสิบบทมาภายหลัง “หลัวกว้านจง” ลูกศิษย์ของ ซือไน่อาน จึงเรียบเรียงเขียนต่อจนจบสมบูรณ์ หลัวกว้านจง คือ ผู้เขียนนิยายเรื่อง สามก๊ก อันลือชื่อนั่นเอง “ซ้องกั๋ง” เรื่องนี้จึงถือว่าเป็นฝีมือครูเป็นแบบอย่างของ สามก๊กอีกทีหนึ่ง

การละเล่นเอ็งกอ เป็นตอนที่ขบวนนักรบ 108 คน ที่ต่างมีวิชาความสามารถเก่งกาจกันคนละอย่างสองอย่าง ทั้งการต่อสู้ด้วยมือเปล่า ไม้พลอง มีด การดำน้ำ การเดินป่าทางไกล การรักษาโรค ฯลฯ แต่งหน้า

อำพรางตนเป็นนักแสดงขี่ม้าเข้าเมือง เพื่อไปช่วย ซ้องกั๋ง หัวหน้าของพวกตน การเขียนหน้าเพื่อปกปิดหน้าตาและทำให้ดูน่าเกรงขามของเอ็งกอ มีการเขียนลวดลายเฉพาะคนเหมือนการสวมหน้ากากทั้ง 108 คน เหมือนกับการสวมหัวโขนของคนไทย

ในการแสดงไม่ว่าขบวนแห่เอ็งกอจะผ่านไปทางไหน จะสร้างความตื่นเต้นและความประทับใจในการแสดงนี้ไปทั่ว อันเกิดจากความเร้าใจจากเสียงตีไม้คู่ของขบวน ผู้แสดงที่วิ่ง ผ่าน ไปอย่างรวดเร็ว ส่วน “พะบู๊” เป็นการแสดงการต่อสู้ด้วยอาวุธจีนโบราณ มักจะเป็นขบวนคู่แฝดของเอ็งกอในการแห่เจ้า ขบวนเอ็งกอ-พะบู๊ ของนครสวรรค์ริเริ่มเล่นโดย นายคอซัว แซ่เตีย เมื่อพ.ศ.2490 และได้รับความนิยมเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน

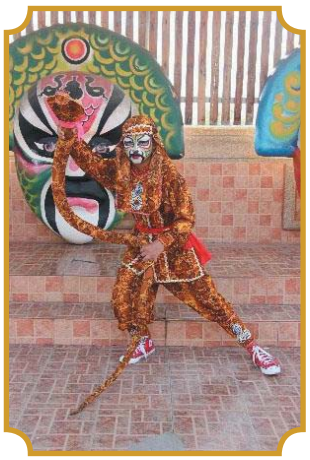
“เอ็งกอ” เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง มีกระบวนการถ่ายทอดจากการเลียนแบบจากรุ่นสู่รุ่น แต่ไม่มีรูปแบบในกระบวนการ ถ่ายทอดที่ชัดเจน ส่งผลให้การแสดงเอ็งกอชุมแสงแต่ละรุ่นมีรูปแบบการแสดงที่แตกต่างกันในด้านขององค์ประกอบการแสดง เช่น ลีลาการแสดง ท่าทาง อุปกรณ์การแสดง เป็นต้น

ผู้สร้างนวัตกรรมจึงเล็งเห็นความสำคัญในการอนุรักษ์ที่สร้างความเป็นเอกลักษณ์ของการแสดงชุดนี้ โดยการสร้างนวัตกรรม ชุดการเรียนรู้ “เอ็งกอ” เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสงขึ้น จากการนำศิลปะ วัฒนธรรม และมานุษยวิทยา มาบูรณาการจะเป็นอีกเครื่องมือสำคัญที่ช่วยฟื้นฟู ส่งเสริมการมีส่วนร่วม ช่วยยกระดับคุณค่าของ “เอ็งกอ” เจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง สามารถสร้างให้เกิดความยั่งยืนได้อย่างเป็นรูปธรรมเพื่อการถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่นสืบต่อไป

ท่าทางในการแสดงเอ็งกอ

ท่าทางของการแสดงเอ็งกอดูผึ่งผายห้าวหาญ การแสดงเอ็งกอเมื่อได้ผ่านการแสดงและการเผยแพร่อย่างกว้างขวางก็ได้ค่อย ๆ มีการพัฒนาและปรับปรุงให้ดีขึ้น ไม่เพียงได้รักษาท่วงทำนองเก่าแก่ไว้ ยังพัฒนาเป็นหลายประเภท เช่น การแบ่งเป็นจังหวะช้า จังหวะกลาง และจังหวะเร็ว ซึ่งต่างมีลักษณะพิเศษของตน จังหวะช้านั้นมีท่ารำมั่นคง ช้า ๆ เรียบ ๆ สร้างความรู้สึกเบิกบาน สวยงาม สามารถทำการแสดงให้เห็นจิตใจส่วนลึกของตัวละครได้อย่างเต็มที่ ท่ารำจังหวะกลางเด็ดเดี่ยวมีพลังคล่องแคล่วปราดเปรียว จากลักษณะท่าทางโดยรวมนี้มาแสดงออกให้เห็นถึงพลัง และอานุภาพ ท่ารำ จังหวะเร็วก็จะมีความยิ่งใหญ่เกรียงไกรและเร้าใจ ยิ่งประกอบกับเครื่องดนตรีที่ใช้ในการแสดง ทำให้เพิ่มอรรถรสมากยิ่งขึ้น

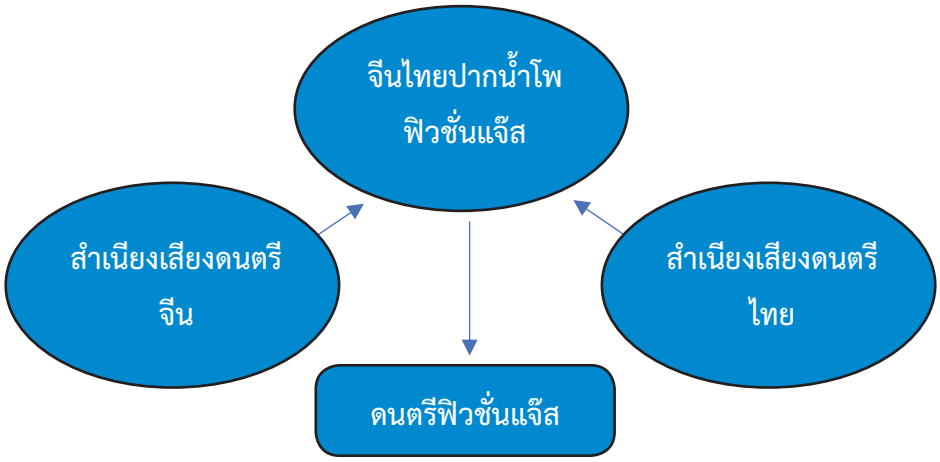

นวัตกรรมทางดนตรี นครสวรรค์เมืองจีนแห่งที่สอง
ชื่อผลงาน บทประพันธ์ “จีนไทยปากน้ำโพ” ฟิวชั่นแจ๊ส
(The composition “Chinese-Thai Pak Nam Pho” Jazz Fusion)

ผลงานบทประพันธ์ “จีนไทยปากน้ำโพ” ฟิวชั่น ได้แรงบันดาลใจในการประพันธ์มาจากกลุ่มชาติพันธุ์จีนที่อยู่ใน อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งได้จากการวิเคราะห์บทเพลงจีน และวิถีวัฒนธรรมต่าง ๆ ของกลุ่มชาติพันธุ์จีน โดยผู้ประพันธ์ใช้หลักการสร้างสรรค์ทำนองในสำเนียงเสียงดนตรีจีน และเลือกใช้เครื่องดนตรีจีน คือ เอ้อหู (erhu) ในการดำเนินทำนองหลัก เพื่อเสริมแรงของจินตนาการในการประพันธ์ ผู้ประพันธ์เลือกใช้เครื่องดนตรีโซบราโนแซ็กโซโฟน (Soprano saxophone) แทนเสียงปี่จีน และ เปียโน (Piano) แทนเสียงเครื่องดนตรีกู่เจิง เสนอในรูปแบบของดนตรีฟิวชั่นแจ๊ส โดยมีหลักการแนวคิด ดังนี้
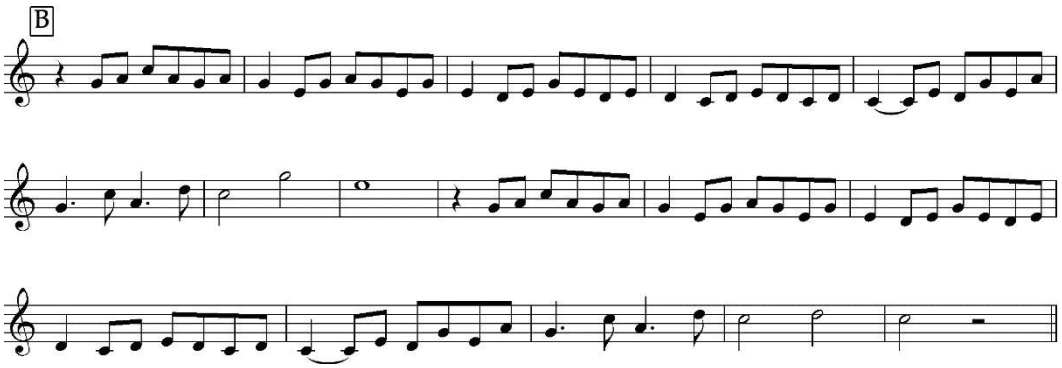
หลักการแนวคิด

ภาพกรอบแนวคิด

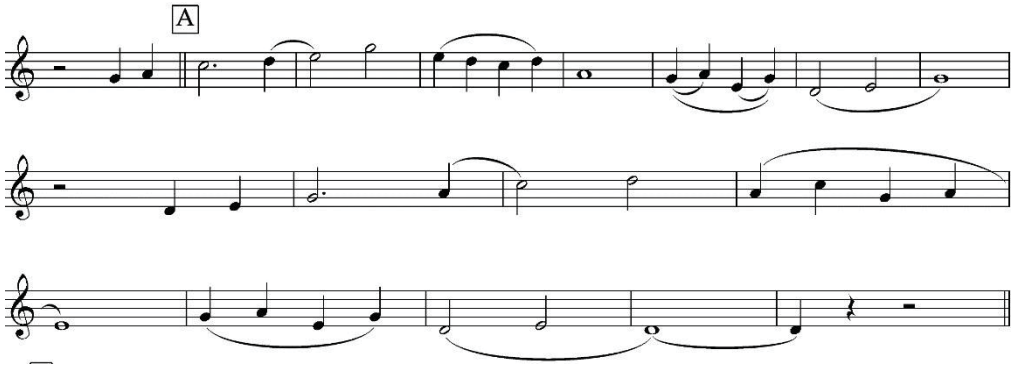
บทประพันธ์ “จีนไทยปากน้ำโพ” ฟิวชั่น มีการนำเสนอเป็น 2 กระบวน ดังนี้

กระบวนที่ 1 จีนไทยหลอมรวม

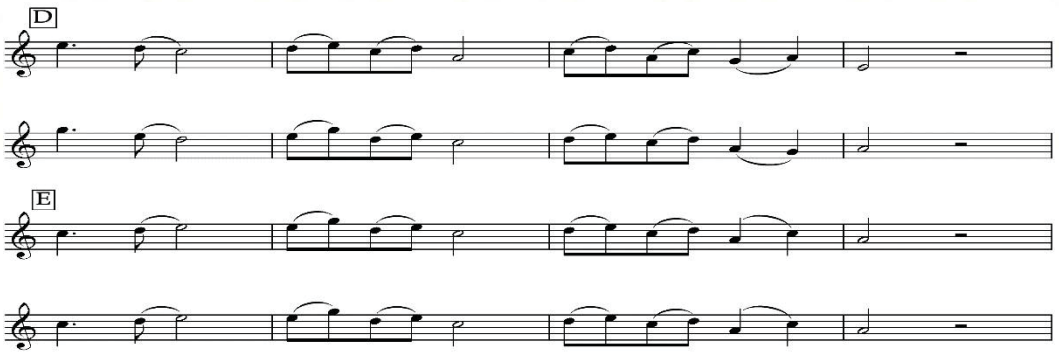

จีนไทยหลอมรวม

กระบวนนี้ มี 2 ท่อน โดยท่อน เอ (A) นั้นอยู่ในสำเนียงเสียง ซี เพนทาทอนิกแบบเมเจอร์ (C major Pentatonic) เปรียบเทียบถึงกลุ่มชาติพันธุ์จีนที่อพยพเดินทางมายังเมืองปากน้ำโพ ทางเส้นทางคมนาคมทางน้ำ และท่อน บี (B) ใช้สำเนียงเสียง เอเพนทาทอนิกแบบไมเนอร์ (A minor pentatonic) เปรียบเทียบถึงกลุ่มคนไทยที่มีวิถีการดำเนินชีวิตในเมืองปากน้ำโพ
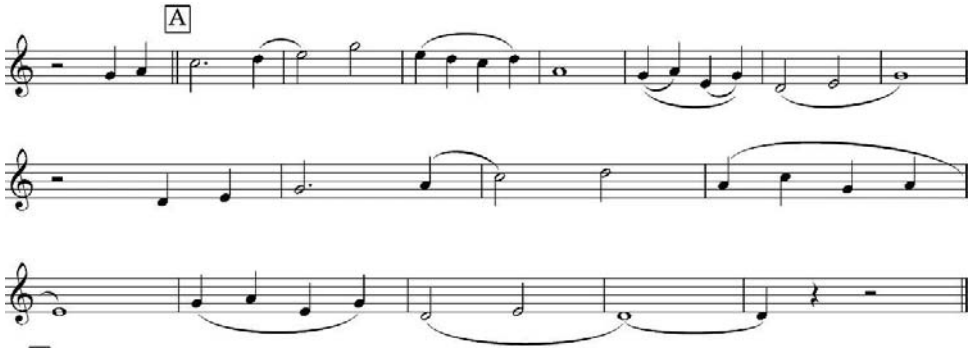

กระบวนที่ 2 จีนถิ่นปากน้ำโพ

จีนถิ่นปากน้ำโพ

กระบวนนี้ มี 2 ท่อน โดยท่อน ดี (D) และ อี (E) นั้นอยู่ในสำเนียงเสียง เอเพนทาทอนิกแบบไมเนอร์ (A minor pentatonic) เปรียบเทียบถึงกลุ่มชาติพันธุ์จีนและกลุ่มชาติพันธุ์คนไทย ได้หลอมรวมวิถีวัฒนธรรมและการดำเนินวิถีชีวิตของสองชาติพันธ์ในเมืองปากน้ำโพ แต่ยังคงความเป็นชาติพันธุ์จีนดั้งเดิม

บทประพันธ์ “จีนไทยปากน้ำโพ” ฟิวชั่น เป็นบทประพันธ์ ที่นำเสนอในรูปแบบของดนตรีฟิวชั่นแจ๊ส นอกจากกระบวนทั้ง 2 กระบวนแล้วยังมีการอิมโพรไวเซชั่น (Improvisation) ซึ่งได้สอดแทรกไปในแต่ละกระบวน โดยมีการวางแนวทางในการอิมโพรไวเซชั่น โดยอ้างอิงจากทำนอง การดำเนินคอร์ด และกระสวนจังหวะ บนหลักการของสำเนียงเสียงจีน และสำเนียงเสียงไทย

ฐานข้อมูลโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน

นครสวรรค์เป็นจังหวัดที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมที่งดงามและน่าภาคภูมิใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับวัฒนธรรมของชาวไทยเชื้อสายจีนที่มีการสืบทอดมาตั้งแต่บรรพบุรุษ โครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรมนี้ มีเป้าหมายหลักในการรวบรวมและนำเสนอข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับศาลเจ้า สมาคม และศิลปะวัฒนธรรมของชาวไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดนครสวรรค์ เพื่อสร้างฐานข้อมูลที่สมบูรณ์และเข้าถึงได้ง่ายสำหรับทุกคน

ฐานข้อมูลนี้เปิดโอกาสให้กับทุกคนที่สนใจสามารถเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรมจีนในนครสวรรค์ได้อย่างสะดวกสบาย ไม่ว่าจะเป็นนักวิจัย นักเรียน นักศึกษา หรือประชาชนทั่วไปที่มีความสนใจในประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมจีน การใช้ข้อมูลจากฐานข้อมูลนี้จะช่วยเสริมสร้างความรู้และความเข้าใจในมิติทางวัฒนธรรมที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาชุมชนและสังคมในอนาคต

ข้อมูลที่ถูกรวบรวมในฐานข้อมูลนี้ครอบคลุมถึงประวัติ และกิจกรรมของศาลเจ้าต่าง ๆ ที่เป็นศูนย์กลางของความศรัทธาและพิธีกรรมทางศาสนา สมาคมและองค์กรที่มีบทบาทในการส่งเสริมและรักษาวัฒนธรรมจีน รวมถึงศิลปะวัฒนธรรมต่าง ๆ เช่น นวัตกรรมการแสดง และนวัตกรรมอาหาร ที่เป็นส่วนหนึ่งของชีวิตและประเพณีของชาวจีนในนครสวรรค์

นอกจากนี้ โครงการนี้ยังมุ่งเน้นการสร้างความเข้าใจและการยอมรับในความหลากหลายทางวัฒนธรรม โดยการจัดกิจกรรมที่เน้นการเรียนรู้และการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมระหว่างชุมชนไทยและจีน เพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีและการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขในสังคม การสร้างฐานข้อมูลนี้เป็นการเปิดโอกาสให้ทุกคนสามารถเรียนรู้และชื่นชมวัฒนธรรมที่มีคุณค่าและสำคัญ

การเข้าถึงและใช้งานฐานข้อมูลโครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน จะช่วยสร้างความเข้าใจและความภาคภูมิใจในรากเหง้าทางวัฒนธรรมของเราอย่างยั่งยืน ร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการอนุรักษ์และส่งเสริมอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรมจีนในนครสวรรค์ ด้วยการเข้าถึงและใช้งานฐานข้อมูลนี้ ซึ่งเป็นแหล่งข้อมูลที่ทรงคุณค่าและสำคัญต่อการศึกษาและการพัฒนาสังคมอย่างแท้จริง โดยทุกท่านสามารถเข้าใช้งานฐานข้อมูลได้ที่เว็บไซต์ https://nscc.nsru.ac.th

โครงการการวางผังพื้นที่เฉพาะชุมชนเมืองนครสวรรค์

Master Plan Nakohn Sawan

หลักการและเหตุผล

"นครสวรรค์" เป็นท้องถิ่นหนึ่งที่มีความเป็นมาทางประวัติศาสตร์และเรื่องราวที่สามารถสืบค้นย้อนหลังกลับไปได้อย่างยาวนาน หลักฐานบ่งชี้การอพยพของผู้คนหลากหลายชาติพันธุ์ที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานใหม่สำหรับการดำรงชีพ โดยเฉพาะชาวจีนในสมัยรัตนโกสินทร์ เป็นช่วงเวลาที่สถานะ "รัฐกึ่งกลาง" ของนครสวรรค์รุ่งเรืองในแง่เศรษฐกิจ ทำให้ระบบการค้าแบบทุนนิยมหรือเสรีนิยมเข้ามา นครสวรรค์กลายเป็นแหล่งรวมสินค้าสำคัญต่าง ๆ การขยายตัวทางการค้านี้เองเป็นผลให้มีชาวจีนหลั่งไหลเข้ามาขายแรงงานและประกอบการค้าในนครสวรรค์มากขึ้น ชาวจีนเหล่านี้เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความเจริญทางเศรษฐกิจในนครสวรรค์ในฐานะรัฐกึ่งกลาง ในพ.ศ.2447 ตัวเลขชาวจีนในนครสวรรค์โดยประมาณเชื่อว่ามีมากถึง 6,000 คน ซึ่งในเวลานั้นนครสวรรค์เป็นจังหวัดอันดับ 3 รองจากกรุงเทพฯ และภูเก็ตที่มีคนจีนอาศัยอยู่

ชาวจีนที่มาตั้งถิ่นฐานสามารถจำแนกตามกลุ่มภาษาพูดได้ 5 กลุ่มใหญ่ ได้แก่ แต้จิ๋ว กวางตุ้ง ไหหนำ ฮากกา (แคะ) และ ฮกเกี้ยน ซึ่งชาวจีนทั้ง 5 กลุ่มใหญ่นี้มีรากฐานการดำรงชีพแบบจีนดั้งเดิม ทั้งในด้านวิธีการดำเนินชีวิตทางสังคม วัฒนธรรม และความเชื่อในการไหว้เทพเจ้า

ศาลเจ้าจึงมีความสำคัญสอดกล้องกับวิถีชีวิตของชุมชุนชาวจีนเป็นอย่างมาก รวมทั้งชาวจีนยังมีการรวมกลุ่มก่อตั้งเป็นสมาคมและมูลนิธิชุมชนชาวจีนตามกลุ่มภาษา เพื่อการช่วยเหลือ ต่อยอดและพัฒนาวิถีชุมชนจีนอีกด้วย ทั้งหมดเป็นผลก่อให้เกิดเป็นอัตลักษณ์แห่งวิถีวัฒนธรรมจีน ที่สืบทอดต่อกันมาหลายชั่วอายุคน

"โครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรมชุมชนเพื่อให้นครสวรรค์เป็นเมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน" จึงเกิดขึ้นเพื่อตระหนักถึงความสำคัญทางประวัติศาสตร์และการฟื้นอัตลักษณ์ของชาวจีนในท้องถิ่น เพื่อให้สามารถดำรงอยู่และสืบต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ในการดำเนินการ

1. เพื่อศึกษา รวบรวม วิเคราะห์ และประมวลผลข้อมูล เพื่อจัดทำแผนพัฒนาและส่งเสริมการพลิกฟื้นมรดกทางสถาปัตยกรรม ศิลปะ และอัตลักษณ์แห่งวิถีวัฒนธรรมจีนในนครสวรรค์

2. เพื่อศึกษา รวบรวม วิเคราะห์ และประมวลผลข้อมูล เพื่อดำเนินการออกแบบวางผังอาคารศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยว (Tourist Information Center) ซึ่งจะเป็นจุดศูนย์กลางในการเชื่อมโยงข้อมูล

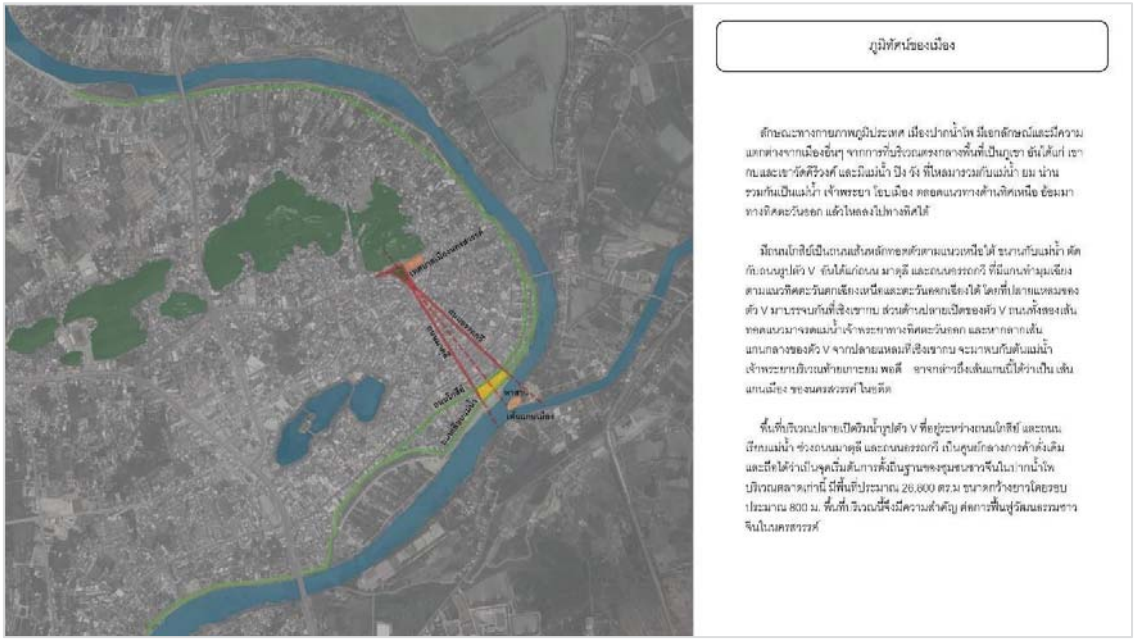
การท่องเที่ยวของจังหวัดนครสวรรค์ในมิติต่าง ๆ รวมถึงการท่องเที่ยวในมิติที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมจีนของจังหวัดนครสวรรค์

3. เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ให้แก่ชุมชนและนักท่องเที่ยวทั้งจากในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งสามารถสร้างรายได้แก่ชุมชนได้อย่างยั่งยืน

4. เพื่อเป็นการอนุรักษ์ เผยแพร่ พัฒนาและพลิกฟื้นอัตลักษณ์ แห่งวิถีวัฒนธรรมจีนในชุมชนนครสวรรค์ ให้สามารถสืบทอดต่อไป

แนวทางการพัฒนา

- การฟื้นฟูอัตลักษณ์วิถีแห่งวัฒนธรรมจีน ควบคู่กับการพัฒนาชุมชน
- ส่งเสริมการพัฒนาโครงข่ายการเดินทางเชื่อมโยงสถานที่ต่าง ๆ ในรูปแบบที่เป็นมิตรต่อชุมชน

ศาลเจ้าและ สมาคมจีน

ชุมชนจีนในนครสวรรค์ประกอบด้วย 5 เชื้อสาย ได้แก่ จีนแต้จิ๋ว จีนไหหน้า จีนฮกเกี้ยน จีนฮากกา และจีนกวางตุ้ง

มีการจัดตั้งเป็นสมาคม และจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่องตลอดปีเพื่ออนุรักษ์วัฒนธรรมของตน มีการสร้างศาลเจ้าที่เป็นศูนย์รวมความศรัทธา กระจายตัวไปทั้งในบริเวณส่วนกลาง และชนบท ศาลเจ้าแต่ละแห่งมีจุดเด่นและมีคุณค่าแก่การแวะเยือน เมื่อถึงเทศการตรุษจีนจะมีการรวมตัวกัน ร่วมกันจัด ขบวนแห่เจ้าใหญ่ประจำปี

ตำแหน่งที่ตั้งศาลเจ้า 5 แห่ง และสมาคม / มูลนิธิ 5 แห่ง

1. ศาลเจ้าพ่อเจ้าแม่ชุมแสง
10 ถนน แสงปัญญา ตำบลชุมแสง อำเภอชุมแสง นครสวรรค์ 60120

2. ศาลเจ้าพ่อเก้าเลี้ยว
ตำบลเก้าเลี้ยว อำเภอเก้าเลี้ยว นครสวรรค์ 60230

3. ศาลเจ้าพ่อเจ้าแม่โกรกพระ
ตำบลโกรกพระ อำเภอโกรกพระ นครสวรรค์ 60170

4. ศาลเจ้าพ่อเจ้าแม่หน้าผา
ถนนโกสีย์ ตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ นครสวรรค์ 60000

5. ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์ เจ้าแม่ทับทิม
ตำบลนครสวรรค์ออก แควใหญ่ 469 อำเภอเมือง นครสวรรค์ 60000

1. มูลนิธิปากน้ำโพประชานุเคราะห์
200/3 ถนน สวรรคีรี ตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมือง นครสวรรค์ นครสวรรค์ 60000

2. สมาคมกว๋องสิวนครสวรรค์
รอยมาตุลี 7 ตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ นครสวรรค์ 60000

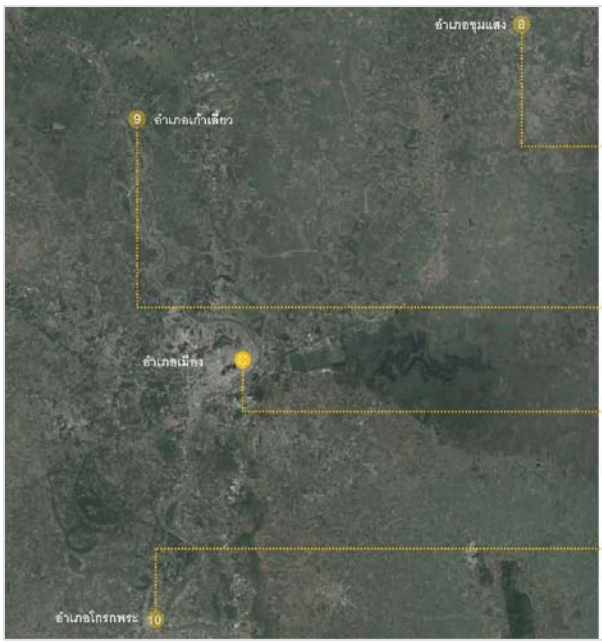
3. สมาคมไหนหน่านครสวรรค์
ถนนธรรกวี ตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ นครสวรรค์ 60000

4. สมาคมฮากกานครสวรรค์
151 ถนนโกสีย์ ตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ นครสวรรค์ 60000

5. คณะสิงโตฮกเกี้ยน เต้ออี้อัง
ถนนโกสีย์ ตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ นครสวรรค์ 60000

ศาลเจ้า 3 แห่งที่ตั้งอยู่ในต่างอำเภอ

8. ศาลเจ้าพ่อเจ้าแม่ชุมแสง

9. ศาลเจ้าพ่อเก้าเลี้ยว

สมาคม / มูลนิธิ 5 แห่ง ในเทศบาลเมือง
ศาลเจ้า 2 แห่ง ในเทศบาลเมือง

10. ศาลเจ้าพ่อเจ้าแม่โกรกพระ

จากการสัมภาษณ์ กลุ่มผู้บริหารสมาคม ศาลเจ้า และกลุ่มอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้ง 5 เชื้อสาย อันได้แก่ สมาคมฮากกานครสวรรค์ (จีนฮากกา) สมาคมกว๋องสิวนครสวรรค์ (จีนกวางตุ้ง) สมาคมไหหนำนครสวรรค์ (จีนไหหนำ) มูลนิธิปากน้ำโพประชานุเคราะห์ (จีนแต้จิ๋ว) ศาลเจ้าแม่หน้าผา (จีนฮกเกี้ยน) ศาลเจ้าพ่อ-เจ้าแม่โกรกพระ

โดยมีจุดมุ่งหมาย 3 ประเด็นคือ

1. แผนพัฒนาและส่งเสริมให้เกิดการพลิกฟื้นอัตลักษณ์แห่งวิถีวัฒนธรรมจีนในนครสวรรค์

2. แผนพัฒนาและออกแบบวางผังอาคาร เพื่อให้เป็นศูนย์กลางของการจัดแสดงวัฒนธรรมจีนนครสวรรค์ ทั้ง 5 กลุ่มภาษา ไว้ในสถานที่เดียวกัน (ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว)

3. แผนการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจีนให้แก่ชุมชน เพื่อกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวทั้งในประเทศและต่างประเทศ เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในชุมชนมากขึ้น อันจะนำไปสู่การสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนอย่างยั่งยืนผลการสัมภาษณ์ สรุปประเด็นสำคัญได้ดังนี้

- สมาคมไม่มีพื้นที่ ที่เพียงพอต่อการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เช่นห้องประชุม ห้องรับรอง หรือพื้นที่จัดเก็บและแสดงนิทรรศการที่เกี่ยวข้องกับการเชิดสิงโตและมังกร อีกทั้งสถานที่ฝึกซ้อมที่จำกัดและห่างไกลจากชุมชน การเดินทางที่ไม่สะดวก ทำให้การดำเนินกิจกรรรมทำได้อย่างยากลำบาก

- เส้นทางการเข้าถึงสถานที่ตั้งของศาลเจ้าบางแหล่งยังมีความซับซ้อน และทำให้ผู้มาเยี่ยมชมสับสนได้

- ความแออัดในบางช่วงเวลาของผู้เข้ามาเยี่ยมชม เนื่องจากมีการนำรถยนต์ส่วนตัวเข้ามาในพื้นที่ศาลเจ้าเป็นจำนวนมากทำให้อาจจะมีพื้นที่ไม่เพียงพอต่อการรองรับ

- เกือบทุกสมาคมมีความเห็นตรงกันในเรื่องการรวบรวมประวัติศาสตร์ความเป็นมา วัฒนธรรมและอัตลักษณ์ของชาวจีนทั้ง 5 ภาษาให้เป็นหนึ่งเดียวกัน แต่ในขณะเดียวกันก็ยังมีความเห็นว่านักท่องเที่ยวควรจะได้รับประสบการณ์ที่แตกต่างกันของกลุ่มชาวจีนแต่ละภาษา ณ สถานที่ดั้งเดิมนั้น ๆ การพัฒนาและออกแบบอาคารศูนย์บริการนักท่องเที่ยวจึงมีความสอดคล้องและเหมาะสม

จากศาลเจ้าทั้ง 5 แห่ง มี 2 ศาลเจ้า ได้แก่ ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์-เจ้าแม่ทับทิม และศาลเจ้าแม่หน้าผา ที่อยู่ในรัศมี 2.20 กม. จากศูนย์กลางเมืองเก่า ส่วนอีก 3 ศาลเจ้า อันได้แก่ ศาลเจ้าพ่อ-เจ้าแม่ชุมแสง ศาลจ้าวพ่อเก้าเลี้ยว และ ศาลเจ้าพ่อ-เจ้าแม่โกรกพระ ที่อยู่ต่างอำเภอ จะต้องใช้เวลาเดินทางโดยรถยนต์จากจุดศูนย์กลาง ประมาณ 28 นาที 15 นาที และ 17 นาที ตามลำดับ

ชุมชนชาวจีนในนครสวรรค์ เป็นชุมชนเก่าแก่ที่สุดแห่งหนึ่งในประเทศ มีประเพณีฉลองเทศกาลตรุษจีน มาอย่างต่อเนื่องยาวนาน จนเป็นที่รู้กันในระดับประเทศว่า ถ้าจะเที่ยวเทศกาลตรุษจีน ต้องมาที่

นครสวรรค์ เพื่ออนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมดังกล่าวให้ยั่งยืน จึงควรมี**ศูนย์อนุรักษ์และสืบสาน** ที่มีการรวบรวมประวัติความเป็นมา พื้นที่จัดเก็บสิ่งที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์ และพิพิธภัณฑ์ ห้องเรียน มีพื้นที่เป็นลานซ้อมและฝึกสอน ห้องซ่อม และอนุรักษ์โบราณวัตถุ เช่น หัวสิงโต หรือมังกร เป็นต้น ซึ่งอาจเป็นส่วนหนึ่งของศาลเจ้าที่มีความพร้อม และที่ตั้งอยู่ในกลุ่มศูนย์กลาง

การที่นักท่องเที่ยวจะทราบถึงความน่าสนใจ และข้อมูลเบื้องต้นของศาลเจ้าแต่ละแห่ง จึงจำเป็นต้องมี ศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยว เป็นจุดพักแวะพักจุดแรก เพื่อการวางแผนท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ และเหมาะกับช่วงเวลาที่ตั้งใจ ดังจะกล่าวในรายละเอียดต่อไป

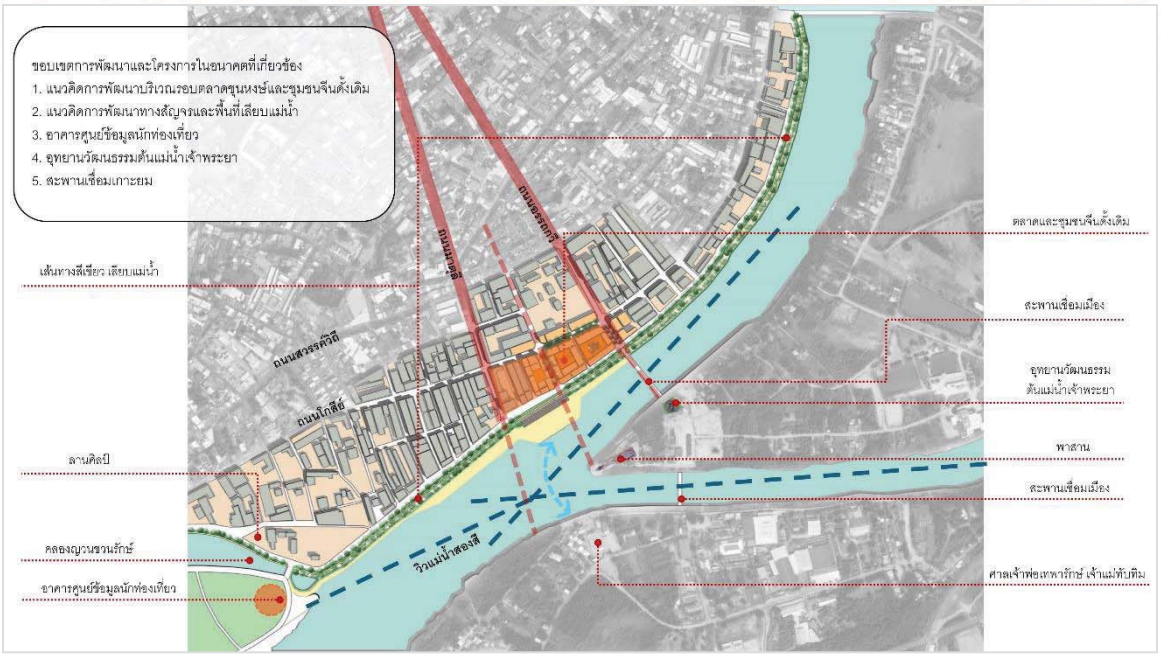
ตลาดชุนหงษ์ และชุมชนจีนดั้งเดิม

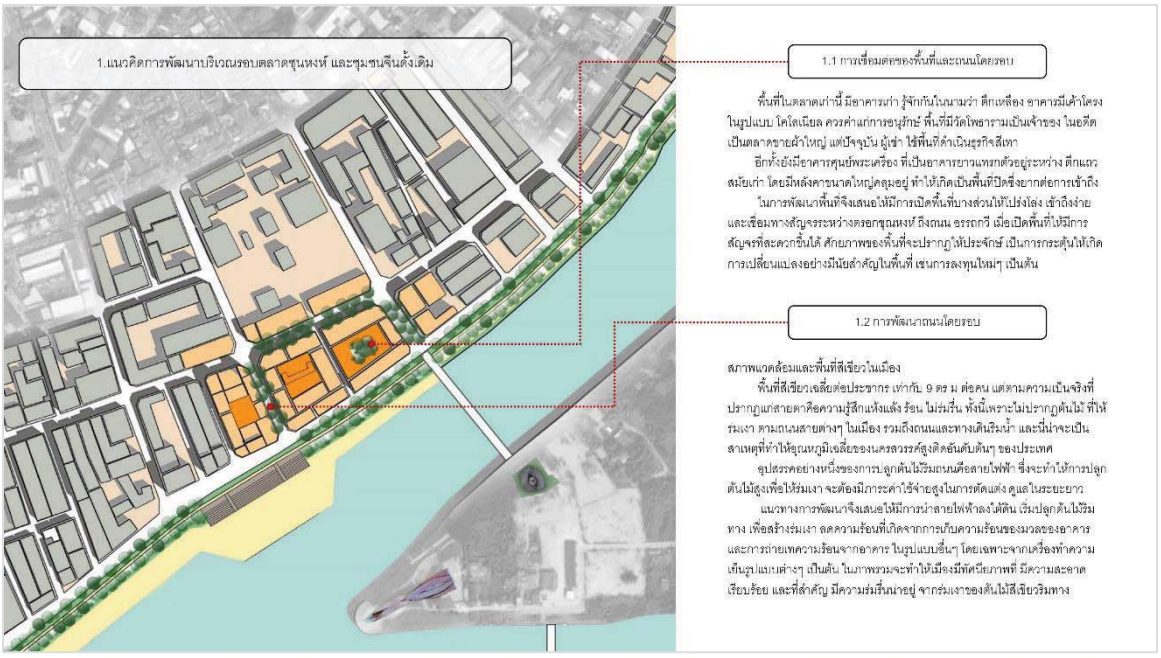

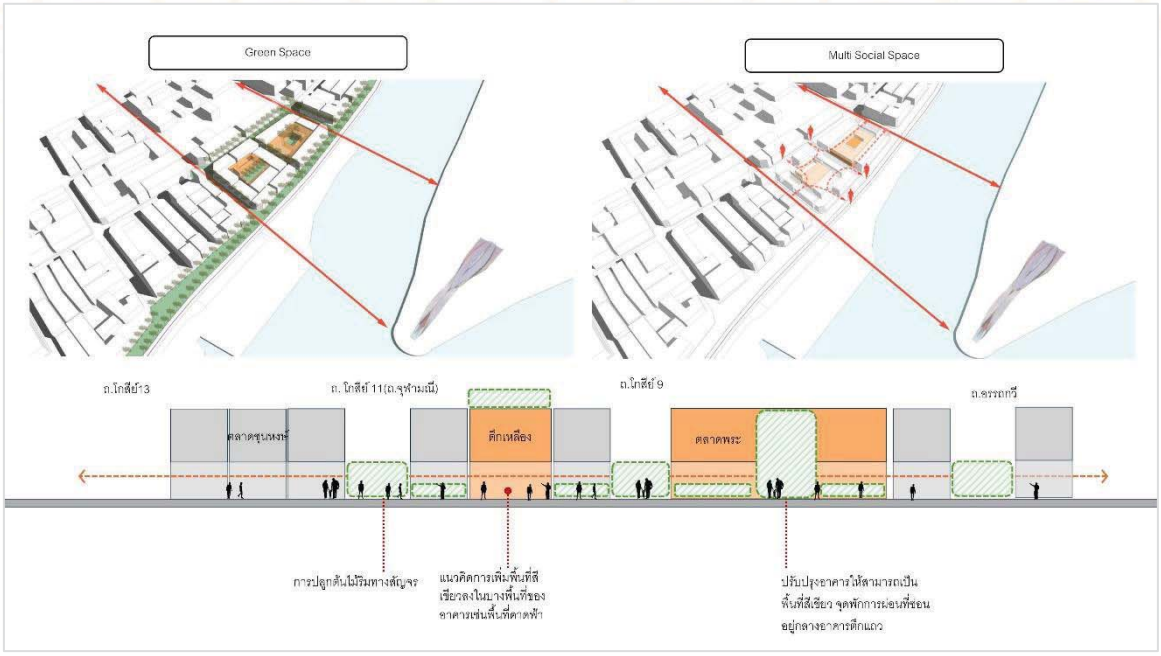
ตรอกชุนหงษ์ เป็นถนนที่อยู่ในแนวแกนกลาง ตัว V และอยู่กึ่งกลางระหว่าง ถนนมหาชาติ กับ ถนนตรอกวี ตรอกนี้เป็นถนนที่เชื่อมระหว่าง ถนนโกสีย์อันเป็นถนนสายหลักตามแนวเหนือใต้ และถนนเลียบแม่น้ำ บริเวณนี้เป็นที่ตั้งของตลาดสดหลัก จึงนับได้ว่าเป็นจุดศูนย์กลางของชุมชนในอดีต

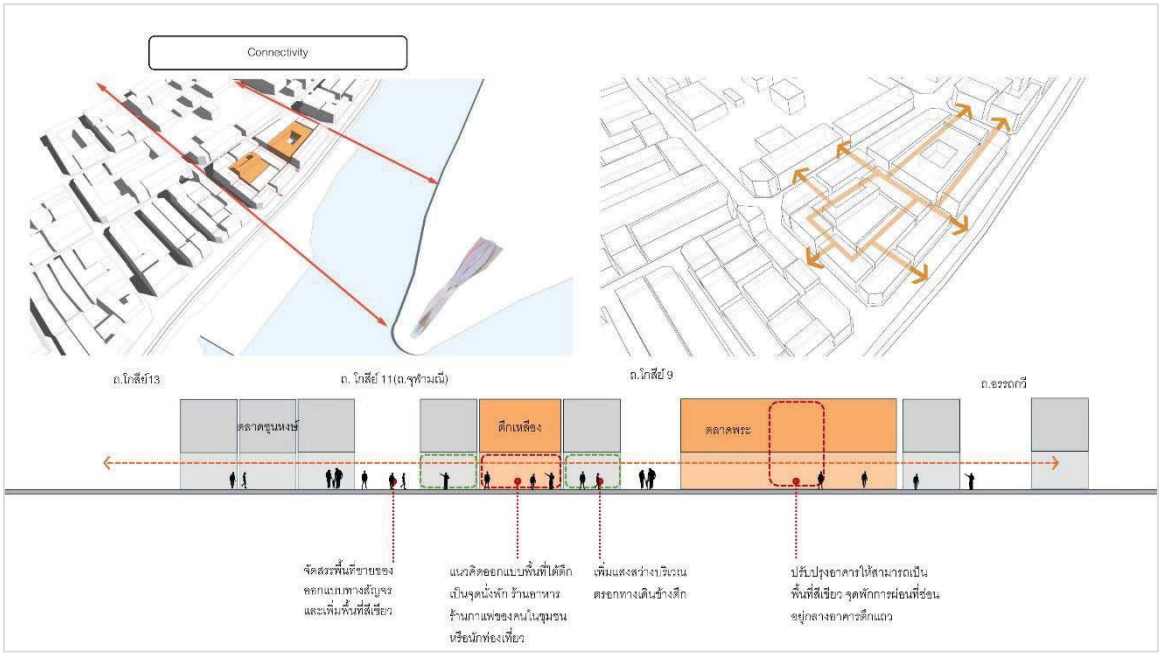

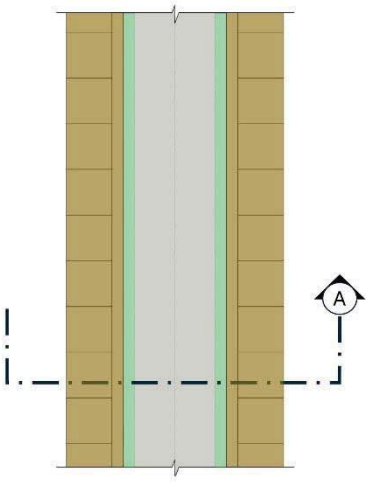
ตลาดชุนหงษ์และชุมชนจีนดั้งเดิมมีพื้นที่ประมาณ 26,800 ตร.ม ขนาดกว้างยาวโดยรอบ ประมาณ 800 ม.

ขอบเขตการพัฒนาและโครงการในอนาคตที่เกี่ยวข้อง
1. แนวคิดการพัฒนาบริเวณรอบตลาดซุนหงษ์และชุมชนจีนดั้งเดิม
2. แนวคิดการพัฒนาทางสัญจรและพื้นที่เลียบแม่น้ำ
3. อาคารศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยว
4. อุทยานวัฒนธรรมต้นแม่น้ำเจ้าพระยา
5. สะพานเชื่อมเกาะยม
ถนนมหัตสี
ถนนสวรรควิถี
ถนนนักสี่
ริวมแม่น้ำสองสี
เส้นทางสีเขียว เลียบแม่น้ำ
ลานคิลป์
คลองญวนขวานรักษ์
อาคารศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยว
ตลาดและชุมชนจีนดั้งเดิม
สะพานเชื่อมเมือง
อุทยานวัฒนธรรม
ต้นแม่น้ำเจ้าพระยา
พาสาน
สะพานเชื่อมเมือง
ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์ เจ้าแม่ทับทิม

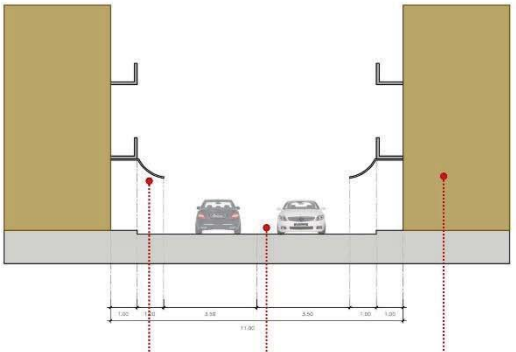

1.แนวคิดการพัฒนาบริเวณรอบตลาดซุนหงษ์ และชุมชนจีนดั้งเดิม
1.1 การเชื่อมต่อของพื้นที่และถนนโดยรอบ
พื้นที่ในตลาดเก่านี้ มีอาคารเก่า รู้จักกันในนามว่า ตึกเหลือง อาคารมีเค้าโครงในรูปแบบ โคโลเนียล ควรค่าแก่การอนุรักษ์ พื้นที่มีวัดโพธารามเป็นเจ้าของ ในอดีตเป็นตลาดขายผ้าใหญ่ แต่ปัจจุบัน ผู้เช่า ใช้พื้นที่ดำเนินธุรกิจสีเทา
อีกทั้งยังมีอาคารศูนย์พระเครื่อง ที่เป็นอาคารยาวแทรกตัวอยู่ระหว่าง ตึกแถวสมัยเก่า โดยมีหลังคาขนาดใหญ่คลุมอยู่ ทำให้เกิดเป็นพื้นที่ปิดซึ่งยากต่อการเข้าถึง
ในการพัฒนาพื้นที่จึงเสนอให้มีการเปิดพื้นที่บางส่วนให้โปร่งโล่ง เข้าถึงง่าย และเชื่อมทางสัญจรระหว่างดอกซุนหงษ์ ถึงถนน อรรถกวี เมื่อเปิดพื้นที่ให้มีการสัญจรที่สะดวกขึ้นได้ ศักยภาพของพื้นที่จะปรากฏให้ประจักษ์ เป็นการกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญในพื้นที่ เช่นการลงทุนใหม่ๆ เป็นต้น
1.2 การพัฒนาถนนโดยรอบ
สภาพแวดล้อมและพื้นที่สีเขียวในเมือง
พื้นที่สีเขียวเฉลี่ยต่อประชากร เท่ากับ 9 ตร ม ต่อคน แต่ตามความเป็นจริงที่ปรากฏแก่สายตาคือความรู้สึกแห้งแล้ง ร้อน ไม่ร่มรื่น ทั้งนี้เพราะไม่ปรากฏต้นไม้ ที่ให้ร่มเงา ตามถนนสายต่างๆ ในเมือง รวมถึงถนนและทางเดินริมน้ำ และนี่น่าจะเป็นสาเหตุที่ทำให้อุณหภูมิเฉลี่ยของนครสวรรค์สูงติดอันดับต้นๆ ของประเทศ
อุปสรรคอย่างหนึ่งของการปลูกต้นไม้ริมถนนคือสายไฟฟ้า ซึ่งจะทำให้การปลูกต้นไม้สูงเพื่อให้ร่มเงา จะต้องมีภาระค่าใช้จ่ายสูงในการตัดแต่ง ดูแลในระยะยาว
แนวทางการพัฒนาจึงเสนอให้มีการนำสายไฟฟ้าลงใต้ดิน เริ่มปลูกต้นไม้ริมทาง เพื่อสร้างร่มเงา ลดความร้อนที่เกิดจากการเก็บความร้อนของมวลของอาคาร และการถ่ายเทความร้อนจากอาคาร ในรูปแบบอื่นๆ โดยเฉพาะจากเครื่องทำความเย็นรูปแบบต่างๆ เป็นต้น ในภาพรวมจะทำให้เมืองมีทัศนียภาพที่ มีความสะดาดเรียบร้อย และที่สำคัญ มีความร่มรื่นน่าอยู่ จากร่มเงาของต้นไม้สีเขียวริมทาง

Green Space
Multi Social Space
ถ.โกสีย์13
ถ. โกสีย์ 11(ถ.จุฬามณี)
ถ.โกสีย์ 9
ถ.อรรถกวี
ตลาดชุนหงษ์
ตึกเหลือง
ตลาดพระ
การปลูกต้นไม้ริมทางสัญจร
แนวคิดการเพิ่มพื้นที่สี
เขียวลงในบางพื้นที่ของ
อาคารเช่นพื้นที่ดาดฟ้า
ปรับปรุงอาคารให้สามารถเป็น
พื้นที่สีเขียว จุดพักการผ่อนที่ซ่อน
อยู่กลางอาคารตึกแถว

Connectivity
ถ.โกสีย์13
ถ. โกสีย์ 11(ถ.จุฬามณี)
ถ.โกสีย์ 9
ถ.อรรถกวี
ตลาดชุนหงษ์
ตึกเหลือง
ตลาดพระ
จัดสรรพื้นที่ขายของ
ออกแบบทางสัญจร
และเพิ่มพื้นที่สีเขียว
แนวคิดออกแบบพื้นที่ให้ตึก
เป็นจุดนั่งพัก ร้านอาหาร
ร้านกาแฟของคนในชุมชน
หรือนักท่องเที่ยว
เพิ่มแสงสว่างบริเวณ
ตรอกทางเดินข้างตึก
ปรับปรุงอาคารให้สามารถเป็น
พื้นที่สีเขียว จุดพักการผ่อนที่ซ่อน
อยู่กลางอาคารตึกแถว

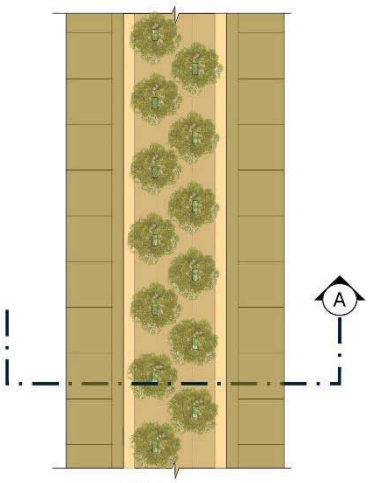
ถนนจุฬามณี ตรอกซุนหงษ์

กัดสาดที่ต่อเติมเกินแนวพุดบาท
สีของกันสาดที่ขัดกับเอกลักษณ์
อาคารสถาปัตยกรรมสมัยเก่า

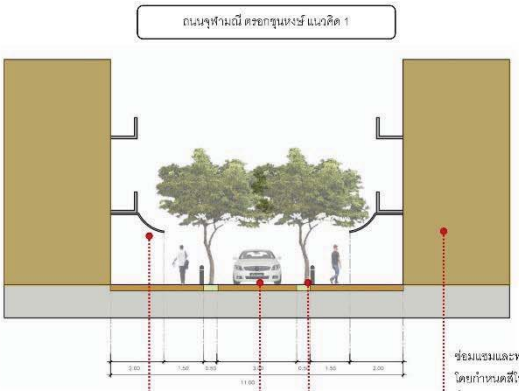
ถนน 2 เลนสัญจรพื้นมีการแบ่ง
เขตทางวิ่งโดยชัดเจน

อาคารที่มีเอกลักษณ์ของ
สถาปัตยกรรมสมัยเก่า

ปลูกต้นไม้ในแนวทะแยงระยะ
ไม่เกิน 5 เมตร ทำให้ระยะแผ่ของ
ต้นไม้สามารถเป็นอุโมงทางเดิน
ที่ให้ร่มเงาได้

ถนนจุฬามณี ตรอกซุนหงษ์ แนวคิด 1

เปลี่ยนและกำหนดสีของกันสาด
ตลอดแนว ไม่ให้ขัดกับโทนสีของ
อาคารโดยรอบ ใช้เป็นสีน้ำตาล
อ่อนหรือครีม

ปรับเป็นถนน 1 เลน
สัญจร เดินรถทางเดียว
และเว้นพื้นที่ด้านข้าง
สำหรับให้คนเดินสัญจร

เพิ่มพื้นที่ปลูกต้นไม้และ
แนว Bollard เพื่อเพิ่ม
ความสว่างตลอด
แนวทางเดิน

ซ่อมแซมและทาสีใหม่
โดยกำหนดสีโทนเดิม เช่น
น้ำตาลอ่อน ครีม และขาว

ปรับระดับถนนและทำ
การเปลี่ยนพื้นผิวถนน

เลือกต้นเสลา (อินทรชิต) มาเป็นพันธุ์ไม้หลักในการปลูกบนถนนจุฬามณี

ต้นเสลา (อินทรชิต) เป็นต้นไม้ประจำจังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งเป็นต้นไม้
ขนาดกลาง โตช้า ความสูงเฉลี่ย 10 - 20 เมตร มีดอกรมพู่อ่อนโปร่งง

สามารถสร้างร่มเงาและบรรยากาศที่โดดเด่นให้กับถนนจุฬามณี

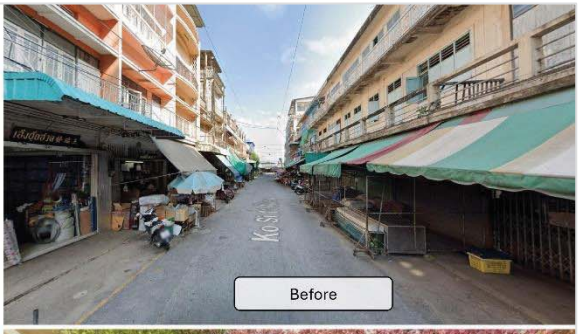
เลือกต้นเสลา (อินทรชิต) มาเป็นพันธุ์ไม้หลักในการปลูกบนถนนจุฬามณี

ต้นเสลา (อินทรชิต) เป็นต้นไม้ประจำจังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งเป็นต้นไม้
ขนาดกลาง โตช้า ความสูงเฉลี่ย 10 - 20 เมตร มีดอกรมพู่อ่อนโปร่งง

สามารถสร้างร่มเงาและบรรยากาศที่โดดเด่นให้กับถนนจุฬามณี

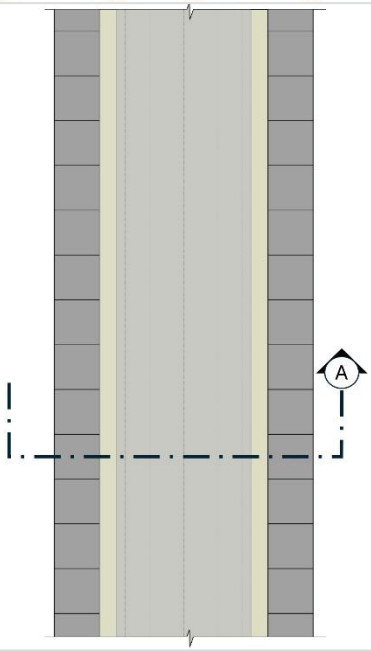

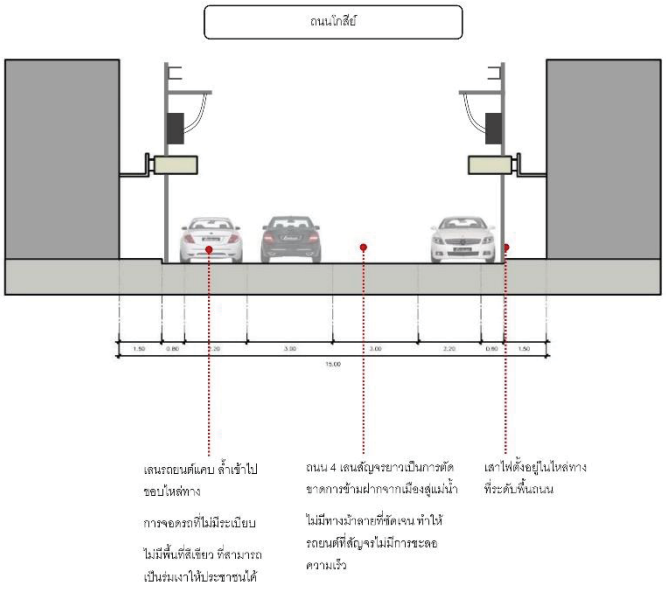

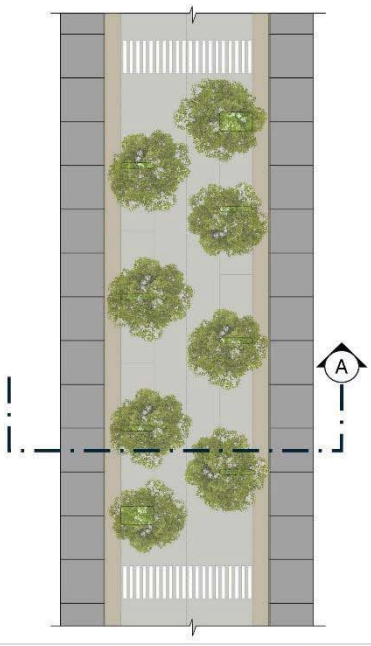

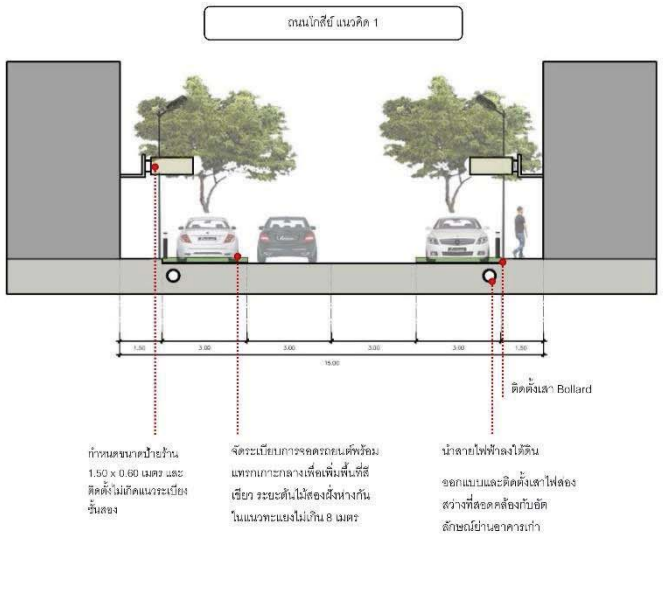

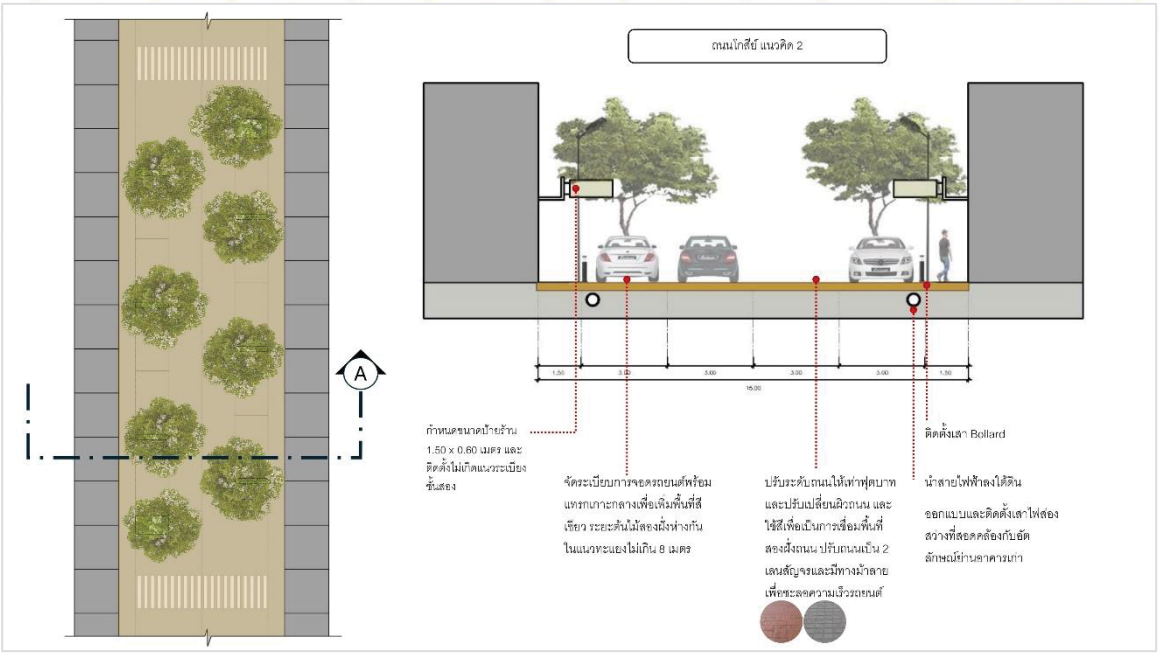

A

ถนนโกสีย์
1.50
0.60
2.20
3.00
3.00
2.20
0.60
1.50
15.00
เลนรถยนต์แคบ ล้ำเข้าไปขอบไหล่ทาง
การจอดรถที่ไม่มีระเบียบ
ไม่มีพื้นที่สีเขียว ที่สามารถเป็นร่มเงาให้ประชาชนได้
ถนน 4 เลนสัญจรยาวเป็นการตัดขาดการข้ามฝากจากเมืองสู่แม่น้ำ
ไม่มีทางม้าลายที่ชัดเจน ทำให้รถยนต์ที่สัญจรไม่มีการชะลอความเร็ว
เสาไฟตั้งอยู่ในไหล่ทางที่ระดับพื้นถนน

A

ถนนโกสีย์ แนวคิด 1
1.50
3.00
3.00
3.00
3.00
1.50
15.00
ติดตั้งเสา Bollard
กำหนดขนาดป้ายร้าน 1.50 x 0.60 เมตร และติดตั้งไม่เกินแนวระเบียงชั้นสอง
จัดระเบียบการจอดรถยนต์พร้อมแทรกเกาะกลางเพื่อเพิ่มพื้นที่สีเขียว ระยะต้นไม้สองฝั่งห่างกันในแนวทะแยงไม่เกิน 8 เมตร
นำสายไฟฟ้าลงใต้ดิน
ออกแบบและติดตั้งเสาไฟสองข้างที่สอดคล้องกับอัตลักษณ์ย่านอาคารเก่า

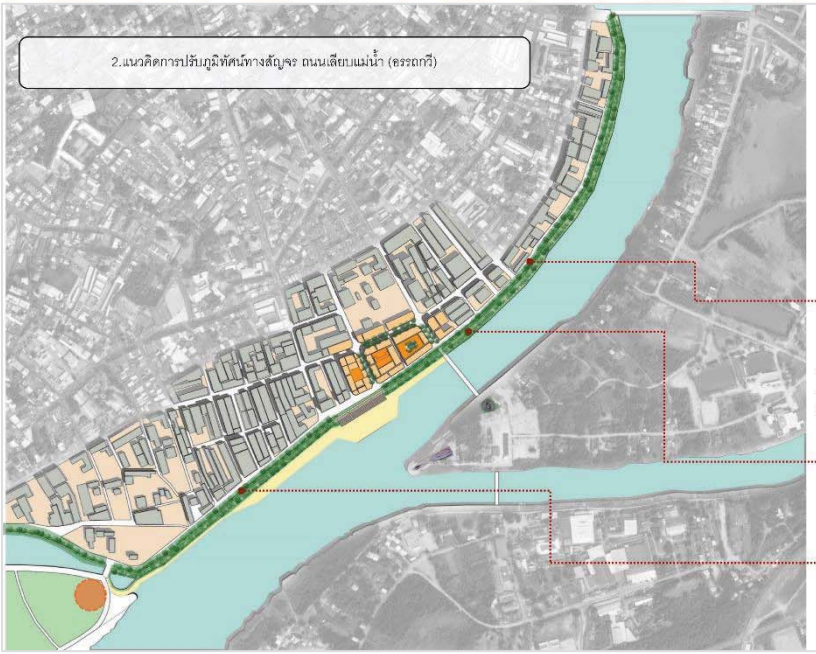

ถนนโกสีย์ แนวคิด 2
A
กำหนดขนาดป้ายร้าน
1.50 x 0.60 เมตร และ
ติดตั้งไม่เกินแนวระเบียง
ชั้นสอง
จัดระเบียบการจอดรถยนต์พร้อม
แทรกเกาะกลางเพื่อเพิ่มพื้นที่สี
เขียว ระยะต้นไม้สองฝั่งห่างกัน
ในแนวทะแยงไม่เกิน 8 เมตร
ปรับระดับถนนให้เท่าฟุตบาท
และปรับเปลี่ยนผิวถนน และ
ใช้สีเพื่อเป็นการเชื่อมพื้นที่
สองฝั่งถนน ปรับถนนเป็น 2
เลนสัญจรและมีทางม้าลาย
เพื่อชะลอความเร็วรถยนต์
ติดตั้งเสา Bollard
นำสายไฟฟ้าลงใต้ดิน
ออกแบบและติดตั้งเสาไฟสอง
สว่างที่สอดคล้องกับอัต
ลักษณ์ย่านอาคารเก่า

ถนนโกสีย์
Before

Before

ห้างทอง
After

After

เส้นทางเลียบแม่น้ำเจ้าพระยา

องค์ประกอบที่สำคัญของ พื้นที่ตลาดเก่า คือ เป็นพื้นที่เลียบแม่น้ำเจ้าพระยา ในอดีตชุมชนมีการปฏิสัมพันธ์กับแม่น้ำอย่างแนบแน่น โดยใช้หาดทรายริมแม่น้ำเป็นแหล่งสันทนาการของคนในชุมชน ในขณะเดียวกัน ก็ทำให้เมืองมีความเสี่ยงน้ำท่วมทุกปี ในฤดูน้ำหลาก ต่อมาเมื่อมีการสร้างเขื่อนป้องกันน้ำท่วม ทำให้สันเขื่อนที่มีความสูงบดบังทัศนียภาพของแม่น้ำจากฝั่ง แม้ว่าเขื่อนจะออกแบบให้มีทางเดินบริเวณสันเขื่อน แต่เมื่อร้านแผงลอยขายของ ซึ่งย้ายออกจากตลาดตีทเหลือง ออกมาตั้งบนทางเท้าหน้าสันเขื่อน ทำให้เกิดความไม่เป็นระเบียบ และที่สำคัญ ทำให้การปฏิสัมพันธ์ของชุมชนกับแม่น้ำถูกตัดขาดจากกัน

4.1 แนวคิดออกแบบและจัดระเบียบร้านค้า

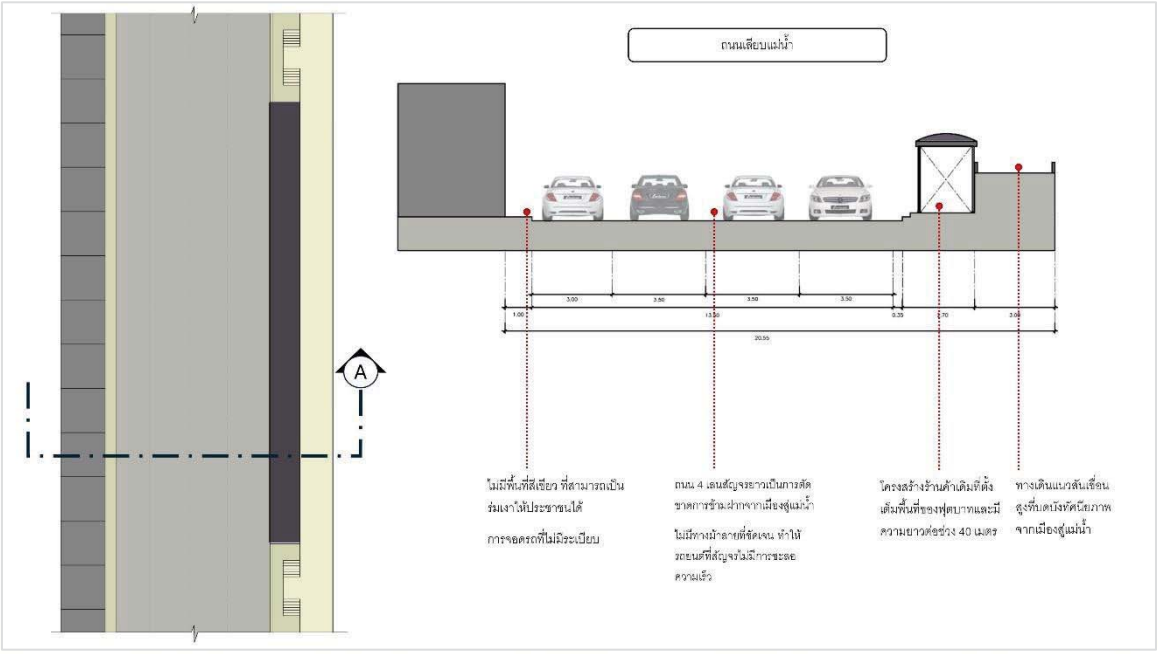
- ลดจำนวนแผงลอย ในช่วงจุดสำคัญ เช่น ช่วงต้นแม่น้ำเจ้าพระยา
- ออกแบบปรับปรุง แผงลอยรูปแบบใหม่ที่ลดผลกระทบ และส่งเสริม ทัศนียภาพบริเวณริมน้ำ
- ปลูกต้นไม้ริมสลับ ตามแนวแผงลอย และสันเขื่อน เพื่อสร้างร่มเงา ส่งเสริมการเดินเล่นบนสันเขื่อน

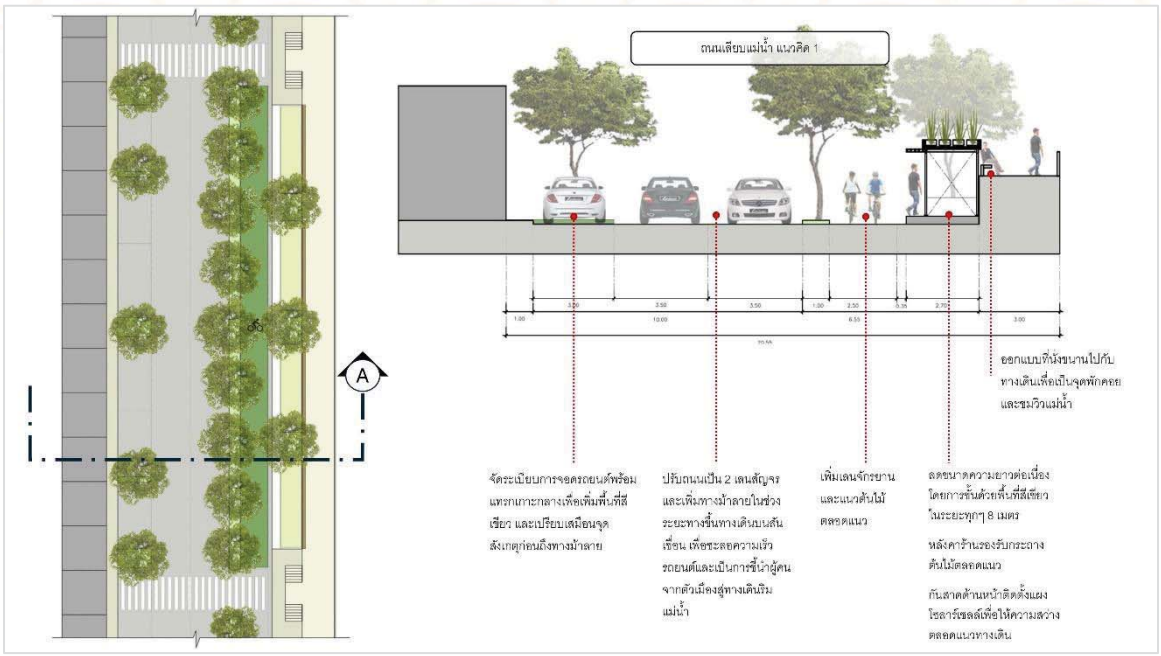
4.2 แนวคิดทางจักรยานนอกสันเขื่อน

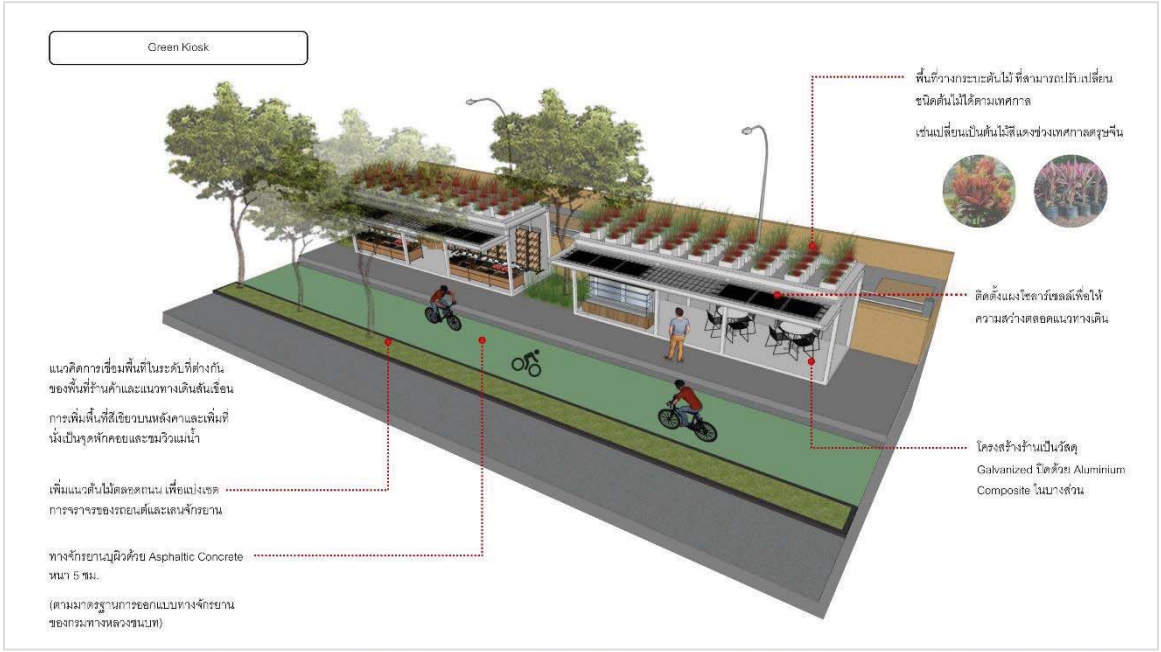
- สร้างทางเดินทางจักรยานนอกสันเขื่อน เพื่อเพิ่มการปฏิสัมพันธ์ของชุมชนกับแม่น้ำ

4.3 แนวคิดปรับทางสัญจรและเพิ่มเลนจักรยาน

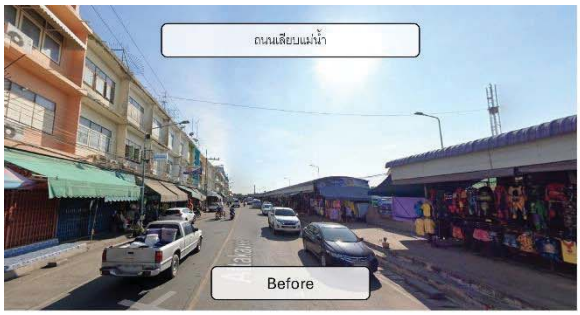
- การปรับทางสัญจรบนถนนอรรถกวี ต่อเนื่องบริเวณที่ไม่มีร้านค้า

A
ถนนเลียบแม่น้ำ แนวคิด 1
ออกแบบที่นั่งนานไปกับทางเดินเพื่อเป็นจุดพักคอยและชมวิวแม่น้ำ
จัดระเบียบการจอดรถยนต์พร้อมแทรกเกาะกลางเพื่อเพิ่มพื้นที่สีเขียว และเปรียบเสมือนจุดสังเกตุก่อนถึงทางม้าลาย
ปรับถนนเป็น 2 เลนสัญจร และเพิ่มทางม้าลายในช่วงระยะทางขึ้นทางเดินบนสันเขื่อน เพื่อชะลอความเร็วรถยนต์และเป็นการชี้นำผู้คนจากตัวเมืองสู่ทางเดินริมแม่น้ำ
เพิ่มเลนจักรยาน และแนวต้นไม้ตลอดแนว
ลดขนาดความยาวต่อเนื่องโดยการขึ้นเพิ่มที่สีเขียวในระยะทุกๆ 8 เมตร
หลังคาร้านของรับกระถางต้นไม้ตลอดแนว
กันสาดด้านหน้าติดตั้งแผงโซลาร์เซลล์เพื่อให้ความสว่างตลอดแนวทางเดิน

Green Kiosk
พื้นที่วางกระบะต้นไม้ ที่สามารถปรับเปลี่ยนชนิดต้นไม้ได้ตามเทศกาล
เช่นเปลี่ยนเป็นต้นไม้สีแดงช่วงเทศกาลตรุษจีน
ติดตั้งแผงโซลาร์เซลล์เพื่อให้ความสว่างตลอดแนวทางเดิน
โครงสร้างร้านเป็นวัสดุ Galvanized บิดด้วย Aluminium Composite ในบางส่วน
แนวคิดการเชื่อมพื้นที่ในระดับที่ต่างกันของพื้นที่ร้านค้าและแนวทางเดินสันเขื่อน
การเพิ่มพื้นที่สีเขียวบนหลังคาและเพิ่มที่นั่งเป็นจุดพักคอยและชมวิวแม่น้ำ
เพิ่มแนวต้นไม้ตลอดถนน เพื่อแบ่งเขตการจราจรของรถยนต์และเลนจักรยาน
ทางจักรยานปูผิวด้วย Asphaltic Concrete หนา 5 ซม.
(ตามมาตรฐานการออกแบบทางจักรยานของกระทรวงคมนาคม)

Green Kiosk
8.00
3.00
8.00
ออกแบบขนาดร้านค้าความยาวไม่เกิน
8 เมตร เพื่อลดความแออัด
แทรกพื้นที่สีเขียวขนาด 2.5 - 3 เมตร
ในทุกๆช่วงร้านค้าระยะ 8 เมตร
เว้นช่วงร้านค้าสำหรับบันไดทางขึ้น
ทางเดินบนสันเขื่อนสลับกับพื้นที่สีเขียว

ถนนเลียบแม่น้ำ
Before

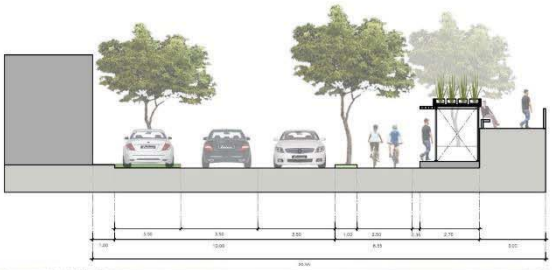

Before

After

After

ถนนเลียบแม่น้ำ

- ลดจำนวนแผงลอย ในช่วงจุดสำคัญเช่น ช่วงต้นแม่น้ำเจ้าพระยา
- ออกแบบปรับปรุง แผงลอยรูปแบบใหม่ที่ลดผลกระทบ และ ส่งเสริม ทัศนียภาพบริเวณริมน้ำ
- ปลูกต้นไม้ริมสลับ ตามแนวแผงลอย และสันเขื่อน เพื่อสร้างร่มเงา ส่งเสริมการเดินเลนบนสันเขื่อน

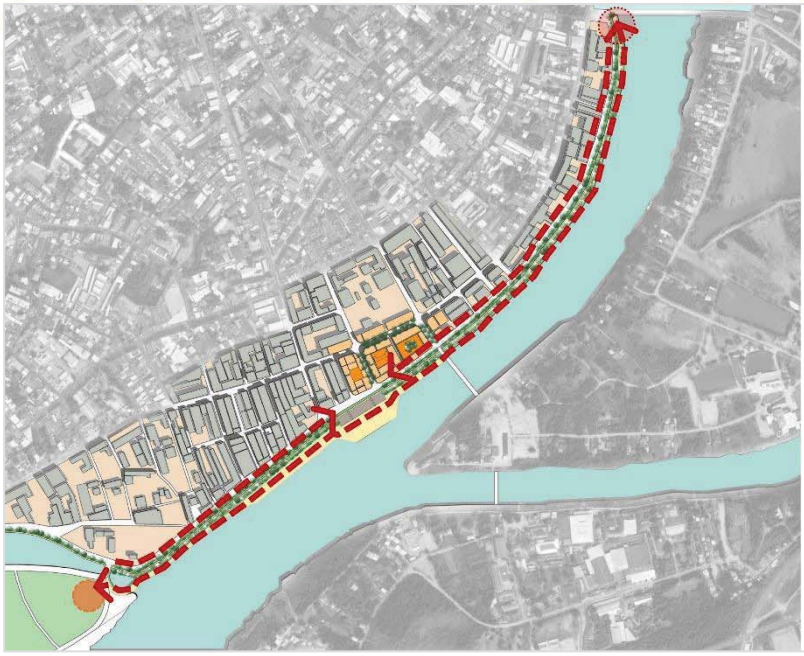
ถนนเลียบแม่น้ำ ช่วงไม่มีร้านค้า

- เพิ่มต้นที่สีเขียวทั้งสองฝั่งถนน เพื่อสร้างร่มเงา และชวนลดอุณหภูมิโดยรวม
- เพิ่มเลนจักรยานยาวตลอดถนน เพื่อส่งเสริมการเดินทางในรูปแบบที่เป็นมิตรต่อเมืองและสิ่งแวดล้อม

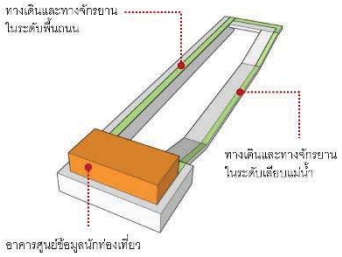

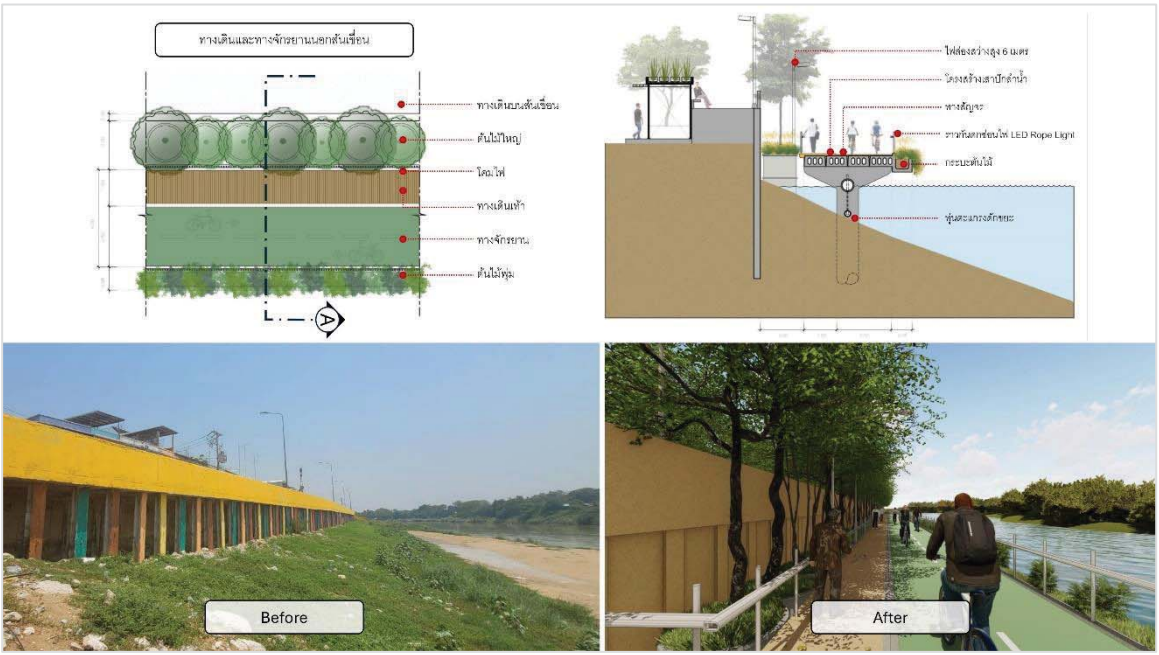

แนวคิดทางเดินและทางจักรยานนอกสันเขื่อน

การสร้างเส้นทางเดินและทางจักรยานที่สามารถเชื่อมและวนหากันได้ครบรอบ การเพิ่มทางลงจากแนวสันเขื่อนลงสู่ทางเดินและทางจักรยานริมแม่น้ำเป็นระยะ

- ทางเดินและทางจักรยานนอกสันเขื่อน มีระยะทางขาไป 2 กิโลเมตร และ ขากลับ 2 กิโลเมตร รวมเป็น 4 กิโลเมตร
- ค่าเฉลี่ยการขี่จักรยานของคนทั่วไป 20 กิโลเมตรชั่วโมง (330 เมตรต่อนาที)
- การขี่จักรยานครบ 1 รอบ ใช้เวลา 12 -15 นาที

3. อาคารศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยว

นครสวรรค์ในอดีต เป็นเมืองที่ใช้พักการเดินทางระหว่าง กรุงเทพฯ กับ จังหวัดภาคเหนือ เพราะมีการเดินทางที่ต้องใช้เวลากว่า 4 ชม. จากกรุงเทพฯ ทำให้ธุรกิจที่พักค้างแรม อาหาร และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเฟื่องฟู แต่ปัจจุบัน การขยายถนน คุณภาพของพาหนะโดยสาร ทำให้การเดินทางใช้เวลาลดลงเหลือน้อยกว่า 3 ชม. จากกรุงเทพฯ-นครสวรรค์ จึงกลับกลายเป็นเมืองทางผ่าน การขยายตัวของธุรกิจและเมือง จึงเป็นไปอย่างช้า ๆ แนวคิดการปรับให้นครสวรรค์เป็นแหล่งท่องเที่ยวจึงเกิดขึ้น

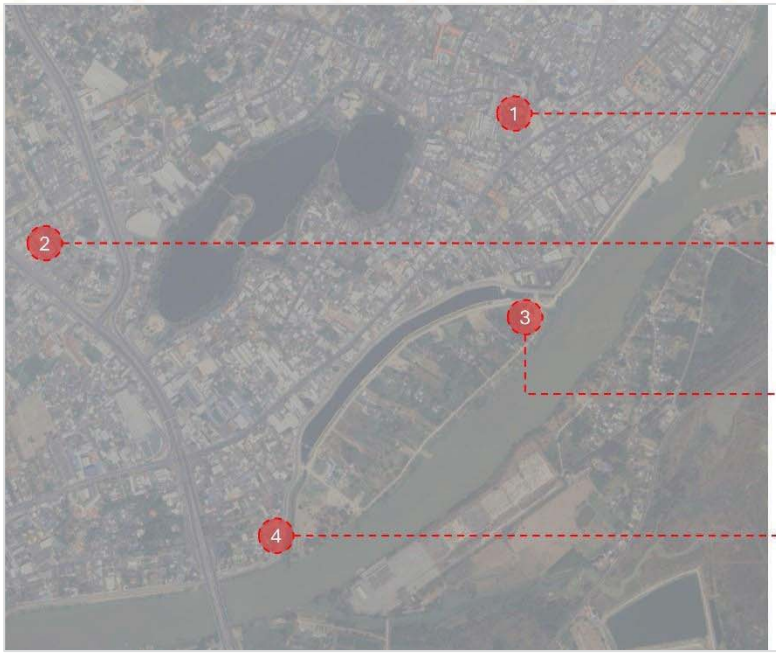
แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ มีหลายแห่งที่ขึ้นชื่อระดับประเทศ เช่น บึงบอระเพ็ด เทศกาลแห่เจ้าช่วงตรุษจีน พาสานต้นแม่นำเจ้าพระยา และอุทยานวัฒนธรรมต้นแม่นำเจ้าพระยา เจ้าแม่กวนอิมที่กำลังจะเปิดตัวในเร็ววันนี้

ในโครงการฟื้นฟูวัฒนธรรมจีน ก็จะมีการเชื่อมโยงศาลเจ้า 5 แห่ง เข้ามาให้เป็นส่วนหนึ่งของการท่องเที่ยวอีกด้วย และในอนาคตเทศบาล และจังหวัดต่างก็มีการริเริ่ม โครงการใหม่ ๆ เช่นเทศกาลอาหารและอื่น ๆ ตามมาอีก

ด้วยเหตุดังกล่าวจึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีอาคารศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยว (Tourist Information Center) เป็นจุดแวะแรกของนักท่องเที่ยว เพื่อการทำความเข้าใจ ประวัติความเป็นมาของจังหวัดนครสวรรค์รวมถึงข้อมูลการท่องเที่ยวในมิติต่าง ๆ

ตำแหน่งที่ตั้งของศูนย์นี้ จะต้องอยู่ไม่ไกลจากแหล่งท่องเที่ยวหลัก และเป็นจุดเปลี่ยนพาหนะ เช่น จากรถส่วนตัว หรือรถบัส สู่พาหนะรูปแบบอื่น ที่เหมาะสมกับการท่องเที่ยวในมิติต่าง ๆ เช่น อาจเป็นรถแทรมไฟฟ้าฟรีที่วิ่งเป็นลูป จักรยานให้เช่า เดินตามทางที่ร่มรื่น หรือทางเรือ เป็นต้น

ศูนย์นี้นอกจากจะทำให้นักท่องเที่ยวเข้าใจความเป็นมาเบื้องต้นแล้ว ยังเป็นการจัดระบบการจราจร ลดการติดขัด ลดมลภาวะ ในช่วงเทศกาล อีกด้วย

Location 1 พื้นที่ข้างแฟร์แลนด์นครสวรรค์

Location 2 สถานีขนส่งผู้โดยสารจังหวัดนครสวรรค์

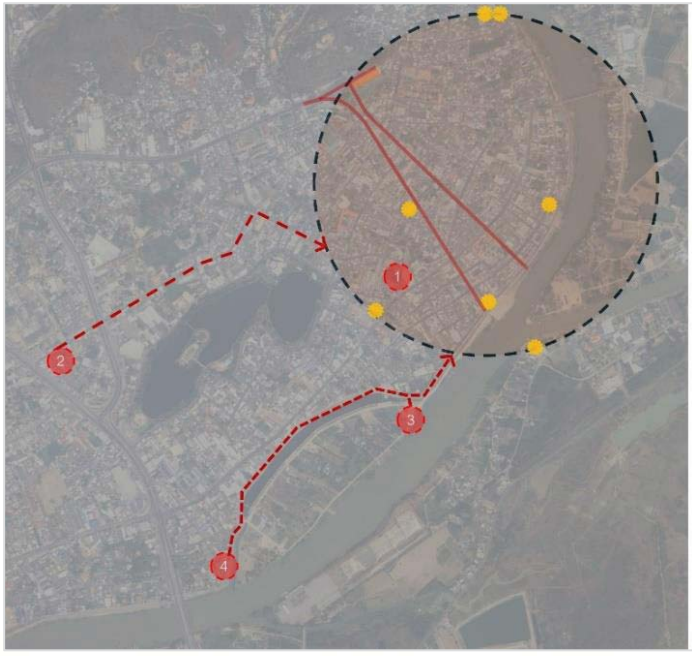

Location 3 พื้นที่บริเวณต้นเกาะญวน

Location 4 พื้นที่เชิงสะพานเดชาติวงศ์

ระยะทางระหว่างตำแหน่งที่ตั้งศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยวและกลุ่มศาลเจ้า / สมาคมในจังหวัดนครสวรรค์

1 ---------> 0 กิโลเมตร

2 ---------> 1.90 กิโลเมตร

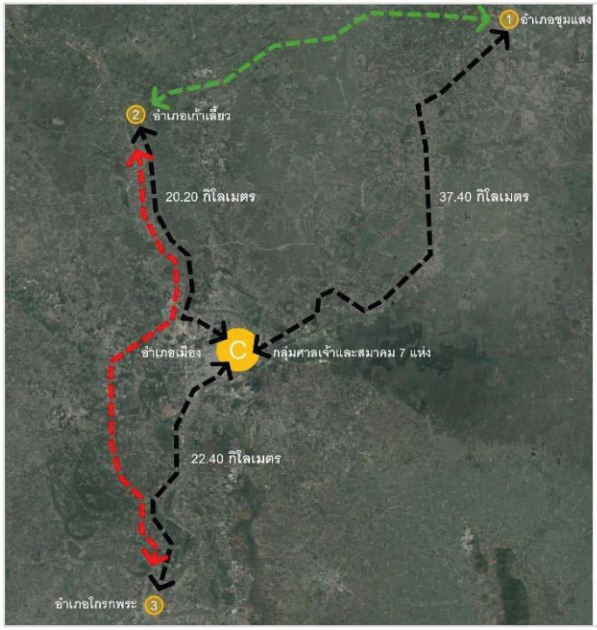
3 ---------> 0.50 กิโลเมตร

4 ---------> 2.10 กิโลเมตร

ระยะระหว่างกลุ่มศาลเจ้าและสมาคมอยู่ในรัศมีไม่เกิน 2.20 กิโลเมตรซึ่งเป็นระยะทางที่สามารถเดินหรือขี่จักรยานระหว่างสองสถานที่ได้ในเวลาไม่เกิน 30 นาทีโดยประมาณ

ค่าเฉลี่ยการเดินของคนทั่วไป 1.40 เมตร/วินาที (80 เมตรต่อนาที)

ค่าเฉลี่ยการขี่จักรยานของคนทั่วไป 20 กิโลเมตรชั่วโมง (330 เมตรต่อนาที)

ระยะทางระหว่างศาลที่อยู่ต่างอำเภอกับอาคารศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์

C <------> 1 37.40 กิโลเมตร

C <------> 2 20.20 กิโลเมตร

C <------> 3 22.40 กิโลเมตร

ระยะห่างที่ไกลที่สุดระหว่างศูนย์กลางเทศบาลเมืองและศาลเจ้านอกเทศบาลเมือง มีระยะ 37.40 กิโลเมตร ซึ่งเป็นระยะทางที่ต้องใช้รถยนต์หรือรถโดยสารสาธารณะในการเดินทาง

เกณฑ์การเลือกตำแหน่งที่ตั้ง

Issue / Locations	 1. พื้นที่ข้างแหรีแลนด์นครสวรรค์	 2. สถานีขนส่งผู้โดยสารจังหวัดนครสวรรค์	 3.พื้นที่บริเวณสันเกาะญวน	 4. พื้นที่เชิงสะพานเดชาติวงศ์
1. การเข้าถึงพื้นที่	2	3	2	2
2. ความคล่องตัวของปริมาณการจราจร	1	2	3	3
2. ระยะทางเชื่อมต่อสู่แหล่งวัฒนธรรมจีน	3	1	3	1
3. การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใหม่	2	1	3	3
4. การสร้างรายได้แก่ชุมชน	3	3	1	1
5. การได้มาซึ่งพื้นที่	2	1	3	2
รวม	13	11	15	12

เกณฑ์การให้คะแนน
1 น้อย 2 ปานกลาง 3 มาก

พื้นที่ภายในอาคาร		รองรับคน (คน)	LOS (ตร.ม./คน)	พื้นที่ / ตร.ม.
โซน	ห้อง			
พื้นที่สาธารณะ	โถงต้อนรับและประชาสัมพันธ์และจำหน่ายตั๋ว	100	1.5	150
	ร้านกาแฟ			70
	ห้องน้ำ			80
	พื้นที่ทางเดิน 30%			90
	พื้นที่รวม			390
พื้นที่นิทรรศการ	ห้องจัดแสดง	100	1.5	150
	นิทรรศการหมุนเวียน			80
	พื้นที่ทางเดิน 30%			70
	พื้นที่รวม			300
พื้นที่สนับสนุนนิทรรศการ	ห้องเตรียมนิทรรศการ			50
	ห้องควบคุมนิทรรศการ			30
	ห้องเก็บของ			40
	พื้นที่ทางเดิน 30%			36
	พื้นที่รวม			156
สำนักงาน	พื้นที่สำนักงาน	10		50
	ห้องน้ำ			30
	ห้องเก็บของ / ห้องเก็บเอกสาร			15
	พื้นที่ทางเดิน 30%			28.5
	พื้นที่รวม			123.5
พื้นที่สนับสนุนสำนักงาน	ห้องปฐมพยาบาล			10
	ห้องแม่บ้าน / ห้องเก็บของ			18
	ห้องไฟฟ้า			25
	ห้องเครื่องกำเนิดไฟฟ้า			40
	ห้องปั๊ม			15
	ห้องขยะ			8
	พื้นที่ทางเดิน 30%			35
	พื้นที่รวม			151
	พื้นที่ภายในอาคารรวม			1120.5
พื้นที่ภายนอกอาคาร				
พื้นที่จอดรถ	ที่จอดรถทั่วไป, ที่จอดรถสำนักงาน, ที่จอดรถส่วนบริการ	10 คัน		125
	ที่จอดรถคนพิการ	1 คัน		20.5
	ที่จอดรถบัส (4x12)	2 คัน		100
	ที่จอดรถจักรยาน	30 คัน		60
	ทางเข้า-ออก , ถนน 35%			92
	พื้นที่ภายนอกอาคารรวม			397.5
	พื้นที่รวมทั้งหมด			1518

สูตรการหาพื้นที่

การรองรับคน X LOS 1.5 (ตร.ม.)

พื้นที่ภายในอาคารรวม	1120.5 ตร.ม.
พื้นที่ภายนอกอาคารรวม	297.5 ตร.ม.
พื้นที่รวมของโครงการ	1518 ตร.ม.

อาคารศูนย์บริการนักท่องเที่ยว

การจัดสรรโปรแกรม

1 . พื้นที่สาธารณะ

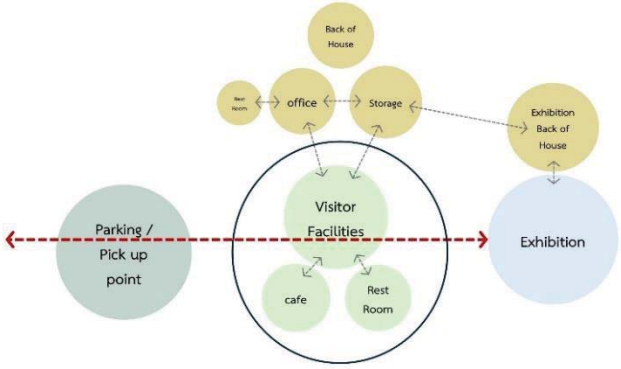
2. พื้นที่นิทรรศการ

3. พื้นที่สนับสนุนนิทรรศการ

4. สำนักงาน

5. พื้นที่สนับสนุนอาคาร

6. พื้นที่จอดรถ

อาคารศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยว
ตลาดสุนทรพ์และชุมชนจีนดั้งเดิม
สะพานเชื่อมเมือง
อุทยานวัฒนธรรมเดินแม่น้ำเจ้าพระยา
แนวแกนเมือง
พาสาน
ทางเดินเท้าและทางจักรยานเลียบแม่น้ำ
อาคารศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยว

อาคารศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยว
อาคารศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยว เป็นที่รองรับและเปลี่ยนผ่านการเดินทางจากภายนอก เพื่อเตรียมเข้าสู่แหล่งชุมชน
เพื่อช่วยลดทอนความแออัดของจำนวนยานพาหนะ
การเปลี่ยนโหมดการเดินทาง โดยการโดยสารมีบัดเพื่อเข้าสู่แหล่งชุมชนและทางเลียบแม่น้ำ
เส้นทางเดินเท้าและทางจักรยานในระดับถนนหรือระดับสันเขื่อน และระดับเลียบแม่น้ำ ที่สามารถเชื่อมกันได้ครบรอบทั้งแต่อาคารศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยว ไปบรรจบที่สะพานปิ่นมหนึ่ง

แนวความคิดที่สำคัญของการพัฒนาชุมชนเดิมในการศึกษานี้ จะเริ่มต้นจากการให้ความสำคัญกับ การปรับปรุงสภาพแวดล้อมของเมืองให้มีความน่าอยู่ หลีกเลี่ยงการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเดิมของคนในชุมชนโดยเชื่อว่า สภาพแวดล้อมใหม่ ที่น่าอยู่ ร่มรื่น จะนำไปสู่โอกาสใหม่ ๆ และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของคนในชุมชน ในช่วงเวลาที่เหมาะสม

โครงการจากแนวทางที่นำเสนอ จะต้องผ่านกระบวนการ การมีส่วนร่วมของประชาชน โดยเฉพาะผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากโครงการ ทั้งนี้เพื่อสร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของ ของคนในชุมชน อันจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

แนวทางการจัดเทศกาลชั่วคราว ณ ตรอกชุนหงษ์

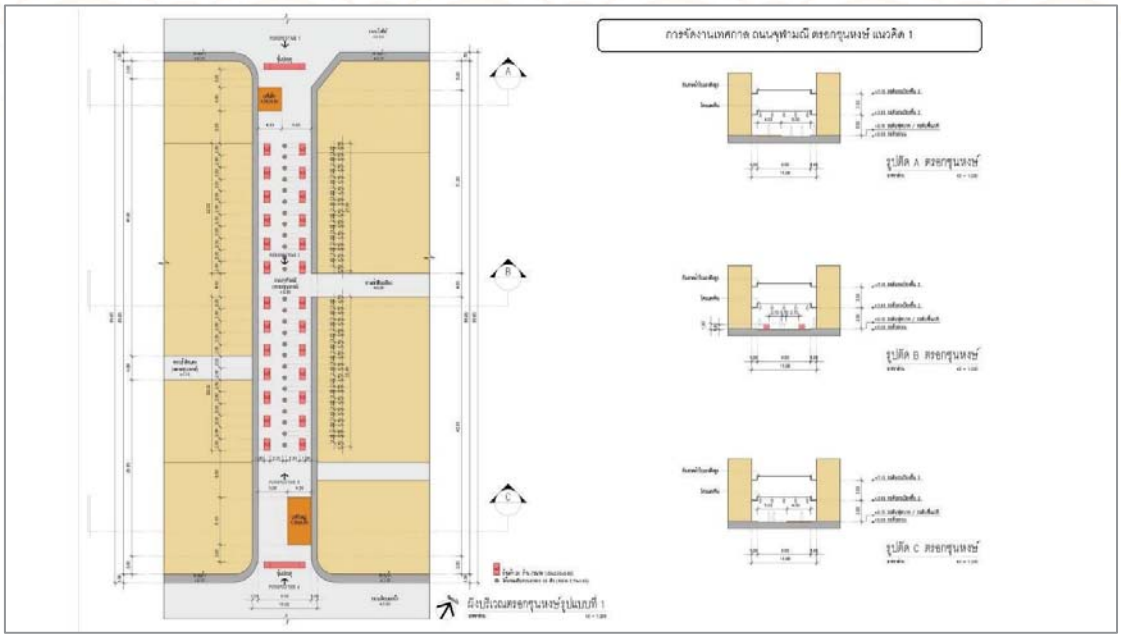
การจัดงานเทศกาลชั่วคราว ในวันที่ 23-24 สิงหาคม 2567 มีแนวคิดให้ ตรอกชุนหงษ์ ซึ่งเป็นชุมชนจีนดั้งเดิมกลายเป็นถนนคนเดิน โดยจะมีการจัดงานแสดง และส่งเสริมวัฒนธรรมในด้านต่าง ๆ เช่น ศิลปะและอาหาร

แนวคิดการจัดวางตำแหน่งเวทีแบ่งเป็น

1. การจัดวางเวทีใหญ่และเวทีเล็กที่ตำแหน่งหัวและท้ายของถนน ใกล้กับซุ้มประตูที่ตัดกับถนนโกสีย์และถนนเลียบแม่น้ำ

2. การจัดวางเวทีใหญ่ไว้ที่หัวถนนตัดกับถนนเลียบแม่น้ำ และวางเวทีเล็กไว้ด้านในตรงกลางตรงกับทางเข้าตึกเหลือง

โดยทั้งสองแนวคิดจะมีรูปแบบการจัดวางซุ้มประตูทั้งสองฝั่งหัวและท้ายของถนน ที่ตัดกับถนนโกสีย์และถนนเลียบแม่น้ำ วางร้านค้าไว้ด้านข้างสองฝั่งตลอดแนวถนนตรอกชุนหงษ์ และวางโต๊ะกลมระหว่างร้านค้าทั้งสองฝั่ง

การจัดงานเทศกาล ถนนสุพรรณมณี ตรอกซุนหงษ์ แนวคิด 1
รูปตัด A ตรอกซุนหงษ์
รูปตัด B ตรอกซุนหงษ์
รูปตัด C ตรอกซุนหงษ์
มุมมองตรอกซุนหงษ์รูปแบบที่ 1

แนวคิดที่ 1 PERSPECTIVE 1

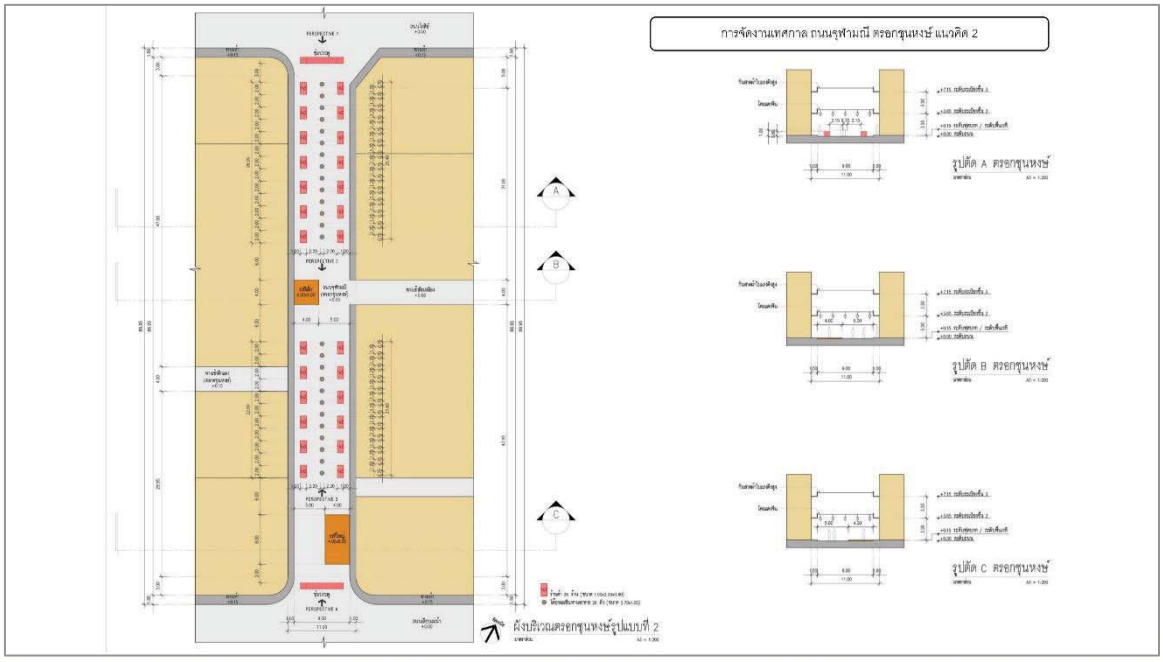
แนวคิดที่ 1 PERSPECTIVE 2

แนวคิดที่ 1 PERSPECTIVE 3

แนวคิดที่ 1 PERSPECTIVE 4

แนวคิดที่ 2 PERSPECTIVE 1

แนวคิดที่ 2 PERSPECTIVE 2

แนวคิดที่ 2 PERSPECTIVE 3

แนวคิดที่ 2 PERSPECTIVE 4
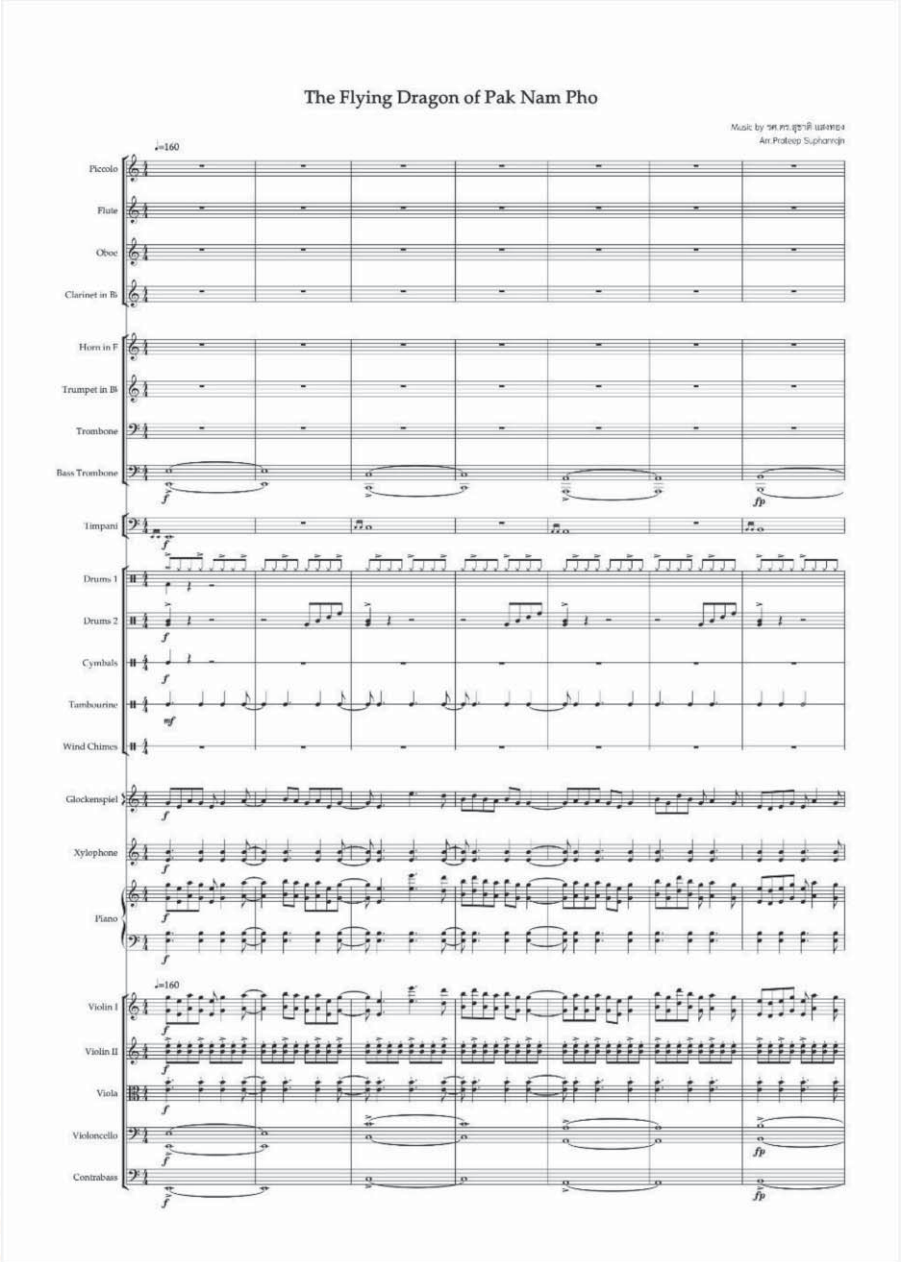
นวัตกรรมดนตรี “เพลงมังกรบินแห่งเมืองปากน้ำโพ”
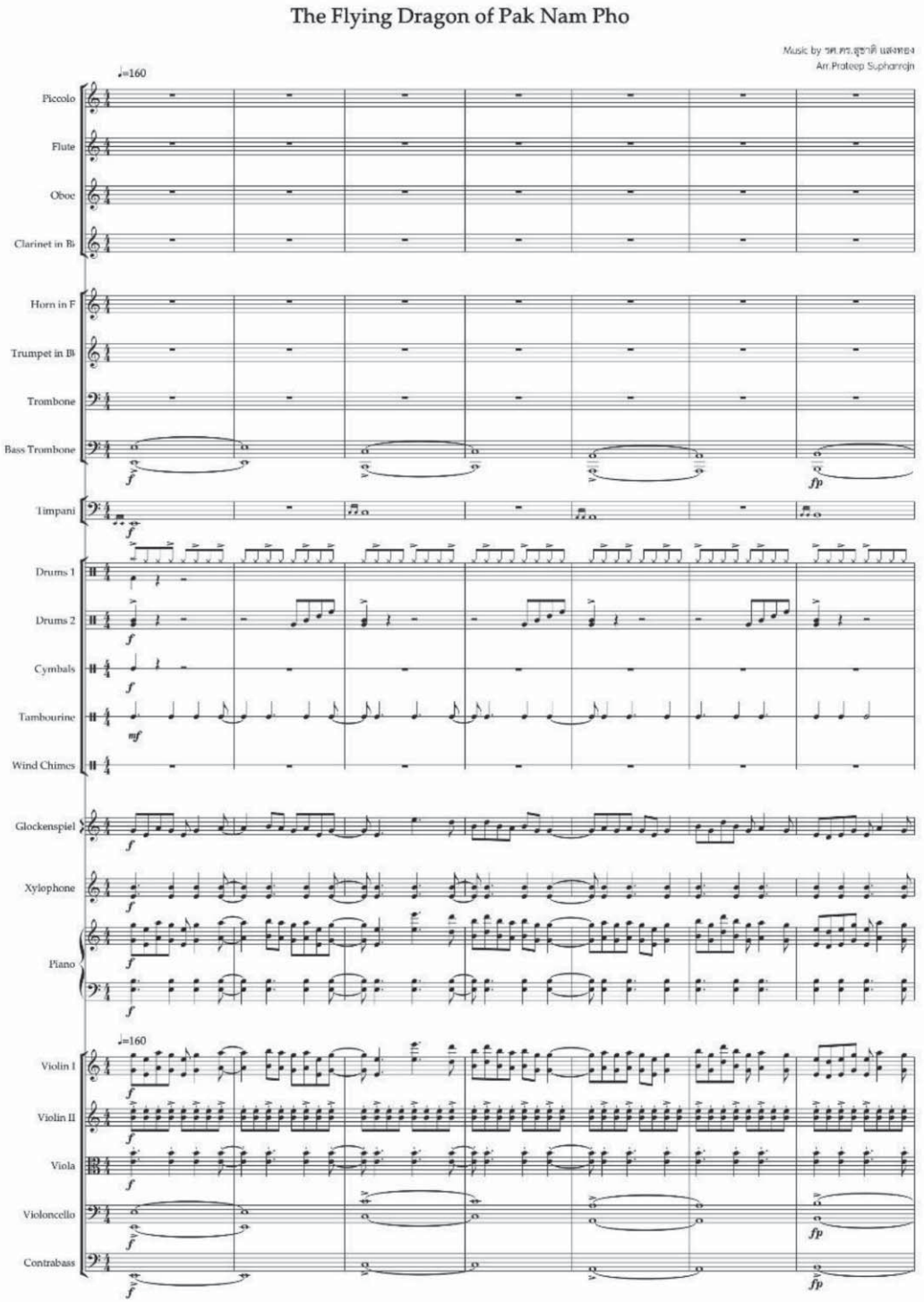
ชื่อ**ชื่อผลงานนวัตกรรม (ภาษาไทย)** นวัตกรรมดนตรี “เพลงมังกรบินแห่งเมืองปากน้ำโพ”
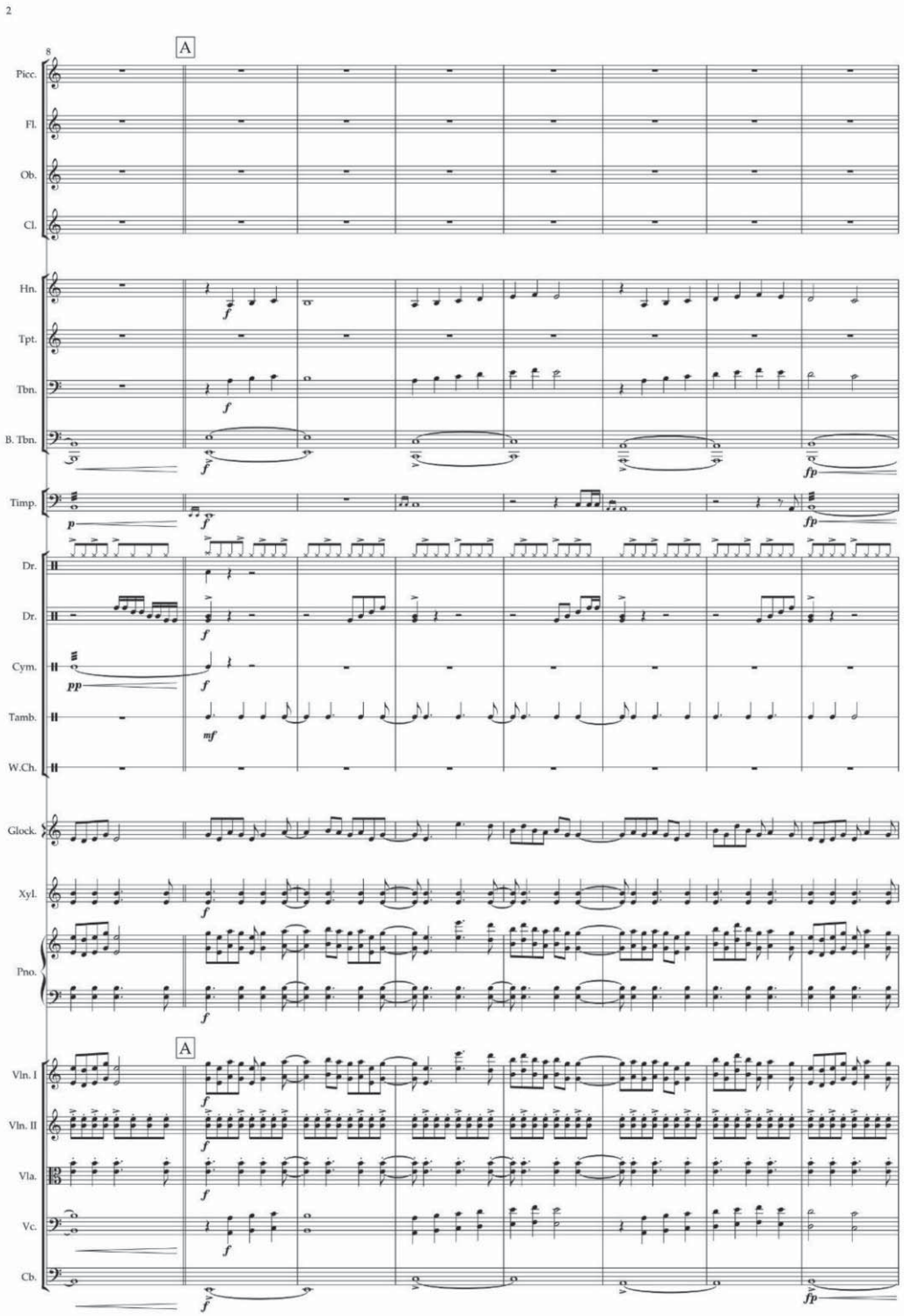
คำสำคัญต่อการเข้าถึงผลงาน “เพลงมังกรบินแห่งเมืองปากน้ำโพ” “นครสวรรค์เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน” “อัตลักษณ์ความหลากหลายทางวัฒนธรรมชุมชนต้นแม่น้ำเจ้าพระยา”
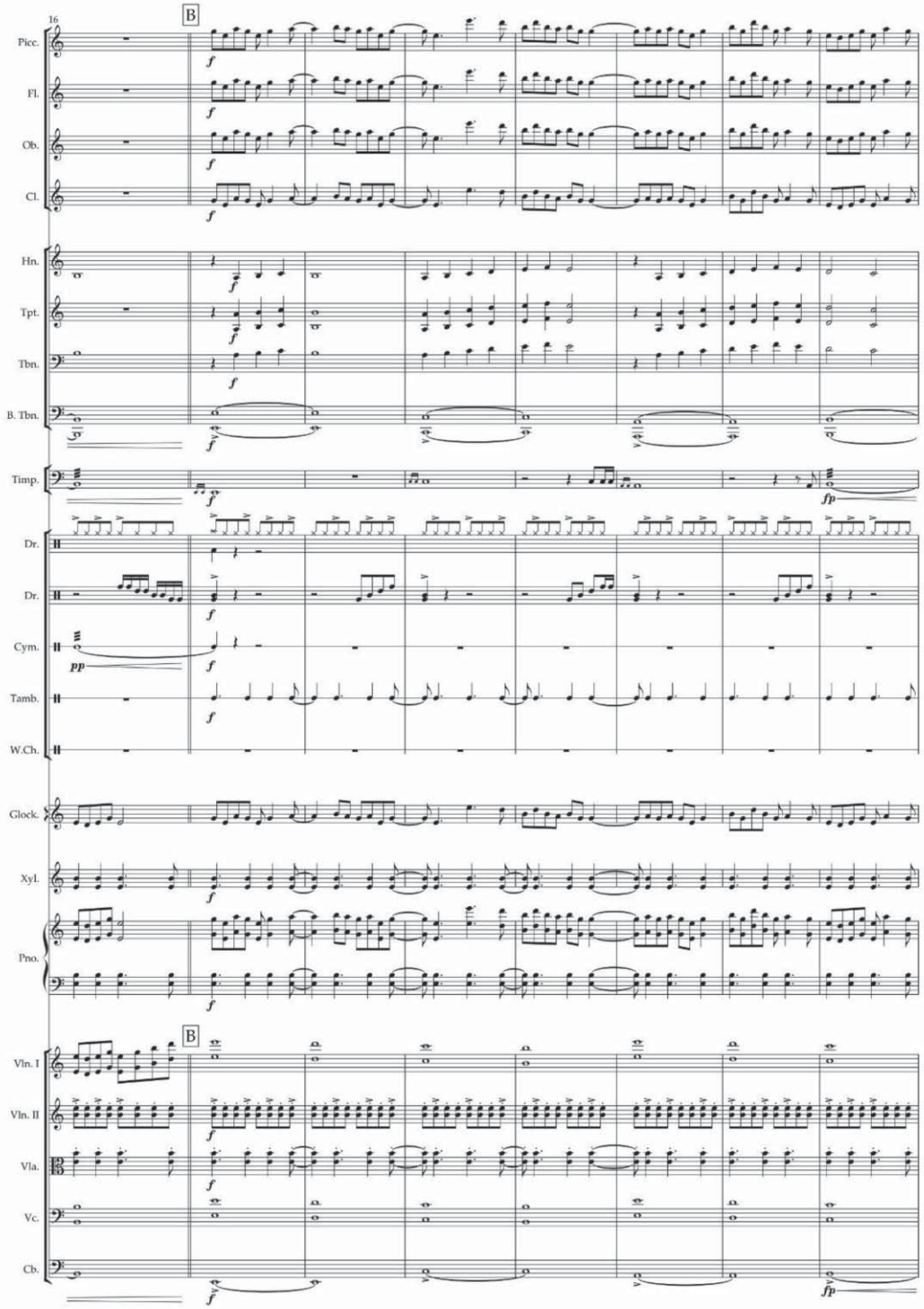
ชื่อ**ผลงานนวัตกรรม (ภาษาอังกฤษ)** The Flying Dragon of Pak Nam Pho Song.
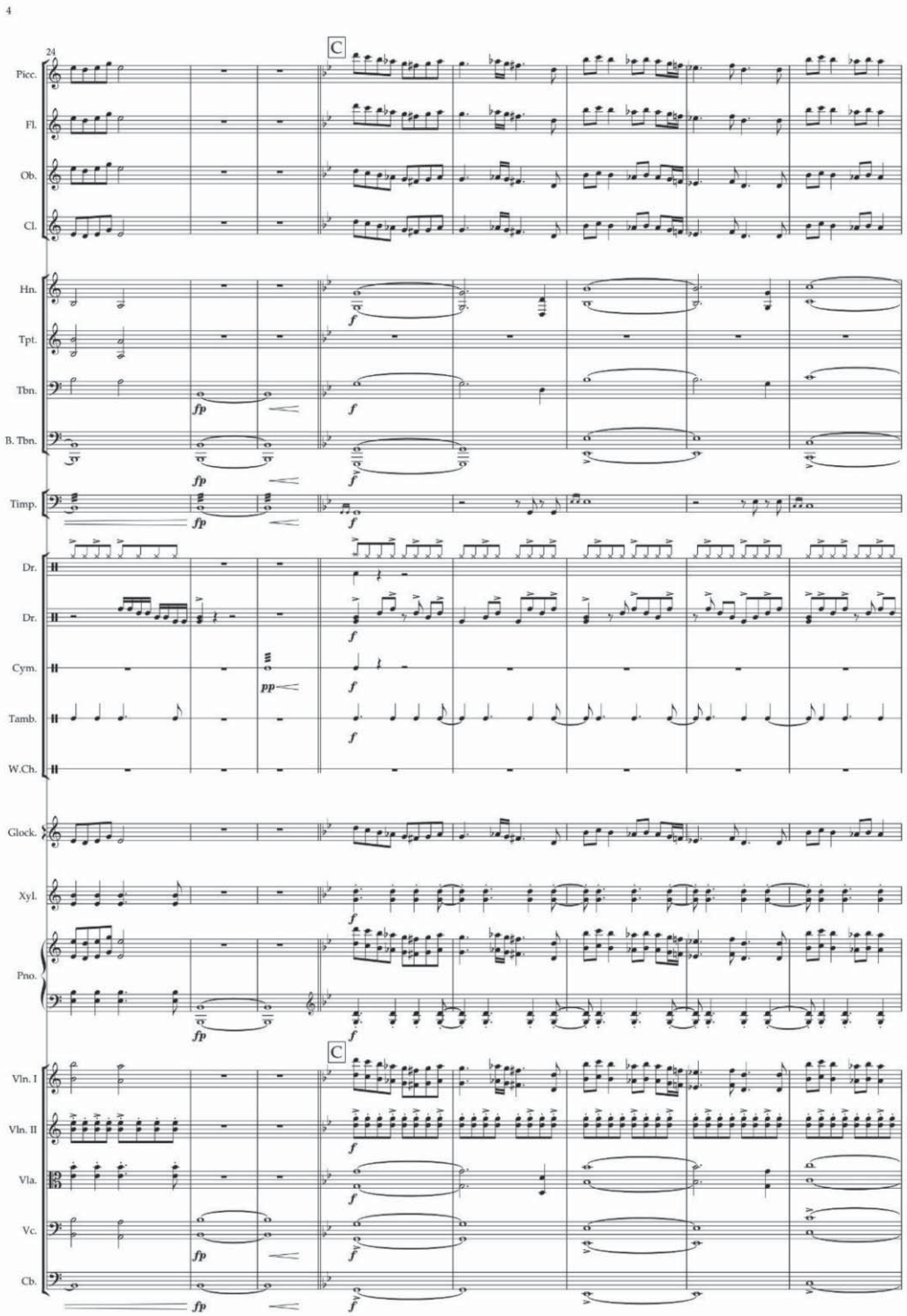
รูปภาพผลงาน Music Full Score เพลงมังกรบินแห่งเมืองปากน้ำโพ
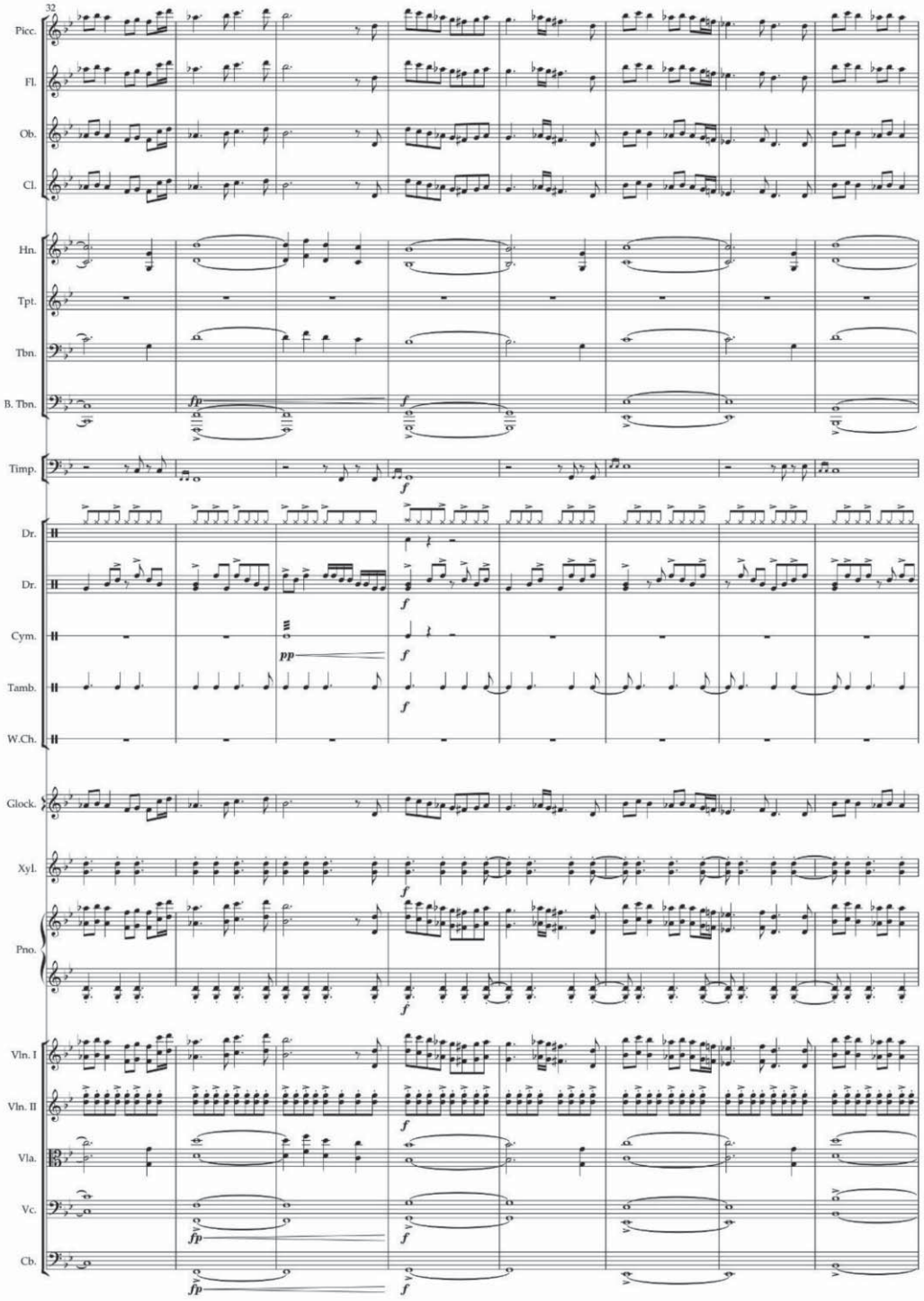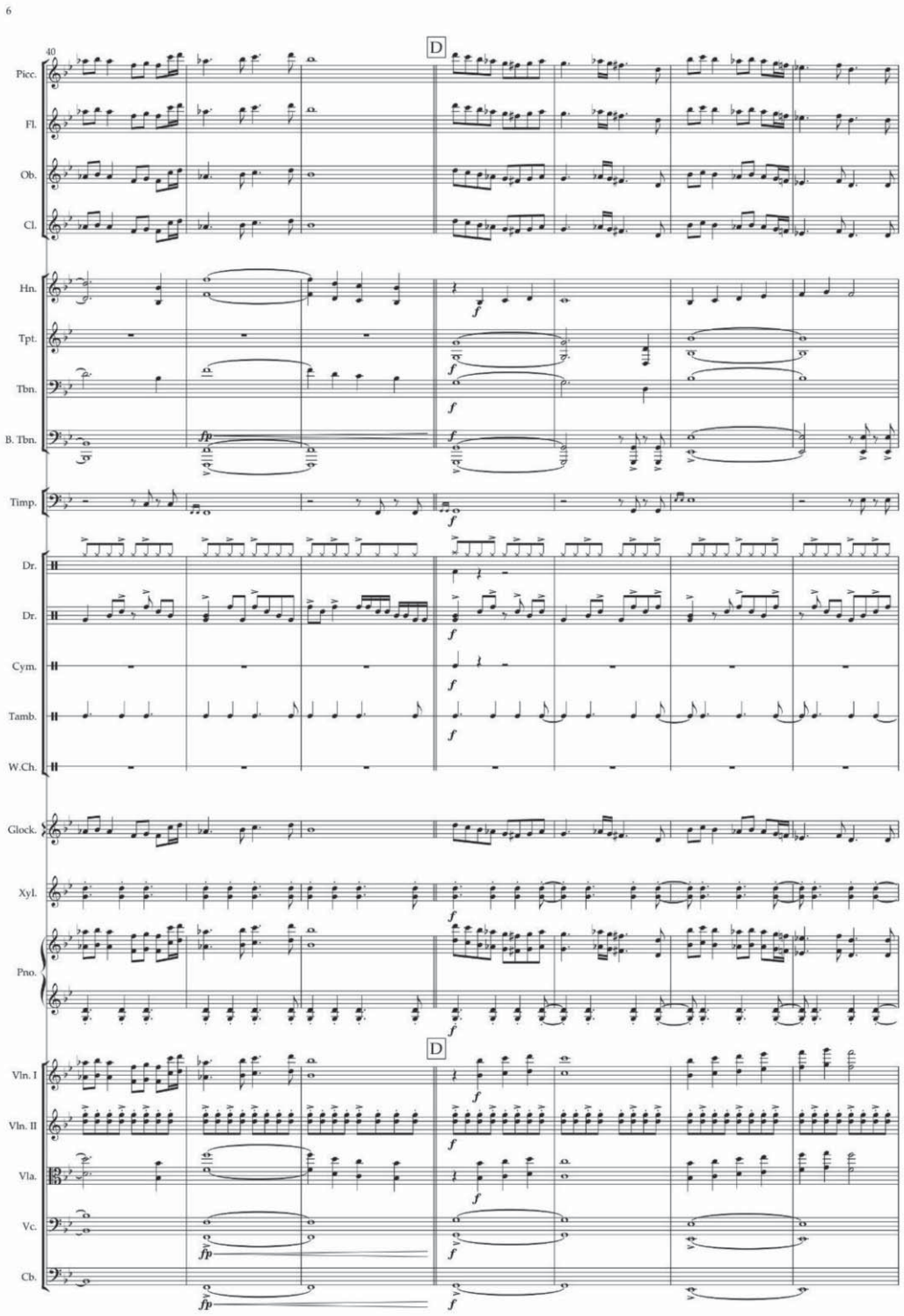

The Flying Dragon of Pak Nam Pho
Music by วศ.กร.สุธาภิ์ ผลพยง
Arr.Prateep Suphanrojn
♩=160
Piccolo
Flute
Oboe
Clarinet in B♭
Horn in F
Trumpet in B♭
Trombone
Bass Trombone
Timpani
Drums 1
Drums 2
Cymbals
Tambourine
Wind Chimes
Glockenspiel
Xylophone
Piano
Violin I
Violin II
Viola
Violoncello
Contrabass
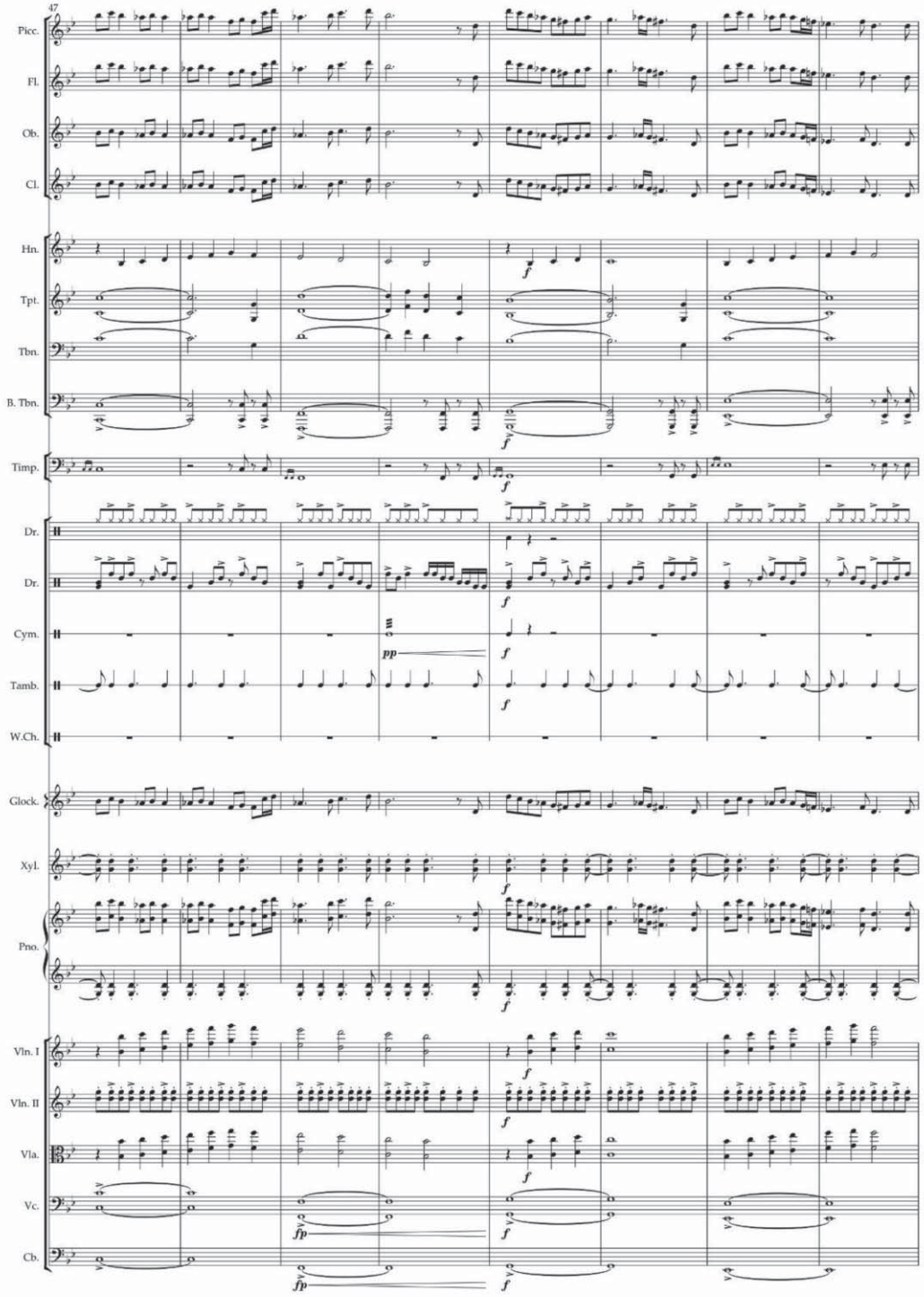

2
8
A
Picc.
Fl.
Ob.
Cl.
Hn.
Tpt.
Tbn.
B. Tbn.
Timp.
Dr.
Dr.
Cym.
Tamb.
W.Ch.
Glock.
Xyl.
Pno.
A
Vln. I
Vln. II
Vla.
Vc.
Cb.
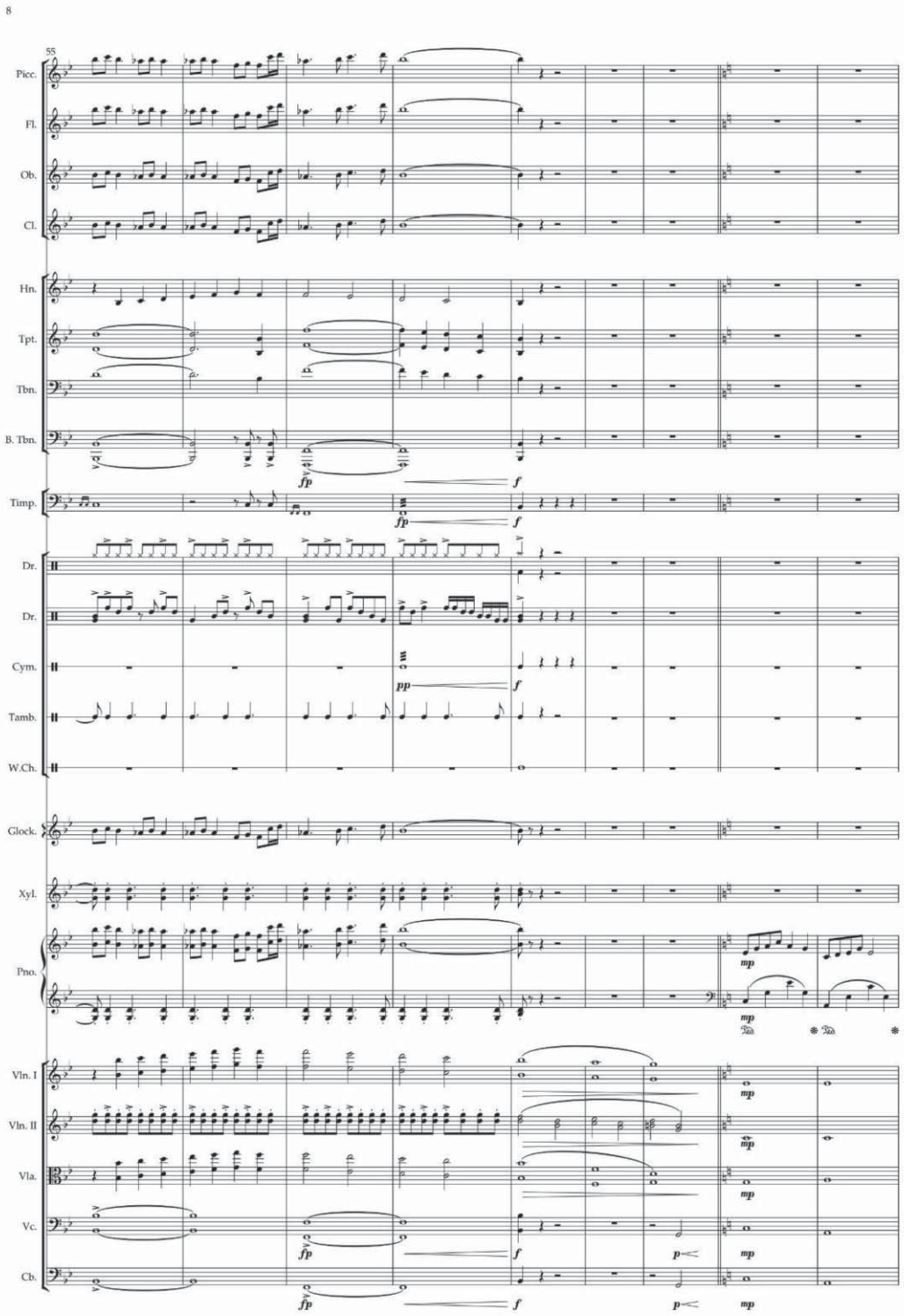

16
B
Picc.
Fl.
Ob.
Cl.
Hn.
Tpt.
Tbn.
B. Tbn.
Timp.
Dr.
Dr.
Cym.
Tamb.
W.Ch.
Glock.
Xyl.
Pno.
B
Vln. I
Vln. II
Vla.
Vc.
Cb.
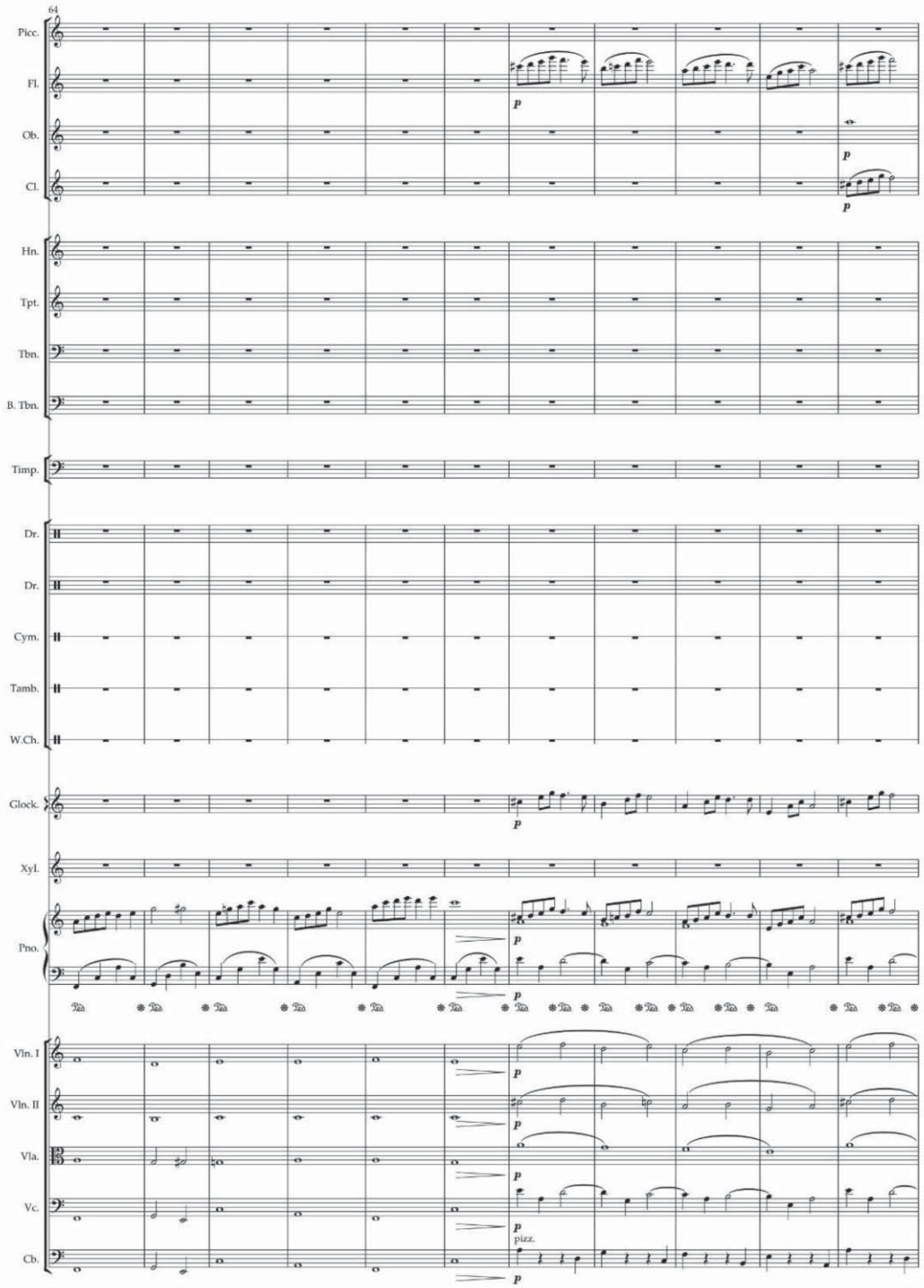

4
24
C
Picc.
Fl.
Ob.
Cl.
Hn.
Tpt.
Tbn.
B. Tbn.
Timp.
Dr.
Dr.
Cym.
Tamb.
W.Ch.
Glock.
Xyl.
Pno.
C
Vln. I
Vln. II
Vla.
Vc.
Cb.
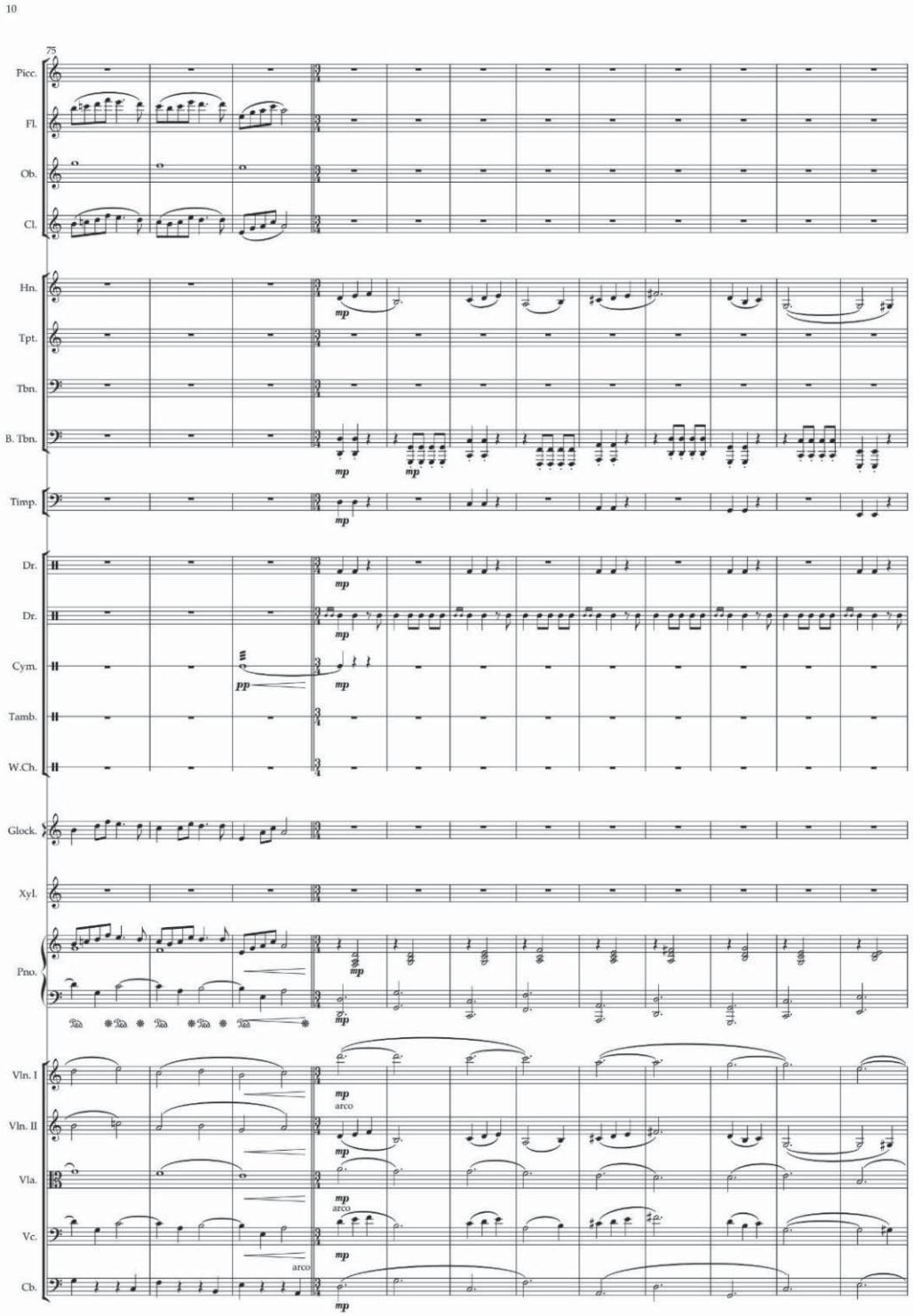

32
Picc.
Fl.
Ob.
Cl.
Hn.
Tpt.
Tbn.
B. Tbn.
Timp.
Dr.
Dr.
Cym.
Tamb.
W.Ch.
Glock.
Xyl.
Pno.
Vln. I
Vln. II
Vla.
Vc.
Cb.
fp
f
pp
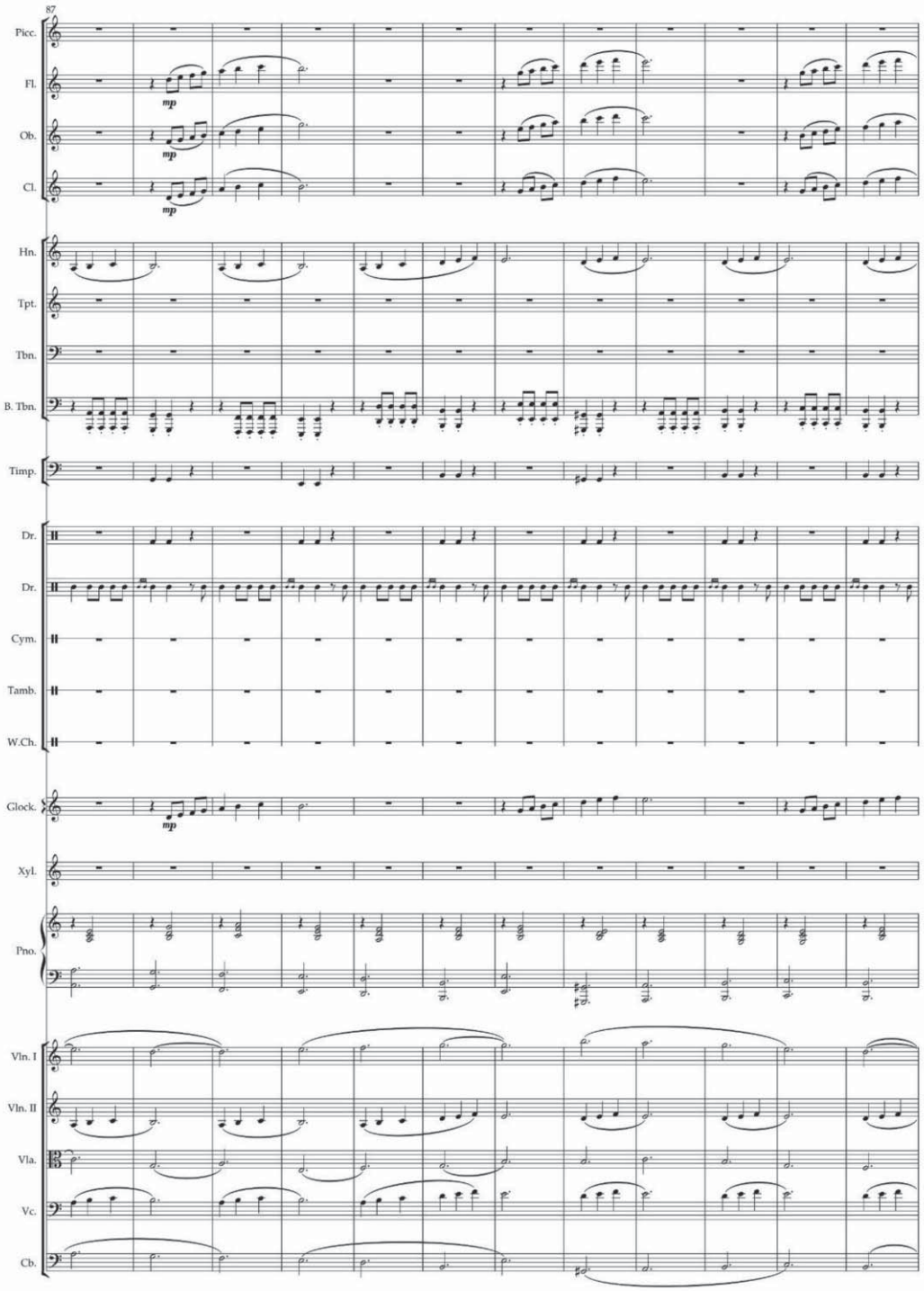

6
40
D
Picc.
Fl.
Ob.
Cl.
Hn.
Tpt.
Tbn.
B. Tbn.
Timp.
Dr.
Dr.
Cym.
Tamb.
W.Ch.
Glock.
Xyl.
Pno.
D
Vln. I
Vln. II
Vla.
Vc.
Cb.
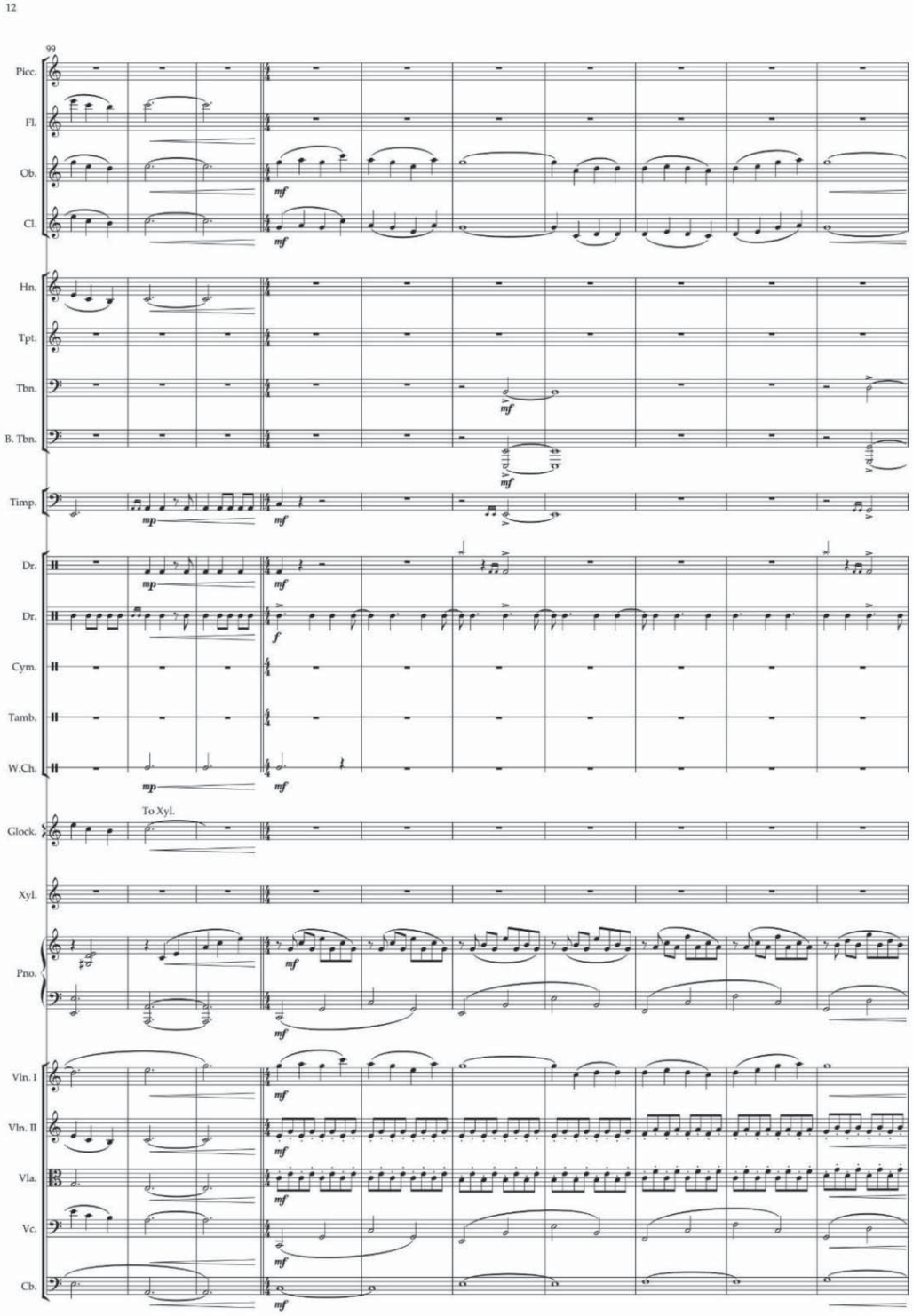

47
Picc.
Fl.
Ob.
Cl.
Hn.
Tpt.
Tbn.
B. Tbn.
Timp.
Dr.
Dr.
Cym.
Tamb.
W.Ch.
Glock.
Xyl.
Pno.
Vln. I
Vln. II
Vla.
Vc.
Cb.
f
pp
fp
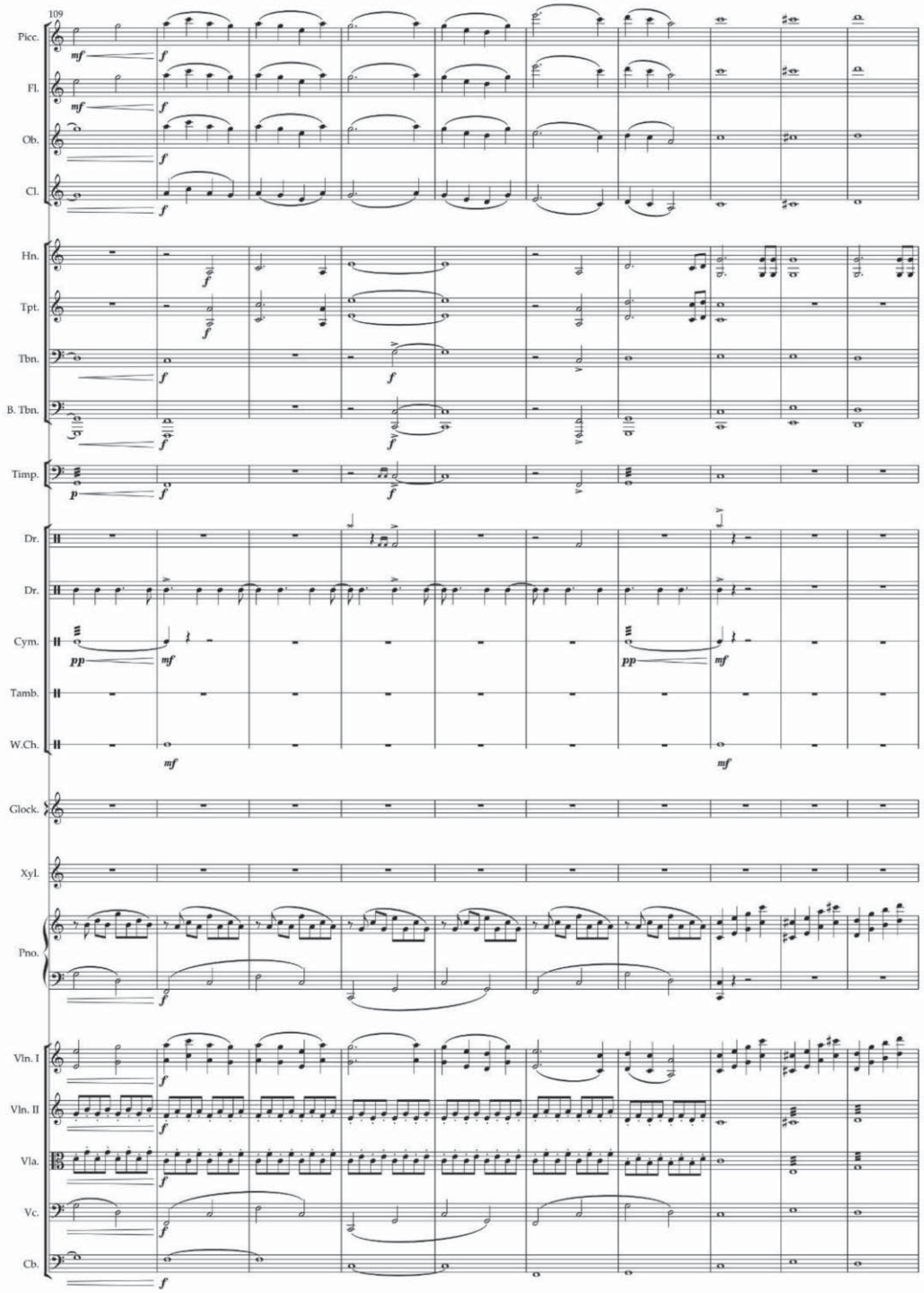

8
55
Picc.
Fl.
Ob.
Cl.
Hn.
Tpt.
Tbn.
B. Tbn.
Timp.
Dr.
Dr.
Cym.
Tamb.
W.Ch.
Glock.
Xyl.
Pno.
Vln. I
Vln. II
Vla.
Vc.
Cb.
fp
f
pp
mp
p
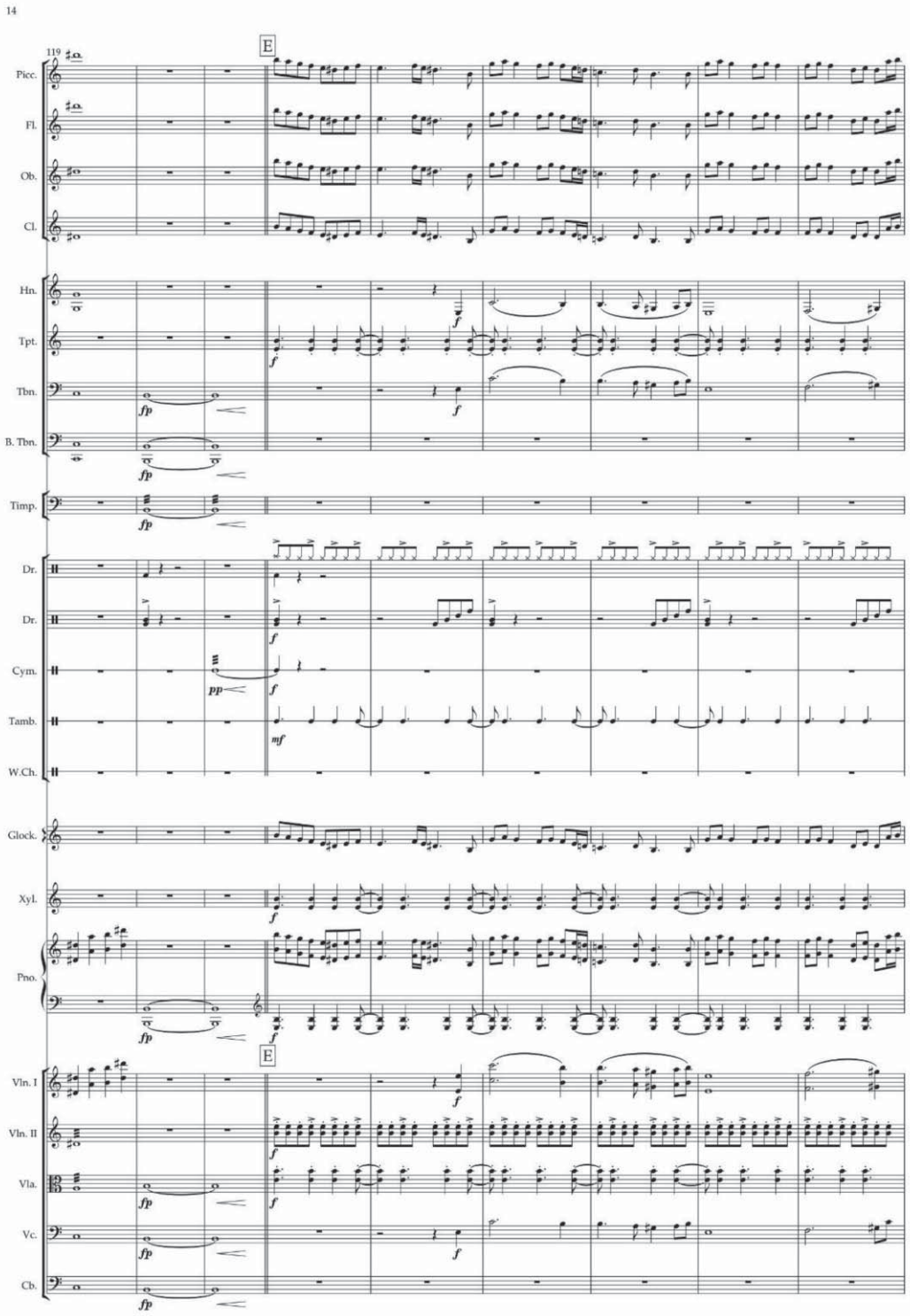

64
Picc.
Fl.
Ob.
Cl.
Hn.
Tpt.
Tbn.
B. Tbn.
Timp.
Dr.
Dr.
Cym.
Tamb.
W.Ch.
Glock.
Xyl.
Pno.
Vln. I
Vln. II
Vla.
Vc.
Cb.
p
pizz.
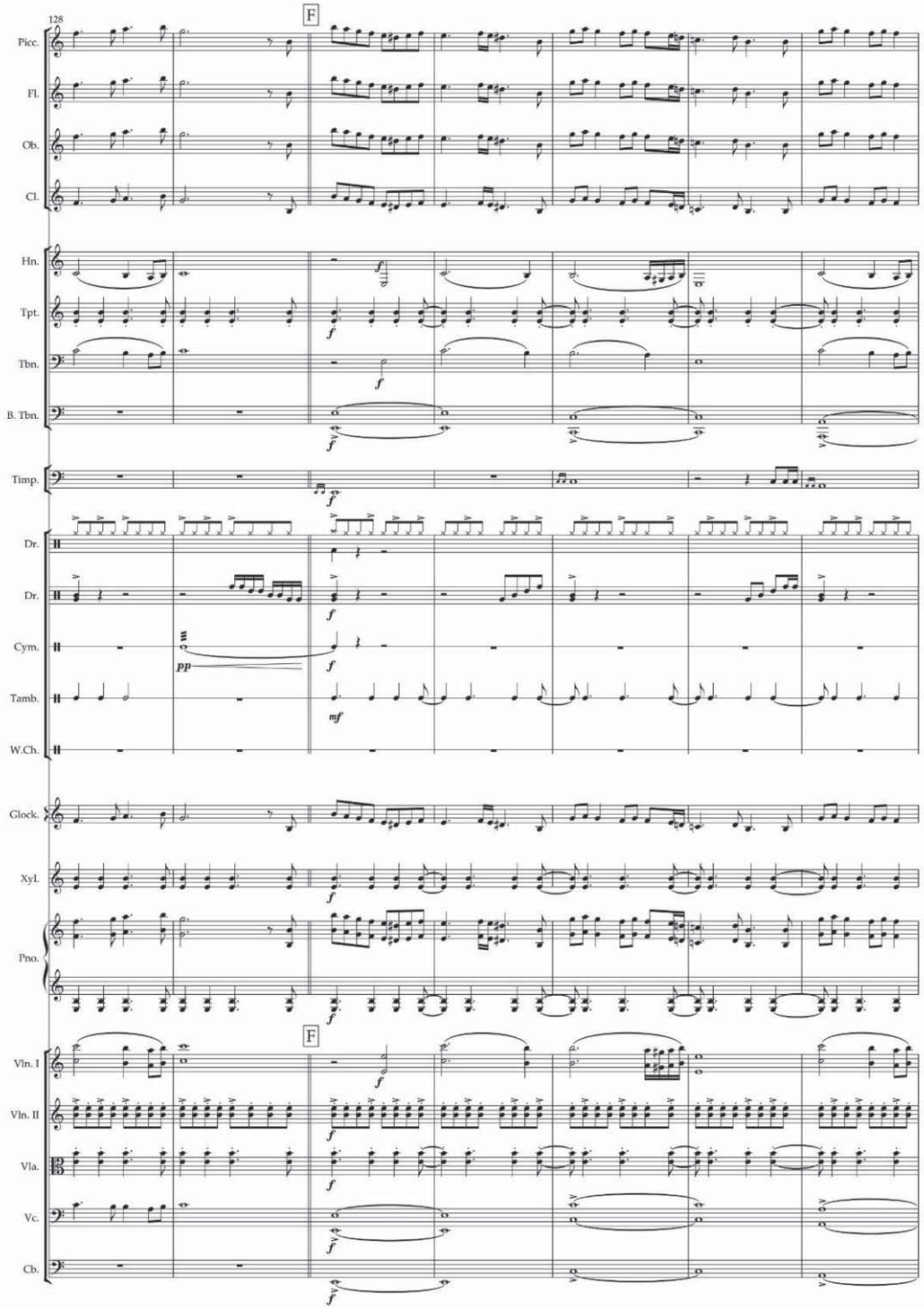

10
75
Picc.
Fl.
Ob.
Cl.
Hn.
Tpt.
Tbn.
B. Tbn.
Timp.
Dr.
Dr.
Cym.
Tamb.
W.Ch.
Glock.
Xyl.
Pno.
Vln. I
Vln. II
Vla.
Vc.
Cb.
mp
pp
arco
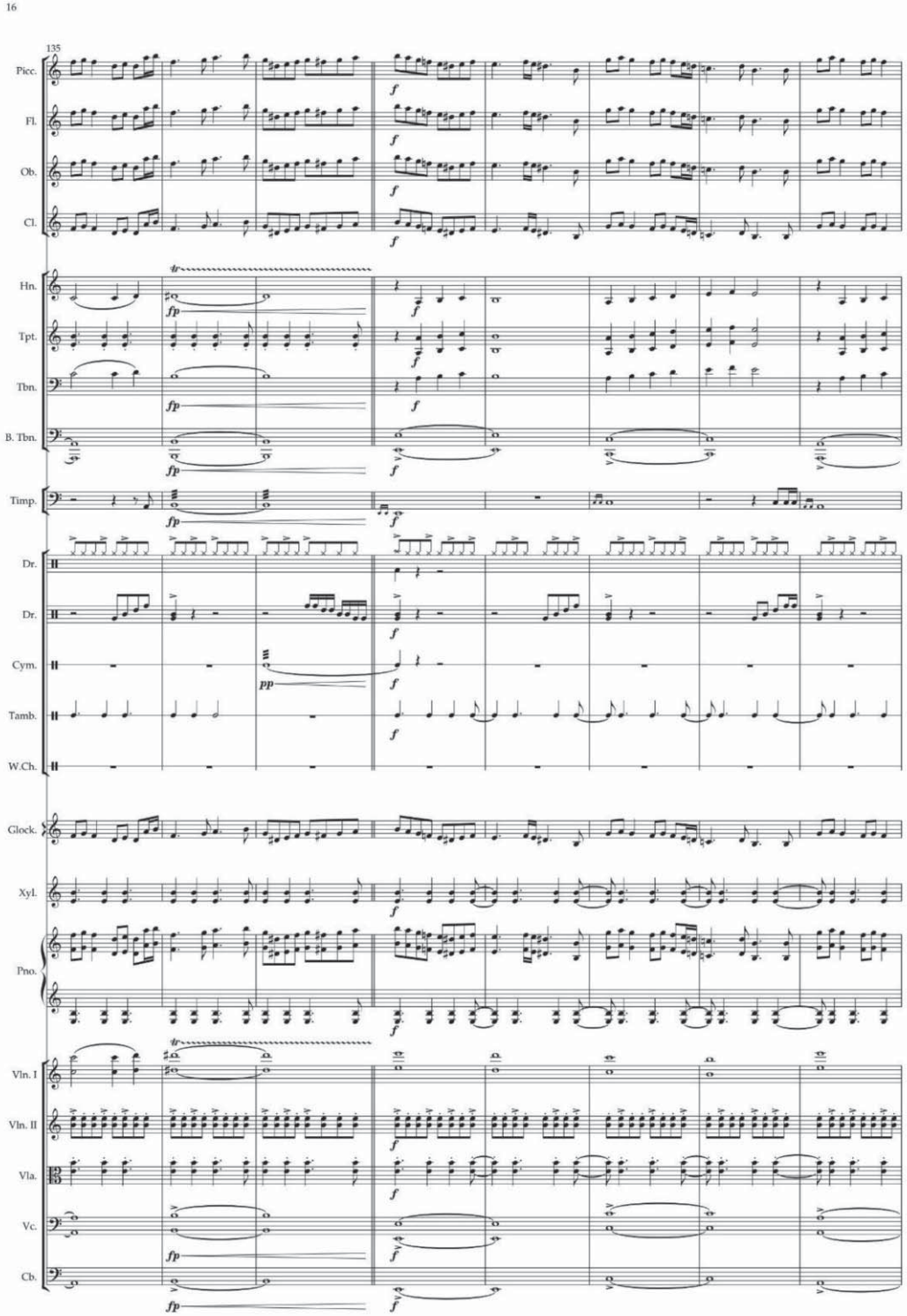

87
Picc.
Fl.
mp
Ob.
mp
Cl.
mp
Hn.
Tpt.
Tbn.
B. Tbn.
Timp.
Dr.
Dr.
Cym.
Tamb.
W.Ch.
Glock.
mp
Xyl.
Pno.
Vln. I
Vln. II
Vla.
Vc.
Cb.
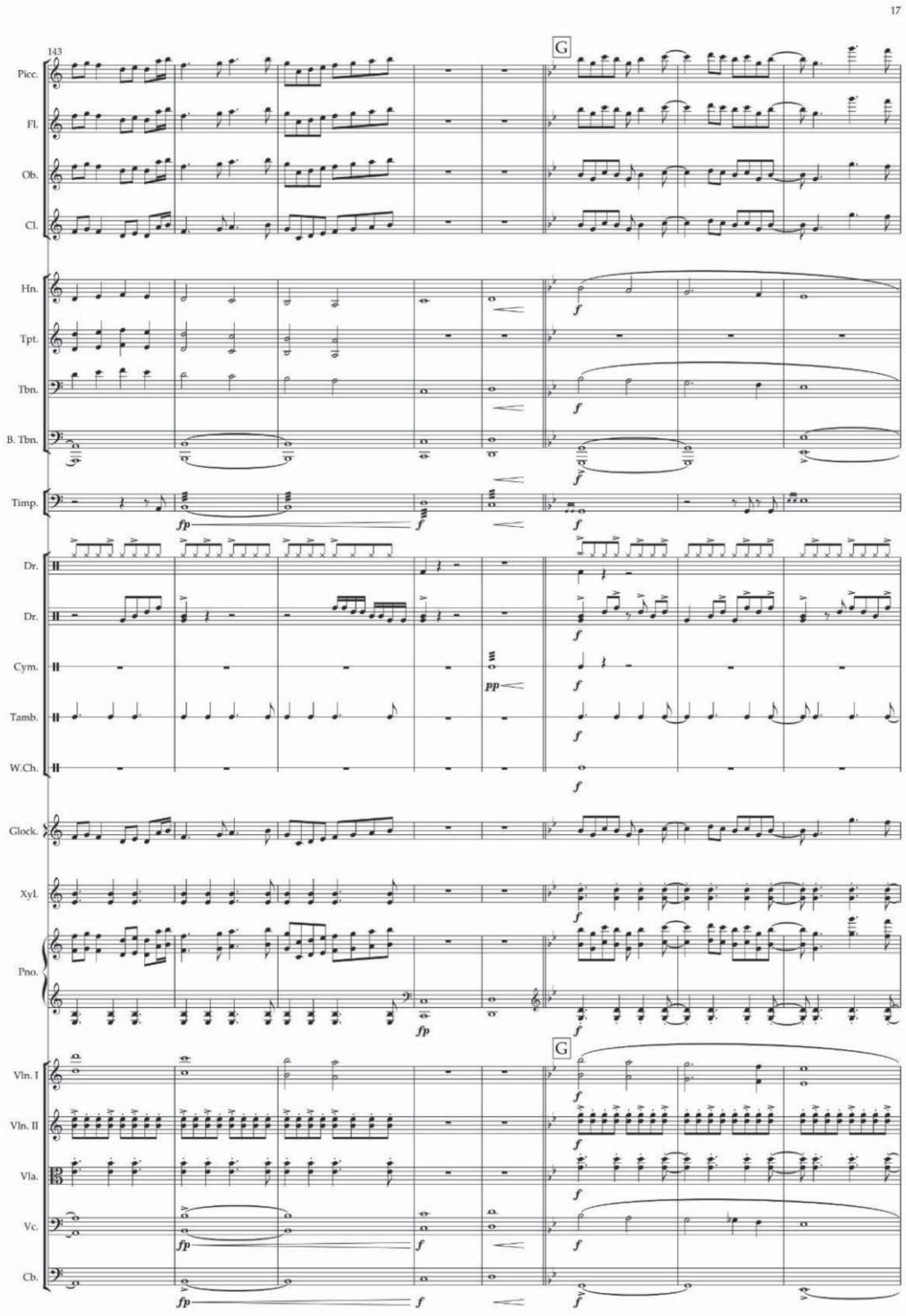

12
99
Picc.
Fl.
Ob.
Cl.
Hn.
Tpt.
Tbn.
B. Tbn.
Timp.
Dr.
Dr.
Cym.
Tamb.
W.Ch.
To Xyl.
Glock.
Xyl.
Pno.
Vln. I
Vln. II
Vla.
Vc.
Cb.

109
Picc.
Fl.
Ob.
Cl.
Hn.
Tpt.
Tbn.
B. Tbn.
Timp.
Dr.
Dr.
Cym.
Tamb.
W.Ch.
Glock.
Xyl.
Pno.
Vln. I
Vln. II
Vla.
Vc.
Cb.
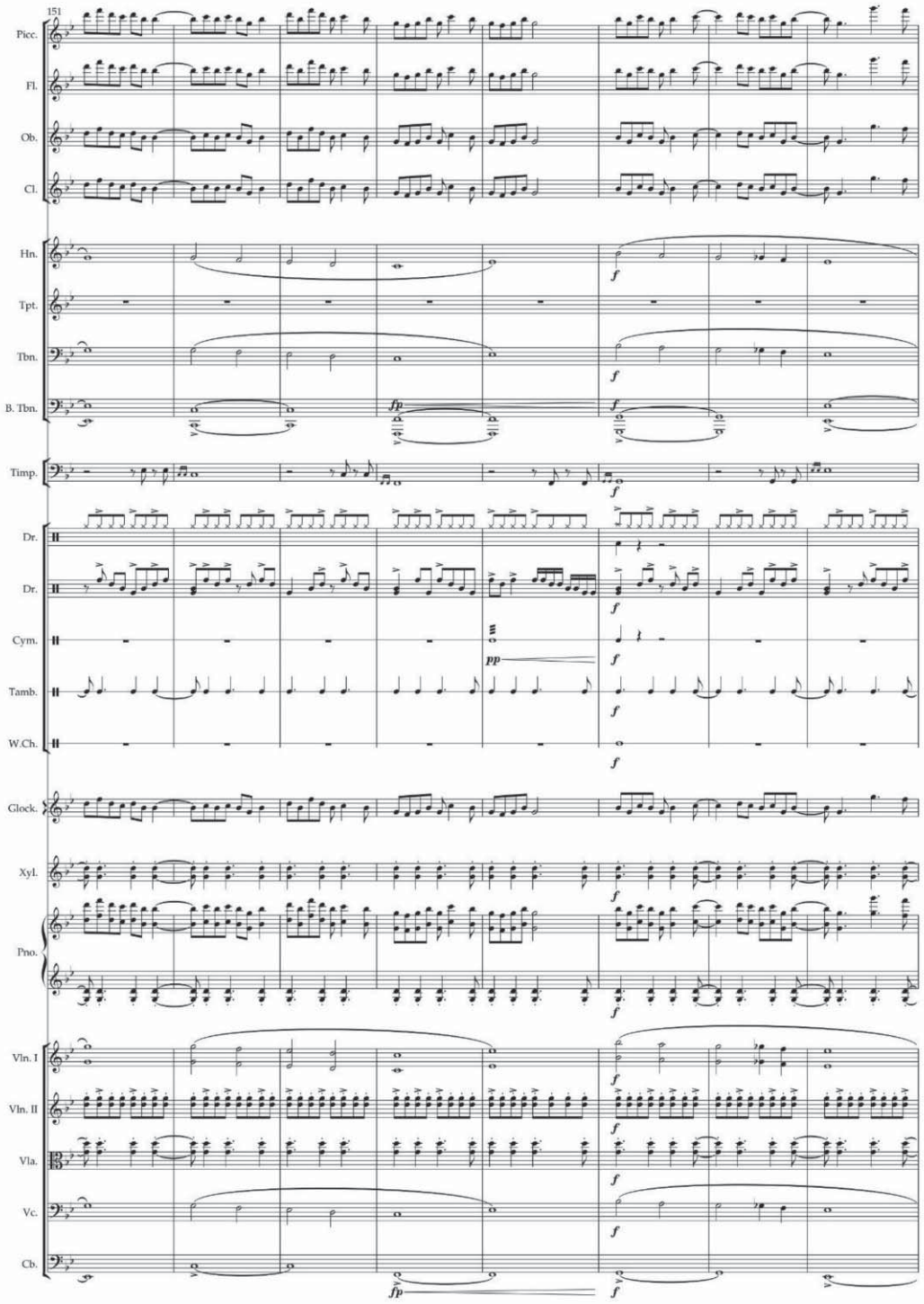

14
119
E
Picc.
Fl.
Ob.
Cl.
Hn.
Tpt.
Tbn.
B. Tbn.
Timp.
Dr.
Dr.
Cym.
Tamb.
W.Ch.
Glock.
Xyl.
Pno.
E
Vln. I
Vln. II
Vla.
Vc.
Cb.
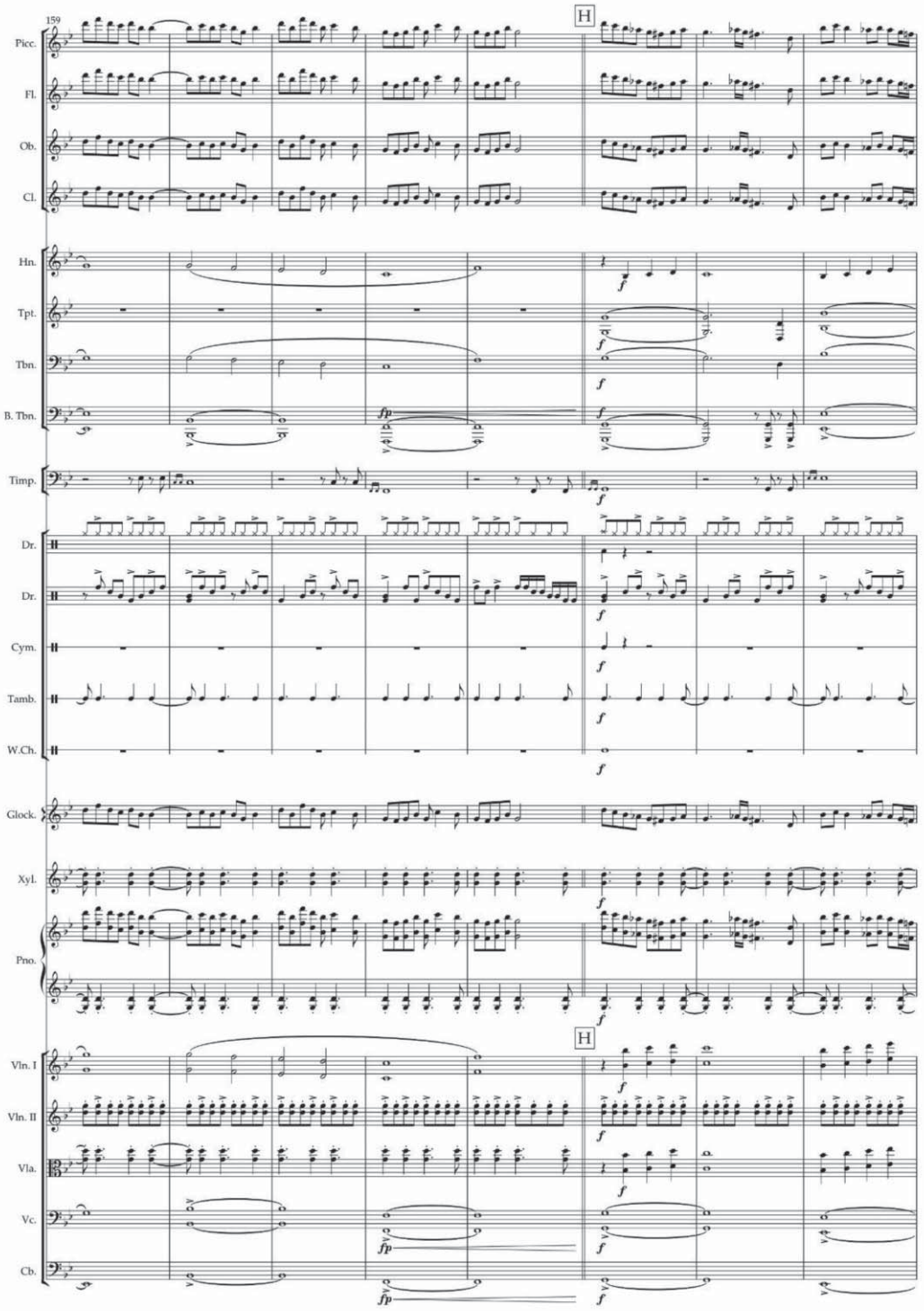

128
F
Picc.
Fl.
Ob.
Cl.
Hn.
Tpt.
Tbn.
B. Tbn.
Timp.
Dr.
Dr.
Cym.
Tamb.
W.Ch.
Glock.
Xyl.
Pno.
F
Vln. I
Vln. II
Vla.
Vc.
Cb.
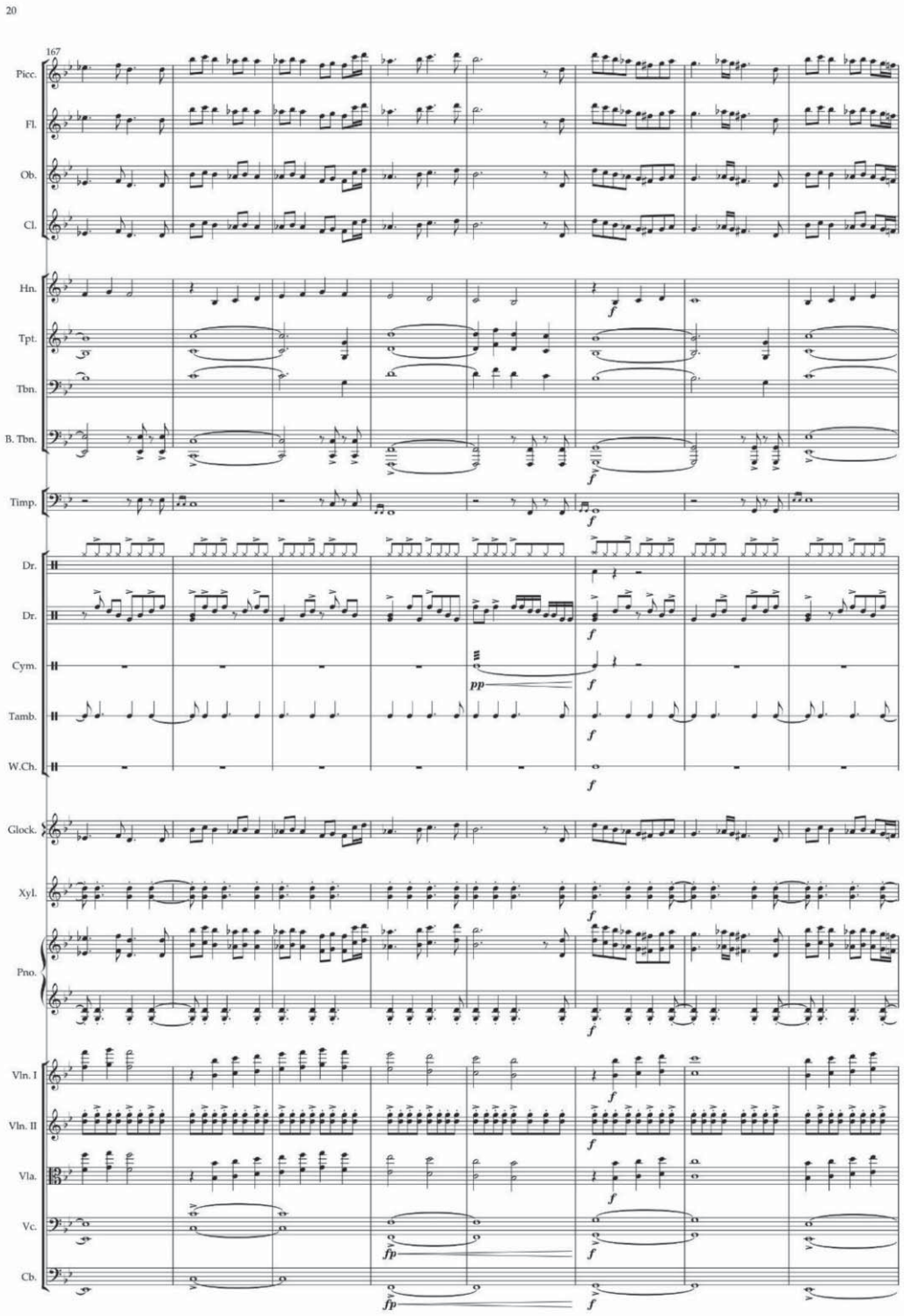

16
135
Picc.
Fl.
Ob.
Cl.
Hn.
Tpt.
Tbn.
B. Tbn.
Timp.
Dr.
Dr.
Cym.
Tamb.
W.Ch.
Glock.
Xyl.
Pno.
Vln. I
Vln. II
Vla.
Vc.
Cb.
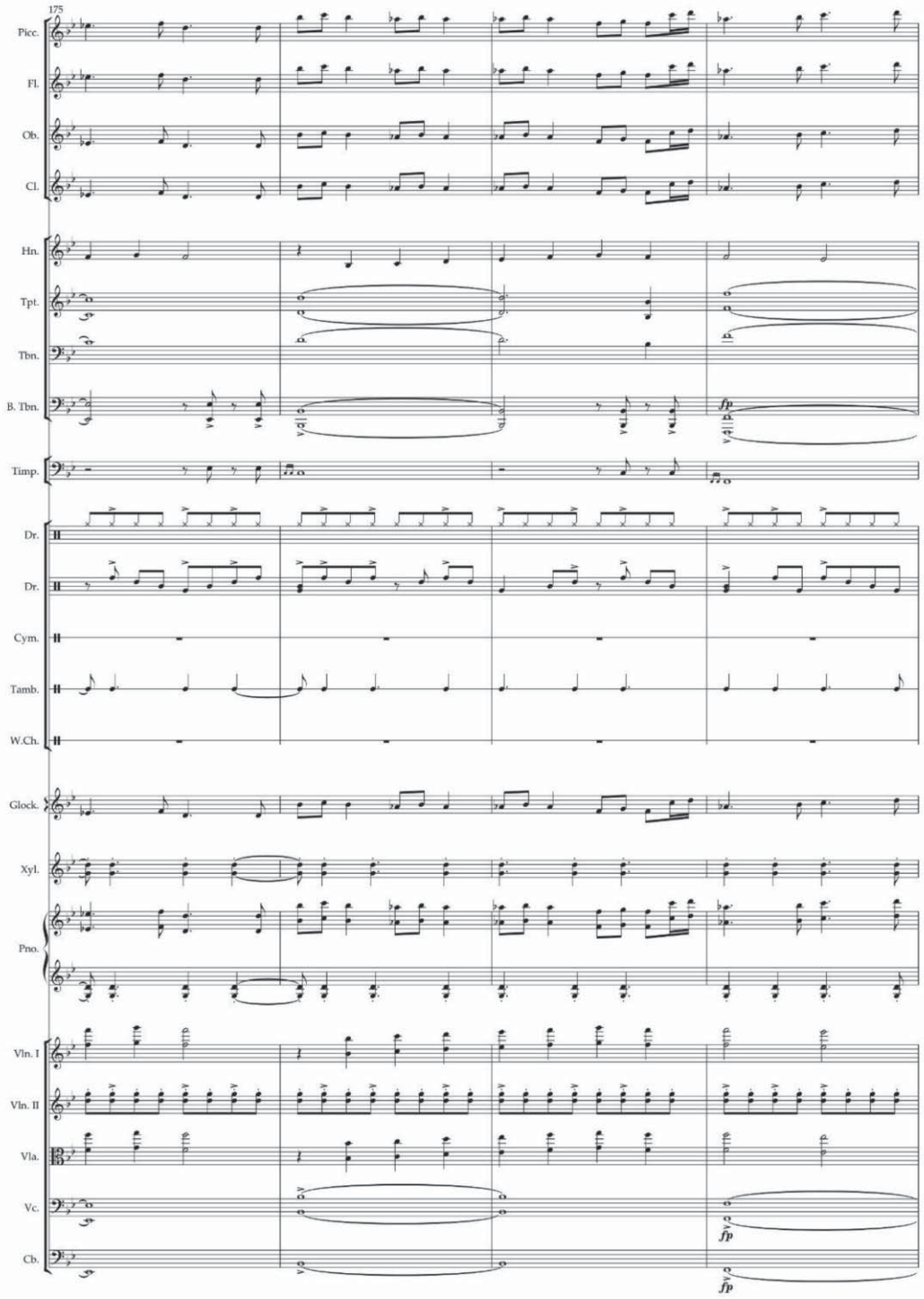

17
143
G
Picc.
Fl.
Ob.
Cl.
Hn.
Tpt.
Tbn.
B. Tbn.
Timp.
Dr.
Dr.
Cym.
Tamb.
W.Ch.
Glock.
Xyl.
Pno.
Vln. I
Vln. II
Vla.
Vc.
Cb.
fp
f
pp
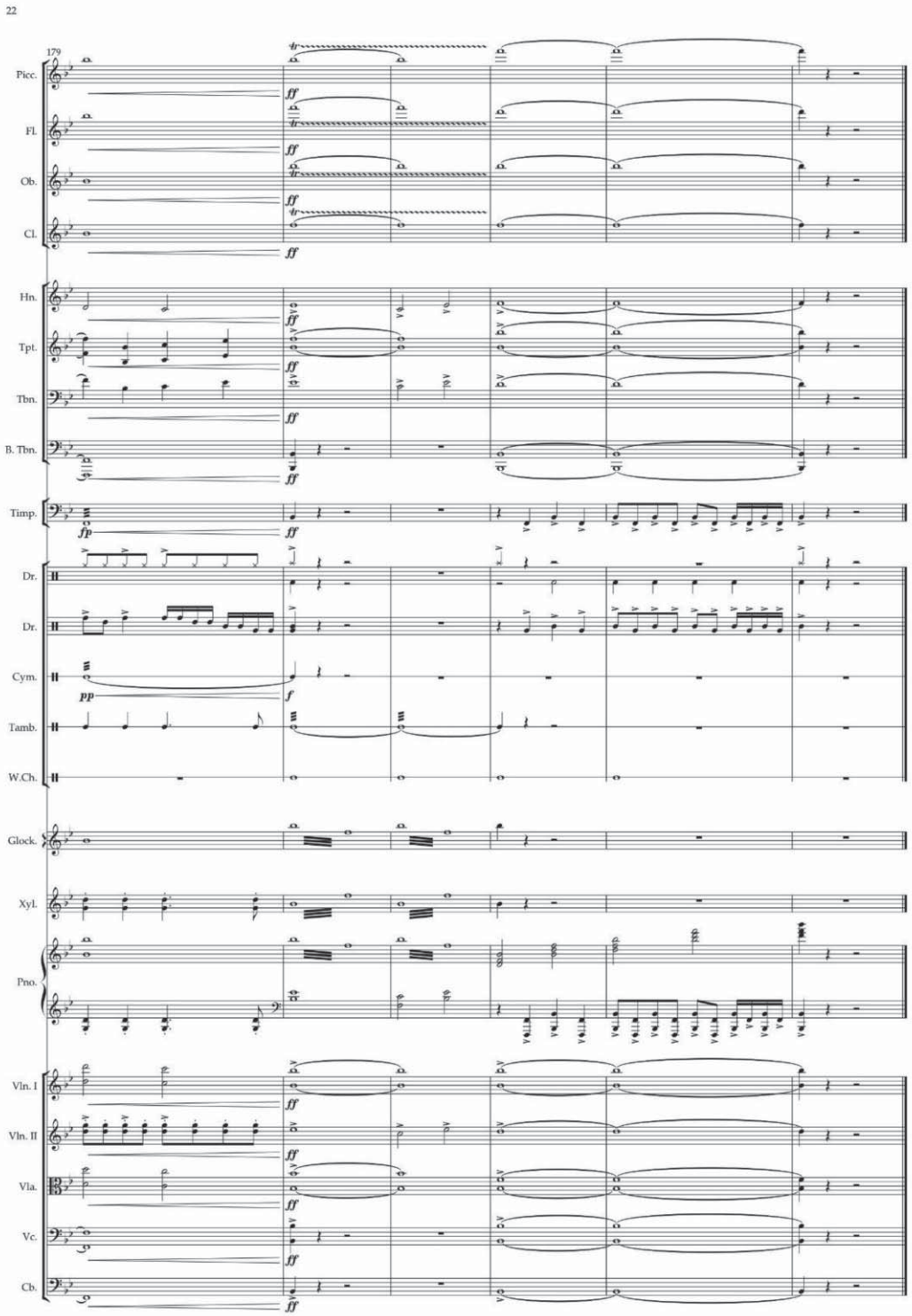
18

151
Picc.
Fl.
Ob.
Cl.
Hn.
Tpt.
Tbn.
B. Tbn.
Timp.
Dr.
Dr.
Cym.
Tamb.
W.Ch.
Glock.
Xyl.
Pno.
Vln. I
Vln. II
Vla.
Vc.
Cb.
f
fp
pp

159
H
Picc.
Fl.
Ob.
Cl.
Hn.
Tpt.
Tbn.
B. Tbn.
Timp.
Dr.
Dr.
Cym.
Tamb.
W.Ch.
Glock.
Xyl.
Pno.
H
Vln. I
Vln. II
Vla.
Vc.
Cb.

20
167
Picc.
Fl.
Ob.
Cl.
Hn.
Tpt.
Tbn.
B. Tbn.
Timp.
Dr.
Dr.
Cym.
Tamb.
W.Ch.
Glock.
Xyl.
Pno.
Vln. I
Vln. II
Vla.
Vc.
Cb.
f
pp
fp

175
Picc.
Fl.
Ob.
Cl.
Hn.
Tpt.
Tbn.
B. Tbn.
Timp.
Dr.
Dr.
Cym.
Tamb.
W.Ch.
Glock.
Xyl.
Pno.
Vln. I
Vln. II
Vla.
Vc.
Cb.
fp
fp

22
179
Picc.
Fl.
Ob.
Cl.
Hn.
Tpt.
Tbn.
B. Tbn.
Timp.
Dr.
Dr.
Cym.
Tamb.
W.Ch.
Glock.
Xyl.
Pno.
Vln. I
Vln. II
Vla.
Vc.
Cb.

ประมวลภาพกิจกรรมงานเทศกาลอาหารจีน 5 ภาษา และศิลปะการแสดงเมืองปากน้ำโพ
ย่านเมืองเก่า ตรอกชุนหงษ์ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์
วันศุกร์ ที่ 23 – วันเสาร์ ที่ 24 สิงหาคม พ.ศ.2567 เวลา 17.00-21.00 น.

งานเทศกาลอาหารจีน 5 ภาษา และศิลปะการแสดงเมืองปากน้ำโพ “ย่านเมืองเก่า ตรอกชุนหงษ์” ชุด ชวน ชิม (สวมชุดจีน : งดงามนามฮั่นฝู “ชวน” ชมดู : เมืองเก่าตรอกชุนหงษ์ ตรงไป “ชิม” : อิ่มสำราญอาหารจีน (5 ภาษา), พบกับบูทอาหารจีน “ปากน้ำโพโหงวซก” และกิจกรรมการแสดงอีกมากมาย ของนักแสดงชาวไทย และชาวจีน เกือบ 30 ชีวิตจากคณาจารย์ และนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ กับ วิทยาลัยเทคนิคอาชีวศึกษาเทียนจินโป่ห่าย (ประเทศจีน)

ร้านเจ๊อ้ว
ขนมหวาน

Chinese Cultural Practices

วิถีวัฒนธรรมจีน

那空沙旺中国风俗文化

โครงการพลิกฟื้นอัตลักษณ์ความหลากหลาย
ทางวัฒนธรรม “นครสวรรค์” เมืองแห่งวิถีวัฒนธรรมจีน

nscc.nsru.ac.th